

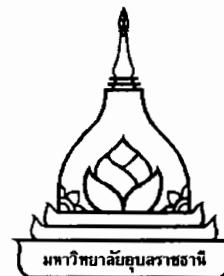
บทบาทของขบวนการทางสังคม ในกรณีข้อพิพาทเข้าพระวิหาร:
กรณีศึกษา กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา^๑
และกลุ่มกำลังแผ่นดิน

กิติศักดิ์ พันภัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ROLE OF SOCIAL MOVEMENT IN CASE OF THE DISPUTE
KHOA PREAH VIHEAR: A CASE STUDY PANTHAMISD GROUP
TUMMAYATRA GROUP AND KUMLUNGPANDIN GROUP

KITISAK PHONPAI

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE

MAJOR IN GOVERNMENT

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

UBON RATCHATHANI UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2015

COPYRIGHT OF UBON RATCHATHANI UNIVERSITY

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ปริญญาตรีสาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปศุครอง คณะรัฐศาสตร์

เรื่อง บทบาทของขบวนการทางสังคมในกรณีข้อพิพาทเข้าพระวิหาร: กรณีศึกษากลุ่มพันธมิตรประชาชน
เพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน

ผู้วิจัย นายกิติศักดิ์ พันภัย

คณะกรรมการสอบ

ดร.ธิติรัตน์ เหล่าคุมพฒาจารย์

ประธานกรรมการ

ดร.ธนิตพล ภักดีวนิช

กรรมการ

ดร.ทองดี ลำต้น

กรรมการ

ดร.สรัณย์ สุ่มใจ

กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.ธนิตพล ภักดีวนิช)

.....
(ดร.ธนิตพล ภักดีวนิช)

คณะรัฐศาสตร์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อริยาภรณ์ พงษ์รัตน์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ปีการศึกษา 2558

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ ดร.ธนิตพล ภักดีวนิช และอาจารย์คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่ได้ให้ความรู้ ให้คำแนะนำและโอกาสอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาและการเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดจนแก้ไขในข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความละเอียดและความเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึก ซาบซึ้ง และขอขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ รังษกุล คณบดีประจำคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และเจ้าหน้าที่หลักสูตรปริญญาโททุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย หลายประการ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณแกนนำและสมาชิก ของกลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่ได้ให้ข้อมูล ร่วมกันขับเคลื่อนต่อสู้ในการปกป้องดินแดนไทยเข้าพระวิหาร คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ นี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นกตัญญูทเวทิตา แด่บุพการี บูรพาจารย์ และผู้ที่เสียสละในการปกป้องดินแดนเข้าพระวิหารทุกท่าน ผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ในฐานะผู้นำขบวนการเคลื่อนไหว และเคยตอกย้ำในอันตรายถลายครรช์ ในสถานการณ์กรณีข้อพิพาทเข้าพระวิหาร ทำให้ทราบถึงบทบาทการเคลื่อนไหวของทั้ง 3 กลุ่ม เป็นอย่างดียิ่ง และได้เกิดผลกระทบตามมา ทั้งการได้รับผลดีและการสูญเสีย จากการเสียสละของผู้อุทิศตน ทั้งเวลา ทรัพย์สิน เงินทอง และการสละชีพของทหารไทยอีกหลายนาย ที่จะอยู่ในความทรงจำตลอดกาล ซึ่งงานวิจัยนี้ มุ่งหวังเพื่อเป็นข้อมูลให้ภาครัฐนำไปใช้ศึกษาเพื่อใช้ในการปกป้องดินแดน ไม่ให้ต่างชาติมาแอบอ้างยึดครอง

กิตติศักดิ์ พันภัย

ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

เรื่อง	: บทบาทของขบวนการทางสังคม ในกรณีข้อพิพาท เข้าพระราชวิหาร : กรณีศึกษา กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย
ผู้จัด	: กิตติศักดิ์ พันวัย
ชื่อปริญญา	: รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	: การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร.ธนิติพล ภักดีวนิช
คำสำคัญ	: กลุ่มกำลังแผ่นดิน, เป็นขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ

การวิจัยศึกษาในบทบาทของขบวนการทางสังคมในกรณีข้อพิพาทเข้าพระราชวิหาร กรณีศึกษา กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ในการศึกษาครั้งนี้ ในการประมวลประเด็นข้อพิพาทในกรณีดินแดนไทยเข้าพระราชวิหาร ในเหตุแห่งความขัดแย้งซึ่งได้เกิด สภาวะความระส่าระสายของสังคมสาธารณะ จนได้เกิดเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในจากกลุ่ม ต่างๆ เช่น กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พรม.) กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน ได้มีการมาร่วมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ในบางครั้ง โดยมีผลประโยชน์ในด้านการบรรลุในอุดมการณ์ ความเชื่อ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ที่มีบทบาทและแนวทางร่วมกันเคลื่อนไหว เชิงรุก เชิงรับ และการประท้วง ในพื้นที่อำเภอกรุงเทพฯ เมืองหน้าด่านทางขึ้นไปเข้าพระราชวิหาร ใน การผลักดันให้รัฐบาล กระทรวงการต่างประเทศ และกองทัพ ให้ทำหน้าที่ปกป้องดินแดน จนเป็นผล ทำให้ทางกองทัพได้มีการส่งกำลังทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ ทั้งปืนใหญ่ รถถัง และอื่นๆ มาลงพื้นที่สู่ ชายแดน อำเภอกรุงเทพฯ จังหวัดศรีสะเกษ ในการป้องกันประเทศไทย จนกระทั่งนำไปสู่การรบทะ สมคราม ระหว่างทหารไทยกับทหารกัมพูชา

ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การ สัมภาษณ์เจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้อง และวิธีการวิจัยจากเอกสาร แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสู่กระบวนการ วิเคราะห์ และหาข้อสรุป โดยเนื้อหาในการเก็บข้อมูลได้จาก มวลชน สมาชิกและแกนนำของกลุ่ม โดย ขอบเขตของการวิจัยนับจากทางด้านของเหตุการณ์ที่ศึกษาโดยเริ่มจากเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2551 จนถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 ในระยะเวลาประมาณ 4 ปี จึงทำให้ทราบถึง บทบาทการเคลื่อนไหว ทำให้ทราบถึงเหตุผลในการยุติการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่ม ธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดินในการผลักดันให้รัฐบาล กระทรวงการต่างประเทศ และกองทัพ

ในการทำหน้าที่ปกป้องดินแดนอย่างเต็มที่ ตามเป้าหมายและอุดมการณ์ของกลุ่มแล้ว หลังจากนั้นทางกลุ่มจึงได้มีการยุติบทบาทในการเคลื่อนไหวชั่วคราว

ABSTRACT

TITEL : ROLE OF SOCIAL MOVEMENT IN CASE OF THE DISPUTE
KHOA PREAH VIHEAR: A CASE STUDY PANTHAMISD GROUP
TUMMAYATRA GROUP AND KUMLUNG PANDIN GROUP

AUTHOR : KITISAK PHONPAI

DEGREE : MASTER OF POLITICAL SCIENCE

MAJOR : GOVERNMENT

ADVISOR : TITIPOL PHAKDEEWANICH, Ph.D.

KEYWORDS : KUMLUMGPANDINK IS SPECIFIC, SOCIAL MOVEMENT

This study used the qualitative approaches of participant observations, in-depth interviews, and textual analysis to collect data from June 2008 to December 2011 related to the dispute involving the Preah Vihear temple. The dispute caused disorder and disunity in the public and resulted in the emergence of social movements by three groups, the People's Alliance for Democracy (PAD), Dhamma Yatra Group, and kumlumgpandink group. These groups gathered occasionally to share their ideological goals and aimed to protect the nation by making active and passive social waves, including the organization of mobs along the border in Kantharalak, Sisaket and near the temple. The groups also encouraged the government, Ministry of Foreign Affairs, and Ministry of Defense to take action to protect the land. As a result, troops with arms and tanks moved in to protect the border, leading to disputes between Thai and Cambodian soldiers. After fulfilling certain ideological goals in calling for action and protection from the government, the groups decided to stop their social movements.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	10
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	10
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	11
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	11
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และการบทหน่วยงานกรรมที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดขวนการทางสังคมแบบเฉพาะ	14
2.2 แนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง	19
2.3 แนวคิดชาตินิยม	20
2.4 ทฤษฎีการระดมทรัพยากร	22
2.5 แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์	33
2.6 แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม	36
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
2.8 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
3.2 เครื่องมือในการวิจัย	54
3.3 การดำเนินการรวบรวมข้อมูล	57
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในการประท้วง กรณีข้อพิพาทเข้าพรรษา	
4.1 ผลการศึกษาที่ได้จากการเก็บข้อมูล	62
4.2 กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย	65
4.3 กลุ่มธรรมยาตรา	72
4.4 กลุ่มกำลังแผ่นดิน	75
4.5 บทบาทของขบวนการทางสังคมทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มพันธมิตรประชาชน เพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน กับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้นำมาใช้ในการเคลื่อนไหว	78
4.6 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในการประท้วง กรณีเข้าพรรษา	94
4.7 สรุปสถานการณ์และการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากการประท้วงกัน ระหว่างทหารไทยและทหารกัมพูชา	96
4.8 การยุติบทบาทในการเคลื่อนไหวชั่วคราว ของกลุ่มพันธมิตรประชาชน เพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน	100
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	102
5.2 อภิปรายผล	105
5.3 ข้อเสนอแนะ	112
เอกสารอ้างอิง	113
ภาคผนวก	120
ประวัติผู้วิจัย	157

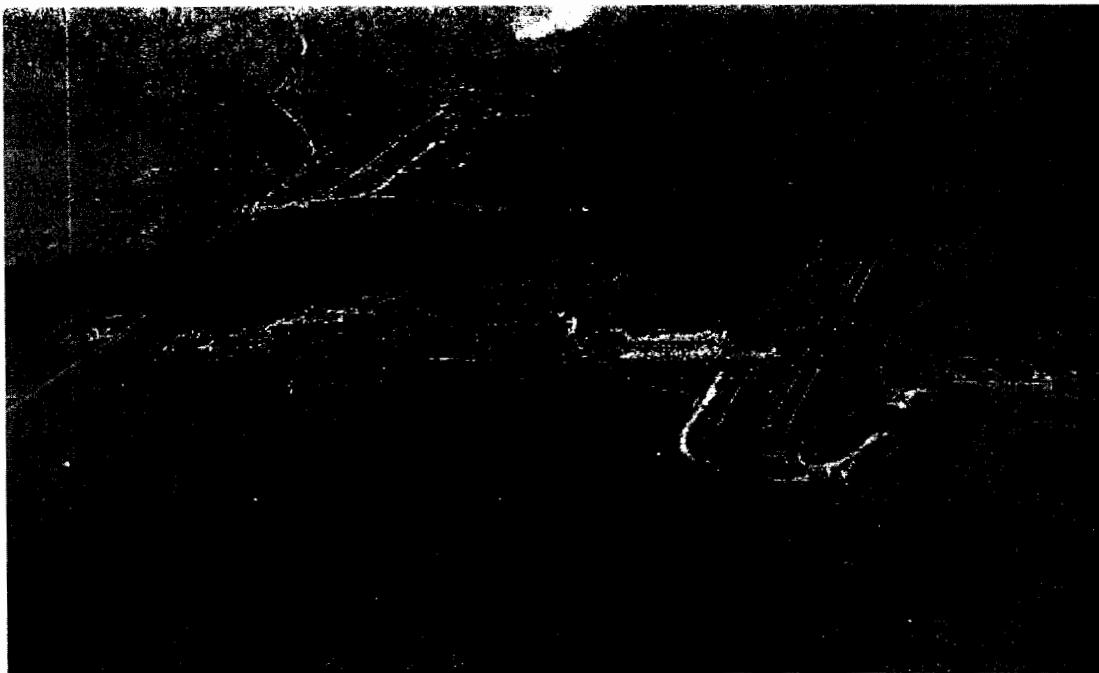
สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 การแสดงลักษณะของ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน	62

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาพที่ 1.1 ภาพถ่ายทางอากาศด้วยเฮลิปคอปเตอร์ เข้าพระวิหาร

โดยทางภูมิรัฐศาสตร์ในปัจจุบัน เข้าพระวิหารตั้งอยู่บนเทือกเขาพนมดงรักบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา ตรงบ้านภูมิชรอล ตำบลเสารังชัย อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

เข้าพระวิหารเป็นยอดเขาหนึ่งของเทือกเขาพนมดงรัก ที่กั้นเขตแดนไทยกับกัมพูชา อยู่ในพื้นที่ของบ้านภูมิชรอล ตำบลเสารังชัย อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนพื้นที่ราบที่ตั้งจากหน้าผา ลงไป ซึ่งเรียกว่าเขมรตា เป็นพื้นที่ของอำเภอกระสาน จังหวัดกำแพง雍 ประเทศกัมพูชา ซึ่งขณะนี้เปลี่ยนชื่อเป็น จังหวัดพระวิหาร บนยอดเขามีปราสาทพระวิหาร อันเป็นที่มาของชื่อเข้าพระวิหารตัวปราสาทตั้งอยู่บนลานหินต่างระดับ 4 ระดับเรียงไปตามทางเดินจากเนินเขาด้านล่างไปจนถึงปลายสุดจะมองเห็นซึ่งเป็นจุดสูงสุดยืนเข้าไปในเขตกัมพูชา จุดสูงสุดนี้อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 657 เมตร และสูงจากพื้นราบของเขมรต่า 447 เมตร (โรม บุนนาค, 2551: 11)

ปราสาทเข้าพระวิหารหรือนามเดิมเป็นภาษาสกฤตว่า ศรีศิขเรศวร เป็นศาสนสถานที่สร้างขึ้นเพื่อบูชาพระศิวะ ได้รับการกล่าวขานว่าเป็นศาสนสถานบนภูเขาที่ดงงามที่สุด ตัวปราสาทสร้างบนหน้าผาเป็นรากไม้ของเทือกเขานมดงรัก ทำให้มีมองจากแฝ่นิดเดียวขึ้นมา จะเห็นตัวปราสาทเหนืออุปภารัตน์อยู่บนฟากฟ้า ดังนั้นจึงเหมือนเป็นเทพวิมานสถิตบนยอดเขา หรือศรีศิขเรศวร อันเป็นเพชรยอดมงกุฎขององค์ศิวเทพ ดังที่นักประวัติศาสตร์ศิลปะและนักโบราณคดีได้กล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า ศาสนสถานแห่งนี้เกิดจากสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นหน้าผาสูงชัน ท่ามกลางธรรมชาติและทิวทัศน์อันงดงาม และเกิดจากลักษณะพิเศษทางสถาปัตยกรรมของปราสาทเข้าพระวิหารเอง ศาสนสถานเข้าพระวิหารในปัจจุบันตั้งอยู่บนหน้าผาเทือกเขานมดงรัก ในภาษาเขมร พนมภูของแรก แปลว่า ภูเขาไม้คาน ตั้งอยู่ที่ละติจูด 14 องศา 23 ลิปดาเหนือ ลองจิจูดที่ 104 องศา 40 ลิปดาตะวันออก (พิเชฐ แสงทอง, 2551: 33-34)

ทั้งนี้การก่อสร้างปราสาทเข้าพระวิหาร ดำเนินติดต่อกันมายาวนานหลายรัชสมัย กินเวลา มากกว่า 300 ปี ตั้งแต่พระเจ้ายโสธรมันที่ 1 ถึง พระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 สร้างเรือยามาจนถึง พระเจ้าชัยวรมันที่ 5-6 จนกระทั่งท้ายสุด พระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 และพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 จากปลายพุทธศตวรรษที่ 15 ถึงพุทธศตวรรษที่ 18 หรือก่อนสมัยสุโขทัย 300 ปี ต่อมาถูกปล่อยทิ้งร้างไปเมื่อ พ.ศ. 1974 ภายหลังที่นิครวัดนគรมของกัมพูชา เสียกรุงให้แก่กองทัพของกรุงศรีอยุธยา เขมรต้องย้ายเมืองหนีไปอยู่ล่องแวง ปราสาทเข้าพระวิหารจึงถูกเลื่ิมทิ้งไว้กรังอยู่ในป่านานถึง 468 ปี ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2442 พระเจ้าบรมวงศ์เรอกรມหลวงสรรพสิทธิประทรงคพระราชนอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในฐานะข้าหลวงต่างพระองค์ มนตพาลือสานสมัยรัชการที่ 5 เป็นผู้ค้นพบปราสาทแห่งนี้ แล้วทรงจารึก ร.ศ. 118 สรรพสิทธิ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2551: 8-9)

เมื่อปี ค.ศ. 1904 ปี หรือ พ.ศ. 2447 จักรวรดิฝรั่งเศสซึ่งปกครองประเทศไทยกัมพูชาในฐานะอาณาจักร ได้เริ่มจัดการสำรวจปักปืนเขตแดนโดยคณะกรรมการปักปืนผสานสยามกับฝรั่งเศส เป็นครั้งแรก แต่ในการเขียนแผนที่แสดงเส้นเขตแดนต่อมานั้น จัดทำโดยฝรั่งเศสแต่เพียงฝ่ายเดียว

โดยทั่วไปหลักการปักปืนเขตแดนจะใช้ลักษณะภูมิประเทศที่มองเห็นอย่างชัดเจน เช่น สันปันน้ำ แนวสันเขาริมสันนีซึ่งเป็นแนวเขตแบ่งระหว่างลุ่มน้ำ สันเขาริมบริเวณที่สูงซึ่งแบ่งน้ำให้เหลือเพียงแม่น้ำลำธารที่อยู่ แต่ละด้านของสันเขาริมบริเวณที่สูงนั้น มักปรากฏเป็นแนวตอนบนสุดของทิวเขาริม ซึ่งแบ่งเขตระหว่างลุ่มน้ำที่มีพิษทางการไหลตรงข้ามกัน คือลักษณะของพื้นดินที่สูงกว่าบริเวณอื่นที่ต่อเนื่องกัน เมื่อผนวก น้ำจะแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน และมักใช้สันสันปันน้ำในการแบ่งเขตแดนของประเทศไทย สันปันน้ำคือแนวการไหลของน้ำเวลาฝนตก แนวสันปันน้ำของเข้าพระวิหารมีลักษณะเป็นหน้าผาสูงชัน ซึ่งนิยมใช้กันในการแบ่งแดนตามหลักการสากล (ประสิทธิ์ ปิยวัฒนพานิช, 2554: 56)

ตามเอกสารบันทึกการปักหมุดของพันโท แบร์นาร์ด ประธานฝ่ายฝรั่งเศษของคณะกรรมการปักปันผืนดินสยามกับฝรั่งเศสชุดแรก ที่จัดตั้งขึ้นตามอนุสัญญา ค.ศ. 1904 (พ.ศ. 2447) ซึ่งได้แสดงที่กรุงปารีส เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2450 ความตกลงหนึ่งว่า “ทางเหนืออยอดภูเขางรากเป็นเส้นเขตแดนที่เห็นได้อย่างถ้วนด้วยตาเปล่าไม่ง่ายนัก จึงย่อมต้องทำหลักเขตแดนเป็นสัญลักษณ์เอาไว้ แต่การที่ประธานสำรวจและปักปันฝ่ายฝรั่งเศส มองเห็นได้อย่างถ้วนด้วยตาเปล่าได้ นอกจากนั้นบันทึกรายงานของ พันเอก มองกิเอร์ ประธานกรรมการฝ่ายฝรั่งเศสในคณะกรรมการปักปันผืนดินสยามกับฝรั่งเศส ชุดที่ 2 ซึ่งจัดตั้งขึ้นมาตามสนธิสัญญา ค.ศ. 1907 (พ.ศ. 2450) ได้ยืนยันตามผลงานการสำรวจและปักปันของคณะกรรมการชุดแรกว่า ขอบหน้าผาคือสันปันน้ำอย่างชัดเจนว่า เส้นเขตแดนเดินไปตามเส้นสันปันน้ำ ซึ่งอยู่ที่หน้าผาเห็นได้จากด้านภูเขา ดังนั้น คณะกรรมการปักปันสยาม-ฝรั่งเศส ชุดที่ 2 จึงเริ่มทำหลักเขตแดนทางบก หมายเลข 1 ที่ช่องสะจำ จังหวัดศรีสะเกษ ไปทางทิศตะวันตก จุดไปจนถึงจังหวัดตราดและตัวเลขหลักเขตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ไปทางทิศตะวันตก (หลักสุดท้ายหมายเลข 73) โดยปล่อยทิ้งด้านทิศตะวันออกจนถึงช่องบก จังหวัดอุบลราชธานี ความยาวถึง 195 กิโลเมตรว่าไม่ต้องทำหลักเขตแดน เพราะสามารถเห็นหน้าผา เป็นเส้นเขตแดนที่มองเห็นได้ด้วยตาเปล่าจากด้านภูเขางราก เพราะเส้นเขตแดน คือ “สันปันน้ำ” ซึ่งคำว่า “เส้นสันปันน้ำ” นี้เอง ได้ถูกนำมาเป็นข้ออคติถึงในเรื่องดินแดนและอธิปไตยเหนือเขาพระวิหาร (อัครพงษ์ คำคุณ, 2552: 8)

ในการทำแผนที่ภาคพนวก 1 (MAP ANNEX 1) มาตราส่วน 1: 200,000 ระหว่างชื่อ “Dangrek” (ดงรัก) แนบท้ายสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนติดท้ายสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ร.ศ. 125 / ค.ศ. 1907 (พ.ศ. 2450) หรือชื่อทางการว่า หนังสือสัญญาระหว่างสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม กับปรสิเดนต์แห่งรัฐบาลฝรั่งเศส 23 มีนาคม ร.ศ. 125 พ.ศ. 2449/50 (ค.ศ. 1907 สมัยพระจุลจอมเกล้าฯ รัชกาลที่ 5) ซึ่งจัดทำโดยฝรั่งเศส ได้ลากเส้นเขตแดนมาตามสันปันน้ำ หรือสันเข้าแต่เมื่อมาถึงบริเวณหน้าผาเขาพระวิหารกลับลากเส้นต่ำกว่าบริเวณตัวปราสาท โดยถือตามยอดที่ต่ำกว่าบริเวณนั้นลงไป ทำให้บริเวณปราสาทพระวิหารและยอดภูมีเชือ ที่อยู่ดัดแปลงตามด้านตะวันตกอยู่ในแนวเขตแดนของประเทศไทย กัมพูชา ฝ่ายไทยยอมรับแผนที่โดยไม่มีการทักท้วง (อัครพงษ์ คำคุณ, 2551: 9) และในขณะนั้นไทยไม่มีความรู้เรื่องการทำแผนที่ จึงรับแผนที่มาโดยไม่รู้ว่าเส้นเขตแดนไม่ตรงกับเส้นปันน้ำ แม้ว่าสยามได้ก่อตั้งกรมแผนที่มาแล้วในสมัยรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2428 ซึ่งทำให้เป็นปัญหาต่อมาในภายหลัง (พวงทอง ภวัครพันธ์, 2556: 103)

ภาพที่ 1.2 แผนที่ซึ่งคณะกรรมการปักปันเขตแดนสยาม - ฝรั่งเศส พ.ศ. 2447 และ พ.ศ. 2450⁴
แสดงที่ตั้งของเข้าพระวิหาร ในเขตของกัมพูชา ทั้งๆ ที่อยู่ในแนวสันปันน้ำของไทย

เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2472 สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้เสด็จไปขึ้นชม ปราสาทพระวิหาร โดยมีข้าหลวงกำปงธม หรือ เรสิตังต์ ถวายการต้อนรับ ที่เชิงบันไดทางขึ้นปราสาทพระวิหารแต่งตัวเต็มยศ ในการเสด็จครั้งนั้น ทางฝรั่งเศส ได้ให้นักโบราณคดีเรื่องนาม คือ อังรี ปาร์เมงติเยร์ (Henri Parmentier) มาทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศกิตติมศักดิ์ สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพและคณะข้าราชการระดับสูงของไทยได้เยี่ยมชมปราสาทพระวิหารที่ซักรงฝรั่งเศสโดยมีข้าหลวงฝรั่งเศਸมาต้อนรับในลักษณะเจ้าภาพอย่างเป็นทางการ โดยมีการเลี้ยงต้อนรับ มีการกล่าวสุนทรพจน์แลกเปลี่ยนกัน มีการขอบใจสยามประเทศที่ช่วยส่งทหารไปรบช่วยฝรั่งเศสในสงครามโลกครั้งที่ 1 มีการถ่ายรูปร่วมกันหลายรูป (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2551: 19) ซึ่งการเสด็จไปขึ้นชม ปราสาทพระวิหารของสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพนั้น เปรียบเสมือนเป็นการรับรองอธิปไตยของกัมพูชา และยอมรับว่าปราสาทพระวิหารเป็นของกัมพูชา (ประสิทธิ์ ปิยวัฒนาวิช, 2554: 3)

ภาพที่ 1.3 สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้เสด็จไปขึ้นชมปราสาทพระวิหาร

เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในยุโรปในปี พ.ศ. 2582 ทำให้ชาติมหาอำนาจในขณะนั้น ได้แก่ อังกฤษและฝรั่งเศส ทำการบดบังเยอรมัน ในดินแดนของตนเอง จึงไม่สามารถมาตูแลดินแดนอาณา นิคมได้อย่างทั่วถึง เป็นเหตุให้ประเทศไทยเรียกร้องเอทดินแดนคืน จากประเทศไทยมหาอำนาจที่ได้ยึดไป ในปลายสมัยรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2483 จึงเกิดการเรียกร้องดินแดนลาวและกัมพูชาในอินโดจีน ของฝรั่งเศสคืนในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งได้ดำเนินนโยบายลัทธิชาตินิยม ในช่วง ก่อนที่สงครามโลกครั้งที่ 2 จะขยายมาสู่อาเซียน ทหารและประชาชนกับนิสิตนักศึกษาในยุคนั้นได้ ให้การสนับสนุนอย่างท่วมท้น มีการเดินขบวนครั้งแรกเกิดขึ้นที่ใหญ่ที่สุด และไทยพร้อมที่จะเข้าสู่ สงคราม (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538: 257-259)

ญี่ปุ่นยกตราหัวพมาทางเรือเข้ามาในประเทศไทยในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ตามจังหวัด ต่าง ๆ ทางด้านอ่าวไทย รัฐบาลไทยได้ประเมินว่าไม่สามารถต้านทาน จึงยอมให้กองทัพญี่ปุ่นใช้ ดินแดนไทยผ่านเพื่อไปตีพม่าและมาลายู สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจาก ชัยชนะของกองทัพญี่ปุ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการโจมตีฐานทัพเรือสหัสธรรย์อย่างยับที่ เพิร์ลฮาร์เบอร์ ทำให้รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เห็นว่าญี่ปุ่น่าจะชนะสงครามในที่สุด รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงตัดสินใจลงนามในกติกาสัญญาพันธมิตรกับญี่ปุ่น (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538: 283) โดยไทยเข้าร่วมทำการบดบังเยอรมัน จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงได้ดำเนินการขยายดินแดนตาม นโยบายที่มีมาแต่เดิม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับ จากการเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับ ญี่ปุ่น ในวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 1941 หรือ พ.ศ. 2484 ขณะนั้นทหารไทยเข้ายึดพื้นที่อินโดจีนได้ หลายจุดได้แก่ หลวงพระบาง จำปาศักดิ์ ปอยเปต และพระตะบอง ทหารไทยรบชนะทหารฝรั่งเศส ทำให้ไทยได้ดินแดนที่ถูกฝรั่งเศสยึดไป เมื่อปี ค.ศ. 1904 หรือ พ.ศ. 2447 โดยมีญี่ปุ่นที่เป็นมหามิตร

ของไทย เป็นตัวกลางใกล้กับ ให้ฝรั่งเศสคืน 4 จังหวัด ได้แก่ لانช้าง นครจำปาศักดิ์ พิบูลสงคราม (เสียมราฐ) พระตะบอง ดินแดนที่ยึดมาได้ถูกตั้งชื่อว่า มนตรบูรพา ตามสนธิสัญญาโตเกียว วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 จึงทำให้ปราสาทพระวิหารกลับมายังในดินแดนไทยอย่างสมบูรณ์ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538: 289)

ขณะนั้นในประเทศไทย ในเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2484 เรสิตังต์ เดอกูซ ข้าหลวงใหญ่ ฝรั่งเศสได้แต่งตั้งเจ้าสีหุ่น ที่มีพระชนมพรรษาเพียง 20 ปี ผู้ทรงศึกษาอยู่ ณ วิทยาลัยของฝรั่งเศส ที่เมืองไซง่อน ขึ้นมาเป็นกษัตริย์กัมพูชา ต่อมาทรงสถาปนาลอกครั้งที่ 2 ได้สืบสุดลงเมื่อญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2488 รัฐบาลของฝรั่งเศสเสรี ของนายพลชาร์ลส์ เดอโกลล์ ประกาศ ไม่ยอมรับสนธิสัญญาโตเกียว พ.ศ. 2484 ฝรั่งเศสจึงได้มีการเรียกร้องเอาดินแดนคืน ด้วยการตกลงกับ อเมริกาในฐานะประเทศพันธมิตรที่ชนะสงคราม ให้มาไกล์เกลี่ยกับรัฐบาลไทย ให้คืนดินแดนมนต์บูรพาแก่ฝรั่งเศส โดยทำสนธิสัญญาวางต้นในปี พ.ศ. 2490 ยืนยันสถานะเดิมของดินแดนอินโดจีน ก่อนสงคราม แต่ไทยไม่ยอมทำตามโดยมีข้ออ้างในทางประวัติศาสตร์ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538: 423-424)

ในปี พ.ศ. 2492 ได้มีการคัดค้านอำนาจของราชอาณาจักรไทยเหนือเข้าพระวิหารเป็นครั้งแรก ฝรั่งเศสประท้วงว่าไทยไม่ควรส่งคนไปรักษาปราสาทเข้าพระวิหาร แต่ฝ่ายไทยก็ส่งทหารไปประจำที่ปราสาทพระวิหาร จนถึงปี พ.ศ. 2500 ในระหว่างนี้มีการประท้วงจากฝรั่งเศสถึง 3 ครั้ง (อุดม เขยกิวงศ์, 2552: 514)

เมื่อเหตุการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลงไป กัมพูชาได้รับเอกสารจากฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. 2498 โดยมี สมเด็จพระนโรดมสีหุ่นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (ธิบดี บัวคำศรี, 2555: 97) ซึ่งไทยก็ได้เสนอเปิด เจรจาปัญหาเกี่ยวกับพรหมแดนที่ค้างคามา ตั้งแต่กัมพูชาอย่างเป็นอา鼻านิคมของฝรั่งเศส ไทยยังเสนอ ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ เปิดท่าเรือให้ขนส่งสินค้าผ่านแดนโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ไม่มี การตอบรับจากกัมพูชา ต่อมามีการประท้วงพร้อมแสดงสมเด็จพระนโรดมสีหุ่น ว่าเป็นบิดาแห่งเอกสาร และมีความตั้งใจเอารัตน์ของชาติที่เสียไปกลับคืนมา ตามคำสั่งสอนของพระชนกก่อนจะสวรรคต เพราะในขณะนั้น ได้มีการทำข้อตกลงเรื่องดินแดนระหว่างรัฐบาลฝรั่งเศส กับรัฐบาลสยาม (โรม บุนนาค, 2551: 37) และด้วยเหตุผลทางการเมือง ฝรั่งเศสก็ต้องการนินพาเปี้ยดาดีซึ่งเป็นที่ตั้งของ ปราสาทพระวิหาร ด้วยเหตุผลอย่างน้อยสองประการคือ (1) อินโดจีนของฝรั่งเศสจะได้มีสถานที่ ศักดิ์สิทธิ์โบราณไว้ครองครอง เพาะชาวดรั่งเศสชอบศึกษา ศิลปะเหล่านี้อยู่แล้วโดยนิสัย (2) มีภูมิประเทศสูงขึ้นตามหลักฐานทางทหาร คือสามารถมองเห็นตรวจการณ์ และมีพื้นที่การยิง ได้ดี เนื่องจากอยู่บนยอดเขาสูง จึงเป็นเหตุเริ่มจุดประกายให้สมเด็จพระนโรดมสีหุ่นทำการเรียกร้อง ต้องการอ้างสิทธิ์เหนือเข้าพระวิหารเป็นของประเทศไทย ก็จะเป็นข้อพิพาทข้อโต้แย้ง ในการ

เป็นเจ้าของผู้ครอบครอง นำไปสู่การกระทบกระเที่ยง และเสื่อมถอยลงทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (อ่านทัน ชินบุตร, 2553: 88)

จนในที่สุดกัมพูชา ก็นำคดีฟ้องร้องต่อศาลระหว่างประเทศ คือศาลโลก ให้เป็นผู้พิจารณาตัดสินว่าปราสาทพระวิหารเป็นของกัมพูชา ในสมัยที่ประเทศไทยมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งในการต่อสู้คดีของทั้งสองประเทศต่างก็ระดมพลังสมองทั้งในประเทศไทยและนอกประเทศไทย สร้างนักวิเคราะห์ภูมิและศักดิ์ศรีของตนอย่างเต็มกำลังสามารถ นับตั้งแต่กัมพูชาได้ยื่นเรื่องต่อศาลโลก ที่กรุงเบรุตประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อ พ.ศ. 2502 และได้มีการพิจารณา พิพากษาลงมติของคณะตุลาการศาลโลกให้ปราสาทพระวิหารเป็นของกัมพูชาเมื่อ พ.ศ. 2505 (ทำนอง ประชาธิรักษ์, 2553: 105-107)

นับจากวันที่ศาลโลกได้พิพากษาด้วยคะแนนเสียง 9 ต่อ 3 เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2505 ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยต้องสูญเสียปราสาทเข้าพระวิหาร ให้แก่ราชอาณาจักรกัมพูชา นั้นซึ่งปราสาทพระวิหารก็เงียบหายไป จากความทรงจำของคนไทยที่ลืมหายใจ จนกระทั่งคนไทยส่วนใหญ่ลืมเลือนประวัติศาสตร์ ที่เจ็บปวดครั้งนี้โดยสิ้นเชิง เวลาผ่านไป 46 ปี ซึ่งของปราสาทพระวิหารก็ปรากฏขึ้นมาอีกครั้ง และกล้ายเป็นประเด็นที่ร้อนแรงทางการเมือง จากกรณีที่ราชอาณาจักรกัมพูชา ยื่นขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเพียงฝ่ายเดียว เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2550 (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 13)

เอกสารที่รัฐบาลกัมพูชา ยื่นต่อคณะกรรมการมรดกโลก เพื่อให้พิจารณาขึ้นทะเบียนปราสาทเข้าพระวิหารเป็นมรดกโลกแต่เพียงฝ่ายเดียว มีเนื้อหาครอบคลุมรายละเอียดทุกด้านของปราสาททั้งภูมิศาสตร์ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ พร้อมแสดงภาพถ่ายตัวปราสาท สภาพแวดล้อม แผนที่ทั้งเก่าและใหม่ ตลอดจนภาพถ่ายเจ้าหน้าที่ในรัฐบาลไทยเพื่อแสดงให้เห็นว่า การยื่นข้อเสนอครั้งนี้เกิดขึ้นโดยความสนับสนุนอย่างใกล้ชิดของรัฐบาลไทยสมัยนายสมัคร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี (พิเชฐ แสงทอง, 2551: 297) การสนับสนุนให้กัมพูชาขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารแต่เพียงฝ่ายเดียว อาจเป็นเงื่อนไขที่มีความสำคัญในการเจรจาต่อรองระหว่างกันในเรื่องของเศรษฐกิจ ในแหล่งพลังงานที่อุดมไปด้วยน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่อยู่ในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล ในอ่าวไทยของไทย เพราะหากกัมพูชาทำได้สำเร็จสมเด็จสุนทรเซ็นก็จะได้รับความนิยมจากชาวกัมพูชา จนไปสู่การเลือกตั้งกลับเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อносเดิมด้วยคะแนนเสียงมากเป็นประวัติการณ์ การขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก คือจุดเริ่มต้นของแผนการอันชั่ว ráy ที่จ้องจะเขมือบ เอาพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตรซึ่งเป็นสมบัติของคนไทย ให้เป็นของกัมพูชาในขั้นต่อไปเพราหลังจากทำสำเร็จในชั้นแรก ต่อมาไม่นานนักกัมพูชาประกาศยืนยันชัดเจนว่าพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตรคือแผ่นดินของกัมพูชา โดยอ้างแผนที่ฝรั่งเศษทำขึ้นมาเป็นหลักฐานยืนยัน (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 87-90) ฝ่ายไทยทำการประท้วงต่อ กัมพูชาเรื่องการขยายตัวขึ้นของกัมพูชา ส่งผลกระทบ

ต่อสภาคเพดล้อมที่ก่อปัญหาขยะมูลฝอยและน้ำเสีย และเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆของกัมพูชาในการก่อสร้างและปรับปรุงถนนจากบ้านโภมุยขึ้นมาจนถึงพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตรบนเข้าพระวิหารซึ่งลูกแล้วเข้ามาในดินแดนไทย โดยไทยได้ยื่นหนังสือประท้วงไปแล้ว 3 ครั้งในระดับปฏิบัติการในพื้นที่แต่กัมพูชาไม่เคยตอบสนองคำประท้วงของไทย (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 92)

ในที่สุดเกิดเสียงคัดค้านดังขึ้นทั่วทั้งแผ่นดินไทย แต่นั่นก็ไม่สามารถหยุดยั้งความพยายามของกัมพูชา ในการขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเพียงฝ่ายเดียวได้ เมื่อคณะกรรมการรดกโลก มีมติ สนับสนุนด้วยคะแนนเสียงทั่วทั้งพื้น เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 15) ต่อมา กัมพูชาหวังที่จะได้ครอบครองพื้นที่รอบปราสาทเพิ่มอีก จึงยื่นขอให้ศาลโลกเพื่อ ตีความคำพิพากษา ของวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2505 ในคดีปราสาทพระวิหารอีกครั้ง เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2554 โดยตลอดระยะเวลาที่เกิดข่าวเรื่องเข้าพระวิหาร ได้เกิดสภาวะความ ระสำราษายของสังคมสาธารณะ ได้มีการเคลื่อนไหวในภาคประชาชน ในการทำกิจกรรมของคนไทย ที่ไม่ต้องการสูญเสียอธิปไตย เพียงเพาะการตัดสินใจของผู้บริหารประเทศ ที่มีเงื่อนไขชวนสงสัย เกิดการต่อต้านรัฐบาลในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด และอีกหลายกลุ่มประกาศแสดงจุดยืนมีแนวทาง ต่อสู้ร่วมกัน ต้องการคัดค้านการที่รัฐบาลไทยสนับสนุนให้กัมพูชา ขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็น มรดกโลกได้แต่เพียงฝ่ายเดียว จึงได้เกิดเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในกลุ่มต่าง ๆ เช่น

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) (People's Alliance for Democracy, PAD) หรือเรียกว่า กลุ่มคนเสื้อเหลือง เป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทย ที่มีบทบาท สำคัญในช่วง พ.ศ. 2548-2552 โดยเป็นการรวมตัวจากหลายองค์กรทั่วประเทศ และได้รับการ สนับสนุนจากหลายฝ่าย ภายใต้จุดประสงค์ในการขับไล่รัฐบาลทักษิณ และต่อต้านกลุ่มการเมือง ที่สนับสนุนฝ่ายทักษิณ โดยได้เคลื่อนไหวจัด “รายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร” ซึ่งได้รับความ สนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก มีมวลชนและเครือข่ายต่างๆ เข้ามาร่วมจากหลักพันคน เพิ่มทวี ขึ้นมาเรื่อยๆ เป็นหลาภยหนึ่นคน จนเรื่องแสบ ประกาศไม่ยอมสัญบท่องานจากการคุกคามของระบบ ทักษิณ (สุวินัย ภร瑙วลัย, 2551:19-24) พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เป็นขบวนการทาง สังคมขนาดใหญ่ ที่มีสมาชิกมากหลายแสนคน จากทุกจังหวัดในทั่วประเทศ ได้มีการเคลื่อนไหวเข้ามา ในพื้นที่ชายแดนเข้าพระวิหาร โดยมีแกนนำส่วนกลางจากกรุงเทพฯ ได้นำสมาชิกประมาณ 5,000 คน กลุ่มพันธมิตรศรีสะเกษประมาณ 200 คน และจากจังหวัดอื่นๆ อีกประมาณ 3,000 คน มีการระดม มวลชน ในการเคลื่อนไหวประท้วงในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ชายแดนเข้าพระวิหาร

กลุ่มธรรมยาตรา เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง มีชื่อเป็นทางการว่า คณะกรรมการปกอุ้ม รักษาผืนแผ่นดินไทยในกรณีเข้าพระวิหาร-มนต์คลบูรพา สมาชิกของกลุ่มจะแต่งกายผู้ชรา ห่มขาว โภนศีรษะ เนื่องนักบัวหรือนักปฏิบัติธรรม ใช้วิธีการทางศาสนา และใช้แนวทางแบบพิสาสันติวิธี มีอุดมการณ์เป้าหมายของกลุ่มคือ เรียกร้องให้รัฐบาลนำเอาอนุสัญญาโตเกียว ค.ศ. 1941 มาใช้ในการ

แก้ไขปัญหาเข้าพระวิหาร และเสนอให้รัฐบาลไทยเจรจาับรัฐบาลกัมพูชา เพื่อร่วมกันปกคล้องมณฑลบูรพา (รวมทั้งเข้าพระวิหาร) รวมกัน 3 ประเทศ คือ ไทย กัมพูชา และลาว ร่วมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มประเทศสุวรรณภูมิ

กลุ่มกำลังแผ่นดิน เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่เกิดขึ้นมาจากการณ์ในความรักท้องถิ่น ซึ่งมีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นประชาชนชาวอำเภอภักดี ได้ทำการเคลื่อนไหวทางการเมืองในภาคประชาชนในพื้นที่ ให้มีบทบาทที่สำคัญในการต่อสู้ทางคืนดินแหนเข้าพระวิหาร และการอนุรักษ์และปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ ตามแนวชายแดนเทือกเขาพนมดงรัก โดยการส่งวนพันธุ์ไม้หายากและปลูกไม้พะยูง บุคคลที่เข้ามาร่วมกลุ่มจะมาด้วยความสมัครใจ ไม่มีการแบ่งแยกในเรื่องสถานะภาพ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาหรือฐานะ โดยมีอุดมการณ์และความศรัทธาที่เป็นที่ตั้ง

จึงได้มาร่วมตัวกันทำกิจกรรมต่อสู้เพื่อปกป้องดินแดนเข้าพระวิหาร ที่อำเภอภักดี จังหวัดศรีสะเกษ พร้อมกับประชาชนในพื้นที่ โดยเริ่มเคลื่อนไหวจากการเดินธรรมยาตรา กอบกู้รักษาแผ่นดินไทยในกรณีเข้าพระวิหารมณฑลบูรพาด้วยระยะทาง 100 กิโลเมตร จากบริเวณหน้าศาลหลักเมืองศรีสะเกษ ผ่านอำเภอพยุห์ อำเภอศรีรัตน์ มาร่วมตัวที่อำเภอภักดี แล้วเข้าสู่เขตอุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร และไปปักหลักชุมชนบ้านทั่วทั้งบริเวณผ่านอีแดงบนภูเขาพระวิหาร ทำกิจกรรมเคลื่อนบ้านไทย พร้อมผลักดันชาวกัมพูชาที่ลักล้าเข้ามาในเขตดินแดนไทย เข้ามาตั้งชุมชนสร้างบ้านเรือน ร้านค้าและวัดบริเวณเชิงเขาพระวิหารให้ออกไป เริ่มจากนั้นมาก็เกิดมีการประท้วงในพื้นที่อำเภอภักดี จำกัดชุมชนของกลุ่มต่างกับประชาชนในพื้นที่ และจังหวัดใกล้เคียงในการเรียกร้องให้ทหารของกองทัพออกมานำปกป้องแผ่นดิน และอธิปไตยของไทย และประณามการกระทำการของรัฐบาลที่มีได้คำนึงต่อกาลังของชาติ ทั้งยังส่อว่ามีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่เบื้องหลังอยู่กับฝ่ายกัมพูชา (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 59-61)

นอกจากความไม่พอใจต่อรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย แล้วยังกล้ายเป็นความไม่พอใจต่อชาวกัมพูชาและผู้นำกัมพูชาอีกด้วย เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2551 กลุ่มมวลชนต่างได้ทำการร่วมตัวกัน ณ อำเภอภักดี จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อประท้วงทำกิจกรรมขับไล่รัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2551: 427) โดยกล่าวหาว่าได้เป็นรัฐบาลขายชาติขายแผ่นดินไทย ให้กับกัมพูชา และได้เกิดการเสริมกำลังทหารจากทั้ง 2 ฝ่าย ฝ่ายไทยมีทหารพวนและทหารราบทางหนายรวมประมาณ 2,500 นายพร้อมอาวุธครบมือ เข้าตีรังกำลังอยู่ร่องบริเวณเข้าพระวิหาร ขณะที่ฝ่ายกัมพูชา ก็เสริมกำลังทหารเพิ่มขึ้นประมาณ 3,000 นายเข้าตีรังกำลังอยู่ร่องเชิงเข้าพระวิหาร (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 93)

เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในพื้นที่อำเภอภักดี และไม่เคยมีผู้ใดทำงานวิจัยเรื่องนี้ในการศึกษาบนการทางสังคมของทั้ง 3 กลุ่ม จากในกรณีข้อพิพาทเข้าพระวิหาร ขึ้นมาก่อน ซึ่งถือได้ว่าเป็นมิติใหม่ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลอันสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยนั้น ต้องการทำการศึกษา

ในบทบาทของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ได้ใช้อะไร ในการวิเคราะห์ลักษณะองค์กรของกลุ่มที่เคลื่อนไหว การเกิดขึ้นของขบวนการ การสร้าง อุดมการณ์ความเข้มแข็งของขบวนการ การสร้างความพร้อมให้ขบวนการ การมาร่วมตัวกันของทั้ง 3 กลุ่มได้อย่างไร และวิธีการต่อสู้กับรัฐบาลที่ต้องการจับ ให้เป็นผลสำเร็จของขบวนการจากการ เคลื่อนไหว และผลกระทบที่เกิดขึ้นมาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ชายแดนเข้าพระวิหารนั้น มีอะไรบ้าง

ในการศึกษาบทบาทขบวนการทางสังคมของทั้ง 3 กลุ่ม ก็เพื่อให้เป็นประโยชน์ในทางด้าน วิชาการให้ผู้ที่สนใจได้นำไปศึกษาเรียนรู้ และเพื่อให้เป็นประโยชน์กับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กลุ่มนี้ ๆ ได้ศึกษาในบทบาทของการเคลื่อนไหวในการประท้วงเพื่อกดกันให้รัฐบาล เป็นลักษณะ ในการกดดันทางด้านการเมืองในการมีอิทธิพลเหนือนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้ได้บรรลุผลตาม เป้าหมายตามที่กลุ่มนั้นต้องการ ต้องทำอย่างไรบ้าง

ในการศึกษาการยุติบบทบาท ก็เพื่อให้เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่สนใจ ได้นำไปศึกษาเรียนรู้ ภายหลังจากที่ขบวนการทางสังคมของทั้ง 3 กลุ่ม ได้แสดงบทบาทในการเคลื่อนไหวแล้ว มีเหตุผล สำคัญใดบ้าง ทำไมจึงต้องยุติบทบาทการเคลื่อนไหว และที่สำคัญเพื่อเป็นข้อมูลให้ภาครัฐได้นำไป ศึกษาเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย ในการปกป้องดินแดนเข้าพระวิหาร ไม่ให้ต่างชาติมาแอบอ้าง ยึดครอง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาบทบาทการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน จากในกรณีข้อพิพาทเข้าพระวิหาร

1.2.2 เพื่อศึกษาการยุติการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

พื้นที่การศึกษารั้งนี้มุ่งเน้นในการประมวลประเด็น ในเหตุแห่งความขัดแย้ง และข้อพิพาท ในกรณีดินแดนไทยเข้าพระวิหาร จนเกิดมีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในกลุ่มต่าง ๆ เช่นกลุ่ม พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน ได้มาร่วมตัวกัน มีบทบาทและแนวทางร่วมกันเคลื่อนไหวในการประท้วง ในพื้นที่อำเภอทรายรักษา เมืองหน้าด่านทาง ขึ้นไปเข้าพระวิหาร ในการผลักดันให้รัฐบาล กระทำการต่างประเทศ และกองทัพ ให้ทำหน้าที่ ปกป้องดินแดน ทั้งผลสำเร็จจากการเคลื่อนไหว และผลกระทบที่ได้เกิดขึ้นในทั้งด้านดีและด้านเสีย

โดยเนื้อหาในการเก็บข้อมูล จากระดับสูง ลงมาถึงระดับชั้นเรียน ที่มีความต้องการที่ต้องการรู้ในสิ่งที่ต้องการรู้ ในการทำกิจกรรม เคลื่อนไหวประท้วง เพื่อปกป้องดินแดนไทยเข้าพระวิหาร โดยขอบเขตของการวิจัยนับจากทางด้าน ของเหตุการณ์ที่ศึกษา เริ่มจากเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2551 จนถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 และ ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย เริ่มจากเดือนพฤษจิกายน พ.ศ. 2555 จนถึง เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2558

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.4.1 ทำให้ทราบถึงบทบาทการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่ม ธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน เพื่อให้เป็นประโยชน์ในทางด้านวิชาการ ให้แก่ผู้ที่สนใจได้นำไปศึกษา เรียนรู้ และให้เป็นประโยชน์กับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กลุ่มอื่น ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ ศึกษาต่อไป ในการสร้างความสำเร็จให้กับขบวนการ

1.4.2 ทำให้ทราบถึงเหตุผลในการยุติการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อ ประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน เพื่อเป็นข้อมูลให้ภาครัฐนำไปศึกษาเพื่อใช้ในการ กำหนดนโยบาย การปกป้องดินแดน ไม่ให้ต่างชาติมาแอบอ้างยึดครอง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

บรูณภาพแห่งดินแดน หมายถึง ความครบถ้วนบริบูรณ์ แห่งดินแดนและอาณาเขต ศาลโลก หมายถึง ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice: ICJ) กรุงเยก ประเทศเนเธอร์แลนด์

พื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร หมายถึง พื้นที่ที่อยู่บนภูเขาพระวิหาร ปีกด้านซ้ายของ ตัวปราสาท มีเนื้อที่ ประมาณ 2,875 ไร่

สันปันน้ำ หมายถึง แนวสันเขาริมสันเนินซึ่งเป็นแนวเขตแบ่งระหว่างกลุ่มน้ำ สันเขาริมริเวณ ที่สูงซึ่งแบ่งน้ำให้ไหลไปลงแม่น้ำลำธารที่อยู่แต่ละ ด้านของสันเขาริมริเวณที่สูงนั้น มักปรากฏเป็น แนวต่อนบนสุดของทิวเขาซึ่งแบ่งเขตระหว่างกลุ่มน้ำที่มีทิศทางการ ไหลตรงข้ามกัน คือลักษณะของ พื้นดินที่สูงกว่าบริเวณอื่นที่ต่อเนื่องกัน เมื่อฝนตก น้ำจะแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วนเช่น สันเขาที่ ต่อเนื่องกัน และมักใช้เส้นสันปันน้ำในการแบ่งเขตแดนของประเทศไทย

JBC (Joint Boundary Commission) คือ คณะกรรมการอธิการเขตแดนร่วม เพื่อรับผิดชอบการ สำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกร่วมกัน ไทยและกัมพูชา

MOU 2543 คือ บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย กับรัฐบาลแห่งราช อาณาจักรกัมพูชา ในการสำรวจจัดทำเขตแดนทางบกตามการเรียกร้องจากฝ่ายกัมพูชา

ขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ คือ ขบวนการทางสังคมที่มีการจัดระเบียบภายในขบวนการและมีจุดเน้นที่ชัดเจน ขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะมักจะพัฒนาขึ้นจากขบวนการทางสังคมแบบกว้าง

โครงสร้างโอกาสทางการเมือง คือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเกิด การดำรงอยู่ การดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนไหวประท้วง กับโครงสร้างสถาบันทางการเมืองที่ดำรงอยู่ ได้จำแนกประเภทของโครงสร้างสถาบันทางการเมืองออกเป็นโครงสร้างที่เปิดและปิดเอื้อ หรือเป็นอุปสรรค กิจกรรมการเคลื่อนไหว

ชาตินิยม หมายถึง ลักษณะที่ถือชาติเป็นใหญ่ ความรักชาติ สะท้อนอารมณ์ที่เป็นความรัก มีผล เป็นบางกีดี มีการสร้างสรรค์ แต่ในขณะเดียวกัน ก็อาจเป็นผลลบ เป็นการทำลาย ทำให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกสามารถเรียกร้องให้เสียสละแม้กระทั้งชีวิต หลังเลือดหรือตายก็เป็นได้

การระดมทรัพยากร เป็นการอธิบายขบวนการทางสังคม ที่แก่นนำเป็นผู้วางแผนยุทธศาสตร์ในการ นำพลังที่ยังไม่ถูกใช้ มาใช้ มีการระดมเงิน วัสดุอุปกรณ์และผู้สนับสนุน เร้าความสนใจจากสื่อมวลชน สร้างพันธมิตรกับผู้มีอำนาจ และสร้างความพร้อมให้องค์กรขึ้นมา หากปราศจากเสียงทรัพยากร เหล่านี้ขบวนการทางสังคมจะไม่เกิดประสิทธิผล

กลุ่มประโภชน์ คือ กลุ่มที่มาร่วมตัวกันโดยความสมัครใจโดยมีแนวคิดและทัศนะคติร่วมกัน ในเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อพิทักษ์กลุ่มประโภชน์อย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีวัตถุประสงค์จะทำให้นโยบาย สาธารณะเป็นไปในทิศทางที่ตนต้องการ โดยก่อตั้งองค์กรหรือกลุ่มที่มีการจัดระเบียบโครงสร้างอย่างดี ขึ้นมา ที่มีผลประโยชน์ทางการเมืองเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ทำหน้าที่กระตุ้นเร่งร้าวให้ประชาชน มีความตื่นตัวทางการเมือง ทำหน้าในการรวบรวมกลุ่มเพื่อกดดันระบบการเมือง ให้กำหนดนโยบายเพื่อให้เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายบรรลุผล

ยุทธวิธีการเคลื่อนไหว เป็นกิจกรรมที่เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ ที่กลุ่มนำมาใช้ เพื่อการบรรลุ เป้าหมาย เป้าประสงค์ ตามความต้องการของกลุ่ม เป็นสิ่งสำคัญยิ่งกับผลสำเร็จหรือความล้มเหลว ของขบวนการทางสังคม เป็นการยืนยันจุดยืนของฝ่ายที่ sama มาใช้ ให้เข้ามากดดันรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น

ขบวนการเคลื่อนไหว เป็นกระบวนการหมู่ กล่าวคือ ผู้คนจำนวนมากร่วมมือการทำงาน ด้วยกัน ด้วยจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีกำลังกระตุ้น ในการแสดงบทบาทของการเคลื่อนไหว

มวลชน หมายถึง กลุ่มของปัจเจกซึ่งแต่ละคนจะทำการแบบปัจเจกภายใต้อิทธิพลของบางสิ่ง ที่พากเขามีประสบการณ์ร่วมกัน และสามารถเข้าถึงประสบการณ์นั้น จากระดับต้นให้เกิดอารมณ์ และการกระทำของคนจำนวนมากในเวลาเดียวกัน

กิจกรรมแสดงออก หมายถึง สิ่งที่ปฏิบัติและพฤติกรรมที่ได้แสดงออกมา ทั้งด้านการคิด การพูด การกระทำ อันมาจากการเคลื่อนไหวของกลุ่ม ซึ่งรวมไปถึงอารมณ์ความรู้สึก ทั้งนี้ความสามารถ ในการแสดงออกดังกล่าว ต่อสถานการณ์ หรือต่อบุคคล โดยต้องการให้สังคมทั่วไปปรับรู้

ปรากฏการณ์ทางการเมือง หมายถึง การปรากฏให้เห็นในความคิดความเชื่อหรือค่านิยม ที่มีแรงผลัก อันส่งผลให้ ได้มีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของคนในสังคม ในลักษณะ กิจกรรมทางการเมือง และสามารถเกิดขึ้นได้ทั่วไปในทุกกลุ่มคนที่มีปฏิสัมพันธ์กัน

บทบาทการเคลื่อนไหว หมายถึง การทำงานหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ เช่นบทบาทของแกนนำในการวางแผนใช้ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหว บทบาทของสมาชิกในการเข้าร่วมชุมนุมและให้การสนับสนุน ของขบวนการที่กระทำการร่วมกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ในการแสดงออกทางด้านกิจกรรมทาง การเมือง

การยุติการเคลื่อนไหว หมายถึง การเลิกหรือจบ ในการแสดงบทบาทของการเคลื่อนไหวของ ขบวนการทางสังคม กรณีข้อพิพาทเข้าพระราชบัญญัติ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมชาติฯ และกลุ่มกำลังแผ่นดิน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กับบทบาทของขบวนการทางสังคม ในกรณีข้อพิพาทเข้าพระวิหาร กรณีศึกษากลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้าเพื่อร่วมประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ให้มีขอบเขตการ ศึกษาที่ชัดเจน และนำมาเป็นหลัก ดังนี้

- 2.1 แนวคิดขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ
- 2.2 แนวคิดโครงสร้างໂຄສາທາງการเมือง
- 2.3 แนวคิดชาตินิยม
- 2.4 ทฤษฎีการระดมทรัพยากร
- 2.5 แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์
- 2.6 แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 กรอบแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์

2.1 แนวคิด ขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ (specific social movement)

ขบวนการทางสังคม (social movement) เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่คนในสังคมปัจจุบันสามารถรับรู้ได้โดยทั่วไปขบวนการทางสังคมคือกิจการที่กระทำแบบรวมหมู่ (collective enterprise) เพื่อสร้างระบบที่ดีขึ้น ขบวนการทางสังคมถือกำเนิดจากสภาวะระส่าราษฎร (unrest) และได้พัฒนาระดับด้านหนึ่งจากความไม่พึงพอใจ (dissatisfaction) กับรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่ และในอีกด้านหนึ่ง เกิดจากความต้องการเส้นทางของขบวนการทางสังคม จะบ่งบอกถึงการก่อ กำเนิดของ ระบบที่ดีขึ้น โดยมีการเคลื่อนไหวเพื่อที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากความเชื่อที่รัฐผลิตมา (มนัสวิทย์ พงษ์อ่อน 2557: 2-3)

ลักษณะของขบวนการทางสังคมโดยทั่วไปมีดังนี้

บุคคลที่เข้ามาร่วมขบวนการ มาร่วมตัวกันด้วยความสมัครใจ ไม่มีการแบ่งแยกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ฐานะ หรือสถานะทางสังคม โดยมีอุดมการณ์ ที่เป็นตัวเชื่อมในการมาร่วมตัวกัน ประเด็นของการเคลื่อนไหว จะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวม ไม่เกี่ยวกับเรื่องแคบๆ เฉพาะผลประโยชน์ของกลุ่มนี้โดยกลุ่มนั้นโดยเฉพาะ

การเคลื่อนไหวจะกระทำด้วยตนเองโดยตรง ไม่เรียกร้องผ่านกลไกทางการเมือง เนื่องจากไม่เชื่อถือในรัฐบาลและพรรคการเมือง

การเคลื่อนไหว ไม่ต้องการช่วงชิงให้ได้มาซึ่งอำนาจ แต่ต้องการที่จะสร้างกฎเกณฑ์ใหม่ของ การดำเนินชีวิต หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างวิถีกรรมใหม่

มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนความเชื่อที่รัฐผลิตมา เปลี่ยนแนวคิดของสังคม สาธารณสัมภาระให้มีความเชื่อเปลี่ยนไปจากเดิม และเผยแพร่ให้ความรู้ (จุลพล หนูมานิช, 2552: 143)

ขบวนการทางสังคม (social movement) และขบวนการทางสังคมใหม่ รวมทั้งการเมืองแบบใหม่ ถูกหยิบยกขึ้นมาในยามปฏิบัติการของกลุ่มนวนว่าเป็นขบวนการทางสังคมอยู่ตลอดเวลา แต่ บางครั้งเราก็เห็น อาการคลังลัทธิ (fanaticism) ของบางขบวนการเคลื่อนไหว ที่ไม่สู้แตกต่างไปจาก การคลังลัทธิพิริมานกัค ในขณะที่บางด้าน การรวมกลุ่มก้อนของประชาชน ก็อาจเป็นที่สังสัยว่า อาจมี เบื้องหน้าเบื้องหลัง หรือมือที่สาม มองการรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนของผู้คนในเชิงลบ ไม่ไว้วางใจ การ ออกมาร่วมตัวกันของผู้คนด้วยการชุมนุมทุกลักษณะ รูปแบบ กระทำการรวมหมู่ในลักษณะการ ออกมาร่วมตัวกันโดยมีเป้าหมาย จุดหมายร่วมของผู้คน (ประภาส ปันตกแต่ง, 2552: 19)

เมื่อขบวนการทางสังคมมีการพัฒนาต่อไป มันจะรับเอาลักษณะของสังคมเข้ามา มันเริ่มมีการจัด องค์กรและรูปแบบ มีธรรมเนียม และประเพณี มีผู้นำที่ชัดเจน มีการแบ่งงาน แบ่งภาระหน้าที่ที่คงที่ มี กฎเกณฑ์และค่านิยมทางสังคม สรุปคือมีวัฒนธรรม องค์กรทางสังคม และแบบแผนชีวิตแบบใหม่ (Blumer, 1969: 99) เฮอร์เบิร์ต บลูเมอร์ (Herbert Blumer) ได้อธิบายถึงพัฒนาการของขบวนการ ทางสังคม ว่าเริ่มจากขบวนการทางสังคมแบบกว้าง และค่อยๆ พัฒนาสู่การเป็นขบวนการทางสังคม แบบเฉพาะ (Blumer, 1951: 60-81; อ้างอิงจาก มนัญญา ทองอยู่, 2557: 34-35)

ขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ แตกต่างจากขบวนการทางสังคมแบบกว้าง ตรงที่มีการจัด ระเบียบภายในขบวนการและมีจุดเน้นที่ชัดเจน ขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะมักจะพัฒนาขึ้นจาก ขบวนการทางสังคมแบบกว้าง เฮอร์เบิร์ต บลูเมอร์ (Herbert Blumer) ให้ความสำคัญกับกลไก (mechanism) ที่ทำให้มีการพัฒนาไปสู่ขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ หรือปัจจัยซึ่งหากมีอยู่ จะทำ ให้ขบวนการมีการจัดองค์กรในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเกิดขึ้น กลไกเหล่านี้ได้แก่ การปลุกเร้า (agitation) ความเป็นกลุ่มก้อน (esprit de corps) ขวัญกำลังใจ (morale) อุดมการณ์ (ideology) และยุทธวิธี (tactics) (Blumer, 1951: 63)

การเกิดขึ้นของขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ มีกลไกที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.1.1 การปลุกเร้า (agitation) การปลุกเร้าและผู้ปลุกเร้า อาจมีขึ้นในขั้นตอนใดก็ได้ ใน พัฒนาการของขบวนการทางสังคม แต่บลูเมอร์เห็นว่ามันจะมีความสำคัญมากในขั้นเริ่มต้นของ ขบวนการ ดังเช่นกันว่า การที่ขบวนการจะเกิดขึ้นและมีกำลังกระตุ้น มันจำเป็นที่ผู้คนจะต้องถูกทำ ให้สะเทือนจนหัวใจหลุดจากวิธีการคิด และการเชื่อตามแบบแผนประเพณี และถูกปลุกขึ้นจากภายใน

ตน ด้วยแรงกระตุ้นอย่างใหม่ และความต้องการอย่างใหม่ และนี่คือเป้าประสงค์ของการปลูกเร้า (Blumer, 1969: 104; อ้างอิงจาก มณีมัย ทองอุญ, 2557: 38)

2.1.2 ความเป็นกลุ่มก้อน (esprit de corps) แม้ว่าการปลูกเร้าให้ผู้คนตื่นขึ้นจากการทำงาน จะมีความสำคัญต่อการเกิดขึ้นของขบวนการทางสังคม แต่สิ่งที่เกิดขึ้นอาจมีลักษณะซึ่งคราว หากไม่สามารถสร้างความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (solidarity) ขึ้นภายในกลุ่ม บลูเมอร์เรียกสิ่งนี้ว่า esprit de corps หรือความเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ความรู้สึกเป็นกลุ่มก้อนเกิดขึ้นจากการที่สมาชิกกลุ่มมีความรู้สึกร่วมกันว่าขบวนการคือที่สุดของการดำรงอยู่ของตน ขบวนการคือฐานที่มาของการแสดงพฤติกรรมและความรู้สึกทั้งปวงของสมาชิก บทบาทของกลุ่มและสมาชิกถูกสถานเชื่อมกัน จนกระทั่งสมาชิกแต่ละคนเกิดความรู้สึกในตัวตนอย่างใหม่ และเริ่มมองโลกจากมุมมองของกลุ่ม แต่ทั้งนี้มิใช่การเปลี่ยนแปลงในเชิงความเห็นและความเชื่อแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงไปจนถึงระดับอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งมีผลต่อการคิดและการแสดงพฤติกรรมของคน

ความเป็นกลุ่มก้อนของขบวนการทางสังคมเป็นสิ่งที่ต้องสร้างขึ้นด้วยวิธีการที่สำคัญ 3 ประการ คือ การสร้างความสัมพันธ์แบบคนในกลุ่ม-นอกกลุ่ม การสร้างมิตรภาพแบบไม่เป็นทางการ และพฤติกรรมเชิงพิธีกรรม (Blumer, 1951: 68-69; อ้างอิงจาก มณีมัย ทองอุญ, 2557: 39)

2.1.2.1 การสร้างความสัมพันธ์แบบคนในกลุ่ม-นอกกลุ่ม (in-group-out-group relation)

ความสัมพันธ์แบบนี้เกิดขึ้นเมื่อกลุ่มสองกลุ่ม มองว่าอีกฝ่ายเป็นศัตรูของตน แต่ละกลุ่มนักจะมองว่าฝ่ายตน คือฝ่ายที่ยืนอยู่บนความถูกต้องชอบธรรม อันทำให้สมาชิกรู้สึกจริงภักดีต่อกลุ่มและยอมเสียสละเพื่อกลุ่ม ฝ่ายตรงข้ามจะถูกมองว่าชั่วร้ายและเคยทำลายสิ่งที่กลุ่มของตนให้คุณค่า ทำให้สมาชิกกลุ่มมีความรู้สึกร่วมกันว่า จะต้องปกปักษากลุ่มให้คุณค่าไว้ ด้วยเหตุนี้ การมีศัตรูย่อมเป็นการสร้างความสามัคคีภายในกลุ่ม นอกจากนี้ศัตรูยังมีบทบาทเป็นแพะรับบาป ดังนั้นการที่ขบวนการทางสังคมมีการสร้างศัตรูไว้จึงมักเป็นข้อได้เปรียบ ส่วนใหญ่ขบวนการสร้างศัตรูนี้มักเกิดขึ้นอย่างไม่จริงใจ และเมื่อมีศัตรูก็จะทำให้เกิดความเป็นกลุ่มก้อน (esprit de corps)

2.1.2.2 การสร้างมิตรภาพแบบไม่เป็นทางการ (informal fellowship)

ความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการช่วยสร้างความเป็นกลุ่มก้อนขึ้นมาภายในกลุ่ม เพราะทำให้คนรู้จักกันในฐานะมนุษย์คนหนึ่งมิใช่ในฐานะตัวแทนของกลุ่มหรือสถาบัน ทำให้คนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึกต่อกันได้อย่างเปิดเผย และทำให้คนยอมรับและชื่มชันเออท์ศนคติ คุณค่าและปรัชญาชีวิตของผู้อื่นได้ง่ายขึ้น ทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และเกิดความรักความผูกพันอันเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความสามัคคีขึ้นภายในกลุ่ม ดังนั้นเราจะพบว่าในขบวนการทางสังคมมักจะมีกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างมิตรภาพแบบไม่เป็นทางการ เช่น การร้องเพลง การเต้นรำ การไปเที่ยวพักผ่อน การเล่าเรื่องตลก การเล่นสนุกต่างๆ การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ

กิจกรรมเหล่านี้ทำให้คนรู้สึกว่าตนเองมีสถานภาพสำคัญในสังคม อีกทั้งรู้สึกว่าได้รับการยอมรับและการสนับสนุน แทนที่ความรู้สึกโดยเดียวหรือความเหงาก่อนเข้าร่วมในขบวนการ

2.1.2.3 พฤติกรรมเชิงพิธีกรรม (ceremonial behavior)

พฤติกรรมเชิงพิธีกรรม เช่น การเดินขบวน การสร้างคำขวัญ การประพันธ์เพลง การสร้างเครื่องแบบประจำกลุ่ม การสร้างสัญลักษณ์ที่มีความหมายต่อกลุ่ม เช่น ตราประจำกลุ่ม รูปบุชา เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความเป็นกลุ่มก้อนของกลุ่ม ในทางจิตวิทยาการร่วม ในการเดินขบวนขนาดใหญ่ทำให้ผู้เดินรู้สึกถึงการขยายขอบเขตของตัวเอง อกไไปเชื่อมต่อกับสิ่งที่มีความสัมพันธ์ ทำให้รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญมากขึ้น และเนื่องจากการขยายขอบเขตนี้เป็นการเชื่อมต่อ กับขบวนการทางสังคม จึงทำให้เกิดความรู้สึกเป็นกลุ่มก้อนกับขบวนการ

2.1.3 ขวัญกำลังใจ (morale)

ความเป็นกลุ่มก้อนช่วยสร้างความรู้สึกร่วม ที่ให้ความกระตือรือร้น และความกระฉับกระเฉงแก่ ขบวนการ ขวัญกำลังใจก็มีบทบาทสำคัญไม่น้อยกว่ากัน ขวัญกำลังใจทำให้ขบวนการมีความมุ่งมั่นที่จะก้าวต่อไป ไม่ว่าจะเจออุปสรรคใดๆ ก็ตาม ขวัญกำลังใจเป็นดังเช่นเดียวกัน แต่ยังมีความแตกต่างกัน คือ ขวัญกำลังใจเกิดขึ้นจากความเชื่อมั่นศรัทธา สำหรับขบวนการทางสังคมแล้ว ความเชื่อมั่นศรัทธา มี 3 ชนิดคือ

2.1.3.1 ความเชื่อมั่นศรัทธาในความถูกต้องของของเป้าหมายของขบวนการ เช่น เชื่อว่า ความสำเร็จของขบวนการจะทำให้ความชั่ว ráy ความอยุติธรรม ความไม่ถูกต้องต่างๆ ถูกทำลายลง ในที่นี้อาจเป็นการมองเป้าหมายที่สูงเกินจริง แต่ความเชื่อแบบนี้ก็เป็นการสร้างความเชื่อมั่นตนเองแก่ สมาชิกในขบวนการ

2.1.3.2 ความเชื่อมั่นว่าขบวนการจะต้องประสบความสำเร็จ เพราะความเชื่อพื้นฐานว่า ขบวนการเป็นการสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าสูงยิ่งกว่าโลก จึงได้รับพลังอวยขัยจากพลังเหนือโลก ความสำเร็จของขบวนการจึงเป็นสิ่งที่หลักเดียวได้

2.1.3.3 ความเชื่อมั่นว่าขบวนการมีภารกิจอันศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเหล่านี้ทำให้เป้าหมาย ของขบวนการมีความแน่นอน มั่นคง อุปสรรคต่างๆ ถูกมองเป็นเพียงแค่เครื่องทดสอบ มิใช่สิ่งที่ทำให้ สิ้นหวัง

ครอสลี่ (Crossley, 2002: 32; อ้างอิงจาก มนิษัย ทองอยู่, 2557: 42) ตั้งข้อสังเกตว่า ประเด็นที่น่าสนใจของความคิดของบลูเมอร์ข้างต้นคือ การสร้างเรื่องเล่าร่วม (collective narratives) ใน ขบวนการ ซึ่งทำให้สมาชิกรู้สึกถึงอัตลักษณ์ ประวัติศาสตร์ และเป้าหมายร่วมของขบวนการ (และ ดังนั้น จึงเป็นอัตลักษณ์ ประวัติศาสตร์และเป้าหมายร่วมของสมาชิกด้วย) ทั้งเรื่องเล่าและอัตลักษณ์ เป็นสิ่งที่นักสังคมวิทยาในระยะต่อมาให้ความสำคัญในฐานะวัฒนธรรมของขบวนการทางสังคมซึ่ง เชื่อมร้อยคนในขบวนการเข้าด้วยกัน

2.1.4 การสร้างอุดมการณ์กลุ่ม (the development of group ideology)

บลูเมอร์ (Blumer, 1951) อธิบายว่า อุดมการณ์กลุ่มมีบทบาทสำคัญต่อขบวนการทางสังคม เนื่องจากอุดมการณ์ทำให้กลุ่มดำรงอยู่และพัฒนาต่อไปได้ หากปราศจากอุดมการณ์ กลุ่มจะเคลื่อนไปอย่างไร้ทิศทาง และหากถูกโจมตีจากฝ่ายต่อต้านก็จะไม่สามารถต้านทานได้ โดยสรุป อุดมการณ์กลุ่มทำให้กลุ่มมี (1) ทิศทาง (direction) (2) ความชอบธรรม (justification) (3) อาวุธ สำหรับการโจมตี (weapons of attack) (4) แรงบันดาลใจและความหวัง (inspiration and hope)

อุดมการณ์กลุ่มมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการคือ

(1) ข้อแยกแจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ และหลักเหตุผลของขบวนการเคลื่อนไหว

(2) ข้อวิจารณ์และข้อโปรแกรมโครงสร้างที่ดำรงอยู่ ที่ขบวนการกำลังโจมตีหรือมีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนแปลง

(3) ข้ออธิบายหลักเพื่อปกป้องขบวนการ เพื่อสร้างความชอบธรรมของขบวนการ และวัตถุประสงค์ของขบวนการ

(4) ข้อแยกแจงเกี่ยวกับหลักความเชื่อในด้านนโยบาย กลยุทธ์ และการปฏิบัติของขบวนการ

(5) สมมตินิยาย (myth) หรือเรื่องเล่าเพื่อสร้างศรัทธา

อุดมการณ์ของขบวนการมักมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ ความเป็นวิชาการ และความเป็นมวลชน ลักษณะที่เป็นวิชาการก็เพื่อแสดงถึงอุดมการณ์ และระบบความคิดที่มีความเป็นนามธรรมและตระกะการอ้างอิงเหตุผลขั้นสูง เพื่อต่อกรกับคำวิพากษ์วิจารณ์ ของปัญญาชนนอกขบวนการ และเพื่อให้มีสถานะในโลกที่ให้คุณค่าแก่การศึกษาขั้นสูง และปัญญาชน ส่วนลักษณะที่เป็นมวลชน ก็เพื่อสร้างแรงดึงดูดต่อมวลชนและประชาชนที่มีการศึกษาน้อย ลักษณะที่เป็นมวลชนมักใช้รูปแบบ เช่น สัญลักษณ์ที่เร้าอารมณ์ความรู้สึก หลักความเชื่อแบบประเพณีนิยมแบบตายตัว การพูดที่ทำให้เห็นภาพชัดเจนชวนฟัง และการอ้างเหตุผลแบบชาวบ้าน โดยสรุปคือการสื่อสารกับมวลชนมักมีเนื้อหาที่เป็นหลักใหญ่ใจความของขบวนการ แต่แสดงออกมาในรูปแบบที่ทำให้ประชาชนเข้าใจอย่างง่ายและรวดเร็ว (Blumer, 1951; อ้างอิงจาก มณีมัย ทองอยู่, 2557: 44)

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ที่ศึกษาในงานชิ้นนี้ เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม แบบเฉพาะ โดยกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดินได้มีการจัดระเบียบภายในขบวนการ และมีจุดเน้นที่ชัดเจน เพื่อมาทำการเคลื่อนไหวจากการนีซ้อพิพาท ดินแดนไทยเข้าพระวิหารได้ทำให้ขบวนการมีการจัดองค์กรในลักษณะที่มีการให้ความสำคัญทางด้านกลไก (mechanism) มีการปลุกเร้า (agitation) สร้างความเป็นกลุ่มก้อน (esprit de corps) สร้าง

ขวัญกำลังใจ (morale) สร้างอุดมการณ์ (ideology) และยุทธวิธี (tactics) ในการต่อสู้กับรัฐบาลที่ถืออำนาจจัดซื้อมา ที่มีการพัฒนาไปสู่การเป็นขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ อย่างชัดเจน

จะใช้แนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง วิเคราะห์การเกิดขึ้นของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ศึกษา และใช้แนวคิดชาตินิยม มาอธิบายการสร้างอุดมการณ์ของกลุ่ม

2.2 แนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity)

แนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมืองถูกพัฒนาขึ้นโดย ปีเตอร์ เค. ไอซิงเจอร์ (Peter K. Eisinger) จากงานวิจัยเกี่ยวกับการประท้วงของคนผิวดำในสหรัฐ ในช่วงปลายศตวรรษ 1960 (Eisinger, 1973; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 99) งานของ ไอซิงเจอร์ ชื่อ The Condition of Protest Behavior in America Cities ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเกิด การดำรงอยู่ การดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนไหวประท้วงกับโครงสร้างสถาบันทางการเมืองที่ดำรงอยู่ เป็นงานบุกเบิกขึ้น แรกๆ ที่กล่าวถึงโครงสร้างโอกาสทางการเมือง ได้จำแนกประเภทของโครงสร้างสถาบันทางการเมืองออกเป็นโครงสร้างที่เปิดและปิดอีก หรือเป็นอุปสรรค กิจกรรมการเคลื่อนไหวนั้นสามารถกระทำได้ง่าย ในเมืองที่รัฐบาลห้องถันเปิดโอกาสให้มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ขณะที่กระทำได้ยากในเมืองที่รัฐบาลห้องถัน ที่มุ่งปราบปรามการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม

ต่อมา Tilly (1978; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 99) ได้นำแนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมืองมาประยุกต์ ใช้กับการศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวระดับชาติของฝรั่งเศส และพบว่า รัฐบาลในแต่ละยุคสมัยนั้นมีความเอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อขบวนการเคลื่อนไหวแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการ การพัฒนาอยุทธศาสตร์-ยุทธวิธี รวมไปถึงแนวทางการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมด้วย

ระบบการเมืองแบบใดที่ทำให้เกิดการประท้วงขึ้น ไอซิงเจอร์ มีสมมุติฐาน 2 แบบ (Eisinger, 1973; อ้างอิงจาก มนัสัย ทองอยู่, 2557: 86)

2.2.1 สมมุติฐานแบบที่หนึ่ง เป็นความสัมพันธ์แบบกราฟเส้นตรง (linear) ของโอกาสและการประท้วง กล่าวคือ การประท้วงจะมีมากขึ้นในสังคมที่โครงสร้างทางการเมืองเป็นแบบปิด ซึ่งให้อناسน้อยนิดต่อการมีส่วนร่วมและการเปลี่ยนแปลงแก่คนกลุ่มน้อยและกลุ่มที่เสียเปรียบ การกีดกันไม่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองจะนำไปสู่การประท้วงของประชาชน

2.2.2 สมมุติฐานแบบที่สอง เป็นไปในทางตรงกันข้าม เข้าเสนอความสัมพันธ์แบบเส้นโค้ง (curvilinear) ของการประท้วงและโอกาสทางการเมือง การประท้วงจะเกิดขึ้นบ่อยในสังคมที่มีส่วนผสมของโอกาสและข้อจำกัด และจะเกิดขึ้นน้อยในสังคมที่มีระบบปิดกันดี และในสังคมที่มีระบบเปิดที่ให้อناسในการมีส่วนร่วมทางการเมือง คำอธิบายต่อลักษณะความสัมพันธ์ แบบเส้นโค้งนี้คือ

ในสังคมปิดมีการกดขี่สูง ทำให้การประท้วงจะเกิดขึ้นน้อย เพราะมันทำให้ต้นทุนการสูญเสียของการประท้วงมีสูง นอกจากนี้ในสังคมปิด การประท้วงมักไม่ก่อให้เกิดสัมฤทธิผลอันใด เพราะผู้นำที่มีความเป็นผู้ดีจากการควบคุม ไม่สนใจต่อข้อเรียกร้องของผู้ประท้วง

ในสังคมเปิดที่มีเสรีภาพ และผู้นำตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้นไม่มีความจำเป็นต้องมีการประท้วง เพราะหากความต้องการหรือข้อเรียกร้องต่างๆ ได้รับการตอบสนองอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ความจำเป็นในการประท้วงก็หมดไป ส่วนในสังคมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างสังคมปิดและสังคมเปิด โอกาสในการประท้วงจะมีสูง ทำให้การฟื้นฟูสูงตระหง่าน จึงเป็นความสัมพันธ์แบบเด่นโคนงของการประท้วงและโอกาส (มนัสวิทย์ ทองออยู่, 2557: 87-88)

จากแนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง ที่ใช้เวเคราะห์การเกิดขึ้น ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในการสร้างโอกาสในสังคมที่มีระบบเปิดที่มีเสรีภาพให้โอกาสในการชุมนุมประท้วง ทำกิจกรรมแสดงออกทางการเมือง ต่อไปจะใช้แนวคิดชาตินิยมอธิบายการสร้างอุดมการณ์กลุ่ม

2.3 แนวคิดชาตินิยม (nationalism)

คำว่าชาตินิยม ซึ่งเป็นคำนามหมายถึง ลัทธิที่ถือชาติเป็นใหญ่, ความรักชาติ คำว่าชาติ (nation) หรือชาตินิยม (nationalism) ก็จะดูเรียบๆ ง่ายๆ แต่ชาติเมื่อได้รับการขยายความ ได้รับการตีความต่างๆ ถึงได้สะท้อนอารมณ์ที่เป็นความรัก มีผลเป็นบวกก็ได้ มีการสร้างสรรค์ แต่ในขณะเดียวกัน ก็อาจเป็นผลลบ เป็นการทำลาย และเป็นการสร้างความเกลียด ความชัง คั่งแค้น ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก สามารถเรียกร้องให้เสียสละแม้ กระทั้งชีวิต หลังเลือดหรือตายก็เป็นได้ ดังเช่น วาลีสันฯ คำว่าชาติ ทรัพยาติ ยอมตายเพื่อชาติ ดังนั้นอารมณ์ความรู้สึกความคิดว่าด้วยชาติจึงทำให้เกิดเป็น ลัทธิชาตินิยม (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2552: 6)

2.3.1 คลิฟฟอร์ด เกียร์ช (Clifford Greertz, 1963; อ้างอิงจาก ธีรยุทธ บุญมี, 2557: 32) นักวิชาการนักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน เป็นคนแรกที่ใช้แนวคิดทางมิติทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ มาอธิบายความเกิดเป็น “รัฐชาติ” ขึ้นโดยเขาแยกการเกิด “จิตสำนึกร่วมกัน” 6 ประการ ได้แก่ (1) การสืบสายเลือดเดียวกัน (2) การมีผ้าพันธุ์ร่วมกัน (3) มีกลุ่มภาษามาจาก同一个เดียวกัน (4) มีศาสนาเดียวกัน (5) มีพื้นฐานดินแดนเดียวกัน (6) มีวัฒธรรม ชนบทรรมนียมร่วมกัน แนวคิดในการสร้าง “จิตสำนึกร่วม” เพื่อแปลงเป็นกลไกสร้างเป็น “ชาตินิยม” โดยเสนอแนวทางอย่างกว้าง ๆ 3 ประการ คือ (1) มิติทางประวัติศาสตร์ (2) ศาสนา และ (3) ดินแดน เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงต้องถือว่าชาติเป็นสิ่งที่เกิดมาเก่าแก่โบราณ ไม่ได้เป็นผลผลิตสมัยใหม่แต่อย่างใด

2.3.2 Greertz (1963) ถือว่าคนที่ไม่เป็นมักถือความผูกพัน 6 อย่างดังกล่าวข้างต้นเป็นสิ่งที่ ดำรงอยู่ หรือติดตัวมาแต่แรกเกิด ทุกคนในโลกปัจจุบันเกิดมาถูกล้วนแต่มีความเป็นชาติได้ชาตินึงติด

ตัว มันจึงมีลักษณะถูกบังคับให้เราคัดอยตามมัน ความรู้สึกของเราต่อมัน จึงมีตั้งแต่ความยำเกรง ชื่นชมสูงส่ง จนกระทั่งศักดิ์สิทธิ์ มองความผูกพันดังกล่าวคล้ายว่าเป็น “รากรฐานแห่งจิตสำนึกทางสังคม” และเป็นกรอบที่เราจะรู้สึกและรับรู้โลกภายนอกให้แก่เรา Greertz เรียกความผูกพันนี้ว่า ความผูกพันแบบเก่าแก่โบราณ ซึ่งตรงกันข้ามกับคำว่า ความผูกพันเชิงประชาสังคม ซึ่งเป็นความผูกพันแบบปัจเจกบุคคลในสังคมสมัยใหม่ เน้นการปฏิบัติหน้าที่ทางสังคม การเมืองหรือของแต่ละคนไป โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยและอื่นๆ (ธีรยุทธ บุญมี, 2557: 32-33)

2.3.2 เบเนดิกท์ แอนเดอร์สัน (Benedict Anderson, 1991; อ้างอิงจากชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2552: 7-8) ได้จำแนกกลัทธิชาตินิยม อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของ รัฐชาติ หรือ รัฐประชาชาติ (nation-states) อันเป็นรูปแบบของรัฐในโลกสมัยใหม่และสมัยปัจจุบันนี้เป็น 5 ประเภท ด้วยกัน ดังนี้คือ

2.3.2.1 ชาตินิยมครีโอล หรือชาตินิยมของผู้อพยพ (creole nationalism)

คำว่า creole นี้มีความหมายถึง settlers หรือผู้อพยพไปมาตั้งรกราก ซึ่งถือเป็นชาตินิยมเริ่มแรก หรือต้นกำเนิดของลัทธินี้เลยก็ว่าได้ และเกิดขึ้นในโลกใหม่ คือในทวีปอเมริกาทั้งเหนือและใต้ ตั้ง เช่นในกรณีสหรัฐอเมริกา ที่ปลดแอกจากอังกฤษ พ.ศ. 2319 หรือ ค.ศ. 1776 หรือการตั้งกรุงธนบุรีของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้ 9 ปี และยังรวมถึงที่เกิดขึ้นในบรรดาประเทศใหม่ ๆ ทั้งหลายที่พูดภาษา สเปนและโปรตุเกส ที่สัดแยกจากเมืองแม่ ปรากฏการณ์ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นระหว่างประมาณ ค.ศ. 1780-1810

2.3.2.2 ชาตินิยมทางภาษาและชาติพันธุ์ (ethno linguistic nationalism)

กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สอง และเกิดขึ้นตามมาในโลกเก่า หรือยุโรปหรือการล่มสลายของอาณาจักรเดิมๆ นักวิชาการแต่เดิมมักเชื่อว่านี้เป็นต้นเหตุของชาตินิยมที่เป็นแม่บทและแพร่หลายไปทั่วโลก แต่อันที่จริงกลุ่มนี้เกิดขึ้นในยุโรปตะวันออกในภายหลัง คือ ระหว่างประมาณ ค.ศ. 1810-1850

2.3.2.3 ชาตินิยมทางการ (official nationalism)

กลุ่มนี้คือชาตินิยมของผู้กุมอำนาจจากรัฐแบบเดิม คือบรรดาจักรวรรดิหรืออาณาจักร (empires or kingdoms) ที่พยายามปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ของการแพร่กระจายของ ethnolinguistic โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาหลักการปฏิวัติลูกอิครังใหญ่ ในยุโรป พ.ศ. 2391 หรือ ค.ศ. 1848 ลัทธิชาติ นิยมแบบนี้มีลักษณะที่กำหนดลงมาจากเบื้องบน (top down) ดังเช่นกรณีของรัสเซีย ญี่ปุ่น และสยาม (ประเทศไทย) กลุ่มนี้เกิดขึ้นระหว่าง ค.ศ. 1850-1880

2.3.2.4 ชาตินิยมต่อต้านอาณานิคม (anti-colonial nationalism)

ชาตินิยมของกลุ่มประเทศที่เคยตกเป็นอาณานิคมมาก่อน และมีขบวนการปลดปล่อยตนเอง ที่มักเรียกว่า “การกู้ชาติ” ทั้งนี้เพื่อสร้างประเทศขึ้นใหม่ ดังเช่นในกรณีของ

อุษาคนาย หรือເອເຊີຍຕະວັນອກເຈິ່ງໄດ້ ທີ່ເດັ່ນສັດຄືອ ກຣນີຂອງພມ່າ ອິນໂດນີເຊີຍ ເວີດນາມ ພິລິປິນສ
ກລຸ່ມນີ້ເກີດຂຶ້ນຮ່ວມກຳ ຄ.ສ. 1850 ຄົງ ຂ່າງຫລັງສັງຄຣາມໂລກຄຣັ້ງທີ 2

2.3.2.5 ຊາດີນິຍມທາງໄກລ (long-distance nationalism)

ດີວ່າເປັນຊາດີນິຍມໃໝ່ເອີ້ມລ່າສຸດອັນເປັນຜລພວງ ມາຈາກກາຮອພຍພໂຍກຍ້າຍ ໄປ
ຕັ້ງຄືນຫຼານໃນຕ່າງປະເທດ ແລະມີເຄື່ອງມືອສື່ສາຮັມສັນໃໝ່ຂອງໂລກອິນເຕວົບເນື້ທ ຈາກໃນສັງຄມໂຫຼເຊີລ
ເນື້ຕົວົກ (Social network) ເປັນປັຈຈີ້ສຳຄັນທີ່ທຳໄດ້ເກີດ ປຣາກງາຮັມນີ້ຂຶ້ນມາ ອູ່ຢ່າງເຫັນ ໄອຮີ່ໃນ
ສຫຽງ ລາວ-ເວີດ-ເຂມຣ ແລະໄທຢ ໃນສຫຽງ ຮີ່ໂລກ ໃຫ້ໃນຍຸໂຮປ

ດັ່ງນັ້ນ ດ້ວຍໃຫ້ຄຳນິຍາມຕາມກຣອບຂອງສາສຕຣາຈາຍແບນ ແອນເດືອຣສັນ ລັທີ
ຊາດີນິຍມສຳຫັບປະເທດໄທເຮັກນໍາຈະຄູກຈັດໄດ້ວ່າເປັນຊາດີນິຍມທາງກາຣ (official nationalism)
ແຕ່ຊາດີນິຍມຂອງເຮັກມີລັກຂະນະ ທີ່ເຮັດວຽກໄດ້ວ່າເປັນ “ທວິລັກຂະນ” ກລ່າວຄືໄດ້ມີນັກວິຊາກຣຸນໃໝ່ໄດ້ນິຍາມ
ໃຫ້ກຣະຊັ້ນວ່າເປັນ ຮາຊາຊາດີນິຍມ (royal nationalism) (ຊາຍວິທີຢ ແກ່ທຣຄຣີ, 2552: 7-8)

ແນວດີຊາດີນິຍມຄູກໃຫ້ເພື່ອມາສ້າງເປັນອັດລັກຂະນໃນກາຮ່າງອຸດມກາຮັມຂອງ
ຂບວນກາຮ່າງແນວຮ່ວມແລະສາມາຊີກໃຫ້ມີເພີ່ມຂຶ້ນເພື່ອໃຫ້ຂບວນກາຮ່າມມີຄວາມເຂັ້ມແໜງຍິ່ງຂຶ້ນ ຕ່ອໄປຈະໃຫ້
ທຖານີກາຮະດມທຮ້ພຍາກ ເພື່ອວິເຄຣະທີ່ຄວາມພຣົມດ້ານອົງຄ່າກ

2.4 ທຖານີກາຮະດມທຮ້ພຍາກ (resource mobilization-RM)

ທຖານີກາຮະດມທຮ້ພຍາກ ເປັນທຖານີທາງສັງຄມວິທີຢ ທີ່ໃຫ້ໃນກາຮອອິບາຍຂບວນກາຮ່າງສັງຄມ
ເປັນທຖານີທີ່ໄຫ້ຄວາມສຳຄັນກັບຄວາມສາມາດຄອງສາມາຊີກ ໃນຂບວນກາຮະດມທຮ້ພຍາກແລະຮະດມ
ຄົນ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດປະລຸບເປົ້າໝາຍຂອງຂບວນກາຮ່າງ ທຖານີກາຮະດມທຮ້ພຍາກຈະອິບາຍວ່າ ຂບວນກາຮ່າງ
ສັງຄມເປັນກາຮະທຳທີ່ມີເຫດຜຸລ (rational action) ຂອງກລຸ່ມທາງສັງຄມ ແລະຜູ້ກະທຳກາຮ່າງສັງຄມ
ໃນກາຮ່າງດຳເນີນກິຈກຽມທາງການເມື່ອງ

ທຖານີກາຮະດມທຮ້ພຍາກມີຮູ້ານຄົດເບື້ອງຕົ້ນ ວ່າປັຈເຈກບຸຄຄລເປັນຜູ້ມີເຫດຜຸລ ແລະຂບວນກາຮ່າງ
ສັງຄມເປັນກິຈກຽມທີ່ມີ່ງສູ່ເປົ້າໝາຍ ທຖານີນີ້ນຳນາມໃຫ້ໃນກາຮອອິບາຍ ຂບວນກາຮ່າງສັງຄມຈຶ່ງມອງວ່າປັຈເຈກ
ບຸຄຄລຈະຊັ້ນໜ້າຫັນກະທຳວ່າຕົ້ນຖຸນແລະຜຸໄດ້ຂອງກາເຂົ້າມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂບວນກາຮ່າງແລະຕັດສິນໃຈກະທຳ
ກາຮ່າງ ເມື່ອຄາດວ່າຜຸໄດ້ຈະສູງກວ່າຕົ້ນຖຸນ ທຖານີກາຮະດມທຮ້ພຍາກເສັນວ່າໃນຂບວນກາຮ່າງສັງຄມ ຈະມີ
ກລຸ່ມແກນນຳເປັນຜູ້ວັງຍຸທຮສາຕຣີໃນການນຳພັກທີ່ຍັງໄມ້ຄູກໃໝ່ ມາໃໝ່ ມີກາຮະດມເງິນທອງແລະຜູ້ສັນບສນຸນ
ເຮົາຄວາມສົນໃຈຈາກສື່ອມວລະນ ສ້າງພັນຮມືຕຣກັບຜູ້ມີອຳນາຈ ແລະສ້າງອົງຄ່າກົ່ານີ້ມາ ທຖານີສຽງປ່ວ່າ ທາງ
ປຣາຈາກເສີຍຈຶ່ງທຮ້ພຍາກແລ້ວນີ້ ຂບວນກາຮ່າງສັງຄມຈະໄມ້ເກີດປຣະສິທີຜຸລ ແລະຍ້ວ່າຄວາມໄມ້ເຫັນພ້ອງ
ທີ່ມີຄວາມແຕກຮ້າວແຕ່ເພີ້ງອ່າງເດືອນໄມ້ສາມາດທຳໄດ້ເກີດກາເປົ້າແປ່ງທາງສັງຄມໄດ້ (Kandall,
2006; ອັງອົງຈາກ ມັນມັຍ ຖອງອູ່, 2557: 51-52)

จอห์น แมคคาร์ธี และเมเยอร์ ชาล (John McCarthy and Mayer Zahl, 1977) นับเป็นผู้ที่ได้ช่วยพัฒนา ทฤษฎีการระดมทรัพยากรให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรของขบวนการทางสังคม ก่อนอื่น จะกล่าวถึงการนิยามขบวนการทางสังคมของเขาก่อน เขา尼ยาม ขบวนการทางสังคมว่าคือ ชุดของความ เห็นและความเชื่อในหมู่ประชากรซึ่งต้องการการเปลี่ยนแปลง บางด้าน ของโครงสร้างทางสังคม และ/หรือ ระบบการกระจายรางวัลในสังคม (McCarthy and Zahl, 1977: 1217-18; อ้างอิงจาก มนีมัย ทองอยู่, 2557: 60) เขายังได้กล่าวถึงธรรมชาติของ ขบวนการทางสังคมว่า ขบวนการทางสังคมหลายๆ ขบวนการจะมีขบวนการต่อต้าน (counter-movement) เกิดขึ้นมาในระยะใกล้เคียงกันด้วย ขบวนการต่อต้านจะมีชุดความเชื่อที่ต่อต้าน ขบวนการนั้นๆ เช่น เมื่อมีขบวนการเรียกร้องให้มีการทำแท้งเสรี ก็จะมีขบวนการต่อต้านการทำแท้ง เสรีเกิดขึ้นด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่า นิยามของแมคคาร์ธีและชาล ที่กล่าวมาข้างต้น มีไดรรับเรื่องการ จัดองค์กรไว้ เนื่องจากเขายกเรื่ององค์กรออกแบบเป็นอีกแนวคิดหนึ่ง

2.4.1 องค์กรของขบวนการทางสังคม (social movement organization) หรือ SMO ประกอบด้วย (1) องค์กรที่เป็นทางการ เช่น องค์กรกรีนพีซ สหภาพแรงงาน (2) องค์กรที่ไม่เป็นทางการ เช่น คอมมูน กลุ่มก่อการร้าย การประชุมทางวิชาการ และ (3) เครือข่าย ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่คลุมกว่าองค์กร

แมคคาร์ธีและชาล เสนอว่า SMO สามารถเปรียบได้กับธุรกิจหรือหน่วยของ ผู้ประกอบการในทางเศรษฐกิจซึ่งตอบสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจ SMO เกิดขึ้นเพื่อ ตอบสนองต่อความต้องการ (demand) หรืออาจสร้างความต้องการขึ้น และจะต้องกระทำการ เพื่อให้ความต้องการนั้นได้รับการตอบสนอง ดังนั้น SMO จึงจัดเป็นด้านอุปทาน (supply) ของ สมการอุปสงค์อุปทานทางเศรษฐศาสตร์ สาเหตุที่ SMO พร้อมที่จะดำเนินการให้บรรลุความต้องการ ก็เนื่องจาก “ผู้บริโภค” (ในทำนองเดียวกับความต้องการทางเศรษฐกิจ) พร้อมที่จะจ่ายเพื่อให้ความ ต้องการของตนได้รับการตอบสนอง ไม่ว่าจะเป็นในรูปเงินทองหรือรางวัลแบบอื่นๆ เช่น สถานภาพ การชื่นชม เป็นต้น (ยกตัวอย่างเช่น ถ้ามหานชันต้องการลดการกระทำรุนแรงต่อเด็ก พากเขาก็พร้อม ที่จะให้รางวัลแก่ SMO ที่พร้อมจะรณรงค์ให้การกระทำรุนแรงต่อเด็กลดลง) ดังนั้น จึงมี “แรง กระตุนที่เลือกสรร” ที่ทำให้ SMO ได้ประโยชน์จากการทำงานเพื่อสาธารณะ

แมคคาร์ธีและชาลยังได้เสนอแนวคิดเรื่อง อุตสาหกรรมขบวนการทางสังคม (social movement industry หรือ SMI) SMI เป็นกลุ่มของ SMO ที่ทำงานต่อสู้ หรือรณรงค์ในเรื่อง เดียวกัน (เช่น SMI ด้านสิ่งแวดล้อมจะประกอบไปด้วย SMO ที่ทำงานด้านสิ่งแวดล้อมมากมาย เช่น กลุ่มกรีนพีซ กองทุนคุ้มครองสัตว์ป่า กลุ่มต่อต้านนิวเคลียร์ เป็นต้น) ซึ่งต้องมีการแข่งขันกัน เพื่อช่วงชิงตลาด และยังต้องไปแข่งขันกับ SMI อื่นๆ ด้วย เพื่อนให้ได้มาซึ่งทรัพยากร (เช่น SMI ด้านสิ่งแวดล้อม อาจจะต้องไปแข่งกับ SMI ด้านสิทธิสตรี ด้านชาติพันธุ์ ด้านผู้พิการ เพื่อให้ได้

มวลชนสนับสนุนขบวนการรวมทั้งทรัพยากร เช่น การบริจาคเงิน สิ่งของ และแรงงานในร่วมงานอาสาสมัครต่างๆ เป็นต้น) SMI ทุกด้านจะรวมกันเรียกว่า ภาคขบวนการทางสังคม (social movement sector หรือ SMS) SMS ก็ต้องไปแข่งขับภาคอื่นๆ ที่สำคัญในสังคม อันได้แก่ ภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรสาธารณะที่เป็นของส่วนรวมของสังคม

ที่กล่าวมาเป็นแนวคิดของแมคคารีและชาลด้านอุปทานของสมการอุปสงค์อุปทานของขบวนการทางสังคม ในด้านของอุปสงค์หรือด้านความต้องการ (ของประชาชน) นั้น เขาได้อธิบายว่า ประการแรกต้องมีการแยกแยะระหว่างผู้ยอมรับขบวนการ (adherent) และผู้ไม่ยอมรับ เป้าหมายของ SMO คือต้องพยายามดึงคนเข้ามาเป็นผู้ยอมรับขบวนการให้ได้มากที่สุด SMO ที่สนับสนุนขบวนการเคลื่อนไหวของผู้พิการย่อมต้องพยายามชักจูงคนให้ยอมรับความคิดและกิจกรรมของขบวนการ

ผู้ยอมรับขบวนการบางคนจะเป็นผู้สนับสนุนขบวนการ (constituent) ด้วย คนกลุ่มนี้จะสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ แก่ขบวนการ วัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของ SMO คือการดึงผู้ยอมรับขบวนการให้กลายมาเป็นผู้สนับสนุนขบวนการ SMO ด้านผู้พิการย่อมมุ่งหวังให้คนส่วนใหญ่สนับสนุนแนวคิดเรื่องสิทธิที่เท่าเทียมกันของผู้พิการ แต่จะเป็นการดึงขึ้นถ้วยคนกลุ่มนี้แพร่ทัศนคติยอมรับให้กลายเป็นการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม เช่น การบริจาคเงิน หรือการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือและรณรงค์เพื่อสิทธิผู้พิการ

แมคคารีและชาลอธิบายว่า สาเหตุที่ผู้สนับสนุนขบวนการยินดีมอบทรัพยากรแก่ขบวนการก็เนื่องมาจากว่า พวกราจะได้รับประโยชน์โดยตรงจาก SMO หรือจากวัตถุประสงค์ที่กوا้งกว่านั้นของตัวขบวนการทางสังคม เขาเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “ผู้ที่มีศักยภาพที่จะเป็นผู้รับประโยชน์” (potential beneficiaries) หากขบวนการประสบความสำเร็จ พวกราจะได้รับประโยชน์ เช่น ผู้พิการที่สนับสนุน SMO ด้วยการให้เวลา แรงงานและเงิน อาจทำเช่นนี้ ส่วนหนึ่งก็ด้วยความมุ่งหวังว่าพวกราจะได้รับประโยชน์หากขบวนการประสบความสำเร็จ เช่น มีโอกาสในชีวิตมากขึ้นได้รับการยอมรับในสังคมมากขึ้น ผลประโยชน์ที่เลือกสรรก็อาจมีบทบาททำให้บางคนก้าวเข้ามาเป็นผู้นำขบวนการ อย่างไรก็ตาม ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ไม่ใช่ว่าผู้ที่มีศักยภาพที่จะเป็นผู้รับประโยชน์ทุกคนจะกลายเป็นผู้สนับสนุน เพราะมักจะมีผู้ขอโดยสาร (free riders) อยู่ในทุกที่ คือคนที่ไม่ทำอะไร แต่ถ้ามีผลประโยชน์เกิดขึ้นก็จะขอรับด้วย ในทางกลับกัน ก็มีผู้สนับสนุนบางกลุ่มที่ไม่ได้เป็นผู้ที่มีศักยภาพที่จะเป็นผู้รับประโยชน์ แมคคารีและชาลเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “ผู้สนับสนุนด้วยมโนธรรมสำนึก” (conscience constituents) คนกลุ่มนี้จะทำการด้วยมโนธรรมสำนึก คนกลุ่มนี้มักเป็นกลุ่มที่มีทรัพยากร และยินดีที่จะมอบบางส่วนของทรัพยากรนั้นให้แก่สิ่งที่พวกราเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม

จากข้อเสนอี้ แมคкарีและชาล ได้ตั้งสมมติฐานบางประการเกี่ยวกับ ขบวนการทางสังคม สมมติฐานที่สำคัญประการแรก เป็นสมมติฐานเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในสังคม และการระดมทรัพยากรจาก ผู้สนับสนุน ด้วยมโนธรรมสำนึก เขาเสนอว่า การเพิ่มขึ้นของทรัพยากรในสังคม จะมีผลทำให้มีทรัพยากรเพิ่มขึ้นสำหรับ SMO ซึ่งจะทำให้มีกิจกรรมเพิ่มขึ้น มีจำนวน SMO เพิ่มขึ้น และมีจำนวน SMI เพิ่มขึ้น การที่มีกิจกรรมเพิ่มขึ้นเป็น เพราะ SMO มีแหล่งที่ระดมทรัพยากรมาได้มากขึ้นและมี SMO มากขึ้น ก็อาจจะมี “ผู้ประกอบการทางการเมือง” (political entrepreneur) ที่อาจจะลองเสี่ยงเข้ามาในอุตสาหกรรมขบวนการทางสังคม

ข้อสมมติฐานอีกชุดหนึ่งนั้นเกี่ยวกับการจัดองค์กรของ SMO แมคкарีและชาลเสนอว่า หลังจากที่ SMO เกิดขึ้นองค์กร SMO จะมีแนวโน้มที่จะยุ่งอยู่กับการมีชีวิตดขององค์กร แม้ว่า SMO เกิดขึ้นมาเพื่อตอบสนอง ให้บริการ และสนับสนุนขบวนการทางสังคม แต่เมื่อ SMO เกิดขึ้นแล้ว สิ่งที่จำเป็นต้องทำก่อนก็คือการทำให้ SMO เองอยู่รอดและเจริญเติบโตต่อไป ด้วยเหตุผลเพียงเพราะว่ามันได้เกิดขึ้นมาแล้ว ดังนั้น SMO จึงมักมุ่งแต่เรื่องการแสวงหาทรัพยากร บาง SMO มีผู้สนับสนุนจำนวนจำกัด ก็จะมีความไม่มั่นคงสูง การขยายผู้สนับสนุนด้วยวิธีการต่างๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม หากมีผู้สนับสนุนจำนวนมาก และคนเหล่านี้เข้ามามีบทบาทสูงภายในองค์กร และเป็นการผสมกันระหว่างผู้สนับสนุน ที่มีศักยภาพที่จะรับประโยชน์และผู้สนับสนุน ด้วยมโนธรรมสำนึก ก็เป็นไปได้ว่าจะเกิดความตึงเครียด และความขัดแย้งตามมา เนื่องจากทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดและผลประโยชน์ที่แข่งขันและขัดแย้งกันและดึง SMO ออกจากเป้าหมายหลัก

ประเด็นถัดมา แมคкарีและชาลเสนอว่า SMO ที่ตั้งนานาจะสามารถทบทวนต่อ ภาวะขึ้นลงของอุตสาหกรรมขบวนการทางสังคมได้ดีว่า SMO ที่ตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งบางที่ตั้งขึ้นเพื่อ ปัจจัยเรื่องทรัพยากรเท่านั้น ประเด็นสุดท้าย แมคкарีและชาล กล่าวถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์และการใช้สื่อสาร มวลชนต่างๆ ในการสร้างการยอมรับจากสาธารณะและขยายผู้สนับสนุน เพราะทั้ง SMO SMI และ SMS ต่างก็ต้องระดมทรัพยากรจากส่วนรวม ซึ่งมีคู่แข่ง มากมายทั้งที่เป็นขบวนการทางสังคมด้วยกันและคู่แข่งในภาคการผลิตอื่นๆ ยิ่งเข้าสู่ยุคของการสื่อสาร องค์กรขบวนการทางสังคมก็ต้องโฆษณาตนเอง (Crossley, 2002; อ้างอิงจาก มนีมัย ทองอยู่, 2557: 60-64)

2.4.2 เครือข่าย

ทฤษฎีการระดมทรัพยากรหรือ RM เป็นทฤษฎีที่มีจุดเน้นเรื่องบทบาทของทรัพยากรภายนอกที่ถูกนำเข้ามากับการระดมพลังในขบวนการทางสังคม ทฤษฎี RM บางสำนักจะมีข้อเสนอเพิ่มเติมเรื่องความสำคัญของเครือข่าย ซึ่งแนวคิดนี้ถูกนำเสนอไปให้โดยกลุ่มคนอกสำนัก RM ด้วย ในที่นี้ จะเริ่มต้นด้วยข้อเสนอของโอเบอร์ชอล (A. Oberschall) ซึ่งเป็นนักทฤษฎีที่สำคัญในเรื่องนี้

โอบอร์ซอสเสนอว่า มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นชุมชน เป็นเครือข่ายหรือรูปแบบอื่นๆ ของการสมาคมและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เครือข่ายการสมาคมและการพึ่งพาอาศัยกันบางรูปแบบอาจจะค่อยข้างอ่อนแอ ไร้โครงสร้าง และขาดการจัดระเบียบ แต่บางเครือข่ายก็มีความเข้มแข็งและมีการจัดระเบียบสูง การลงโทษและการให้รางวัลในเครือข่ายที่ทักษะอย่างหนาแน่นและมีการจัดระเบียบสูงย่อมจะมีสูงตามไปด้วย ในเครือข่ายเหล่านี้ ปัญหาเรื่อง “ผู้ขอโดยสาร” หรือ “กาแฟ” (free riders) จะลดลง เพราะจะมีกลไกภายในเข้ามาควบคุม เช่น การเน้นย้ำเรื่องความสมัครสมานสามัคคี การตั้งเงื่อนไขต่างๆ ไปจนถึงการตัดออกจากเครือข่ายและการลงโทษในรูปแบบอื่นๆ เครือข่ายที่ดำรงอยู่ในชีวิตประจำวันเหล่านี้เป็นแหล่งที่มาของทรัพยากรามากมายหลายประเภทที่สามารถดึงมาเพื่อใช้ในการต่อสู้ได้ ชุมชนและเครือข่ายจึงเป็นที่มาของผู้นำ เป็นพื้นที่แห่งการสมาคม เป็นช่องทางและวิธีการสื่อสาร และเป็นแหล่งสะสมทรัพยากรเพื่อการจัดการและการจัดองค์กร (Crossley, 2002; อ้างอิงจาก มนิมัย ทองอยู่, 2557: 65)

ขบวนการทางสังคมจำนวนมากเกิดและเติบโตขึ้นจากเครือข่ายชุมชน และองค์กรที่ดำรงอยู่แล้ว และเกิดขึ้นในสภาพการณ์ที่กลุ่มทางสังคมมีเครือข่ายโยงใยกันมากกว่าในสภาพการณ์ที่กลุ่มทางสังคมอยู่โดดเดี่ยวกระจายจัดการ งานวิจัยเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนข้อมูลฐานข้างต้นนี้ เช่น การศึกษาขบวนการต่อสู้ของคนผิวดำและขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิพลเมืองในสหรัฐอเมริกา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญของโบสถ์คริสต์ (church) ของคนผิวดำ วิทยาลัยของคนผิวดำ และสมาคมของคนผิวดำในการสนับสนุนการเคลื่อนไหวของคนผิวดำต่อต้านการเหยียดผิว (Oberschall, 1973; Piven and Cloward, 1979; McAdam, 1982; Morris, 1984 อ้างอิงจาก Crossley, 2002) ชุมชนและเครือข่ายเหล่านี้สร้างความสามัคคีและเป็นแหล่งที่มาของทรัพยากรในการต่อสู้ เป็นช่องทางในการสื่อสารที่ดำรงอยู่แต่เดิม และเป็นพื้นที่ของการชุมนุม และการจัดการทรัพยากรเพื่อการบริหารและการจัดองค์กร นอกจากนี้ ผู้นำขบวนการรุ่นแรกๆ ก็คือผู้ที่มีบทบาทนำในองค์กร เครือข่าย กล่าวมาเนี้ี้ี้สิ้น เช่น ผู้นำโบสถ์คริสต์เป็นผู้นำในขบวนการ นอกจากนี้จะพบว่าในบางครั้ง ขบวนการทางสังคม ที่เกิดขึ้นเป็นการต่อขบวนจากรูปแบบความสัมพันธ์ ที่มีมาแล้วแต่เดิม จึงไม่แปลงที่วัตถุปฏิบัติที่เกิดขึ้น ในกลุ่มสังคมย่อมเดิม (เช่น การร่วมกันร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า) จึงปรากฏให้เห็นในขบวนการทางสังคมด้วย (Morris, 1984); อ้างอิงจาก มนิมัย ทองอยู่, 2557: 66)

2.4.3 การจัดประเภททรัพยากรและการระดมทรัพยากร

ในปี ค.ศ. 2007 บوب เอดเวิร์ดส์ (Bob Edwards) ร่วมกับนักคิดคนสำคัญในสายทฤษฎีการระดมทรัพยากรคือ จอห์น แมคคาร์ธี (John McCarthy) (Edwards and McCarthy, 2007) ทั้งสองคนได้ทำการขยายมุ่งมองเรื่องทรัพยากรและการระดมทรัพยากร ให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.4.4 การจัดประเภททรัพยากรของขบวนการทางสังคม

ขบวนการทางสังคมจำนวนมากเป็นเรื่องของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ที่มีผลประโยชน์ชัดกันในเรื่องการกระจายทรัพยากรที่หายาก ดังนั้นแนวคิดเรื่องทรัพยากรจึงเป็นแนวคิดที่สำคัญในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและความขัดแย้ง

เอ็ดเวิร์ดส์และแมคคาร์ธี (Edwards and McCarthy, 2007) ได้จำแนกทรัพยากรด้วยวิสัยสังเคราะห์จากการเขียนเกี่ยวกับขบวนการทางสังคมจำนวนหนึ่ง (คือจากงานของ Zald and Jacobs, 1978; Knoke, 1986; Oliver and Marwell, 1992) นอกจากนี้ ในการจำแนกนี้ เขา ยังได้ใช้ประโยชน์จากการของนักวิชาการบางคนเพื่อจำแนกทุน โดยมีได้จำกัดอยู่แต่ในกรอบคิดทางเศรษฐศาสตร์เท่านั้น เช่นงานของปีแอร์ บูดิเยอร์ (Bourdieu, 1986) ในการจัดจำแนกนี้ เอดเวิร์ด และแมคคาร์ธีให้ความสำคัญแก่ทุนทางสังคมในสังคมประชาที่เกี่ยวเนื่องกับขบวนการทางสังคมและSMO ปีแอร์ บูดิเยอร์ ได้จัดจำแนกทุนออกเป็น 3 ด้าน คือ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนวัฒนธรรม และ ทุนทางสังคม สำหรับเอ็ดเวิร์ดและแมคคาร์ธี พวกเขามีได้จำแนกทรัพยากรออกเป็น 5 ด้าน คือ (อ้างอิงจาก มณีมัย ทองอยู่, 2557: 66-68)

- (1) ทรัพยากรด้านหลักธรรมจริยा (moral resource)
- (2) ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม (cultural resource)
- (3) ทรัพยากรด้านองค์กร – สังคม (social-organizational resource)
- (4) ทรัพยากรมนุษย์ (human resource) และ
- (5) ทรัพยากรวัตถุ (material resource)

ซึ่งจะกล่าวถึงทรัพยากรทั้ง 5 ด้านในลำดับถัดไป

2.4.4.1 ทรัพยากรด้านหลักธรรมจริยा (moral resource)

ทรัพยากรด้านหลักธรรมจริย้า ได้แก่ ความชอบธรรม (legitimacy) การสนับสนุนร่วมมือ (solidarity support) การสนับสนุนกำลังใจ (sympathetic support) และ การสนับสนุนจากผู้มีชื่อเสียงโด่งดังในสังคม (celebrity) ในบรรดาทรัพยากรที่กล่าวมานี้ ความชอบธรรมหรือความถูกต้องตามกำหนดของคลองธรรมเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจที่สุดในทางทฤษฎีนักทฤษฎี องค์การยืนยันว่า ความชอบธรรมมีความสำคัญยิ่งในฐานะตัวเชื่อมระหว่างบริบททางภาคด้านวัฒนธรรม (macro-cultural context) กับกระบวนการในองค์การในระดับกลางและระดับย่อย ด้วยเหตุนี้นักเคลื่อนไหวที่ดำเนินการสอดคล้องกับประเด็นที่ถูกยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรมโดยสถาบันหลักๆ ในสังคม มักจะได้เปรียบกลุ่มที่ไม่สามารถท้าท้อนถึงความชอบธรรมได้ (ตัวอย่างการเคลื่อนไหวในประเด็นที่จัดว่าเป็นความชอบธรรมของคนหมู่มาก เช่น การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย การเรียกร้องความเท่าเทียมกับทางสีผิว การต่อต้านการกระทำทารุณต่อเด็ก เป็นต้น) การเคลื่อนไหวในประเด็นเหล่านี้ในเวลาที่เหมาะสมมักได้รับการสนับสนุนจากคนจำนวนมากเนื่องจาก เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับความถูกชอบธรรมหรือหลักธรรมจริย้าที่เป็นสากล ทรัพยากรด้าน

หลักธรรมจริยามักมีปัจจัยมาจากภายนอกขบวนการทางสังคมหรือองค์กรการเคลื่อนไหว (SMO) และถูกมองให้แก่ขบวนการโดยแหล่งที่มาที่อยู่ภายนอกนั้น อย่างไรก็ตามมีขบวนการโดยแหล่งที่มาที่อยู่ภายนอกนั้น อย่างไรก็ตาม มีขบวนการทางสังคมบางส่วนที่สามารถทำงานอันยากยิ่งคือการสร้างทรัพยากรด้านหลักธรรมจริยาริบบินมาได้ ตัวอย่างเช่น ขบวนการสิทธิเสรีภาพของรัฐทางใต้ในสหรัฐอเมริกาในศตวรรษ ค.ศ. 1950 และ 1960 ที่สามารถสร้างความตระหนักรถึงความไม่ถูกต้องของธรรมของการเหยียดผิวอันเป็นประเดิมที่สังคมอเมริกันโดยรวมมิได้อธิบายเป็นความไม่เป็นธรรมมาก่อนที่จะมีการเคลื่อนไหว นัยยะที่สำคัญของทรัพยากรด้านหลักธรรมจริยาริบบินคือ คนภายนอกขบวนการเป็นผู้นำของทรัพยากรนี้ให้แก่ขบวนการ และสามารถถอนคืนเอารัพยากรนี้กลับไปได้ด้วยการกระทำในทางสาธารณะต่างๆ เช่น การบอกรสึก หรือปฏิเสธการปล่อยข้าว หรือการหยุดการสนับสนุน และด้วยเหตุที่ทรัพยากระบบที่สามารถถูกถอนคืนกลับได้ ดังนั้น มันจึงเข้าถึงได้ยากกว่าและเป็นสิ่งที่มีกรรมสิทธิ์มากกว่าทรัพยากรด้านวัฒนธรรม ที่จะกล่าวถึงต่อไป

2.4.4.2 ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม (cultural resource)

ทรัพยากรด้านวัฒนธรรมกินความถึงสิ่งประดิษฐ์และผลผลิตทางวัฒนธรรม เช่น เครื่องมือความคิด (conceptual tools) และความรู้เฉพาะเรื่องที่เป็นที่ยอมรับกว้างขวาง รวมถึงความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวของแต่ละคน (tacit knowledge) เกี่ยวกับการทำงานบางด้านให้บรรลุผล เช่น การจัดกิจกรรมประท้วง การจัดแกลงข้าว การจัดประชุม การจัดตั้งกลุ่ม/องค์กร การจัดงานเทศกาล หรือการค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น นอกจากนี้ยังกินความถึงองค์ความรู้ทางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และเทคนิคไว้ในการระดมมวลชน การจัดตั้งมวลชน และการผลิตอุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสารเพื่อการเคลื่อนไหว เช่น ถนนกรรม จดหมายข้าว หนังสือพิมพ์ ภพยนตร์ วิดีโอ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและความสามารถในเชิงวัฒนธรรมเหล่านี้ มีใช้สิ่งที่ทุกคนและทุกขบวนการจะมีได้อย่างเท่าเทียมกัน

ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างทรัพยากรด้านหลักธรรมจริยาและด้านวัฒนธรรมคือ ทรัพยากรด้านวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้ง่าย สามารถนำมาใช้ได้โดยไม่ต้องใส่ใจกับคำตัดสินของผู้อื่นของขบวนการ ดังเช่นกรณีของทรัพยากรด้านธรรมจริยา ตัวอย่างเช่น การจัดการเดินรณรงค์ ยาตราแบบสันติวิธีในประเทศไทย ผู้จัดอาจสามารถหยิบยกวิธีการจัดธรรมยาตราที่จัดขึ้นในประเทศไทยเดียวกัน หรือลังกາมาใช้ได้ เนื่องจากความรู้ในการจัดธรรมยาตราได้ถูกเผยแพร่เป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่สามารถเข้าได้ถึงได้ หรือในทางปฏิบัติ ผู้จัดในประเทศไทยอาจมีการเชิญผู้นำธรรมยาตราที่มีประสบการณ์มายานานมาจัดอบรมให้แก่ผู้นำธรรมยาตราในประเทศไทยก่อนจัดกิจกรรมขึ้น

2.4.4.3 ทรัพยากรด้านองค์กร-สังคม (social-organization resource)

ทรัพยากรด้านองค์กร-สังคมประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐาน กับเครือข่ายและกลุ่มองค์กรโครงสร้างพื้นฐานได้แก่สินทรัพย์สาธารณะต่าง ๆ เช่น บริการไปรษณีย์ สุขาภิบาล ถนน

ทางเดินเท้า ที่อำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน โครงสร้างพื้นฐานเป็นทรัพยากรส่วนรวมที่คนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ เครือข่ายและกลุ่มองค์กรที่อยู่ภายนอกบวนการมักถูกควบคุมกีดกัน บวนการทางสังคมต่าง ๆ มักมีโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากรนี้

องค์กรสามารถจำแนกได้เป็น องค์กรที่จงใจจัดตั้ง (intentional organization) และองค์กรที่สามารถเข้าถึงได้ (appropriable organization) โดยบวนการทางสังคม องค์กรที่จงใจจัดตั้งถูกจัดตั้งขึ้นโดยบวนการทางสังคมเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ส่วนองค์กรที่สามารถเข้าถึงได้หมายถึงองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อเป้าหมายอื่นนอกเหนือจากบวนการ แต่ นักปฏิบัติการในบวนการสามารถเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ผ่านองค์กรเหล่านี้ได้ ยกตัวอย่างเช่น ที่ทำการขององค์กรท้องถิ่น บริษัทห้างร้าน โบสถ์หรือองค์กรเอกชนต่างๆ บวนการอาจใช้วิธีสร้างแนวร่วมหรือจัดตั้งสมาคมขององค์กรเหล่านี้ให้เป็นอาสาสมัคร แล้วกระจายอำนาจผ่านคนเหล่านี้ ซึ่งถือเป็นจุดเชื่อมในองค์กร ความแตกต่างระหว่างองค์กรทั้งสองประเภทนี้อยู่ที่วิธีการที่คนในบวนการสามารถเข้าถึงทรัพยากรในองค์กรนั้น การเข้าถึงทรัพยากรในองค์กรสามารถเข้าถึงได้ ต้องใช้วิธีการเข้ามาใช้ (co-optation) ส่วนองค์กรที่จงใจจัดตั้งจะใช้วิธีการร่วมมือซึ่งทำให้ไม่ค่อยมีปัญหาในการเข้าถึงทรัพยากร อย่างไรก็ตาม การจะเข้าถึงได้มากน้อยเพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสม สมสอดคล้องระหว่างองค์กรในด้านความชอบธรรม รูปแบบองค์กร เป้าหมายและยุทธวิธี องค์กรทั้งสองแบบมีบทบาทสำคัญในการระดมการเคลื่อนไหว ดังนั้นในพื้นที่ที่มีทรัพยากรด้านองค์กร-สังคมมาก จึงมักมีโอกาสที่จะมีการระดมการเคลื่อนไหวเกิดขึ้นมากตามไปด้วย

2.4.4.4 ทรัพยากรมนุษย์ (human resource)

ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่จับต้องได้มากกว่าทรัพยากรอีกสามประเภทที่กล่าวถึงข้างต้น ทรัพยากรมนุษย์กินความถึงแรงงานประสมการณ์ ทักษะ และความชำนาญ รวมทั้ง สภาวะผู้นำ ทรัพยากรเหล่านี้อยู่ติดในตัวบุคคลมากกว่าติดอยู่กับองค์กรหรือวัฒนธรรม ปัจจุบันมีกรรมสิทธิ์ในการควบคุมการใช้แรงงานและทรัพยากรที่ติดอยู่กับตัวในการที่ปัจเจกเข้ามามีส่วนร่วมกับ บวนการทางสังคมหรือ SMO ก็จะทำให้บวนการสามารถนำใช้ทรัพยากรมนุษย์ได้ SMO สามารถ รวบรวมหรือจัดวางตำแหน่งแห่งที่บุคคลตามความเหมาะสมเนื่องจากบุคคลสามารถเลื่อนไฟล์ได้ มากกว่าทรัพยากรด้านองค์กร-สังคม แต่อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการจัดวางของ SMO ก็ ย่อมขึ้นอยู่กับความยินยอมพร้อมใจและความร่วมมือของบุคคลด้วย ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของบุคคล จะได้รับผลกระทบจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พื้นที่ ความสัมพันธ์ทางสังคม เงื่อนไขแข่งขันอื่น ข้อจำกัดของการดำรงชีวิต และความมุ่งมั่นด้านธรรมาภิเบกษา

ประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์คือ ส่วนที่เป็น มูลค่าเพิ่มของทรัพยากรมนุษย์ เช่น ประสบการณ์ ปัญญา ความรอบรู้ ทักษะ ความชำนาญพิเศษ อันเป็นที่รู้จักในนามทุนมนุษย์ (Becker, 1964) แนวคิดเรื่อง “มูลค่าเพิ่ม” จะช่วยให้เราสามารถ

แยกแยะระหว่างทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมหนึ่งๆ และบุคคลชุดหนึ่ง ซึ่ง SMO สามารถนำใช้ได้หากบุคคลเหล่านี้เข้าร่วมในกระบวนการ เป็นที่แน่นอนว่าคนที่เข้าร่วมต่างๆ ย่อมมีส่วนผสมของทรัพยากรมนุษย์ที่แตกต่างกันออกไปและ SMO ก็ย่อมต้องการคุณสมบัติที่แตกต่าง หลากหลายในสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความต้องการทนายความ ผู้ออกแบบเว็บไซต์ นักจัดตั้ง นักประชาสัมพันธ์ แพทย์ ย่อมแตกต่างไปตามสถานการณ์

2.4.4.5 ทรัพยากรทางวัตถุ (material resource)

ทรัพยากรทางวัตถุหมายถึงสิ่งที่นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่าทุนเงินตรา (financial capital) และทุนฝีมือมนุษย์ (physical capital) เช่น ทรัพยากร เงินตรา ทรัพย์สิน พื้นที่ สำนักงาน ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น ในจำนวนนี้ ทรัพยากรเงินตราได้รับความสนใจในเชิงการวิเคราะห์มากที่สุด ทั้งนี้ เพราะเงินตราเป็นสำหรับทุกขบวนการ ในการระดมทรัพยากรไม่ใช้ด้านใดก็ตามขบวนการจะต้องมีค่าใช้จ่าย ทรัพยากรทางวัตถุเป็นสิ่งที่นักวิเคราะห์ขบวนการทางสังคมให้ความสนใจเพราะมันเป็นสิ่งที่จำต้องได้ เป็นสิ่งที่มีเจ้าของกรรมสิทธิ์ และแลกเปลี่ยน/ทดแทนได้ง่ายกว่าทรัพยากรประเภทอื่น (มนิมัย ทองอุย়, 2557: 65-73)

2.4.5 กลไกในการเข้าถึงทรัพยากร

ในการที่ขบวนการทางสังคมจะนำทรัพยากร ที่มีอยู่ในบริบทหนึ่งๆ มาใช้ได้ ก่อนอื่น ขบวนการทางสังคมจะต้องเข้าให้ถึงทรัพยากรเหล่านี้เสียก่อน ยกตัวอย่างเช่น มูลนิธิการกุศลเมืองจำนวนมากที่สามารถบริจาคให้แก่ขบวนการทางสังคมต่างๆ แต่ในขณะเดียวกัน องค์กรการเคลื่อนไหว (SMO) ทุกองค์กรก็มีสิทธิที่จะเข้าถึงเงินบริจาคเหล่านี้ ได้เช่นกัน ดังนั้น เพื่อที่จะได้รับทุนสนับสนุนดังกล่าว SMO จะต้องมีทักษะความชอบธรรมในการขอรับทุนและต้องดำเนินการตามพิธีการและขั้นตอนมากมาย ซึ่งหากไม่สามารถทำตามก็อาจจะไม่ได้รับทุน

ในตอนต่อไปนี้ จะกล่าวถึงกลไกที่ขบวนการทางสังคมจะสามารถเข้าถึงทรัพยากรรวม 4 แบบ ได้แก่การระดมจากผู้สนับสนุน การผลิตเอง การเข้ามาใช้/การเข้าครอบครองและการอุปกรณ์

2.4.5.1 การระดมจากผู้สนับสนุน (aggregation)

การระดมจากผู้สนับสนุน หมายถึงกลไกที่ทรัพยากรซึ่งอยู่กระจัดกระจายตามปัจเจกชนต่างๆ ถูกแปลงมาเป็นทรัพยากรรวมชุดหนึ่ง และถูกนำมาจัดสรรโดยนักเคลื่อนไหวการระดมทรัพยากร จากผู้สนับสนุน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากขบวนการและผู้สนับสนุนเชิงอุดมการณ์จะถูกนำมาใช้เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันของขบวนการ ยกตัวอย่างเช่น ระดมทรัพยากรด้านธรรมจริยา ด้วยการรวมรวม และจัดพิมพ์รายชื่อของบุคคลและองค์กรที่ให้การสนับสนุน เป้าหมายและกิจกรรมของขบวนการ (Gillham, 2003; อ้างอิงจาก มนิมัย ทองอุย়, 2557: 74) ในทำนองเดียวกัน ขบวนการอาจใช้วิธีการจัดการประชุมขนาดใหญ่ เชิญนักกิจกรรมต่าง ๆ มา

แลกเปลี่ยนข้อมูล ระดมสมองเพื่อสร้างยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหว หรือจัดอบรม เพื่อร่วมมือ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม สำหรับในประเทศไทย ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2556 ถึงต้นปี พ.ศ. 2557 ขบวนการทางสังคมที่นำโดยคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทย ให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) สามารถระดมเงินทุนจำนวนมาก มาจากผู้สนับสนุน ทั้งในที่ชุมชนและระหว่างการเดินขบวน การระดมทุนดังกล่าวบันเป็นกลยุทธ์ในการยืนยันความชอบธรรมของขบวนการในการเคลื่อนไหวด้วย

2.4.5.2 การเข้ามาใช้/การเข้าครอบครอง (co-optation/appropriation)

ขบวนการทางสังคมมักใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์ที่มีกับองค์กรทางสังคม อื่นๆ ที่มีได้ตั้งขึ้นเพื่อการเคลื่อนไหว การเข้ามาใช้หมายถึงการหยิบยืมทรัพยากรโดยปรางใส่และได้รับอนุญาตจากกลุ่มองค์กรซึ่งเป็นผู้ระดมทรัพยากรนั้น การเข้าครอบครองหมายถึงการฉวยประโยชน์อย่างมีเลคนัยต่อทรัพยากรที่ระดมมาโดยองค์กร/กลุ่มอื่น

SMO จำนวนมากมีองค์กรอื่นเป็นสมาชิกทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยวิธีการนี้ SMO สามารถเข้ามาใช้ทรัพยากรขององค์กรอื่นๆ ได้ การเข้ามาใช้เป็นการโอนถ่ายกรรมสิทธิ์ในการครอบครองหนี้อทรัพยากรที่ถูกนำมาใช้ ระดับความสูงต่ำของสิทธิในการครอบครองขึ้นอยู่กับลักษณะของทรัพยากร การเข้ามาใช้ยังมักมีความคาดหมายว่า จะมีการให้แบบต่างตอบแทน (reciprocity) ในอนาคต และมีความเข้าใจโดยนัยยะว่า ทรัพยากรนั้นจะถูกนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่ตกลงร่วมกัน การเข้ามาใช้ทรัพยากรได้รับความสนใจในเชิงทฤษฎี เพราะมันเป็นสิ่งที่กระทำกันทั่วไปในขบวนการทางสังคม เช่น ขบวนการสิทธิเสรีภาพประชาชน (McAdam, 1982) และขบวนการสิทธิสตรี (Freeman, 1975) เป็นต้น ในทางตรงกันข้ามการเข้าครอบครองทรัพยากรขององค์กรอื่นยังไม่ได้รับความสนใจศึกษาวิจัยมากนัก

2.4.6 การอุปถัมภ์ (patronage)

การอุปถัมภ์หมายถึงการที่ทรัพยากรถูกมอบให้แก่ SMO โดยปัจเจกบุคคลหรือองค์กร ซึ่งมีความชำนาญในการอุปถัมภ์ ในการอุปถัมภ์ด้านการเงิน ผู้อุปถัมภ์ที่อยู่นอก SMO จะให้เงินจำนวนมากแก่ SMO แต่โดยทั่วไปมักจะยังคงดำเนินสิทธิในการควบคุมการใช้จ่ายเงิน และอาจมีการสร้างอิทธิพลซึ่งมากทำงานและการตัดสินใจเชิงนโยบาย สัญญาการทำงานกับภาครัฐ การให้เงินทุนสนับสนุนจากมูลนิธิ และการบริจาคเงินจำนวนมากจากภาคเอกชนเป็นรูปแบบการอุปถัมภ์ที่เห็นกันโดยทั่วไป นอกจากนี้ การอุปถัมภ์ยังอาจให้มาในรูปของทรัพยากรมูลค่า เช่น การให้ยึดบุคลากรมาเป็นการชั่วคราว นอกจากนี้ ยังมีการอุปถัมภ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การให้ความสำเร็จของ SMO ได้รับการยอมรับจากบุคคลหรือองค์กรที่เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม ดังกรณีการอบรมชาววัลล์ด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) หรือรางวัลโนเบล

สาขาสันติภาพ (Nobel Peace Prize) การได้รับรางวัลเช่นนี้จะถือเป็นทรัพยากรทางธรรมจริยาที่สำคัญของขบวนการและ SMO

2.4.7 ข้อจำกัดของทรัพยากร

ข้ออกเดียงที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรในขบวนการทางสังคมคือคำณาว่า แหล่งที่มาของทรัพยากรหรือแหล่งทุนสนับสนุนหลักของขบวนการทางสังคม คือแหล่งภายใต้ภัยในหรือภายนอกขบวนการ และประเด็นนี้ก็นำไปสู่ประเด็นถกเถียงที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือ การสนับสนุนจากภายนอกได้สร้างข้อจำกัดให้แก่ขบวนการทางสังคมอย่างไร ในประเด็นนี้ เอดเวิร์ดและแมคคาร์รี (Edwards and McCarthy, 2007: 135) เสนอแนวคิดดังนี้ ประการแรก ขบวนการทางสังคมและ SMO มักจะได้รับทรัพยากรทั้งจากภัยในและภายนอกขบวนการและ SMO ส่วนใหญ่ ยกเว้น SMO ขนาดเล็กมาก แม้จะใช้วิธีการหลายรูปแบบเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร ดังนั้น SMO ส่วนใหญ่ จึงมักจะมีการจัดการความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนหลากหลาย (multiple exchange relationships) ในเวลาเดียวกัน ความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนแต่ละคู่ย่อมมีชุดของความคาดหวัง และเงื่อนไขต่อภาคี และมีศักยภาพในการควบคุมทางสังคมที่แตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนระหว่าง SMO กับผู้สนับสนุนเชิงอุดมการณ์จำนวนมากที่ระดมเงินมาช่วย SMO นั้นผู้ให้การสนับสนุนย่อมมีระดับของการควบคุมทางสังคมต่อ SMO ต่ำกว่า ความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนระหว่าง SMO กับผู้อุปถัมภ์ด้านการเงินรายใหญ่รายเดียว ไม่ว่าจะเป็นมูลนิธิ ผู้บริจาครายใหญ่ หรือองค์กรภาครัฐ

เอดเวิร์ดและแมคคาร์รี (Edwards and McCarthy, 2007: 135; อ้างอิงจาก มนีมัย ทองอยู่, 2557: 77) ตั้งข้อสังเกตว่า ข้ออกเดียงเกี่ยวกับทรัพยากรของขบวนการทางสังคมที่ผ่านมานั้น ค่อนข้างแคบเกินไป โดยมักมองที่ความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนเพียงชุดเดียว คือ การอุปถัมภ์ทางการเงิน เข้าตั้งข้อสังเกตว่า แม้ SMO ที่ได้รับการอุปถัมภ์ด้านการเงินอย่างเต็มที่ก็มักมีความสัมพันธ์ เชิงการแลกเปลี่ยนกับแหล่งทรัพยากรอื่นๆ อีกมากmany ดังนั้น เขาจึงเสนอให้มีงานศึกษาที่พิจารณาถึงชุดของความสัมพันธ์ที่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อขบวนการ โดยการศึกษาจากชุดความสัมพันธ์ของ SMO กับองค์กรพันธมิตรต่างๆ หรือศึกษาผ่านกิจกรรมการรณรงค์และกิจกรรมเคลื่อนไหวเพื่อทำความเข้าใจกับเป้าหมาย วิธีการ เงื่อนไข และผลกระทบของการระดมทรัพยากรในขบวนการทางสังคม

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีการระดมทรัพยากรทำให้เราเข้าใจมากขึ้นถึงปัจจัยด้านทรัพยากร การเข้าถึง และการบริหารจัดการทรัพยากรที่จำเป็นต่อการเติบโตและความสำเร็จของขบวนการทางสังคม

จากทฤษฎีการระดมทรัพยากร เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมด้านองค์กร ในการจัดประเพณี ทรัพยากรของบุนการทางสังคม เพื่อให้ขบวนการประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย จึงต้องนำแนวคิด ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของบุนการทางสังคมมาใช้

2.5 แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group)

เดวิด บี. ทรูแมน (David B. Truman, 1951; อ้างอิงจาก จุมพล หนินพานิช, 2550: 13) ได้นำเอาแนวความคิดทางสังคมวิทยา และมนุษยวิทยามาริบایถึงลักษณะพื้นฐาน ทางธรรมชาติ มนุษย์ว่าชีวิตมนุษย์นั้น มักจะอยู่โดยเดียวตามลำพังไม่ได้ ต้องรวม กัน เป็นกลุ่ม มนุษย์ได้เรียนรู้ ประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ในองค์กรหรือสถาบันที่ใหญ่ขึ้น

ลักษณะการอยู่ร่วมกันของมนุษย์นี้ เรียกว่า “กลุ่ม” ภายในกลุ่มจะมีกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถต่อสู้กับเข้ามามีบทบาทร่วมกัน โดยทรูแมนได้รับอิทธิพลจากการสังเกตโครงสร้าง ของสังคมอเมริกัน โครงสร้างของสังคมที่มีระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยชนชั้นกลาง จะพยายามหาทางไปด้วยกลุ่มต่างๆ และกลุ่มเหล่านี้จะแข่งกันในเรื่องของผลประโยชน์ สมาชิกเข้าไปร่วมกิจกรรมกับกลุ่มใดๆ ก็ เพราะผลประโยชน์ของกลุ่มนั้นสอดคล้อง กับผลประโยชน์ส่วนตัวของตน การรวมกลุ่มเพื่อการทำกิจกรรมปกป้องหรือให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม กลุ่มต่างๆ เหล่านี้จะมีการประทับสัมสรรค์กันในเชิงแข่งขันเพื่อผลประโยชน์ การประทับสัมสรคระหว่างกลุ่มต่างๆ ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “กลุ่มผลประโยชน์” ทำหน้าที่เป็นองค์กรในการรวบรวมผลประโยชน์ของกลุ่ม

จากแนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) ของ เดวิด บี. ทรูแมน ได้แสดงมุมมองของพหุนิยม ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง ของกลุ่มหลากหลายในสังคม ที่ขัดแย้งและต่อสู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของกลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ต้องการ เพื่อผลักดันระบบการเมืองให้กำหนดนโยบายที่เอื้อต่อประโยชน์ของกลุ่ม หรือต่อสาธารณะ (จุมพล หนินพานิช, 2550: 13 - 52)

ดังนั้น กลุ่มผลประโยชน์ ก็คือ กลุ่มของบุคคลที่มาร่วมตัวกันโดยความสมัครใจโดยมีแนวคิดและทัศนะคติร่วมกันในเรื่องราวต่างๆ เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีวัตถุประสงค์จะทำให้นโยบายสาธารณะเป็นไปในทิศทางที่ตนต้องการ จึงได้ก่อตั้งองค์กรหรือกลุ่มที่มีการจัดระเบียบโครงสร้างอย่างดีขึ้นมา ที่มีผลประโยชน์ทางการเมืองเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน และยังทำหน้าที่กระตุ้นเร่งเราให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง ทำหน้าที่เป็นองค์กรในการรวบรวมผลประโยชน์ของกลุ่มเพื่อกดดันระบบการเมืองให้กำหนดนโยบายเพื่อให้เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายบรรลุผล (ทินพันธ์ นาคะตะ, 2539: 220)

加เบรียล อัลมอนด์ และ บิงค์แอม เพาเวลล์ (Gabriel Almond and G. Bingham Powell, 1966; อ้างอิงจาก มนตรีเจน วิทยาการ, 2534: 96-97) ได้อธิบายแบ่งประเภทของกลุ่มผลประโยชน์

2.5.2.2 การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ในสังคมสมัยใหม่ที่มีการเมืองเป็นแบบประชาธิปไตย บทบาทหน้าที่ทางการเมือง ของกลุ่มผลประโยชน์ โดยทั่วไปที่ช่วยเป็นเครื่องมือ เป็นกลไกให้ประชาชน แสดงความคิดเห็นทางการเมืองของตน เพราะในระบบการเมืองดังกล่าว ประชาชนมีอิสระและเสรีภาพ ในการรวมตัวกันเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

2.5.2.3 ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น

มีการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลหรือฝ่ายบริหาร

2.5.2.4 เป็นเครื่องมือตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐบาล

ตามบทบาทหน้าที่กลุ่ม ป้องกันไม่ให้ฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายบริหาร กระทำการใด ในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชน

2.5.2.5 ทำหน้าที่ในการรวบรวมกลุ่มของผลประโยชน์

เมื่อประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ได้แสดงออก ซึ่งผลประโยชน์จะต้องมีการรวมหรือกลุ่มของผลประโยชน์สำหรับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ (จุ่มพล หนnimพานิช, 2549: 70)

2.5.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่มผลประโยชน์ Almond and Powell (1966) ได้อธิบายถึง สิ่งที่จำเป็น ต้องมีในด้านปัจจัยต่าง ๆ เป็นตัวกำหนด ดังนี้

2.5.3.1 ความสามารถของกลุ่มในการระดมทรัพยากร

ปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุน ในด้านต่าง ๆ เช่น ทุนด้านการเงิน พลังงาน ความสามารถของสมาชิก ความชำนาญทางด้านการเมือง และความเป็นปีกแ朋ขององค์กร ซึ่งเสียงที่ ปรากฏต่อสังคม และการมีบทบาททางการเมือง

2.5.3.2 บริบททางด้านสถานการณ์ และความสำคัญของปัญหา ว่าเป็นที่สนใจใน ช่วงเวลาหนึ่งหรือไม่ เช่น ปัญหาเรื่องการเรียกร้องในค่าแรงขั้นต่ำ การเรียกร้องในสิทธิทางด้าน สวัสดิการ ซึ่งเป็นที่สนใจของสังคม

2.5.3.3 มีความเป็นอิสระเสรีภาพของกลุ่ม

คือไม่ถูกครอบงำ ไม่อ่อนต่อภายนอก ให้อิทธิพลจากการแพร่ของผู้มีอำนาจทาง การเมือง กลุ่มจะต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่เป็นเครื่องมือให้ฝ่ายอิทธิพลมาบงการในการ ดำเนินการของกลุ่ม ซึ่งในที่สุดจะส่งผลร้ายต่อกระบวนการทางการเมือง

2.5.3.4 โครงสร้างรัฐบาลและระบบการปกครอง

ถ้าการปกครองเป็นแบบรัฐเดียวแบบอังกฤษที่รัฐบาลส่วนกลางมีอำนาจสูง พลัง ในการรวมกลุ่ม และบทบาทการเคลื่อนไหวของกลุ่มผล ประโยชน์ ก็จะมีจากความ สามารถของกลุ่ม ในการระดม แต่ถ้ารูปแบบการปกครองเป็นแบบสหพันธรัฐ เช่น สหรัฐอเมริกา กลุ่มผล ประโยชน์ ก็จะ มีจำนวนมาก และมีบทบาทในทางการเมืองสูง ในความเป็นอิสระของกลุ่มจะเป็นปัจจัยภายใน คือ

ขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละกลุ่มเอง ในการก่อให้เกิดประสิทธิผล ส่วนระบบการปกครองโครงสร้างรัฐบาล และบริบทแวดล้อมเป็นปัจจัยภายนอกกลุ่ม คือบริบทสภาพแวดล้อมที่จะเสริมสร้างให้เกิดประสิทธิผลสำเร็จได้เพียงใด (จุ่มพล หนnimพานิช, 2549: 72)

กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) หากกล่าวว่าอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นกลุ่มคนที่มีผลประโยชน์ทางการเมืองเหมือนกัน มีอุดมการณ์มีแนวทางเป้าหมายอันเดียวกัน หรือมีจุดหมายเพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งได้ก่อตั้งเป็นองค์กรที่มีการจัดระเบียบโครงสร้างอย่างดี แต่เมื่อใดที่กลุ่มได้ไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับในการเปลี่ยนแปลงนโยบายสาธารณะ (Public Policy) ของรัฐบาล กลุ่มนั้นจะเริ่มมีลักษณะของการมีอิทธิพล และมักจะนิยมเรียกว่า กลุ่มกดดัน (Pressure Groups) (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2545: 151) การจัดการองค์กรของกลุ่มกดดันมักจะมีความแตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปมักจะขึ้นอยู่กับผู้นำ และประเภทที่กลุ่มเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยอาจเป็นในระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ บทบาทของกลุ่มกดดันที่สำคัญในประเทศที่มีการปกครองในแบบประชาธิปไตย ที่มีบทบาทในการที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ให้เป็นตามความต้องการของกลุ่ม (จุ่มพล หนnimพานิช, 2549: 222)

โดยกลุ่มกดดันที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นการแบ่งประเภทตามผลประโยชน์ เช่น กลุ่มกดดันทางเศรษฐกิจ กลุ่มกดดันด้านเชื้อชาติ กลุ่มกดดันทางด้านศาสนา กลุ่มกดดันทางด้านการเมือง กลุ่มกดดันด้านการปฏิรูป กลุ่มกดดันทางด้านอาชีพ และกลุ่มกดดันข้าราชการเป็นต้น มีปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือผลกระทบต่อความสำเร็จก็คือ ขนาดของกลุ่มกดดัน สถานภาพในทางสังคม ความสามัคคีของกลุ่ม และความเป็นผู้นำของกลุ่มที่มีคุณภาพโดยจะทำให้กลุ่มมุ่งไปสู่ความสำเร็จ หรือการบรรลุเป้าหมายบางประการที่ตั้งไว้ (จุ่มพล หนnimพานิช, 2549: 226-231)

ใช้แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ ในการศึกษาการรวมตัวกันของกลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และกลุ่มกำลังแผ่นดิน โดยมีผลประโยชน์ในด้านการบรรลุ ในอุดมการณ์ความเชื่อ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติร่วมกัน และใช้แนวคิดยุทธวิธี การเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม เป็นวิธีการต่อสู้กับรัฐบาลที่ถืออำนาจเจริญ

2.6 แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม (tactics social movement)

ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญต่อการกระทำการร่วมของขบวนการทางสังคม โดยมีฐานคิดในการมองหรือทำความเข้าใจอยู่บนกรอบการวิเคราะห์ของสำนักทฤษฎีรัฐศาสตร์ ทรัพยากร และกรอบการวิเคราะห์แบบกระบวนการทางการเมือง (political process approach) พิจารณาถึงรูปแบบ ลักษณะ และการจัดประเภท โดยแบ่งออกเป็น (1) ยุทธวิธีการขัดขวางท้าทาย ระบบการเมืองปกติ (disruptive) (2) ยุทธวิธิตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (conventional) และ (3) ยุทธวิธีการใช้ความรุนแรง (violence) ทั้งนี้ การจำแนกรูปแบบดังกล่าวเนี้ยพิจารณาจากความ

ต่อมาก็คือ ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวประท้วง กับผลสำเร็จหรือล้มเหลว และการวิเคราะห์ปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องต่อประสิทธิภาพ เช่น การเลือกใช้ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวประท้วง รวมทั้งผลวัดของการเคลื่อนไหวประท้วง ท่ามกลางปฏิสัมพันธ์ การแสดงออกในทางสัญลักษณ์มากกว่าเพื่อจะก่อความรุนแรง และเชื่อว่าหากมีความรุนแรงเกิดขึ้นก็จะกระชับนารถทางสังคมนั้นถูกผลกระทบเข้าไปอยู่ในบริบทที่ไม่มีทางเลือก กับฝ่ายที่เผชิญหน้า, ท่าทีของรัฐและการปราบปราม, บริบททางการเมืองหรือโครงสร้างโอกาสทางการเมือง ฯลฯ และส่วนสุดท้ายในการวิเคราะห์ โดยมีกรอบแนวคิดหลักๆ ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ Gamson (1975), Priven and Cloward (1977), McAdam (1983), Tarrow (1999) and Traugott (1995); Tilly (1995); อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 154)

ยุทธวิธีการเคลื่อนไหว ชา尔斯 ส ทิลลี Charles Tilly (1995: 151; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 154-156) ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของยุทธวิธีการเคลื่อนไหวอย่างกว้างๆ ไว้ว่า คือเครื่องมือทั้งหมดที่กลุ่มนี้และถูกนำมาใช้เพื่อเรียกร้องต่อปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนซึ่งตกเป็นเป้าหมายของการเรียกร้อง ใน การพิจารณา ยุทธวิธีการเคลื่อนไหว จำเป็นต้องทำความเข้าใจตำแหน่ง แห่งที่ทางการเมืองของผู้ท้าทายระบบการเมืองปกติ (challengers) หรือกลุ่มนักของขบวนการเมืองปกติ เช่น กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง ฯลฯ อย่างไร ซึ่งอาศัยเส้นแบ่งว่า กลุ่มดังกล่าวมีพื้นที่อยู่ภายใน หรือ ภายนอก ระบบการเมือง ทั้งนี้ ผู้ท้าทายต่อระบบการเมืองปกติก็คือกลุ่มคนที่อยู่นอก ขบวนการเมืองปกตินั้น เป็นผู้ที่ขาดสิทธิในฐานะของสมาชิกระบบการเมือง และขาดช่องทาง กลไกในระบบการเมืองปกติ โดยที่การทำงานของกลไกจะอยู่ในวงขอบของอำนาจทางการเมืองปกติ ได้ตัดสินใจทางนโยบายอันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนเหล่านี้ (Gamson, 1975; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 154-156)

อำนาจของผู้ไร้อำนาจ จึงต้องได้มาด้วยช่องทางโดยอ้อม ในการที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อ กระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย ความสำเร็จจึงอยู่ที่การเข้าไปเชื่อมต่อกับกลุ่มอื่นๆ หรือฝ่ายที่สาม ให้เข้ามาร่วม (Lipsky, 1968; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 155) กล่าวคือ เป็นการยึม อำนาจของฝ่ายที่สาม เช่น สื่อมวลชน ในการสร้างพื้นที่ช่าวเพื่อกดดันรัฐบาล รวมทั้งการสร้างพันธมิตร ทางการเมือง เช่น คนชั้นกลางให้เข้ามากดดันรัฐบาล ดังนั้น การเคลื่อนไหวประท้วง จึงมีมิติของการสร้างติมชาชนผ่านสื่อมวลชน คนดูจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการเคลื่อนไหวประท้วง สิ่งที่ท้าทายก็คือ การแสวงหาหนทางของผู้คนเหล่านี้ ในการเอาชนะความไร้อำนาจ ไร้โอกาส ภายใต้ตำแหน่งแห่งที่ ในโครงสร้างความสัมพันธ์ทางอำนาจซึ่งตนเสียเปรียบ การแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญ และ เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมของคนผู้ซึ่งอยู่นอก ขบวนการเมืองปกติ ลักษณะสำคัญของแนวทางการเคลื่อนไหวจึงข้ามฝ่าย (by-pass) ช่องทางการเมืองปกติ และต้องแสวงหา yuothศาสตร์ที่ไม่ใช่วิธีของการเมืองเชิงสถาบันที่ลงรากปักฐานอยู่ในสังคมการเมือง

ขณะนั้น โดยผู้ไร้อำนาจได้โอกาสจำเป็นต้องสร้างสิ่งท้าทายและดึงดูดหรือสร้างความสนใจเชิงลบ (negative induction) ต่อระบบ เพื่อให้ตนเองสามารถเข้าไปต่อรองทางอำนาจได้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การสร้างสถานการณ์ที่แสดงถึงการ “ขัดขวาง ท้าทาย” ระบบปกติของสังคม อันหมายรวมทั้งระบบ การเมืองโครงสร้าง สถาบันทางการเมือง กระบวนการทางการเมือง การดำเนินกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ และเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผลประโยชน์ของฝ่ายที่แพชญหน้า เช่น ผู้กุมอำนาจทาง การเมือง ผู้มีอำนาจตัดสินใจเชิงนโยบาย กลุ่มที่แพชญหน้า ฯลฯ

การเคลื่อนไหวประท้วงจึงเป็นการกระทำร่วมของขบวนการทางสังคมที่มีลักษณะขัดขวาง ท้าทาย มีเป้าหมายอยู่ที่สถาบันทางการเมือง ชนชั้นนำทางการเมือง ผู้มีอำนาจหน้าที่ หรือกลุ่มอื่นๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมของขบวนการฯ โดยไม่ผ่านตัวกระทำการสือกลาง หรือช่องทางกลไกเชิง สถาบันในระบบการเมืองปกติ นักทฤษฎีในสำนักทฤษฎีการระดมทรัพยากรชี้เชื่อในความมีเหตุมีผล ของขบวนการทางสังคมจากการคำนวณผลได้ผลเสียในการเคลื่อนไหวเห็นว่า จุดหมายของการ เคลื่อนไหวประท้วงนั้นๆ ไปที่การขัดขวาง ท้าทาย เช่น มุ่งขัดขวางกระบวนการทางด้านเศรษฐกิจ การ ดำเนินนโยบายของรัฐบาล และวิถีชีวิตประจำวันของผู้คน โดยเป็นการแสดงออกในทางสัญลักษณ์ มากกว่าจะมุ่งเอาชีวิตหรือทำลายทรัพย์สินหรือสิ่งของ ก่อว่าคือ เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อสื่อสารให้ ผู้เกี่ยวข้องได้เห็นถึงสิ่งที่ตนไม่สามารถต่อรองได้ (เช่น สร้าง-ไม่สร้าง, เอาเขื่อน-ไม่เอาเขื่อน ฯลฯ) มากกว่าเพื่อจะก่อความรุนแรง และเชื่อว่าหากมีความรุนแรงเกิดขึ้น ก็ เพราะหรือต่อเมื่อขบวนการทาง สังคมนั้นถูกกลักเข้าไปอยู่ในบริบทที่ไม่มีทางเลือก (เช่น การปราบปรามอย่างรุนแรงโดยรัฐ)

การเคลื่อนไหวประท้วงเป็นรูปแบบของการแสดงออกทางการเมืองที่มีการคำนวณถึงผลของ ความเสียง ต้นทุน แรงกระตุน รวมทั้งสิ่งที่คาดว่าจะได้รับ การประท้วงจึงเป็นวิธีการที่ถูกเลือกใช้เมื่อ (1) วิธีการอื่นๆ (เช่น การต่อสู้ในช่องทางการเมืองปกติ) ตืบตัน และ (2) ผ่านการคำนวณแล้วว่าการใช้ วิธีการประท้วงมีค่ามากกว่าต้นทุนและความเสียง ดังนั้นจึงของการประท้วง จึงไม่ได้เกิดขึ้น เพราะ ประชาชนต้องการเสียงกับจุดหมายที่มองไม่เห็นหรือเป็นไฟในสุดห้าย แต่จะถูกเลือกใช้เมื่อคำนวณ แล้ว พบร่วมกับต้นทุนของการกระทำการร่วมในลักษณะดังกล่าว อยู่ในระดับต่ำ เพราะหากมีต้นทุนสูง ก็ยากที่จะมีผู้เข้าร่วมโดยต้นทุน ที่ว่านี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขด้านบริบททางการเมือง หรือโครงสร้างโอกาส ทางการเมืองและปัจจัยด้านองค์กร เช่น ความเพียงพอด้านทรัพยากร ฯลฯ ซึ่งจะกล่าวในส่วนต่อไป

กล่าวโดยสรุป หัวใจสำคัญในการเคลื่อนไหวประท้วงของขบวนการทางสังคม อยู่ที่การใช้ยุทธวิธี การขัดขวาง ท้าทายระบบปกติ (disruptive) ซึ่งเป็นแหล่งอ้างอิงทางอำนาจของผู้ท้าทายระบบ การเมืองปกติหรือกลุ่มคนนอกรวงของระบบการเมืองปกติ แต่ตั้งที่กล่าวมาบางแล้วว่า ยุทธวิธีการ เคลื่อนไหวเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ท้าทายระบบการเมืองปกติ กลุ่มที่แพชญหน้า และรัฐและท้าทีของ รัฐ การประท้วงจึงมักนำมาร่วมกับการเมืองที่ใช้ในการเคลื่อนไหวประท้วงกี

เป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ ดังกล่าววนี้และผันแปรไปตามบริบททางการเมือง และปัจจัยภายในด้านองค์กร

ยุทธวิธีการขัดขวางระบบปกติจึงมักเบี่ยงเบนไปในสองทิศทางคือ ทิศทางแรก ผันแปรไปสู่วิธีการใช้ความรุนแรง เช่น เมื่อมีการปราบปรามโดยรัฐ ซึ่งมักเกิดขึ้นเมื่อวงจรของการประท้วงอยู่ในระดับต่ำ ที่ขบวนการฯ อาจถึงจุดจบหรือตกต่ำ ขณะเดียวกัน การปราบปรามเองก็อาจนำไปสู่ความรุนแรง และ/หรือผลักให้ขบวนการฯ ต้องหันไปเลือกยุทธวิธีที่ใช้ความรุนแรง (violence) ดังขบวนการก่อการร้ายซึ่งเกิดขึ้นจากการที่ถูกรัฐปราบปรามด้วยความรุนแรง ส่วนทิศทางที่สอง คือ ยุทธวิธีเรือการท้าทายหรือตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (conventional) ซึ่งมักเกิดขึ้นเมื่อรัฐผนวกความต้องการ-ข้อเรียกร้องของขบวนการฯ เข้าสู่ช่องทาง-กลไกในระบบการเมืองปกติ เช่น เกิดการเปลี่ยนแปลงในชนชั้นนำและหันมามีนโยบายสนับสนุนขบวนการฯ หรือผู้นำของขบวนการฯ ถูกผนวกเข้าไปอยู่ในรัฐโดยยุทธศาสตร์ของรัฐฯ ฯลฯ ในส่วนต่อไปจะเป็นการพิจารณา yuothvithi การเคลื่อนไหวทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าววนี้ (ประวัติ ปั่นตกแต่ง, 2552: 153-157)

2.6.1 ยุทธวิธีการขัดขวาง ท้าทายระบบการเมืองปกติ

ในช่วงทศวรรษ ค.ศ. 1960 และ ค.ศ. 1970 วิธีการดังกล่าวนี้ปรากฏให้เห็นอย่างกว้างขวางที่สหรัฐอเมริกา เช่น การประท้วงของขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิความเป็นพลเมือง ที่นำโดย มาร์ติน ลู瑟อิร์ คิงส์ จูเนียร์ ขบวนการต่อต้านสังคมร่วม เวียดนาม ฯลฯ ซึ่งถือเป็นรูปแบบใหม่ในการเข้าไปขัดขวาง-กดดันกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองของรัฐ และฝ่ายที่เผชิญหน้าด้วย noknein ใจกว้าง ผ่านกระบวนการเลือกตั้งและการยึดอำนาจโดยทหาร ทั้งนี้เป็นวิธีการที่สะท้อนให้เห็นทั้งการขอความเห็นอกเห็นใจ และการตั้งคำถามกับความชอบธรรมที่ดำรงอยู่ โดยแบ่งเป็น 2 ระดับคือ ระดับแรกเป็นการกระทำแบบท้าทายชั่วหน้า (direct action) ที่ไม่ผิดกฎหมาย แต่ใช้ความกล้าหาญ กล้าได้กล้าเสียของผู้กระทำการ โดยมีต้นทุนเป็นความเสียหายที่ผู้กระทำการต้องจ่าย หรืออาจจะเกิดขึ้นจากการผลกระทบของการกระทำการ (เช่น การบอยคอต หรือปฏิเสธไม่ยอมรับรถเมลโดยสาร ที่แบ่งแยกสีผิวในการเคลื่อนไหวของขบวนการสิทธิความเป็นพลเมือง) ระดับถัดมาเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะผิดกฎหมายแต่ปฏิบัติการด้วยยุทธวิธีที่เรียกว่าความรุนแรง ในส่วนต่อไปนี้ จะกล่าวถึงบางตัวอย่างของยุทธวิธีการขัดขวางท้าทายระบบปกติที่นิยมใช้กัน โดยจำแนกตามรูปแบบและลักษณะของกิจกรรม ทั้งกิจกรรมที่合法 ต่อกฎหมาย คือ การอารยะชัดขึ้น (civic disobedience) และ กิจกรรมที่อยู่ในระดับที่ไม่ผิดต่อกฎหมายแต่เป็นการกระทำการท้าทายชั่วหน้า เช่น การบอยคอต หรือปฏิเสธไม่ยอมรับ การเดินขบวนประท้วง การนั่งประท้วง (sit-in)

2.6.1.1 อารยะชัดขึ้น (civic disobedience)

อารยะชัดขึ้น หมายถึง ปฏิบัติการทางการเมืองซึ่งมีลักษณะเป็นสาธารณะโดยสันติวิธี และมีโน่นสำนึกที่ขัดต่อกฎหมายปกติ โดยมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย หรือนโยบายรัฐ

ที่ไม่เป็นธรรม และเป็นกิจกรรมเคลื่อนไหวที่จะไม่ทำตามกฎหมายหรือยอมผิดกฎหมาย โดยอาศัยการกระทำเพื่อปลูกจิตสำนึกและมโนสำนึกของผู้คนในสังคม

นักวิชาการบางท่านใช้วลีว่า “สิทธิในการไม่เชื่อฟังรัฐของประชาชน” เพื่อแสดงนัยว่าการอารยประเทศขึ้นเป็นสิ่งที่มากไปกว่ากฎหมาย โดยอธิบายการอารยประเทศขึ้นผ่านทฤษฎีประชาธิปไตยแบบถอน根ถอนโคน (radical democracy theory) ซึ่งมองเป็นการแสดงความไม่เห็นด้วยกับระบบ เป็นความชอบธรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ เพราะประชาธิปไตยเป็นหรือมีมากกว่าระบบกฎหมาย การใช้สิทธิในการไม่เชื่อฟังรัฐของประชาชนจึงเป็นไปเพื่อการสร้างเรียกร้องสิทธิใหม่ๆ ที่ถูกเก็บกดปิดกันไว้เพื่อผลในการสร้างกระแสประชาติให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือการแก้ไขกฎหมาย (ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 158)

แนวคิดเรื่องการอารยประเทศขึ้นแตกต่างไปจากความเข้าใจต่อกฎหมายซึ่งมีอยู่ว่า ทุกคนในสังคมจะ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม เพราะการอารยประเทศขึ้นเป็นการกระทำที่ไม่ได้วางอยู่บนบรรทัดฐานของกฎหมายหรือนโยบายที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน แต่เป็นการกระทำที่อ้างอิงบรรทัดฐาน กฎหมายของความถูกต้อง ความยุติธรรม เพื่อคัดค้านกฎหมายหรือนโยบายของรัฐว่าไม่ถูกต้องของธรรม การอารยประเทศขึ้นต่อกฎหมายในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน เกิดขึ้น เพราะความล้มเหลวของการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (representative democracy) คือความจำกัดของระบบการเมืองปกติให้พื้นที่แก่ประชาชนเพียงแค่การเลือกตั้ง คัดเลือกตัวแทนเข้าไปทำงานที่เป็นรัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเป็นการลดทอนความหมายของประชาธิปไตยและกระบวนการทางการเมืองเหลือเพียงการหยอดบัตรเลือกตั้งเพื่อมอบอำนาจให้แก่นักการเมือง-พรบคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเท่านั้น ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ-การเมือง ความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดและขยายตัวตั้งแต่ศวรรษ พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ได้ทำให้ระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขปัญหาของสังคมได้อีกต่อไป ปราภากการณ์การอารยประเทศขึ้นจึงเกิดขึ้น โดยเป็นการเคลื่อนไหวที่สะท้อนถึงการปฏิเสธประชาธิปไตยแบบตัวแทน และเป็นการสร้างรูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบใหม่ที่มีลักษณะของประชาธิปไตยทางตรง (direct democracy) ขึ้นมาแทนความไม่ประสิทธิภาพของระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้กับภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น

การทำงานของการอารยประเทศขึ้นมีได้เป็นดังที่ฝ่ายรัฐมักมองว่า เป็นการบีบบังคับ ซุ่มซุ่มด้วยกำลัง เป็นเรื่องของการใช้ “กฎหมาย” เหนือกฎหมาย หรือเป็นการใช้คนจำนวนมากเข้าบีบบังคับรัฐบาลให้กระทำการตามความต้องการของกลุ่มตน โดยไม่สนใจถึงความชอบธรรมหรือผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม แต่การทำงานของการอารยประเทศขึ้นนั้นอยู่ที่การปลูกจิตสำนึกและมโนสำนึกของผู้คนในสังคมให้ตระหนักรถึง ความอยุติธรรมของกฎหมาย-นโยบาย และโครงสร้างอันอยุติธรรมของสังคม กล่าวคือมีเป้าหมายอยู่ที่การสื่อสารให้สังคมรับรู้ถึงปัญหาความเดือดร้อนจากความอยุติธรรม

ดังกล่าว โดยผู้กระทำการอภิยัชด้วย ยินยอมรับการลงโทษอันอาจเกิดขึ้นตามกฎหมาย ดังกรณีการชุมนุมของสมัชชาคนจน การปีนทำเนียบรัฐบาล ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้เป็นเพียงเครื่องมือในการสร้างพื้นที่ช้าเพื่อสื่อสารกับสังคม เพื่อให้ผู้คนในสังคมรับฟัง ติดตาม และทำความเข้าใจต่อปัญหา ซึ่งแม้ชาวบ้านที่ปีนทำเนียบรัฐบาลจะยอมรับการจับกุมดำเนินคดีที่หมายถึงการยอมรับกฎหมาย แต่เป้าหมายของการอภิยัชด้วยดังกล่าวคือ ต้องการสะท้อนให้สังคมได้มองเห็นถึงความไม่เป็นธรรม-อยุติธรรมของกฎหมาย นโยบาย และเสนอให้มีการปรับเปลี่ยนกฎหมาย นโยบาย เพื่อสร้างความเป็นธรรม-ยุติธรรมให้เกิดขึ้นให้สังคม

2.6.1.2 การบอยคอต (boycott) หรือการปฏิเสธไม่ยอมรับ

การบอยคอตต่างจากการอภิยัชด้วย คือ เป็นการกระทำที่ไม่ถูกเมติดหรือผิดต่อกฎหมาย แต่จำเป็นต้องอาศัยการแลกเปลี่ยน คือความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจและ/หรือความสะดวกสบายของผู้ร่วมกระทำการ ตัวอย่างที่สำคัญได้แก่ ขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิความเป็นพลเมืองในสหรัฐฯ ค.ศ. 1960s

การบอยคอตรถเมล์โดยสารที่แบ่งแยกผิวเป็นยุทธวิธีแรกที่ถูกเลือกใช้ใน Montgomery มลรัฐ Alabama ช่วงปี ค.ศ. 1955-1956 นำโดย มาร์ติน ลูเซอร์ คิงส์ จูเนียร์ และโบส์ของคนผิวดำ ซึ่งวิธีการดังกล่าวได้เป็นเครื่องหมายสำคัญ ของการเกิดขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิพลเมือง ยุทธวิธีนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการระดมผู้คนจากภายนอกระบบการเมือง มีการประมาณการณ์ว่าคนผิวดำถึงร้อยละ 95 ของคนผิวดำทั้งหมดในเมืองนี้ ที่ร่วมปฏิเสธรถเมล์ โดยสารเพื่อนำไปสู่การเจรจาต่อรอง โดยผลของการเคลื่อนไหวดังกล่าวได้ทำให้ศาลสูงสหรัฐอเมริกาประกาศว่า การแบ่งแยกผิวในการโดยสารรถเมล์เป็นการละเมิดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ สหรัฐอเมริกา

ประสิทธิภาพของวิธีการดังกล่าวเนื้อยู่ที่ได้เข้าไปขัดขวาง (disrupt) การดำเนินธุรกิจรถเมล์ อันเป็นสาธารณูปโภคของเมืองที่มีรายได้จากค่าโดยสารของคนผิวดำในเมืองซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ ความเป็นเมืองที่มีคนผิวดำอาศัยอยู่หนาแน่น และมีลักษณะความเป็นชุมชนที่เนียวนั่น ย่อมเป็นทั้งเงื่อนไขและปัจจัยสำคัญต่อความสามารถในการจัดตั้งและจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้ว่าวิธีการเดียวกันนี้ได้ถูกนำไปใช้ในอีกหลายเมืองแต่ไม่สามารถประสบผลสำเร็จ เนื่องจากขาดเงื่อนไขและปัจจัยเบื้องต้นดังกล่าวทันที

2.6.1.3 การนั่งประท้วง (sit-ins)

รูปแบบของการนั่งประท้วง (sit-ins) คือการบุกเข้าไปนั่งประท้วงในสถานที่เฉพาะ ซึ่งมักจะเป็นสถานที่ห้องห้ามหรือไม่มีสิทธิ-หน้าที่ในความสัมพันธ์ทางสังคมปกติสำหรับกลุ่มคนที่บุกเข้าไป เช่น การที่คนผิวดำเข้าไปนั่งประท้วงในร้านอาหาร (ซึ่งห้ามไม่ให้คนผิวดำเข้าไปนั่งกิน

อาหารในร้านร่วมกับคนผิวขาว) ในยุคที่มีการเคลื่อนไหวสิทธิพลเมือง การบุกผ่านเข้าไปนั่งในสถานที่ราชการหรือห้องทำงานของผู้มีอำนาจทางการเมือง เพื่อให้มีการเจรจา ฯลฯ

รูปแบบดังกล่าวนี้ได้ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางโดยขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิความเป็นพลเมือง และเป็นวิธีการที่ถูกเลือกใช้อย่างมากในช่วงปี ค.ศ. 1957- 1960 หลังจากที่วิธีการบอยคอตรถเมล์ซบเชาลงไป โดยได้มีการจัดตั้งนักเคลื่อนไหวของขบวนการฯ บุกเข้าไปนั่งประท้วงในร้านอาหาร หรือสถานบริการที่ห้ามคนผิวขาว เวลา วิธีการดังกล่าวมักจะใช้ในเมืองที่ยังไม่มีการจัดตั้งและ/หรือการระดมยังไม่เข้มแข็ง เพราะสามารถจัดการได้โดยอาศัยคนกลุ่มเล็กๆ เพียงไม่กี่คน ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลในรัฐที่ก้าวหน้า ผู้คนมีสำนึกด้านสิทธิความเป็นพลเมืองสูง ไม่มีขบวนการต่อต้านโดยลัทธิแบ่งแยกสีผิวที่เข้มแข็ง

สำหรับรูปแบบอีกหนึ่ง ที่ถูกนำมาใช้ในการเคลื่อนไหวและพบเห็นทั่วไป ได้แก่ การปิดล้อมสถานที่เพื่อขัดขวางไม่ให้คนเข้าไปดำเนินกิจกรรมปกติ เช่น ปิดล้อมโรงงาน, ปิดสถานที่ราชการ ปิดประตูมหาวิทยาลัยเพื่อไม่ให้นักศึกษาเข้าไปสอบ ปิดถนน ฯลฯ หรือการชุมนุมโดยสงบในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งเพื่อแสดงการคัดค้าน เช่น การชุมนุมแบบข้ามคืนบนถนนราชดำเนิน ฯลฯ

การศึกษาของ ชิดนีย์ ทาร์โร และ มาร์ค ทรูก็อต (Sidney Tarrow, 1999 and Mark Traugott, 1995; อ้างอิงจาก ประภาส ปันตกแต่ง, 2552: 161) ได้กล่าวถึงตัวอย่างปฏิบัติการของยุทธวิธีขัดขวางท้าทายระบบการเมืองปกติด้วยหลักการและแนวทางของการอารยประเทศขึ้นต่อภูมายที่สำคัญ ดังนี้

2.6.1.4 การเข้าครอบครองทรัพย์สินและทรัพยากร (occupation) เป็นการเคลื่อนไหวด้วยการเข้าไปยึดครองและใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินของรัฐ, ทรัพย์สินที่เป็นสาธารณะ รวมถึงทรัพย์สินของเอกชนบางอย่าง โดยไม่ได้รับอนุญาตและอาจไม่ถูกต้องตามกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่อาศัยหลักการอารยประเทศขึ้นและไร้ความรุนแรง โดยมีเป้าหมายเพื่อต้องการแสดงให้กลุ่มชนชั้นนำ ผู้มีอำนาจ และสาธารณะชนท้าไปได้ตระหนักถึงความอยุติธรรมและความเดือดร้อนต่างๆ ที่ผู้กระทำการได้รับ อันเนื่องจากการถูกกีดกันสิทธิในการเข้าใช้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากภูมายและนโยบายที่มีอยู่ (Tarrow, 1999: 35-41)

2.6.1.5 การปิดล้อมเพื่อขัดขวาง (barricade) เป็นการเคลื่อนไหวด้วยการสร้างเครื่องกีดขวางปิดล้อมพื้นที่หรือสถานที่อันเป็นเป้าหมายของการเคลื่อนไหว เพื่อขัดขวางไม่ให้ฝ่ายตรงข้าม หรือกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าไปดำเนินกิจกรรมตามปกติได้ โดยเครื่องกีดขวางนั้นอาจเป็นวัสดุสิ่งของหรือร่างกายของกลุ่มผู้กระทำการเอง เช่น การปิดล้อมโรงงาน, การปิดถนน, การปิดล้อมมหาวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 – 19 หลักการของการปิดล้อมมีเป้าหมายเพื่อทำลายทรัพย์สินและสร้างความเสียหายแก่ชีวิตให้กับฝ่ายตรงข้าม แต่ภายใต้บริบทของสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบัน การสร้างเครื่องกีดขวางและการปิดล้อมสถานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อท้าทายต่ออำนาจในการ

ปัจจุบัน การสร้างเครื่องกีดขวางและการปิดล้อมสถานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อห้ามยาต่ออำนวยในการจัดการของฝ่ายรัฐ ชนชั้นนำ และทุนนิยม ที่สำคัญคือเป็นการปิดกั้นเพื่อขัดขวางในทางสาธารณะมากกว่าจะมุ่งไปที่เป้าหมายเฉพาะกลุ่มได้กลุ่มนี้ (Traugott, 1995: 43-56; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 162)

2.6.1.6 ลักษณะร่วมและการทำงานที่สำคัญของยุทธวิธีการขัดขวางห้ามยาต่อระบบการเมืองปกติ

จากการพิจารณาตัวอย่างรูปแบบข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีโดยสรุป คือ

1) เป็นรูปแบบที่แสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมโดยตรงของผู้เข้าร่วมกระบวนการฯ ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะ รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงความเห็นใจแย่งแย่นและอาจริงເຈາຈังของผู้ร่วมกระบวนการฯ

2) เป็นการเข้าไปขัดขวางกิจกรรม-กระบวนการปกติของฝ่ายที่เผชิญหน้าผู้คน ที่เกี่ยวข้อง (by-standing) และผู้มีอำนาจทางการเมือง โดยเป็นการบังคับให้ผู้คนเหล่านั้นหันมาใส่ใจต่อข้อเรียกร้อง หรือความต้องการของผู้กระทำการ

3) เป็นการขยายขอบเขตความขัดแย้งให้กว้างขวางออกไป เช่น การปิดถนน ก็คือการเข้าไปขัดขวางกิจกรรมสาธารณะและสร้างความไม่สงบแก่ผู้คนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแม้วิธีการดังกล่าวจะล่อแหลมต่อความผิดทางกฎหมาย แต่ก็สามารถถูกอาสาสมัครมีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองให้ต้องเข้ามาสู่ความขัดแย้ง และตัดสินใจทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง (ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 159-162)

2.6.1.7 พลวัตของยุทธวิธีการขัดขวางห้ามยาต่อระบบการเมืองปกติ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ยุทธวิธีการขัดขวางห้ามยาต่อระบบปกติดำเนินอยู่ได้คือ ความเจริญของผู้ร่วมกระบวนการ เนื่องจากวิธีการนี้เรียกร้องความเจริญของผู้ร่วมกระบวนการ สูงในการที่จะติดตามตรวจสอบไม่ให้นำไปสู่การใช้ความรุนแรง ขณะเดียวกันก็ไม่เบี่ยงเบนไปในทิศทาง-วิธีการที่ไร้การห้ามยาต่อระบบปกติ ทั้งยังต้องรักษาสมดุลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการฯ กับรัฐ คือ ต้องไม่ให้รัฐสามารถทำให้วิธีการดังกล่าวไร้ประสิทธิภาพ (ตัวอย่าง บางขบวนการเคลื่อนไหว แม้จะไม่ถูกปราบปราม แต่ก็ถูกทำให้กลایเป็นขบวนการที่ตกลงบน ถูกจัดให้อยู่นอกพื้นที่ข่าว และไม่มีผลกดดันต่อรัฐบาลฯ) การรักษาความสมดุลของปฏิสัมพันธ์ที่มีกับรัฐไว้ในระยะยาวเป็นเรื่องยากมาก เว้นแต่องค์กรจะมีลักษณะเป็นทางการและเป็นองค์กรแบบวิชาชีพ ซึ่งอีกด้านหนึ่งก็จะทำให้ขบวนการทางสังคมก้าวเบี่ยงออกไปจากยุทธวิธีการขัดขวางระบบ (disruptive) ดังงานของ แฟรนเซส ฟ็อกส์ พิเวน (Frances Fox Priven) และ ริ查ร์ด โคลเวิร์ด (Richard Cloward, 1977; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 163) ซึ่งเป็นการศึกษาองค์กรสาธารณะกุศลด้านสิทธิทางสวัสดิการสังคม ในช่วงทศวรรษ ค.ศ. 1960 งานเขียนขึ้นนี้เป็นการตรวจสอบงานของ วิลเลียม แกลมสัน (William

ทั้งนี้ลักษณะสำคัญคือเป็นวิธีการที่ไม่ต้องการความเอาใจริงเอาจัง หรือความทุ่มเทสูงแต่ก็สามารถดึงดูดผู้เข้าร่วมได้จำนวนมาก เนื่องจากสามารถสะท้อนถึงนัยแห่งความคาดหวังผู้เข้าร่วม แต่ก็เกิดขึ้นจนกลายเป็นวิธีการแบบสถาบัน ขาดการท้าทายต่อระบบปกติ เช่นการเดินขบวน (demonstration) และการนัดหยุดงาน (strike) ซึ่งทั้งสองวิธีการนี้ได้กล่าวมาเป็นการต่อรองเชิงสถาบันที่มีพิธีกรรมหรือกฎหมายที่ตยาดตัวและมีความคาดหวังที่ชัดเจนระหว่างผู้ท้าทายกับผู้ที่เผชิญหน้าด้วย โดยวิธีการดังกล่าวจะอาจผนวกด้วยวิธีการในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเดินขบวนเพื่อหาเสียงสนับสนุนจากชุมชนรอบข้างและสื่อมวลชน การปิดโรงงาน การยืดโรงงานหรือสถานที่ทำงานฯลฯ

วิธีการเดินขบวนในปัจจุบัน ได้กล่าวเป็นส่วนหนึ่งของระบบประชาธิปไตยสมัยใหม่ ที่สหภาพแรงงานและพรมมวลชน ได้ใช้เพื่อแสวงหาการสนับสนุนจากสาธารณะในข้อเรียกร้องและความต้องการ เป็นการแสดงให้เห็นถึง “จำนวน” จนอาจล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การเดินขบวนเป็น “การเมืองของตัวเลข” ซึ่งก็คือการแสดงจำนวนผู้เข้าร่วมให้สาธารณะได้เห็นว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยวิธีการนี้ต่างจากการนัดหยุดงาน ตรงที่มีผู้คนจากส่วนต่างๆ ของสังคมเข้ามาร่วมและเกี่ยวข้องมากกว่าปัจจุบันการเดินขบวนและการนัดหยุดงาน ได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญของในหลายประเทศว่า เป็นสิทธิทางการเมือง มีบทบัญญัติ ว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย บางครั้ง ตำรวจและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย จึงมีหน้าที่โดยตรงในการอำนวยความสะดวกให้ และทั้งสองวิธีการนี้ได้กล่าวเป็นการแสดงออกทางการเมืองซึ่งไม่ได้ผ่านกระบวนการเลือกตั้งที่สำคัญที่สุดในประชาธิปไตยสมัยใหม่และการเมืองแบบพลเมือง (ประภาส ปันตกแต่ง, 2552: 162-167)

2.6.3 ยุทธวิธีการใช้ความรุนแรง

การนิยามว่าอะไรคือวิธีการใช้ความรุนแรงขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม สำหรับ นักวิเคราะห์ขวนการทางสังคม ปัจจุบันได้เสนออักษณะสำคัญ ของยุทธวิธีการใช้ความรุนแรงว่าคือ การทำให้เกิดการบาดเจ็บล้มตาย หรือทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน ชา尔斯 ทิลลี่ (Charles Tilly, 1995; อ้างอิงจาก ประภาส ปันตกแต่ง, 2552: 164) หรือทั้งสองอย่าง เมื่อพิจารณาถึงประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหว ตลอดจนข่าวสารการเมืองในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า วิธีการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งที่ถูกกล่าวถึงได้ค่อนข้างเร็วและเป็นที่จดจำของผู้คน เนื่องจากสามารถดึงดูดความสนใจ และสามารถสร้างความเป็น “ข่าว” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันเป็นวิธีการที่คนกลุ่มเล็กๆ สามารถใช้ได้ง่ายที่สุด เนื่องจากไม่จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการ การระดม และจัดตั้งขนาดใหญ่ โดยองค์กรการเคลื่อนไหว ซึ่งต่างจากวิธีการชุมนุมประท้วง การเดินขบวน ฯลฯ อีกทั้งยังใช้ทรัพยากรการเคลื่อนไหวน้อย เช่น บางครั้งอาจต้องการเพียงก้อนหิน เศษไม้ เพื่อทำให้กระจกแตกและเกิดเสียงดังขึ้นในอาคารสถานที่สำคัญ หรือต้องการเพียงไม้ขีดกับน้ำมันเพื่อเผาสถานที่บางแห่ง ฯลฯ การทำงานของวิธีการใช้ความรุนแรงก็คือการแสดงถึงความไม่ระเบียบของสังคม และเรียกร้องการเข้ามา

ดังขึ้นในอาคารสถานที่สำคัญ หรือต้องการเพียงไม้ขีดกับน้ำมันเพื่อเผาสถานที่บางแห่ง ฯลฯ การทำงานของวิธีการใช้ความรุนแรงก็คือการแสดงถึงความไว้ระเบียบของสังคม และเรียกร้องการเข้ามาจัดการของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับวิธีการที่ไร้ความรุนแรง ซึ่งในอีกด้านหนึ่ง วิธีการดังกล่าวก็มีลักษณะที่ทำให้เกิดความสะพรึงกลัวและทำให้ผู้คนหนีห่างออกไป อย่างไรก็ตาม ในประวัติศาสตร์มีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า วิธีการใช้ความรุนแรงได้ถูกนำมาใช้ในกระบวนการเคลื่อนไหวขนาดใหญ่ เพื่อสร้าง “อัตลักษณ์” ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของผู้คน กล่าวคือ นำมาใช้ในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ร่วมบนฐานคิดของการแยก “พวากษา” ออกจาก “พวกรา” โดยพลังอำนาจของมันจะแสดงความเป็น “พวกรา” ออกมาจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ “พวากษา” การใช้ความรุนแรงจึงเป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้เกิดความเป็น “คนอื่น” (ตัวอย่างสำคัญที่ผู้คนจะจำคือลัทธินาซี ซึ่งนำโดย希特เลอร์)

ในสังคมประชาธิปไตยปัจจุบัน วิธีการใช้ความรุนแรงถูกนำมาใช้น้อยลง ซึ่งสาเหตุสำคัญคือ รัฐสามารถควบคุมผู้กขาดความชอบธรรม ในการใช้กลไกการปราบปราม รวมทั้งได้เข้ามาควบคุม การใช้ความรุนแรง ซึ่ง Tilly (1995) ได้ชี้ให้เห็นว่าภายใต้บริบททางการเมืองดังกล่าวนี้ จากการเคลื่อนไหวประท้วงได้เปลี่ยนจากวิธีการปิดล้อม, บุกเพา ในช่วงกลางศตวรรษที่ 18 มาสู่วิธีการเข้าชื่อ เสนอความเห็น (petition), การเดินขบวน ซึ่งก็คือเปลี่ยนมาสู่ยุทธวิธีไร้ความรุนแรง นับตั้งแต่ช่วงคริสตศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา

อย่างไรก็ตาม สังคมแบบเผด็จการมักผลักให้ผู้ประท้วงหันไปใช้วิธีการใช้ความรุนแรง เช่น เมื่อไม่สามารถเข้าถึงความชอบธรรมของการมีส่วนร่วมได้ ขบวนการก็จะถูกผลักให้เข้าไปในช่องทางการต่อสู้ที่ผิดกฎหมาย ซึ่งไม่มีทางเลือกมากไปกว่าการใช้ความรุนแรง หรือแม้แต่ในสังคมประชาธิปไตยเอง บอยครั้งที่การประท้วงกับตำรวจ-เจ้าหน้าที่รักษาความสงบ ได้ทำให้กลุ่มผู้ประท้วงซึ่งไม่มีทรัพยากรื่นได หันไปทางออกด้วยวิธีการใช้ความรุนแรง

แม้วิธีการใช้ความรุนแรง จะสามารถสร้างความดึงดูดแก่ผู้คนโดยทั่วไป แต่ก็มีข้อจำกัดที่น่าสะพรึงกลัวคือ ทำให้ผู้คนขาดความเห็นอกเห็นใจ ผลกระทบจากการใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดความขัดแย้ง เพชญหน้า และการเมืองแบบแยกข้าว เกิดความเปลี่ยนแปลงในระบบพันธมิตร และรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้ท้าทายระบบกับผู้มีอำนาจทางการเมือง กล่าวคือ จากที่มีพันธมิตรในหลายฝ่าย การใช้ความรุนแรงจะทำให้พันธมิตร-ผู้ดูดต้องตัดสินใจเลือก ข้างใดข้างหนึ่ง และผลักให้รัฐเลือกวิธีเผชญหน้า (exclusive) อันอาจจะนำไปสู่การปราบปรามโดยกลไกของรัฐ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้จากการเคลื่อนไหวประท้วงสมัยใหม่มักเป็นไปในสองแนวทางคือ ยุทธวิธีการขัดขวางท้าทายระบบการปกครอง (disruption) และยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 164-166)

ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวประท้วง เป็นสิ่งสำคัญยิ่งกับผลสำเร็จหรือล้มเหลวของขบวนการทางสังคม เป็นการยึดอำนาจของฝ่ายที่สามมาใช้ให้เข้ามากดดันรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น

จากบทบาทของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่มีโครงสร้างเป็นลักษณะของขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะได้มีการมาร่วมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์

โดยมีผลประโยชน์ในด้านการบรรลุในอุดมการณ์ความเชื่อ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติร่วมกันจึงได้แสดงบทบาทการเคลื่อนไหวในการประท้วงเพื่อกดกันให้รัฐบาล ได้ทบทวนเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับกรณีเข้าพระวิหาร โดยเป็นลักษณะในกดดันทางด้านการเมือง ในการมีอิทธิพลเหนือนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้ได้บรรลุผลตามเป้าหมายตามที่กลุ่มนั้นต้องการ

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ในประเด็นต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งอย่างกว้างๆ ออกเป็นสองรูปแบบ ดังนี้ การศึกษาในภาพรวมและการศึกษาเฉพาะประเด็น ได้แก่ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี กรณีศึกษา กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี (หัสสัน ดูมาลี, 2555) ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ศึกษากรณีกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี (วิเชียร บุราณรักษ์, 2548) ความพร้อมของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กรณีศึกษากลุ่มเสรีชน จังหวัดอุบลราชธานี (วรรณรณ ทาระธรรม, 2554) บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่อการเมืองไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจนต่อรัฐบาล (ธีรพล อินทรลิบ, 2541) การเคลื่อนไหวทางสังคมของชุมชนฝ่ายพญาคำ: กรณีศึกษา กลุ่มชาวบ้านช่างเคียง ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ (วรรณธิดา วงศ์เรือน, 2555) รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

2.7.1 หัสสัน ดูมาลี (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ ในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี กรณีศึกษา กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี มีวัดถุประสงค์ คือ

2.7.1.1 เพื่อศึกษาระบวนการการก่อตัวลักษณะกลุ่ม และแนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคมรวมถึงแนวทางการอนุรักษ์พื้นพูโดยตรงเพื่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี ของกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี

ผลการศึกษาพบว่า มีการเคลื่อนไหวเพื่อการจัดการทรัพยากรอ่าวปัตตานี ของกลุ่มนี้แบ่งออกเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ แนวทางแรกคือการเคลื่อนไหวทางสังคม มีการใช้ยุทธวิธีการขัดขวาง ท้าทายระบบการเมือง คือการชุมนุมประท้วงผลักดันเพื่อการตัดสินใจของรัฐ และยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ คือการยื่นหนังสือเพื่อชี้ชอบและระงับโครงการของรัฐและการร่วมชุมนุมแสดงสิทธิปักป้องทรัพยากร รวมถึงการเคลื่อนไหวทางสังคมโดยการสร้างทางเลือกให้กับชาวบ้าน บางคนยกเลิกการประกอบอาชีพที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรด้วย นอกจากการเคลื่อนไหวทางสังคมแล้ว ยังมีการใช้แนวทางเคลื่อนไหวโดยการอนุรักษ์พื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งโดยตรงควบคู่ด้วย ได้แก่ วิธีการสร้างมาตรฐานการการป้องกันการคุกคามทรัพยากรจากภายนอกและการจัดกิจกรรมการฟื้นฟูทางกายภาพส่วนการสร้างความเข้มแข็งและการปรับตัวเพื่อสร้างความเข้มแข็งความอยู่รอดของกลุ่ม

2.7.2 วิเชียร บุราณรักษ์ (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ศึกษารณีกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์คือ

2.7.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน กรณีกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี การพัฒนาการการดำเนินการการร่วมมือกับขบวนการเครือข่ายพันธมิตร รวมทั้งการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม

2.7.2.2 เพื่อศึกษาถึงแนวทางการเคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวภาคประชาชน กรณีกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี รวมทั้งการตอบโต้จากกลุ่มเป้าหมายและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

2.7.2.3 เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหา อุปสรรค ของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนกรณีกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี วิธีการศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ในการดำเนินเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัย โดยการสัมภาษณ์กลุ่มแก่น้ำ สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี กลุ่มนักวิชาการ ผู้สื่อข่าว เจ้าหน้าที่ทางราชการ และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ ใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนกรณีกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี เกิดจากปัจจัยด้านปัญหาเชิงโครงสร้าง ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากโครงการของรัฐ ซึ่งมีที่มาจากการยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออก นำความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในส่วนประเด็นของการพัฒนาการ ดำเนินการ การร่วมมือกับขบวนการเครือข่ายพันธมิตรของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จังหวัดอุดรธานี รวมทั้งการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจากปัจจัยด้านบริบทส่งเสริมและอิทธิพล ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ วัฒนธรรมชุมชนการระดมทรัพยากร ปัจจัยภายนอก ได้แก่ โครงสร้างโอกาสทางการเมือง โครงสร้างโอกาสทางสังคม ของฝ่ายต่อต้าน

2.7.3 วรรณ หาระธรรม (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพร้อมของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กรณีศึกษากลุ่มเสรีชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์คือ

2.7.3.1 เพื่อศึกษาความพร้อมของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กลุ่มเสรีชนจังหวัดอุบลราชธานี ตามแนวคิดทฤษฎีของสำนักทฤษฎีระดมทรัพยากร ที่อธิบายปฏิบัติการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโดยให้ความสำคัญกับการระดมมวลชน การเลือกใช้ยุทธวิธี รวมทั้งเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จและความล้มเหลวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ศึกษา ให้ทราบถึงความพร้อมด้านผู้นำ สมาชิก แรงจูงใจให้สมาชิกมีความเป็นเอกภาพร่วมกัน เครือข่ายการสื่อสาร และยุทธวิธีการเคลื่อนไหว

2.7.3.2 เพื่อศึกษาโครงสร้างทางโอกาสทางการเมือง ในการเกิดขึ้นของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กลุ่มเสรีชนจังหวัดอุบลราชธานี ในการสร้างโอกาสในการชุมนุมประท้วง ในสังคมที่มีระบบเปิดที่มีเสรีภาพ อันให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเสรีชนจังหวัดอุบลราชธานี มีการปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ศรัทธา มีบทบาทและมีศักยภาพความพร้อมในการที่จะแสดงออก ซึ่งเคลื่อนไหวทางการเมือง คือ การเดินขบวน การปิดประท้วง การปิดถนน ปิดสถานที่ราชการ โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากการเมืองท้องถิ่น ที่เปิดเผยมีศูนย์ประสานงานที่ชัดเจน มีการระดมทุน จากการขายสินค้าที่เป็นสัญลักษณ์ ขอทุนสนับสนุนจากห้างร้าน รับบริจาคที่ได้มาจากการระดมทุน และใช้ยุทธวิธี รวมทั้งเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จและความล้มเหลวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

2.7.4 รีพล อินทรลิบ (2541) บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่อการเมืองไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจนต่อรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

2.7.4.1 เพื่อศึกษาลักษณะการรวมกลุ่มของกลุ่มสมัชชาคนจน ในการรวมตัวกันให้เกิดพลังกลุ่มแสดงบทบาทในข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล

2.7.4.2 เพื่อศึกษาบทบาทการทำหน้าที่ของกลุ่มสมัชชาคนจน ต่อระบบการเมืองตั้งแต่การเกิดขึ้น คงอยู่ และการทำหน้าที่ต่อระบบการเมือง

2.7.4.3 เพื่อศึกษาประเด็นข้อเรียกร้องของกลุ่ม ต่อรัฐบาล และมียุทธวิธีต่อการกดดันต่อการตัดสินใจของรัฐ ตามเป้าหมายของกลุ่มสมัชชาคนจน

2.7.4.4 เพื่อศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์ ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับรัฐ

ผลการวิจัยพบว่า การปรับปรุงสัมพันธ์ภาพของกลุ่มสมัชชาคนจนกับรัฐ ในอันที่จะเอื้อประโยชน์ให้มีการแก้ไขปัญหา คือจะต้องมีการปฏิรูปการเมืองและระบบราชการ มีการกระจายอำนาจและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิ์เต็มที่ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนของตน จากการใช้พลังกลุ่มผลักดันให้ทำให้รัฐนั้นเปิดกว้าง ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสสร้างรัฐข้อมูลข่าวสาร

และข้อเสนอแนะต่างๆ จนกระทั่งพบว่าได้มีการบัญญัติ ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในปี (พ.ศ. 2540)

2.7.5 วรรณธิตา วงศ์เรือน (2555) การเคลื่อนไหวทางสังคมของชุมชนฝ่ายพญาคำ: กรณีศึกษากลุ่มชาวบ้านช่างเคียง ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์คือ

2.7.5.1 ศึกษาลักษณะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นของชุมชนฝ่ายพญาคำ กรณีศึกษากลุ่มชาวบ้านช่างเคียง ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

2.7.5.2 ศึกษาแนวทางการต่อสู้ทางการเมือง การเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมของชุมชนฝ่ายพญาคำ ยุทธวิธีที่ใช้เป็นแนวทางในการเคลื่อนไหว ในข้อเรียกร้องต่อภาครัฐ

2.7.5.3 ศึกษาทางออกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐส่วนกลางกับชุมชนฝ่ายพญาคำ

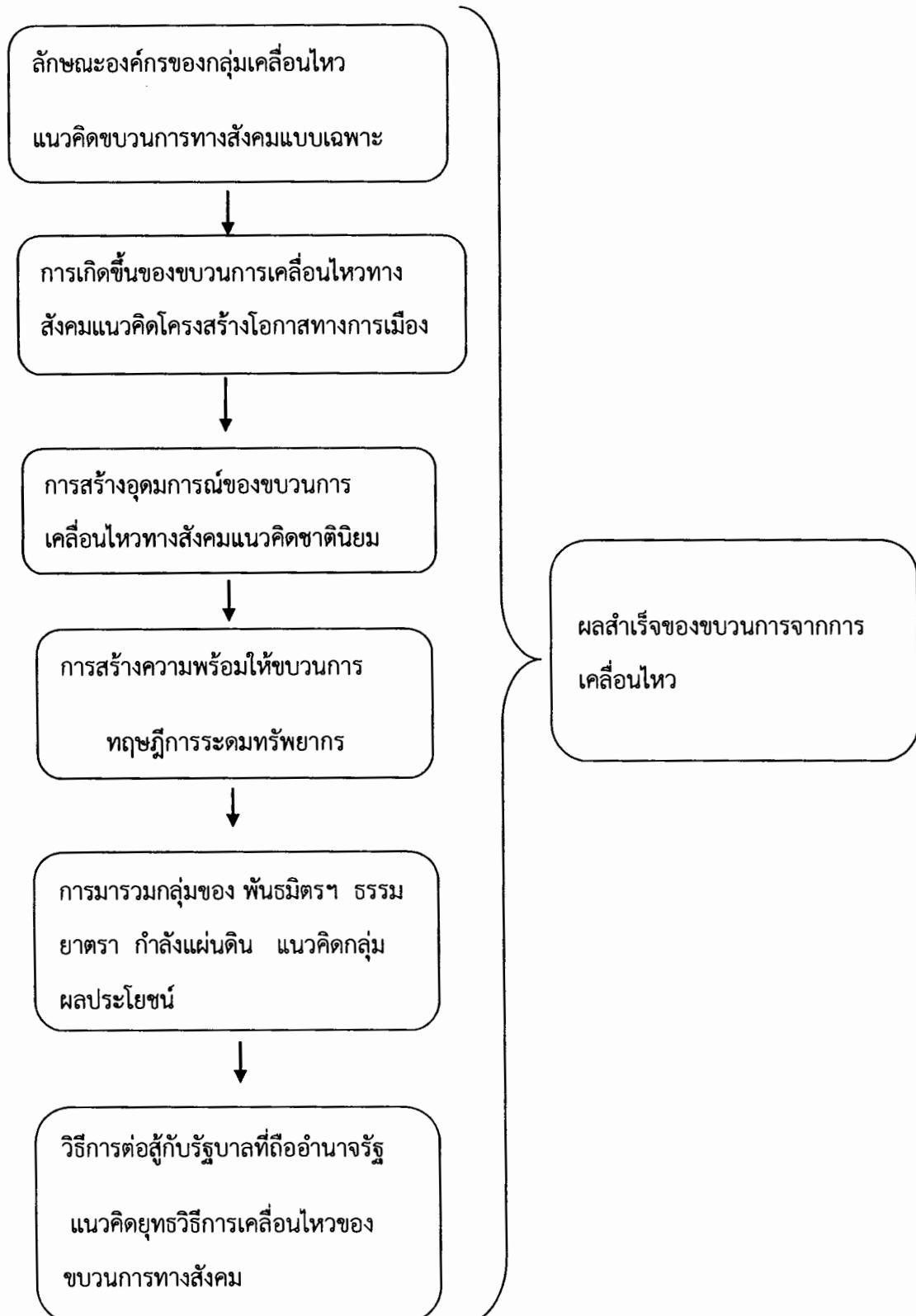
ผลการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากการพัฒนาเมือง ในเชิงโครงสร้างจากส่วนงานภาครัฐ คือ การดำเนินโครงการสร้างประตูระบายน้ำปิง ซึ่งโครงการนี้ได้ระบุให้มีการรื้อฝ่ายพญาคำ ฝ่ายท่าวังตลาด และฝายหนองผึ้งทึ้ง โดยให้เหตุผลว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมเชียงใหม่ในปีพุทธศักราช 2546 และปีพุทธศักราช 2548 แต่ชุมชน ฝ่ายพญาคำมองว่าเป็นการพัฒนาที่มีอุดติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ทางการเกษตรกว่า 32,000 ไร่ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงอำนาจในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแทนที่ชุมชน และประเด็นสำคัญ คือ การรื้อฝายทึ้ง ถือว่าเป็นการทำลายรากเหง้าทางภูมิปัญญาที่เป็นสมบัติของชุมชนให้สูญหายไป ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นประเด็นทำให้ชุมชนฝ่ายพญาคำได้ออกมาเคลื่อนไหวทางสังคม มียุทธวิธีแนวทางการต่อสู้ เพื่อใช้เคลื่อนไหวทางสังคมของชุมชนฝ่ายพญาคำ พบว่า วิธีการที่ใช้เป็นแนวทางการเคลื่อนไหว หลากหลายรูปแบบ เช่น การยึดพื้นที่ทางการเมือง, การต่อสู้ทางการเมือง เชิงสัญลักษณ์, การต่อสู้ทางกฎหมายและนโยบายของรัฐ และการแสวงหาเครือข่ายพันธมิตร ส่วนวิธีการที่ภาครัฐใช้ตอบโต้เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งการเคลื่อนไหวทางสังคมในกรณีนี้ คือ การยึดพื้นที่ทางการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง

2.8 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

จากการศึกษาบทบทวนสังเคราะห์ และรวบรวมแนวคิดทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาบทบทวนขบวนการทางสังคม ในกรณีข้อพิพาทเข้าพระวิหาร กรณีศึกษากลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน จึงได้ใช้ แนวคิดขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ (specific social movement) ในการวิเคราะห์ลักษณะองค์การของกลุ่มเคลื่อนไหว ในฐานะขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ใช้แนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity) มาวิเคราะห์การเกิดขึ้นของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมต่าง ๆ ใช้แนวคิดชาตินิยม

(nationalism) เพื่อวิเคราะห์การสร้างอุดมการณ์ของขบวนการ ที่ทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมต่าง ๆ มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ใช้ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (resource mobilization-RM) เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมด้านองค์กรในการจัดการทรัพยากรของขบวนการทางสังคม เพื่อให้ขบวนการประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย ใช้แนวคิดแนวคิดกลุ่มผลประโยชน์มาวิเคราะห์การรวมกลุ่มของ กลุ่มพันธมิตรฯ กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน ในการเคลื่อนไหว ใช้แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมวิเคราะห์การต่อสู้กับรัฐบาลที่ถืออำนาจจริง ในการกดดันรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจ เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น ที่ทำให้ขบวนการได้ประสบความสำเร็จ แสดงเป็นแผนผังกรอบแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์ ดังนี้

2.8 กรอบแนวคิดที่ใช้เคราะห์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยศึกษาในบทบาทของขบวนการทางสังคมในกรณีข้อพิพาทเข้าพระราชหาร กรณีศึกษากลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม, การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้อง และวิธีการวิจัยจากเอกสาร, แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสู่กระบวนการการวิเคราะห์ และหาข้อสรุป โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษารั้งนี้ได้แก่ กลุ่มเคลื่อนไหวประเด็นเข้าพระราชทั้งหมด ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ หน่วยงานภาครัฐทั้งระดับส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

กลุ่มเคลื่อนไหวประเด็นเข้าพระราชที่มีความสำคัญ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน

ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลเมือง กันทรลักษ์ และบ้านภูมิชrorot ตำบลเสารังชัย

หน่วยงานภาครัฐทั้งระดับส่วนกลาง ได้แก่ รัฐบาล กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงกลาโหม

หน่วยงานภาครัฐส่วนภูมิภาค ได้แก่ กองทัพภาคที่ 2 กองกำลังสุรนารี กรมทหารพรานที่ 23 ฝ่ายปกรองระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ฝ่ายปกรองระดับอำเภอ ได้แก่ นายอำเภอ กันทรลักษ์ ฝ่ายปกรองในท้องที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอ กันทรลักษ์

กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษา ใช้หลักการเลือกเฉพาะกลุ่มหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือมีความรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเป็นอย่างดี ได้แก่

3.1.1 ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญคือแก่นนำที่เข้าไปอยู่ในขบวนการเคลื่อนไหวที่มีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ กับ ประธานชุมชนผู้สื่อข่าวชายแดนฝ่ายการข่าวกรมทหารพรานที่ 23 ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลเมือง กันทรลักษ์ ผู้ชำนาญด้านภาษาเขมร และวัฒนธรรมท้องถิ่น ข้าราชการครุภูรับรู้ชำนาญในพื้นที่ นักวิชาการอิสระและผู้เชี่ยวชาญการเมือง นายทหารที่ผ่านสมรภูมิรบเข้าพระราชหาร ซึ่งบุคคลที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้น ได้ติดตาม

ในบทบาทของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ในกรณีข้อพิพาทเข้าพรรษาโดยเสมอมา มีรายชื่อดังนี้

- (1) นายสุคนธ์ เรืองฤทธิ์ แกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย อำเภอภูแลลักษ์
- (2) นายผัน กิ่งแสง แกนนำ กลุ่มธรรมยาตรา
- (3) นายไทรรัฐ ด้วงคำ ที่ปรึกษากลุ่มกำลังแผ่นดิน
- (4) นายวันเดช ดอกไม้ ประธานมรมผู้สื่อข่าวชายแดน และนักข่าวช่อง 5 และช่อง 7
- (5) นายเสริมพงษ์ ทองสัมฤทธิ์ อสพ. ฝ่ายการข่าวกรมทหารพรานที่ 23 นักข่าวดีเด่น ช่อง 9 อสมท.
- (6) นายวัชรพล ฉิมพาลี ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลอำเภอภูแลลักษ์
- (7) นายสุริยา คำแก้ว ผู้ชำนาญด้านภาษาเขมร และวัฒนธรรมห้องถิน
- (8) อาจารย์โภคิน งามศรพท์ ข้าราชการครูผู้รอบรู้ชำนาญในพื้นที่
- (9) นายคมศิด เก้าวัลย์ นักวิชาการอิสระและผู้เชี่ยวชาญการเมือง
- (10) นายทหารที่ผ่านสมรภูมิรบ ที่ไม่เปิดเผยนาม ในพื้นที่เข้าพรรษา

3.2 เครื่องมือในการวิจัย

วิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

3.2.1 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) คือการสังเกตชนิดที่ผู้สังเกตเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มคนที่ศึกษา มีการร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน และพยายามให้คนในกลุ่มเกิดการยอมรับ ผู้สังเกตมีสถานภาพบทบาท เช่นเดียวกัน ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะทำให้ได้รายละเอียด หรือข้อมูลที่แน่นอน ถูกต้อง ชัดเจน เป็นที่คุ้นเคยเข้าถึงกันได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันผู้วิจัยเองก็สามารถเข้าถึงมุมมองภายในของพวกราช ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของคนเหล่านั้น (หวังศักดิ์ พงเครศ, 2548: 84)

ข้อดีของการสังเกตแบบนี้คือ จะได้ข้อมูลที่แท้จริง เนื่องจากผู้ที่ศึกษาไม่ทราบว่าตนถูกสังเกต พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะเป็นไปตามธรรมชาติ แต่การสังเกตแบบมีส่วนร่วมก็มีข้อด้อย คือ ก่อให้ผู้ก่อการร้ายรู้ว่าผู้วิจัยกับผู้ถูกวิจัย อาจเป็นเหตุให้เกิดมืออาชญากรรมขึ้น แต่ก็มีวิธีการที่จะตรวจสอบข้อมูลได้ (สุภารัตน์ จันทวนิช, 2546: 47)

ในการศึกษาครั้นี้ผู้วิจัยมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ในฐานะผู้นำขบวนการเคลื่อนไหว แต่ในการศึกษาผู้วิจัยวางแผนเองในฐานะผู้ศึกษาที่หันกลับไปมองเหตุการณ์ต่างๆ จากมุมมองของคนนอก ซึ่งพยายามมองสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกในขณะนั้นมาเป็นอารมณ์ อันจะทำให้เกิดอคติในการอธิบายและการทำความเข้าใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

หลักพื้นฐานของวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีดังต่อไปนี้

(1) การสังเกตจากมุมมองของผู้ถูกศึกษา ผู้สังเกตต้องมองประกายการณ์ไม่ว่าการกระทำ ความเข้าใจ ความหมาย หรือบรรทัดฐานอะไรก็ตาม จากสายตาของผู้ที่ถูกศึกษาเท่านั้น

(2) สังเกตรายละเอียด นักวิจัยต้องบันทึกและพรรณนาอย่างเป็นวัตถุสัย ไม่ใส่ความรู้สึก ความคิดเห็นและการตีความของนักวิจัยเอง

(3) ให้ความสำคัญแก่บริบทของสิ่งที่สังเกต ทุกครั้งที่ทำการสังเกต นักวิจัยต้องให้คำบรรยายเชิงบริบทของประกายการณ์นั้น เช่น สถานที่ เวลา สถานการณ์อันเป็นเสมือนฉาก ช่วยให้ความหมายของประกายการณ์ที่สังเกตเด่นชัดขึ้นมา

(4) ให้ความสำคัญแก่กระบวนการของสิ่งที่สังเกต นักวิจัยจะต้องมองการกระทำทางสังคมในฐานะเป็นกระบวนการที่มีพลวัตอยู่ตลอดเวลา ว่ามีความเชื่อมโยงกับสิ่งอื่นด้วย

(5) การเปิดกว้าง นักวิจัยพึงหลีกเลี่ยงการด่วนสรุปหรืออธิบายประกายการณ์ที่ตนสังเกต โดยที่ยังไม่มีหลักฐานสนับสนุนพอเพียง การใช้แนวคิดอันใดอันหนึ่งตัดสินหรือชี้นำเร็วเกินไป

(6) นักวิจัยในฐานะเป็นเครื่องมือในการสังเกต วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลที่สำคัญ จุดแข็งที่สำคัญอยู่ที่ความยืดหยุ่น สามารถวินิจฉัยโดยหลักแห่งเหตุผล ตามความเหมาะสมและสถานการณ์แวดล้อม

(7) ใช้วิธีอื่นควบคู่ไปด้วยได้ไม่มีขีดจำกัด การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นวิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าใช้ควบคู่กับวิธีอื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง การสำรวจ และการรวมข้อมูลเอกสารทุกรูปแบบ (ชาญ โพธิสิตา, 2548: 312-315)

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมร่วมกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

3.2.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกใช้แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด ลักษณะที่สำคัญของการสัมภาษณ์แบบนี้จึงอยู่ที่ว่าผู้วิจัยต้องรู้อยู่ก่อนแล้วว่าต้องการข้อมูลอะไร ชนิดไหน โดยใช้ประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์เป็นแนวคามกว้างๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้สนทนาระบุเรื่องราวต่างๆ อย่างมีเป้าหมาย (ทวีศักดิ์ นพเกรศ, 2548: 137) โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ในทุกมิติ ไม่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึก กดดัน หรืออึดอัด จากการสัมภาษณ์ โดยให้เป็นไปอย่างอิสระ (สุภาร্চ จันวนิช, 2546: 77)

ขั้นตอนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

(1) สร้างบรรยากาศการสนทนาระบบที่เป็นธรรมชาติสบายนฯ พูดถึงประสบการณ์ทั่วไป จึงเริ่มพูดถึงเหตุการณ์ สถานการณ์ ที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่เรื่องราวที่เป็นเป้าหมาย

(2) ดำเนินการสนทนาตามประเด็นวิจัย นักวิจัยต้องใช้ทักษะการสื่อสารสร้างสัมพันธภาพตลอดการสนทนา

(3) ผู้สัมภาษณ์ควรใช้ถ้อยคำทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่า ผู้สัมภาษณ์เป็นคู่สนทนาเรื่องนั้นจริง ๆ ควรแสดงถึงความสนใจและเข้าใจในความเห็นนั้น

(4) แสดงความเข้าใจเรื่องของเข้า เพื่อกระตุ้นให้เข้าเปิดเผยเรื่องราว ความคิดเห็นที่ลึกกว่าช่วงแรกโดยไม่รู้สึกกลัวหรืออึดอัดในเรื่องที่จะเล่า

(5) สนทนาให้ได้ความจริง ผู้วิจัยสามารถใช้คำถามนำเข้าสู่หัวใจของการสนทนาตามประเด็นการวิจัย ผู้วิจัยสามารถกระตุ้นให้เกิดการเล่าเรื่องยาวๆ หรือเรื่องที่ลึกและอ่อนไหวมากขึ้น

(6) การตั้งคำถามที่ผู้ตอบจะไม่ตอบในภาวะปกติ คำถามที่ยากต่อการตอบในภาวะปกติ เช่นในเวลา ที่ผู้ตอบตกอยู่ในอันตราย ความกลัว ความเกรงถูกตัดสินเชิงคุณค่าความเป็นมนุษย์ ให้เปิดเผยขึ้น

(7) การลดระดับอารมณ์ความรู้สึก เมื่อได้ข้อมูลเชิงลึกตามต้องการแล้ว ก่อนทำการปิดการสัมภาษณ์ ผู้เก็บข้อมูลควรสนทนาที่ไม่ลึก ตอบง่าย ทำให้อารมณ์ผู้ถูกสัมภาษณ์กลับเป็นปกติ

(8) ปิดสนทนา ควรกล่าวขอบคุณและขอบขอที่ระลึก ย้ำถึงการรักษาความลับที่เชื่อใจได้ควรขออนุญาตเพื่อติดต่อกลับมาอีกในกรณีที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม (ทวีศักดิ์ นพเกสร, 2548: 138-142)

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมใช้เครื่องมือ ได้แก่ ผู้วิจัย กล้องถ่ายรูป สมุดบันทึกภาคสนาม สมุดบันทึกภาคสนามใช้บันทึกข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ตามประเด็นต่าง ๆ ที่สนใจจากการสังเกต พร้อมทั้งใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกเสียงไว้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้กล้องถ่ายรูป เป็นอุปกรณ์บันทึกภาพในการนำข้อมูลภาพมาประกอบให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกใช้แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ความเป็นมาการดำเนินของกลุ่ม
- (2) จำนวนสมาชิกของกลุ่ม
- (3) การจัดการและความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม
- (6) หน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกภายในกลุ่ม
- (4) การสร้างความศรัทธาและการระดมคนเข้ากลุ่ม
- (5) ความพร้อมของกลุ่มเป็นอย่างไร
- (7) เป้าหมายของกลุ่มในการเคลื่อนไหว
- (8) วิธีการติดต่อสื่อสารภายในและภายนอกกลุ่ม
- (9) ใช้อุปกรณ์อะไรในการเคลื่อนไหว

(10) ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวมือไรบ้าง

(11) การดำเนินการของกลุ่มประสบผลสำเร็จ หรือ ล้มเหลว อย่างไร

ตัวผู้ศึกษาวิจัย ทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ และสอบถามรับฟังข้อมูลจากผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยมีจุดหมายให้รายละเอียดของข้อมูลตรงประเด็นที่ศึกษา โดยผู้ศึกษาวิจัยยึดหลักความเป็นกลางในการจดบันทึกข้อมูล ใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายภาพ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ชัดเจน และข้อเท็จจริงในการศึกษา

3.3 การดำเนินการรวบรวมข้อมูล

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยใช้การสังเกตเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้
(ชาญ โพธิสิตา, 2548: 328)

(1) สถานที่และบริบทของเหตุการณ์

(2) บุคคลหรือสมาชิกที่เกี่ยวข้อง

(3) การคลี่คลายของ เหตุการณ์

(4) รายละเอียดในสิ่งที่เกิดขึ้นขณะสังเกต

(5) ผลของเหตุการณ์

ลำดับเหตุการณ์ที่ไปสังเกตการณ์ มีดังต่อไปนี้

วันที่ 19 - 20 มิถุนายน พ.ศ. 2551 สังเกตการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มธรรมยาตราที่ได้จัดเดินธรรมยาตรา gob กูรักษาแผ่นดินไทยในกรณีเข้าพระวิหารณฑลบูรพาด้วยระยะทาง 100 กิโลเมตรจากศาลหลักเมืองจังหวัดศรีสะเกษ

ในวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2551 เข้าร่วมกับกลุ่มพันธมิตร กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดินและประชาชนทั่วไปที่ศาลหลักเมืองกันทรลักษ์ อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อประท้วงทำกิจกรรมขับไล่รัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

วันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2551 เข้าร่วมกับกลุ่มธรรมยาตราเดินเท้าไปยังอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร ตำบลเสารงชัย อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ และได้การเดินท่องเที่ยวชมธรรมชาติและปักหลักประท้วงพร้อมปฏิบัติธรรมที่อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร

วันที่ 15 กรกฎาคม 2551 สังเกตการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มธรรมยาตรา ที่ได้ทำการปืนรัวลวดหนามเข้าไปปั่งสมารีไกลักกับชุมชนบ้านเรือนร้านค้าของชาวกัมพูชาประมาณ 30 เมตร จนถูกทหารกัมพูชาจับกุมตัวไว้ และได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายทหารนำตัวกลับมาได้

วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 สังเกตการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มธรรมยาตราฯ ปฎิบัติธรรมประท้วงต่อที่บริเวณพานมอีแดง นอกจานัน ช่วงบ่ายยังสังเกตการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย พร้อมกับประชาชนทั่วไปประมาณ 3,000 คน นำโดยนายวีระ สม

ความคิด นำกลุ่มพันธมิตรฯ จากหลายจังหวัด พร้อมขบวนรถยนต์เดินทางไปที่อุทยานแห่งชาติเชาพระวิหาร เพื่อชุมนุมทางคืนเข้าพระวิหาร เกิดการปะทะกับชาวบ้านที่บริเวณทางโค้งถนนกันทรลักษ์-เข้าพระวิหาร บ้านโนนขาขาด ตำบลเสารังชัย อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เข้าร่วมกับกลุ่มกำลังแผ่นดินประมาณ 50 คน มาที่หน้าด่านทางขึ้นเข้าพระวิหาร นำสิ่งของ เครื่องอุปโภค บริโภค ยารักษาโรค และจดหมาย นามอับสนับสนุนพร้อมให้กำลังใจให้ทหารไทยที่ต้องกำลังรักษาอิฐไถโยยบันเข้าพระวิหาร และขอให้ผลักดันชาวกันพูชาที่มาสร้างบ้านเรือนอยู่บันเข้าพระวิหารออกไปภายใน 7 วัน

วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 สังเกตการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มธรรมยาตราถูกชาวบ้านต่อต้านให้ออกจากพื้นที่ประท้วงเนื่องจากอุทยานแห่งชาติถูกปิด ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนขายของไม่ได้ จึงถูกปาสิ่งของหรือด่าว่าแแต่ไม่มีใครตอบโต้ ทุกคนนั่งทำสามัคคีและสวามนต์ หลังจากนั้นจึงออกจากพื้นที่ตามคำขอร้องจากฝ่ายทหาร

วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2552 สังเกตการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ที่มาร่วมตัวกันประมาณ 5,000 คน บริเวณศาลาหลักเมืองกันทรลักษ์ และในบริเวณต่างๆ ได้เคลื่อนขบวนทางคืนเข้าพระวิหาร มีนายวีระ สมความคิด เป็นแกนนำ เคลื่อนขบวนด้วยรถยนต์ประมาณ 600 คัน ยาวนับ 10 ก.ม. มุ่งหน้าไปเข้าพระวิหาร เมื่อมาถึงหน้าโรงเรียนบ้านภูมิชรอล ตำบลเสารังชัย อำเภอ กันทรลักษ์ มีด่านสกัดพร้อมเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ประมาณ 2,000 นาย เกิดการปะทะฉุนบอนกันอย่างดุเดือดกับชาวบ้านภูมิชรอลที่รวมตัวกันอยู่ประมาณ 1,000 คน ชุมนุมต่อต้านอยู่หน้าวัดบ้านภูมิชรอล มีการใช้ไม้ กระบอก ก้อนอิฐ ก้อนหิน รวมทั้งหนังสะติกท่ามกลางเสียงประทัดยักษ์และระเบิดปิงปองและปืนแก๊ป จนทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บประมาณ 200 คน รถยนต์เสียหายหลายสิบคัน

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 สังเกตการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ ประมาณ 200 คน โดยมีนายวีระ สมความคิด เป็นแกนนำ เปิดเวทีปราศรัยโ久มติรัฐบาลที่ศาลาหลักเมืองกันทรลักษ์

วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 สังเกตการณ์การปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างทหารกับพูชาที่หารไทย โดยได้มีการระดมยิงทั้งปืนใหญ่ จรวดหลายลำกล้องชนิด BM 21 และอาวุธนานาชนิดเข้าใส่กันอย่างต่อเนื่อง เสียงกระสุนปืนได้ยินเข้ามาถึงบ้านภูมิชรอล ตำบลเสารังชัย เกิดเพลิงไหม้ป่าตลอดแนวเข้าพระวิหาร

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 เมื่อช่วงเวลาประมาณ 6.20 น. สังเกตการณ์การปะทะระหว่างทหารไทยกับทหารกับพูชาจากบ้านภูมิชรอล มี 3 จุดคือ ที่บริเวณเข้าพระวิหาร ภูมิชรอล และวัดแก้ว สีขาวศรีสวรา

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 สังเกตการณ์การเคลื่อนไหวของฝ่ายกัมพูชาที่ได้ยกกองทัพขนาดใหญ่มาประดิษฐ์แคนด้านซ่องตาเฒ่า และด้านตรงข้ามบ้านโภนុយ ทหารไทยเปิดฉากยิงทำลายข้าศึกด้วยปืนใหญ่ขนาด 155 ม.m. ถล่มฝ่ายกัมพูชา ตั้งแต่เวลาประมาณ 17.00 น. ถึง ประมาณ 24.00 น. บุญธรรมเป็นทัวแนวเขตแดนกัมพูชา

ในวันที่ 16-18 ธันวาคม พ.ศ. 2554 เข้าร่วมการเคลื่อนไหวของกลุ่มกำลังแผ่นดินพร้อมด้วยสมาชิกของกลุ่มประมาณ 30 คน ทำประชาพิจารณ์คัดค้านการถอนทหารออกจากเข้าพระวิหาร ในเขตเทศบาลเมืองกันทรลักษ์และบ้านภูมิชrorot

วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2554 เวลา 10.30 น. เข้าร่วมการเคลื่อนไหวของกลุ่มกำลังแผ่นดินพร้อมด้วยสมาชิกไปพบกับ พ.อ.ธนศักดิ์ มิตรภานนท์ ผบ.หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพานที่ 23 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ยื่นหนังสือผลการทำประชาพิจารณ์ ถึง พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก เพื่อคัดค้านการถอนกำลังทหารไทยออกจากบริเวณเข้าพระวิหาร

วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2554 เข้าร่วมการเคลื่อนไหวของกลุ่มกำลังแผ่นดิน ทำพิธีatabปักแผ่นดินและบางสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อปกป้องแผ่นดินไทย และประกาศความเป็นเจ้าของพื้นที่ ไม่ยอมรับผลประชุมจีบซีที่ให้ถอนทหารพ้นเข้าพระวิหาร

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ แบบเปิดกว้าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแกนนำและผู้มีบทบาทที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ รวมถึงการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล การสัมภาษณ์ดำเนินไปอย่างเรียบง่ายเป็นกันเอง ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ถ่ายทอดอย่างเต็มที่เป็นอิสระ โดยผู้วิจัยกำหนดเพียงเรื่องที่จะสัมภาษณ์ และเปลี่ยนคำถามตามความเหมาะสมให้แก่ผู้ถูกสัมภาษณ์

ลำดับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีดังนี้

ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 นายสุ Kun เริงฤทธิ์ แกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยอำเภอ กันทรลักษ์ ในประเด็น อุดมการณ์กลุ่ม เป้าหมายของกลุ่ม วิธีการติดต่อสื่อสารภายนอก และภายนอก ยุทธวิธีการเคลื่อนไหว การดำเนินการของกลุ่มประสบผลสำเร็จ หรือ ล้มเหลว ณ บ้านเลขที่ 141 หมู่ 2 ตำบลหนองหญ้าลาด อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามแบบสัมภาษณ์ทั้ง 11 ข้อ

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 นายผัน กิ่งแสง แกนนำกลุ่มธรรมยาตรา ในประเด็น อุดมการณ์กลุ่ม เป้าหมายของกลุ่มในการเคลื่อนไหว และยุทธวิธีการเคลื่อนไหว การดำเนินการของกลุ่มประสบผลสำเร็จ หรือ ล้มเหลว ณ บ้านเลขที่ 221 หมู่ 4 บ้านโคกขามป้อม ตำบลภูพานอก อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามแบบสัมภาษณ์ทั้ง 11 ข้อ

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 นายไทยรัฐ ด้วงคำ ที่ปรึกษากลุ่มกำลังแผ่นดิน ในประเด็น อุดมการณ์กลุ่ม ยุทธวิธีการเคลื่อนไหว การดำเนินการของกลุ่มประสบผลสำเร็จ หรือ ล้มเหลว ณ

บ้านเลขที่ 82 หมู่ 15 ตำบลน้ำอ้อม อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามแบบสัมภาษณ์ทั้ง 11 ข้อ

วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2558 นายสันต์ ดอกไม้ ประธานชุมชนผู้สืบทอดอาชญากรรม และ นักข่าว ช่อง 5 และช่อง 7 ในประเด็น ด้านการข่าว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณชายแดนเข้าพระวิหารและในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ณ บ้านเลขที่ 637 หมู่ 1 ถนน เสริมราช ตำบลหนองหญ้าลาด อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามแบบสัมภาษณ์ทั้ง 11 ข้อ

วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2558 นายเสริมพงษ์ ทองสัมฤทธิ์ อสพ. ฝ่ายการข่าวกรมทหารพราน ที่ 23 และนักข่าวดีเด่นช่อง 9 อสมท. ในประเด็นด้านการข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณชายแดน เข้าพระวิหารและในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ณ บ้านเลขที่ 223 หมู่ 11 ถนนสุขากิบาล 2 ตำบลน้ำอ้อม อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามแบบสัมภาษณ์ทั้ง 11 ข้อ

วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2558 นายวชรพล จิมพาลี ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลอำเภอ กันทรลักษ์ ในประเด็นด้านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณชายแดนเข้าพระวิหารและในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ณ บ้านเลขที่ 585/1 หมู่ 1 ถนนเสริมราช ตำบลหนองหญ้าลาด อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามแบบสัมภาษณ์ทั้ง 11 ข้อ

วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2558 นายสุริยา คำแก้ว ผู้ชำนาญด้านภาษาเขมร และวัฒนธรรมห้องถิน ในประเด็นด้านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณชายแดนเข้าพระวิหารและในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ณ ชุมชนสภาพกาแฟอำเภอ กันทรลักษ์ ในการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก ตามแบบสัมภาษณ์ทั้ง 11 ข้อ

วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2558 อาจารย์โภกมล งามศพท ข้าราชการครูผู้รอบรู้ชำนาญในพื้นที่ ประเด็นด้านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณชายแดนเข้าพระวิหารและในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ณ ชุมชนสภาพกาแฟอำเภอ กันทรลักษ์ ในการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก ตามแบบสัมภาษณ์ทั้ง 11 ข้อ

วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2558 นายคณิต เถาวลย์ นักวิชาการอิสระและผู้เชี่ยวชาญการเมือง ประเด็นด้านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณชายแดนเข้าพระวิหารและในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ณ บ้านเลขที่ 244 หมู่ 10 ตำบลคำน้ำแขบ อำเภอวาริน ชาราบ จังหวัดอุบลราชธานี ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามแบบสัมภาษณ์ทั้ง 11 ข้อ

วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2558 นายทหารที่ผ่านสมรภูมิรบ ที่ไม่เปิดเผยนามในพื้นที่เข้าพระวิหาร ในประเด็นด้านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณชายแดนเข้าพระวิหารและในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์

ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ณ กรมทหารพวนที่ 23 ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามแบบสัมภาษณ์ทั้ง 11 ข้อ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล การเรียบเรียงข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล เมื่อกีบร่วบรวมข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ของ การศึกษาในการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ต่อมาก็ต้องตรวจสอบข้อมูลว่าเพียงพอแล้วหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มานั้นสามารถทำการวิจัยได้หรือไม่ โดยผู้วิจัยเลือกใช้ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้าน วิธีการ (methodological triangulation) ดังนี้ โดยเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บ ข้อมูล 3 วิธีที่ต่างกันแล้วจะได้ผลเหมือนเดิม คือใช้วิธี (1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) (2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (3) การสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง จาก หนังสือพิมพ์, หนังสือ วารสาร, และเว็บไซต์

การเรียบเรียงข้อมูล จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมได้มีการบันทึกข้อมูลในสมุดบันทึก นำ ข้อมูลในสมุดบันทึกมาเรียบเรียงเป็นข้อมูลบรรยายเหตุการณ์ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกได้ข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้างมาเรียบเรียงเป็น รายงานการสัมภาษณ์ โดยตรวจสอบกับแบบบันทึกเสียง และจากการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง บันทึก ข้อมูลเป็นไฟล์คอมพิวเตอร์ นำข้อมูลทั้งหมดมาเรียบเรียงตามลำดับเหตุการณ์และประเด็นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (ทำไม ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร) ตามข้อมูลที่ได้เรียบเรียงไว้แล้ว นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวกรอบแนวคิดทฤษฎีให้ ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิเคราะห์เนื้อหา คือเทคนิคการวิจัยที่พยายามจะบรรยายเนื้อหาของข้อมูลหรือเอกสาร อย่างเป็นระบบและเน้นสภาพวัตถุวิสัย การบรรยายเนื้อหาตามที่ปรากฏโดยผู้วิจัยต้องไม่มีคติหรือ ความรู้สึกของตัวเองไปพัวพัน ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- (1) ผู้วิจัยต้องตั้งกฎเกณฑ์ ขั้นสำหรับคัดเลือกเอกสาร
- (2) ผู้วิจัยต้องวางแผนเค้าโครงข้อมูล ทำรายชื่อหรือข้อความ ในเอกสารแล้วแบ่งไว้เป็นประเภท
- (3) ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงปริบทหรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์
- (4) โดยปกติการวิเคราะห์เนื้อหาจะกระทำการกับเนื้อหาตามที่ปรากฏในเอกสารมากกว่าการ ตีความ การตีความข้อความจะกระทำในอีกขั้นตอน เมื่อผู้วิจัยจะสรุปข้อมูล (สุภารัตน์ จันทวนิช, 2546: 147-148)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ในการประท้วง กรณีข้อพิพาทเข้าพรรษา

4.1 ผลการศึกษาที่ได้จากการเก็บข้อมูล

ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม, การสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ที่เกี่ยวข้อง และวิธีการวิจัยจากเอกสาร, แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสู่กระบวนการวิเคราะห์เชื่อมโยงกับ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง สรุปกลุ่มที่มีบทบาทในการเคลื่อนไหวและส่งผลกระทบ ซึ่งมีอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย, กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ดังนั้นจึงจะ ให้รายละเอียดของ กลุ่มทั้งสามดังนี้

ตารางที่ 4.1 การแสดงลักษณะของ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน

ประเด็นหลัก	กลุ่มพันธมิตรประชาชน เพื่อประชาธิปไตย	กลุ่มธรรมยาตรา	กลุ่มกำลังแผ่นดิน
ตำแหน่งในสังคม	เป็นขบวนการทางสังคม ขนาดใหญ่ มีสมาชิกมาก	เป็นขบวนการทาง สังคม ขนาดเล็ก	เป็นขบวนการทาง สังคมขนาดเล็ก
จุดหมาย	มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้อง ผลประโยชน์ของชาติ ใน การผลักดันให้รัฐบาล กระทรวงการต่างประเทศ และกองทัพ ให้ทำหน้าที่ ปกป้องดินแดน	เรียกร้องนำอา อนุสัญญาโตเกียว ค.ศ. 1941 มาใช้ แก้ไขปัญหาเข้าพรร ษาระ และเสนอให้ รัฐบาลไทยเจรจา กับ รัฐบาลกัมพูชา เพื่อ ร่วมกันปกป้อง มณฑลบูรพา	มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ปกป้องผลประโยชน์ ของชาติ ใน การ ผลักดันให้ กองทัพ ได้ทำหน้าที่ปกป้อง ดินแดน และการ เอา “เข้าพรรษาระ” ดินแดนไทย คืนกลับมา

ตารางที่ 4.1 การแสดงลักษณะของ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน (ต่อ)

ประเด็นหลัก	กลุ่มพันธมิตรประชาชน เพื่อประชาธิปไตย	กลุ่มธรรมยาตรา	กลุ่มกำลังแผ่นดิน
รูปแบบองค์กร	เครือข่ายขบวนการ มีทุก ระดับ ทุกสาขาอาชีพ ทุก ชนชั้น มีสมาชิกทั่ว ประเทศ	เครือข่ายขบวนการ ระดับ รากหญ้า ชาวนา นักปฏิบัติ ธรรม พระสงฆ์	เครือข่ายขบวนการ ระดับรากหญ้า นัก เคลื่อนไหวในพื้นที่ นักธุรกิจ นักข่าว ทหารในกองทัพ
การระดม ทรัพยากร	จากสมาชิก เครือข่าย บริษัท ห้างร้าน ที่มาจากการ ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นทุน ขนาดใหญ่	จากการสนับสนุนทั้ง เงิน สิ่งของ อุปกรณ์ ที่ใช้เคลื่อนไหว จาก การรับบริจาคของ ผู้ให้การสนับสนุนใน พื้นที่และจาก กรุงเทพ	จากการสนับสนุนทั้ง เงิน สิ่งของ อุปกรณ์ ที่ใช้เคลื่อนไหว สมาชิกที่เป็นคนใน พื้นที่ ข้าราชการ นัก ธุรกิจและผู้ให้การ สนับสนุน
ยุทธศาสตร์	มีการเคลื่อนไหวเพื่อ เปลี่ยนความเชื่อที่รัฐผลิต มา เปลี่ยนแนวคิดของ สังคมสาธารณะให้มีความ เชื่อเปลี่ยนไปจากเดิม การ กระทำโดยตรง สร้าง นวัตกรรมทางการเมือง	การเคลื่อนไหวจะ กระทำด้วยตนเอง โดยตรง ไม่เรียกร้อง ผ่านกลไกทาง การเมือง การ เคลื่อนไหว จะ เกี่ยวข้องกับ ผลประโยชน์ของ ส่วนรวม	การเคลื่อนไหวจะ กระทำด้วยตนเอง โดยตรง ไม่เรียกร้อง ผ่านกลไกทาง การเมือง การ เคลื่อนไหว จะ เกี่ยวข้องกับ ผลประโยชน์ของ ส่วนรวม

ตารางที่ 4.1 การแสดงลักษณะของ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน (ต่อ)

ประเด็นหลัก	กลุ่มพันธมิตรประชาชน เพื่อประชาธิปไตย	กลุ่มธรรมยาตรา	กลุ่มกำลังแผ่นดิน
การระดม มวลชน	สมาชิกที่เป็นพันธมิตรใน จังหวัดต่างๆ เครือข่าย องค์กร จากทุกภาคทั่ว ประเทศ	สมาชิกที่เป็นผู้ปฏิบัติ ธรรมทั่วไป พระ สงฆ์, สมัชชาเกษตรกร รายย่อย และมี ชื่อเสียงมาเข้าร่วม กิจกรรม	สมาชิกกลุ่มเป็น ชาวบ้าน และ ประชาชนในเขต เทศบาลอำเภอทัพ ลักษ์ นักข่าว ทหาร ในกองทัพ ข้าราชการ และนัก ธุรกิจ ทั้งในพื้นที่และ กรุงเทพ
วากกรรมที่ใช้	พันธมิตรกู้ชาติ ระบบ ทักษิณ ผลประโยชน์ทับ ^{ช้อน} ขายชาติ ทหารของ พระราชา รัฐบาลทุนเชิด ขายชาติ	ธรรมยาตรา gobกู้ รักษาแผ่นดินไทยใน กรณีเข้าพระวิหาร มณฑลburapha	รวมพลคนรักเข้าพระ วิหาร สร้างสรรค์ ทำ ความดี เพื่อชาติ บ้านเมือง
องค์กรมีลักษณะ โดดเด่นอย่างไร	เป็นกลุ่มการเคลื่อนไหว ทางการเมืองในประเทศไทย ที่มีบทบาทสำคัญ ในช่วง พ.ศ. 2548-2552 โดยเป็นการรวมตัวจาก หลายองค์กรทั่วประเทศ หรือเรียกว่า กลุ่มคนเสื้อ เหลือง	สมาชิกกลุ่มแต่งกาย นุ่งขาว ห่มขาว โภน ศีรษะ เหมือนนักบัวช หรือนักปฏิบัติธรรม ใช้วิธีการทางศาสนา และ ใช้แนวทางแบบ อธิสา สันติวิธี	มีศักยภาพในพื้นที่ มี ความสัมพันธ์ สามารถประสานได้ ทั้ง ฝ่ายทหาร ฝ่าย ปกครอง ฝ่ายตำรวจ หน่วยงานราชการ และภาคประชาชน ในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์

4.2 กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

ความเป็นมา

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (People's Alliance for Democracy: PAD) หรือ เรียกว่า กลุ่มพันธมิตรกู้ชาติ หรือกลุ่มคนเสื้อเหลือง เป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยที่มีบทบาทสำคัญ ในช่วง พ.ศ.2548-2552 โดยเป็นการรวมตัวกันจากหลายองค์กร ทั่วประเทศ และได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ภายใต้จุดประสงค์ในการขับ ทักษิณ ชินวัตร ออกจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี และต่อต้านกลุ่มการเมืองที่สนับสนุน ทักษิณ ชินวัตร กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยมีแกนนำคนสำคัญ ได้แก่ สนธิ ลิ้มทองกุล และพลตรีจำลอง ศรีเมือง

ในปี พ.ศ. 2548 โดยสนธิ ลิ้มทองกุล ได้เคลื่อนไหวจัด “รายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร” เริ่มในเดือนกันยายน พ.ศ. 2548 จนถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548 ซึ่งได้รับความสนใจจาก ประชาชนอย่างล้มเหลว ซึ่งมีคนเข้ามาฟังรายการอย่างเนื่องแน่น มีมวลชนและเครือข่ายต่างๆ เข้ามาร่วม จากหลักพันคนเพิ่มทวีขึ้นมาเรื่อย ๆ เป็นหลายหมื่นคน จนเรื่องแสน ประกาศไม่ยอมสงบต่อ อำนาจการคุกคามของระบบทักษิณ ปลุกระดมให้โค่นล้มทักษิณ ขับไล่รัฐบาลทักษิณ (สุวินัย กรณวัลย์, 2551: 19-24)

ต่อมาในวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2549 ตระกูลชินวัตรและダメพงษ์ขายหุ้นที่ครอบครองอยู่ หั้งหนดในกลุ่มบริษัทชินคอร์ป ให้แก่บริษัทเทมาเส็ก รวมมูลค่าหั้งสิบกว่า 73,000 ล้านบาท กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจึงได้ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ซึ่งทางกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยมองว่าเป็นผลประโยชน์ทั่วช้อน

วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ได้เกิดการชุมนุมครั้งใหญ่ที่สนามหลวง แต่สนามหลวงถูกจองใช้ จังหวัดมหิดลที่บริเวณลานพระบรมราชูปถัมภ์ ถนนราชดำเนินนอก จำกัดด้านหน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม ถึงสี่แยกสวนมิสกวน การชุมนุมครั้งนี้ เป็นครั้งแรกที่มีการชุมนุมยืดเยื้อข้ามคืน มีการถวายภัยแก่องค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผ่านทางพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และสำนักราชเลขานิการ โดยมี พล.ร.ท. พะจุณณ์ ตามประทีป เป็นตัวแทนรับ และยื่นหนังสือเรียกร้องให้ ทหารแสดงจุดยืนต่อ พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการกองทัพบก ในครั้งนี้มีการเปิดตัวกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อ ประชาธิปไตย เป็นแกนนำในการชุมนุมครั้งต่อ ๆ ไป นอกจากนี้การชุมนุมครั้งนี้ยังเป็นครั้งแรก ที่เชื่อว่า “การชุมนุมกู้ชาติ” การชุมนุมครั้งนี้มีผู้มาชุมนุมมากกว่าทุกครั้ง เนื่องจากความไม่พอใจใน ข่าวการขายหุ้นหั้งหนดในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ของครอบครัวนายกรัฐมนตรี ให้กับ เทมาเส็ก ไฮลติงส์ กองทุนเพื่อการลงทุนของรัฐบาลสิงคโปร์ โดยไม่ต้องเสียภาษีโดยอาศัยซึ่งให้ว่าช่อง กฎหมาย ในกรรมการตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยที่สองของทักษิณ ได้ถูกนักวิชาการบางกลุ่มออกมายิ่ง วิพากษ์วิจารณ์ว่าอยู่ภายใต้“ระบบทักษิณ”คือ ไม่ใส่ใจต่อเจตนาการณ์ประชาธิปไตย ข้องเกี่ยวกับ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการฉ้อราษฎร์บังหลวงนอก งานนี้ยังไม่สามารถควบคุมความรุนแรงที่

เกิดขึ้น จนกลายเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากการกดล้างขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งมีผู้เสียชีวิตมากกว่า 1,000 คน ทั้งนี้ ได้มีประชาชนได้ออกมาชุมนุมจำนวนมาก ตั้งแต่คนชั้นกลางจากกรุงเทพไปสู่หัวเมืองใหญ่ เพื่อขับไล่ หักเมิน ให้พ้นจากอำนาจ ต่อมานีคืนอังครัวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ทหารก็ได้ทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลหักเมิน โดยมี พลเอกสนธิ บุญยรักกลิน เป็นหัวหน้าคณะรัฐประหาร (สุวินัย กรณวัลย์, 2551: 231)

โครงสร้างกลุ่ม

แกนนำของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยรุ่นแรก ช่วงปี พ.ศ. 2548-2552 ได้แก่

- (1) นายสนธิ ลิ้มทองกุล เจ้าของสื่อ ASTV
- (2) นายสมศักดิ์ โภคัยสุข อดีตประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย
- (3) นายสมเกียรติ พงษ์เพบูลย์ ส.ส. พรรคราชชาติปัตย์
- (4) พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ผู้นำกลุ่มสันติอโศก
- (5) นายพิพพงษ์ รงไชย กรรมการเลขานุการมูลนิธีเด็ก

ต่อมาพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลับมาชุมนุมอีกครั้งในปี พ.ศ. 2551 เพื่อกดดันให้ นายกรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวชและสมชาย วงศ์สวัสดิ์ออกจากตำแหน่ง จึงได้มีการประกาศเพิ่มแกนนำชุดที่สอง (ตั้งแต่ พ.ศ. 2552) ประกอบด้วย

- (1) นายสาวิทย์ แก้วหวาน เลขาธิการสมาคมแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์
- (2) นายศิริชัย ไม้งาม ประธานสหภาพการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- (3) นายสำราญ รอดเพชร อดีตผู้สมัคร ส.ส. พรรคราชชาติปัตย์ อดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และพิธีกรช่อง ASTV
- (4) นางมาลีรัตน์ แก้วก่า เป็นผู้แทนของผู้หญิง
- (5) นายศรัณย์ วงศ์กระจาง ตัวแทนของศิลปิน
- (6) นายประพันธ์ คุณมี ทนายความและนักการเมือง
- (7) นายปานเทพ พัวพงษ์พันธ์ นักจัดรายการวิทยุโทรทัศน์และโฆษณาพันธมิตรฯ

นายสุริยะใส กตศิลา เป็นผู้ประสานงานของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย มีแกนนำคนสำคัญ เช่น นายวีระ สมความคิด และกลุ่มพันธมิตรฯ ในหลายจังหวัด โดยมีนายวีระ สมความคิด เป็นแกนนำการเคลื่อนเคลื่อนไหวกรณีเข้าพร่าวิหาร ในระดับพื้นที่ เป้าหมายข้อเรียกร้องกรณีเข้าพร่าวิหารของกลุ่มพันธมิตรฯ ตามที่นายสนธิ ลิ้มทองกุล ประกาศ ได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาเรื่องปราสาทพระวิหาร ได้แก่

- (1) ให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีที่ไปให้ความเห็นชอบในคณะกรรมการร่วมให้กัมพูชาขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกแต่เพียงฝ่ายเดียว

(2) ตั้งคณะกรรมการอิสระที่เป็นกลางและสังคมให้ความเชื่อถือมาได้ส่วนหากความผิดกรณีแฉล่งการณ์ร่วม จากนั้นให้แจ้งไปยังสหประชาชาติว่า หนึ่ง มติที่คณะกรรมการรถกอลมีต่อกรณีปราสาทพระวิหารว่าเป็นรถของเขมร ฝ่ายไทยไม่ยอมรับ และสอง เข้าไปชี้แจงต่อองค์การสหประชาชาติว่า คำพิพากษาของศาลโลก เมื่อ พ.ศ. 2505 นั้น วันนี้ฝ่ายไทยขอให้รื้อฟื้นคดีเข้าพระวิหารขึ้นมาอีกรั้งหนึ่ง

(3) ให้ผู้แทนองค์การสหประชาชาติและรัฐบาลไทยทำหนังสืออย่างเป็นทางการเพื่อยื่นต่อเลขาธิการสหประชาชาติว่าประเทศไทยขอลาออกจากองค์กรยูเนสโก

(4) ให้รัฐบาลไทยไม่ยอมรับแผนที่ฝรั่งเศสที่เขมรพยายามใช้เป็นอันขาด

(5) จัดตั้งตั้งคณะกรรมการพิเศษพร้อมทั้งหัวหน้ารัฐบาลเดินทางไปตามประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิกมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เพื่อไปพูดให้เข้าใจประเด็นของฝ่ายไทยในกรณีปราสาทพระวิหาร

(6) แจ้งให้นักธุรกิจไทยที่ลงทุนในเขมรว่า ประเทศไทยไม่มีมีนโนบายส่งเสริมให้ไปลงทุนในเขมรเนื่องจากอาจจะเกิดความขัดแย้งกันในอนาคตในเรื่องอธิปไตยของพื้นที่

(7) ตั้งคณะกรรมการชุดใหญ่เพื่อเชิญกัมพูชา茫然ั่งประชุมที่วิภาวดี โดยยืนยันฝ่ายไทยจะใช้เขตสันปันน้ำเป็นเส้นแบ่งเขตแดน หากฝ่ายกัมพูชาอ้างยังว่าจะใช้แผนที่ฝรั่งเศส ถ้าอย่างนั้นแล้วฝ่ายไทยบอกว่าถ้าตกลงกันไม่ได้ ก็ให้ยึดคำตัดสินของศาลโลกซึ่งคราว ให้ฝ่ายกัมพูชาออกใบอนุญาตในเขตปราสาทพระวิหารทันที

เป้าหมายในการประท้วงในพื้นที่ตามที่นายวีระ สมความคิด ประกาศได้แก่

(1) เรียกร้องให้กัมพูชาออกไปจากเขตแดนไทยในพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร รอบบริเวณเข้าพระวิหาร

(2) เรียกร้องให้รัฐบาลเร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิ์พื้นที่บริเวณเข้าพระวิหาร

ตำแหน่งในสังคม พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เป็นกระบวนการทางสังคมขนาดใหญ่ ที่มีสมาชิกมากหลายแสนคน จากทุกจังหวัดในทั่วประเทศ ได้มีการเคลื่อนไหวในพื้นที่ ชายแดนเข้าพระวิหาร โดยมีกลุ่มแกนนำส่วนกลางจากกรุงเทพฯ ได้นำสมาชิกประมาณ 5,000 คน กลุ่มพันธมิตรศรีสะเกษประมาณ 200 คน และจากจังหวัดอื่นๆ อีกประมาณ 3,000 คน มีการระดมมวลชนทำกิจกรรมในการเคลื่อนไหวประท้วงในพื้นที่อำเภอันท้าย ชา yat แคนเข้าพระวิหาร

จุดหมาย มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ใน การประท้วงผลักดันให้รัฐบาลกระทรวงการต่างประเทศ และกองทัพ ให้ทำหน้าที่ปกป้องดินแดนไทยเข้าพระวิหาร จึงได้เกิดกิจกรรมแสดงออกในการเคลื่อนไหวที่ไม่ต้องการสูญเสียอธิปไตย ให้กับต่างชาติ

รูปแบบองค์กร พัฒนาระบบราชการเพื่อประชาธิปไตย เป็นเครือข่ายของหน่วยงานที่มีอำนาจและมีอำนาจในการตัดสินใจ ทุกสาขาอาชีพ ทุกชนชั้น มีอำนาจมากที่สุดในทั่วประเทศ

การระดมทรัพยากร จากสมาชิก เครือข่าย บริษัท ห้างร้าน ที่มาจากทั่วประเทศ ซึ่งเป็นทุนขนาดใหญ่ มีศักยภาพในการระดมสมาชิกมวลชน ทุน วัสดุสิ่งของที่ใช้ในการเคลื่อนไหวชุมนุมได้อย่างรวดเร็ว จึงมีการรวมตัวกันแสดงพลังในปกป้องดินแดนเข้าพระวิหาร

ยุทธศาสตร์ มีการเคลื่อนไหวที่เป็นลักษณะของขบวนการทางสังคม จากรัฐบาลเข้าพระวิหาร เพื่อที่จะเปลี่ยนความเชื่อที่รัฐผลิตมา เป็นลักษณะของสังคมสาธารณะให้มีความเชื่อเปลี่ยนไปจากเดิม ที่ได้กระทำโดยตรง โดยการสร้างนิยามทางการเมือง ทำการเคลื่อนไหวด้วยตนเองโดยตรง และไม่เชื่อถือในรัฐบาลและพระบรมราชโภษ ในการแสดงบทบาทที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติและส่วนรวม

การระดมมวลชน พัฒนาระบบราชการเพื่อประชาธิปไตย สามารถเรียกระดมสมาชิกที่เป็นพัฒนาระบบในจังหวัดต่างๆ, เครือข่ายองค์กร จากทุกภาคทั่วประเทศ โดยใช้การสื่อสาร มีแก่นนำประชาสัมพันธ์เชี่ยวชาญได้จากการใช้สื่อ ASTV และ เวฟไซด์ผู้จัดการออนไลน์ ที่มีศักยภาพสูงและรวดเร็วในการระดมมวลชนทั้งในพื้นที่ สมาชิกพัฒนาระบบในจังหวัดต่างๆ ที่ได้ติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิด

วางแผนที่ใช้ พัฒนาระบบ ระบบหักภาษี ผลประโยชน์หักช้อน ขยายชาติ ทหารของพระราชา รัฐบาลทุนเชิดชายชาติ และมีเพลงอีกหลายเพลงของพัฒนาระบบโดยตรง เช่น เพลงยามฝ่าแผ่นดิน เพลงกู้ชาติ เพลงเทียนแห่งธรรม เพลงหนักแผ่นดิน เพลงอี้หน้าเหลี่ยม เพลงเข้าพระวิหาร เพลงอารยะชัดขึ้น เป็นต้น

องค์กรมีลักษณะโดดเด่น พัฒนาระบบราชการเพื่อประชาธิปไตย เป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยที่มีบทบาทสำคัญในช่วง พ.ศ. 2548-2552 ที่ได้รับความสนใจจากประชาชน มีมวลชนและเครือข่ายต่างๆ เข้ามาร่วมโดยเป็นการรวมตัวจากหลายองค์กรทั่วประเทศ ที่ให้การสนับสนุนประกาศไม่ยอมสยบต่ออำนาจการคุกคามของระบบหักภาษี ปลุกระดมให้โคนล้ม และขับไล่รัฐบาลหักภาษี หรือเรียกว่า กลุ่มคนเสื้อเหลือง และเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่มีบทบาทในการประท้วงกรณีดินแดนเข้าพระวิหาร อย่างเข้มแข็งและซัดเจนที่สุด

กิจกรรมกลุ่ม แบ่งเป็น กิจกรรมระดับชาติ และกิจกรรมระดับพื้นที่

กิจกรรมระดับชาติ

ในวันที่ 24-27 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ได้มีการเคลื่อนไหวรวมตัวกันชุมนุมประท้วง ที่สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมี ม.ล. วัลย์วิภา จรัญโรจน์ เป็นผู้นำในการคัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ได้รับความรายชื่อจากผู้มี良心 ตั้งแต่นักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ พ่อค้า ประชาชน ข้าราชการ บุคคลสำคัญ ศิลปินแห่งชาติ จนไปถึงราชนิぐล เป็นต้น ได้

จำนวนถึง 33,710 รายซึ่ง ก็ได้นำแบบฟอร์มลงชื่อคัดค้านการขั้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ต่อสำนักงานยูเนสโกประจำประเทศไทย พร้อมกับยื่นหนังสือคัดค้านผ่านไปยังสถานเอกอัครราชทูตกัมพูชา และนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 55-57)

เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2551 พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้ส่งตัวแทนมี นายสุวัตร ภัยภักดี นายสุริยะใส กตะศิลา ผู้ประสานงานพันธมิตรฯ และคณะ รวม 9 คน ได้ยื่นฟ้อง นายนพดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และคณะรัฐมนตรีต่อศาลปกครอง ในวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ศาลปกครองกลางได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวห้ามให้ใช้มาตรการรัฐมนตรี วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ไปดำเนินการใดๆ จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด และระหว่างพิจารณาคดี ยังไม่สิ้นสุดนั้น จึงคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ไม่ให้นำมาตรการรัฐมนตรีดังกล่าวที่กระทรวงการต่างประเทศ ไปดำเนินการแต่งตั้งการณ์ร่วมไทย-กัมพูชา ในการจดทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก และต่อมาได้เกิดการประท้วงขึ้นทั่วประเทศ และเป็นประเด็นระดับชาติที่ดังที่สุด ที่ทุกสื่อทั้งไทยและต่างชาติให้ความสนใจ และเกิดกระแสให้ประชาชนร่วมคัดค้านและขับไล่รัฐบาลสมัคร และต่อมานายนพดล ปัทมะ ได้ทำการลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 63-64)

วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2552 ที่รัฐสภาคณะกรรมการธุรการ (กมธ.) พัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ร่วมกับคณะกรรมการธุรการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ และภาคีเครือข่ายผู้ติดตามสถานการณ์ปราสาทพระวิหาร ได้จัดเสวนาเรื่อง “คณะกรรมการมรดกโลก: ชนวนความขัดแย้งไทย-กัมพูชา” มี นายคำนูณ สิทธิสมาน สาว.สรรหา กับ นายเทพมนตรี ลิมปพยomm นักวิชาการอิสระด้านประวัติศาสตร์ เป็นผู้บรรยาย โดยมีประชาชนเข้าร่วมรับฟังประมาณ 150 คน (หนังสือพิมพ์มติชน, วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2552)

วันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 พลตรีจำลอง ศรีเมือง แกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ในฐานะตัวแทนกลุ่มภาคีเครือข่ายผู้ติดตามสถานการณ์ปราสาทพระวิหาร และพันธมิตรภาคใต้ 16 จังหวัด พร้อมมวลชนจำนวนมากเดินทางไปชุมนุมหน้า องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาติ (ยูเนสโก) ประจำประเทศไทย ยื่นหนังสือคัดค้านการขั้นทะเบียนปราสาทพระวิหารต่อตัวแทน ยูเนสโก โดยมีนายเอ็ดการ์ ชารัก หัวหน้าผู้บริหารยูเนสโก ประจำภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก เป็นตัวแทนรับหนังสือ ซึ่งการชุมนุมดังกล่าวทำให้การจราจรบนถนนสุขุมวิท ติดขัดอย่างมากเนื่องจากผู้ชุมนุมปิดถนนหน้ายูเนสโก (หนังสือพิมพ์แนวหน้า, วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2553)

วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2554 การชุมนุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย บนถนนพิษณุโลกหน้าทำเนียบรัฐบาล ตั้งแต่แยกสวนมิ划วนปิดถนนจนมาถึงสะพานชัยมรุเชฐ โดยแกนนำ

พันธมิตร คือ พลตรีจำลอง ศรีเมือง นายปานเทพ พัวพงษ์พันธ์ นายประพันธ์ คุณมี ได้เรียกร้องให้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แสดงความรับผิดชอบกรณีและเร่งแก้ปัญหาข้อพิพาทกับ ประเทศไทยกับพูชาเรื่องเขตแดน ให้ปลดลงชาติบริเวณวัดแก้วสีชาคีรีสวยงามโดยด่วน และให้เร่ง ช่วยเหลือนำตัวนายวีระ สมความคิด กับนางสาวราตรี พิพัฒนาไพบูลย์ กับประเทศไทย โดยมีหลักฐาน ชัดเจนว่าถูกทหารกัมพูชาจับตัวในเขตพื้นที่ประเทศไทย เสนอให้รัฐบาลใช้แผนยานुภาพทางทหาร ผลักดันชุมชนกัมพูชาให้ออกไปจากเข้าพระวิหารโดยทันที (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2554)

วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2554 พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยนำโดยพลตรี จำลอง ศรีเมือง แกนนำพันธมิตรฯ ได้นำมวลชนมาร่วมตัวกับประท้วงเรียกร้องให้คณะกรรมการรดกโลก ที่กำลังมีการประชุมกันที่ฝรั่งเศสตอนปราสาทพระวิหารออกจากทะเบียนมรดกโลก โดยมีมวลชน มาร่วมประท้วงอย่างเนื่องแน่น ที่บริเวณหน้าสำนักงานยูเนสโกประจำประเทศไทย (หนังสือพิมพ์ ผู้จัดการรายวัน, วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2554)

กิจกรรมระดับพื้นที่

ครั้งแรกเมื่อ วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ 2551 กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ร่วมกับ กลุ่มอื่นๆ ประมาณ 3,000 คน นำโดย นายวีระ สมความคิด นำกลุ่มพันธมิตรฯ จากหลายจังหวัด พร้อมขบวนรถยนต์ จะเดินทางไปที่อุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร เพื่อชุมนุมทางคืนเข้าพระวิหารที่ บริเวณทางโค้งถนนกันทรลักษ์-เข้าพระวิหาร บ้านโนนขาขาด ตำบลเสาร่องชัย อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขับไล่ชาวกัมพูชาออกไปจากเขตแดนไทย ที่เชิงเข้าพระวิหาร พร้อมให้กำลังใจ ทหารไทยที่ตั้งกำลังปักป้องแผ่นดินไทยอยู่ชายแดนเข้าพระวิหาร และได้เกิดการปะทะกัน กับชาวบ้านจนได้รับบาดเจ็บทั้งสองฝ่าย (ผู้จัดการออนไลน์, 17 กรกฎาคม 2551)

ต่อมาครั้งที่สอง วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2552 กลุ่มพันธมิตรฯ ที่รวมตัวกันอยู่ประมาณ 5,000 คน บริเวณศาลาหลักเมืองกันทรลักษ์ และในบริเวณต่างๆ ได้เคลื่อนขบวนทางคืนเข้าพระวิหาร อีกครั้งโดยมีการเดินขบวนไปช้าๆ มุ่งหน้าไปยังอุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร โดยมีนายวีระ สมความคิด เป็นแกนนำ เคลื่อนขบวนด้วยรถยนต์ประมาณ 600 คัน เป็นขบวนยาวเหยียดนับ 10 ก.m. เมื่อมาถึงหน้าโรงเรียนบ้านภูมิชรอล ตำบลเสาร่องชัย อำเภอ กันทรลักษ์ ก็เจอกับด่านตรวจที่มี เจ้าหน้าที่อยู่ประมาณ 2 พันนาย ซึ่งตัวแทนจากมีอบพยาภยามเจรจาจะขอผ่านเข้าไป แต่ตำรวจ ไม่อนุญาต เนื่องจากเกรงจะไปปะทะกับชาวบ้านภูมิชรอล ที่ชุมนุมต่อต้านอยู่หน้าวัดบ้านภูมิชรอล จากนั้นก็เข้าปะทะกับกลุ่มชาวบ้านภูมิชรอลที่รวมตัวกันอยู่ประมาณ 1,000 คน มีการใช้มีด กระบอง ก้อนอิฐ ก้อนหิน รวมทั้งหนังสติก เข้าตะลุบบอนกันอย่างดุเดือด ท่ามกลางเสียงประทัดยักษ์และ ระเบิดปิงปองทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บประมาณ 200 คนด้วยกัน ชาวบ้านที่รวมตัวกันอยู่ภายในวัดบ้าน

ภูมิชรอล กีใช้หนังสติก ก้อนอิฐ ก้อนหิน กล่อมใส่รถจนได้รับความเสียหายหลายสิบคัน (คดีชุดลึก ก. วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2552)

ต่อมาครั้งที่สาม วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ ประมาณ 200 คนโดยมีนายวีระ สมความคิด เป็นแกนนำ ได้เปิดเวที ปราศรัยที่ศาลาหลักเมืองกันทรลักษ์ กล่าวโجمตีการบริหารงานของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ในกรณีเข้าพระวิหาร และกีเป็นวันเดียวกันที่สมเด็จชุนเซนและภรรยาในชุดลายพระองค์ได้ขึ้นไปที่วัดแก้วสีชาครี สวยงามและบ่งสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปราสาทโคปุระที่ 4 บนเขาพระวิหาร (หนังสือพิมพ์มติชน, วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553)

ผลงานระดับชาติ

ส่งผลกระทบให้เกิดการประท้วงขึ้นทั่วประเทศและเป็นประเด็นระดับชาติที่ดังที่สุดที่ทุกสื่อทั้งไทยและต่างชาติให้ความสนใจจนกระทั่งเกิดกระแสต่อต้านอย่างรุนแรง ที่กดดันทำให้ นายนพดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้ทำการลาออกจากตำแหน่ง และมีมวลชนมาร่วมขบไล่รัฐบาลสมัคร อย่างมากmanyที่ไม่เคยเกิดขึ้นและมีมาก่อนในประวัติศาสตร์การเมืองไทย

ส่งผลกระทบกดดันให้รัฐบาลอภิสิทธิ์ ดำเนินการโดยต้องก้มพูชาให้คัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารมาโดยตลอด ทั้งในเวทีระดับชาติและทั้งในพื้นที่ มีการออกคำสั่งให้กองทัพดูแลพื้นที่อย่างเต็มที่ จนกระทั่งได้มีการประท้วงสู้รบกัน ระหว่างทหารไทยกับทหารกัมพูชา เกิดสงครามเต็มรูปแบบ

ผลงานระดับห้องถีน

วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ส่งผลกระทบให้ เกิดกระแสข่าวอย่างรุนแรงประเด็นเข้าพระวิหาร ในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ และหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะด้านความมั่งคง ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ทั้งจังหวัดศรีสะเกษ

วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2552 ส่งผลกระทบให้เกิดกระแสข่าวขึ้นมาอย่างรุนแรงในประเด็นเข้าพระวิหาร ในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ และมีการเกณฑ์เจ้าหน้าที่ จากหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะด้านความมั่งคง ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง มาควบคุมสถานการณ์เป็นจำนวนมากทั้งจังหวัดศรีสะเกษเป็นประวัติการณ์

(1) ได้เรียกเก็บอาวุธปืนลูกซอง 150 กระบอก คืนจากชุดรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านจากชาวบ้าน 13 หมู่บ้านในเขต ต. เสารังชัย อำเภอ กันทรลักษ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษเป็นประธานในพิธีรับมอบ และนำไปเก็บเอาไว้ที่ว่าการ อำเภอชุมทาง จังหวัดศรีสะเกษ

(2) เกณฑ์เจ้าหน้าที่ตำรวจจากหลายจังหวัดในเขตตำรวจนครบาล 3 มาร่วมกำลังกันจำนวนประมาณ 50 ราย ห้ามไม่ให้พกพาอาวุธปืน และระบบของอย่างเด็ดขาด จะใช้วิธีการเจราเป็นหลัก รวมทั้งจะควบคุมไม่ให้เกิดการกระทบกระซิบกัน ระหว่างผู้ที่มาชุมนุมประท้วงและกลุ่มผู้คัดค้าน

- (3) เกิดการเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิ์เพื่อที่บริเวณเข้าพระวิหาร
- (4) ทหารอ้างว่าบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์เป็นเขตภูมิอัยการศึก พร้อมอาชุดเข้มทั้งเข้าพระวิหาร

ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ส่งผลกระทบ ในเรื่องชาตินิยมกดดันการบริหารงานของรัฐบาลอภิสิทธิ์และกองทัพ ในกรณีข้อพิพาทเข้าพระวิหาร

4.3 กลุ่มธรรมยาตรา

ความเป็นมา

กลุ่มธรรมยาตราเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง มีชื่อเป็นทางการว่า คณะกรรมการก่อตั้งรัฐบาลไทยในกรณีเข้าพระวิหาร-มณฑลบูรพา มีนายสมาน ศรีงาม เป็นประธาน และเลขที่การทั่วไป ขบวนการประชาธิปไตยแห่งชาติ และจัดรายการวิทยุทางคลื่น F.M. 92.25 เป็นพิธีกรในรายการ “ร้อยยอดศาสตร์ ล้านยุทธวิธี” ทางช่องเอเอสทีวี 5 สุวรรณภูมิ สมาชิกกลุ่มแต่งกายนุ่งขาว ห่มขาว โถนศีรษะ เหมือนนักบัวหรือนักปฏิบัติธรรม มีอุดมการณ์เป้าหมายของกลุ่มคือเรียกร้องให้รัฐบาลนำเอาอนุสัญญาโตเกียว ค.ศ. 1941 มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเข้าพระวิหาร และเสนอให้รัฐบาลไทยเจรจาับรัฐบาลกัมพูชา เพื่อร่วมกันปกป้องมณฑลบูรพา (รวมทั้งเข้าพระวิหาร) รวมกัน 3 ประเทศ คือ ไทย กัมพูชา และลาว ร่วมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มประเทศไทยสุวรรณภูมิ (สมาน ศรีงาม, คำสัมภาษณ์)

นายสมาน ศรีงาม กำเนิดที่จังหวัดนครนายก มีบิดาเป็นทหารเครื่องสมัยจอมพล ป. สงเคราะห์ อินโดจีน เริ่มทำงานทางการเมืองหลังจาก ได้พบกับนายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร อดีตกรรมการกลางพรรครวบรวมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2529 ได้เคยสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคร่วมงานประชาธิปไตย เคยถูกจับในข้อหาบញ្ជ แล้ววางแผนล้มล้างรัฐบาลเพลอกชาติชาย ชุมชน วัฒน ในการเคลื่อนไหวร่วมกับนายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร และสภาพปฎิวัติแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2532 แต่ศาลยกฟ้อง

นายสมาน มีบทบาทในการประท้วงต่อต้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขับไล่นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ขับไล่คณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ดำเนินงานเป็นเอกเทศ ไม่เกี่ยวข้องกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มของนายสมาน ศรีงามเป็นกลุ่มที่เข้าไปเดินในรั้วทำเนียบรัฐบาลในคืนวันศุกร์ที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2549 และถูกจับในเวลาต่อมา โดยกลุ่มจะมีการเคลื่อนไหว ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

โครงสร้างกลุ่ม

นายสมาน ศรีงาม เป็นประธานกลุ่ม และมีสมาชิกแกนนำที่สำคัญคือ นายวิชาญ ภูวิหาร นางชนิกาณุ ภู่นกอก นางสุพรรณ ศิโตรส นางพรรณ กุลชาติ พระคำพอง พระมหาบุญถึง และ

นายผัน กิ่งแสง ชาวบ้านโศกขามป้อม อำเภอ กันทรลักษ์ มีคุณในพื้นที่และผู้ปฏิบัติธรรมห่มขาวอื่นๆ และมีสมาชิกที่เป็นชาวนา เป็นสมัชชาเกษตรกรรายย่อย มาเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งกลุ่มมีประมาณ 50 คน การตัดสินใจและการจัดการกลุ่มนี้อยู่กับนายสมาน คาดว่าจะมีการสนับสนุนนักธุรกิจจากฝ่ายตรงข้ามกลุ่ม พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

ตำแหน่งในสังคม กลุ่มธรรมยาตราเป็นขบวนการทางสังคมขนาดเล็ก เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง มีชื่อเป็นทางการว่า คณะกรรมการกบฏรักษาผืนแผ่นดินไทยในกรณีเข้าพระวิหาร-มณฑลบูรพา มีนายสมาน ศรีงาม เป็นประธาน และเลขานุการทั่วไป ขบวนการประชาธิปไตยแห่งชาติ

จุดหมาย คือการเรียกร้องให้นำอาอนุสัญญาโตเกียว ค.ศ. 1941 มาใช้แก้ไขปัญหาเข้าพระวิหาร และเสนอให้รัฐบาลไทยเจรจา กับรัฐบาลกัมพูชา เพื่อร่วมกันปกคลองมณฑลบูรพา และเสนอให้รัฐบาลไทยเจรจา กับรัฐบาลกัมพูชา เพื่อร่วมกันปกคลองเป็นมณฑลบูรพา ซึ่งรวมทั้งเข้าพระวิหาร ร่วมกัน 3 ประเทศ คือ ไทย กัมพูชา และลาว ร่วมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มประเทศไทยสุวรรณภูมิ

รูปแบบองค์กร กลุ่มธรรมยาตรา มีเครือข่ายเป็นขบวนการ ตั้งแต่ระดับ คนรากหญ้า มีชาวนา มีนักปฏิบัติธรรม พระสงฆ์ มีสมาชิกที่มาจากกรุงเทพ และจากต่างจังหวัด มีมวลชนในพื้นที่ให้การสนับสนุน

การระดมทรัพยากร ได้รับการสนับสนุนทั้ง เงิน สิ่งของ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเคลื่อนไหว จากการรับบริจาคของผู้ให้การสนับสนุน ที่อยู่ในพื้นที่และจากกรุงเทพ โดยมีบุคคลที่ความศรัทธาให้การสนับสนุน

ยุทธศาสตร์ กลุ่มธรรมยาตราได้ทำกิจกรรมการเคลื่อนไหว ซึ่งมียุทธวิธีที่กระทำด้วยตนเองโดยตรง ไม่เรียกร้องผ่านกลไกทางการเมือง โดยมีเนื้อหาในการเคลื่อนไหว ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวมในเรื่องดินแดน โดยเฉพาะการเรียกร้องให้นำอาอนุสัญญาโตเกียว ค.ศ. 1941 มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเข้าพระวิหาร

การระดมมวลชน มีสมาชิกที่เป็นผู้ปฏิบัติธรรมห่มขาว พระสงฆ์, สมัชชาเกษตรกรรายย่อย และมีชาวนาเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีลักษณะเชิงชวนให้มาเข้าร่วมขบวนการ มีการปฏิบัติธรรม พร้อมกับการเคลื่อนไหวในแบบสันติวิธี

วาระรัฐที่ใช้ “ธรรมยาตรา กบฏรักษาผืนแผ่นดินไทยในกรณีเข้าพระวิหาร-มณฑลบูรพา” เป็นวาระในการปราศรัย มีการใช้ เพลงสุดแผ่นดิน เพลงตีนเดิดชาวไทย เพลงเราสู้ เพลงรักเมืองไทย ที่นำมารองใช้ในการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดความสามัคคี ปลูกใจ และผ่อนคลาย ขณะทำการเคลื่อนไหว

องค์กรมีลักษณะโดดเด่น กลุ่มธรรมยาตรา มีสมาชิกในกลุ่ม ที่แต่งกายนุ่งขาว ห่มขาว โ gon ศีรษะ หม่อนนักบัวหรือนักปฏิบัติธรรม มีการใช้วิธีการทางศาสนา เช่น การสาดมนต์ การไหว้พระ

การพูดธรรมะสับในการปราศรัย มีว่าจាភี่นิมนวล โดยใช้แนวทางแบบอหิสา สันติวิธี ในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม

กิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มธรรมยาตราได้จัดเดินธรรมยาตรา gob กู้รักษาแผ่นดินไทยในกรณีเข้าพระวิหารณฑลบูรพา ด้วยระยะทาง 100 กิโลเมตรจากศาลาหลักเมืองจังหวัดศรีสะเกษไปถึงผามอีแอง เริ่มวันที่ 19 - 21 มิถุนายน พ.ศ. 2551 มีการปฏิบัติธรรม สรวตมนต์ และนั่งสมาธิ แนวการต่อสู้แบบอหิสา บางครั้งก็นั่งสมาธิอุดข้าวประท้วง ตากแดดกลางถนน ถ้าถูกด่าหรือถูกปาสิ่งของก็ไม่โต้ตอบ พยายามทำให้คนสนใจและอกรข่าว ใช้วิธีการเรียกร้องโดยการส่งหนังสือให้รัฐบาลนำเสนอตน ตามกฎหมายค.ศ. 1941 มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเข้าพระวิหาร และเสนอให้รัฐบาลไทยเจรจาับรัฐบาลกัมพูชา เพื่อร่วมกันปกคล้องมณฑลบูรพา ตามเป้าหมายที่ต้องการสร้างประเทศสุวรรณภูมิ (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 59-60)

ในวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2551 กลุ่มธรรมยาตรา ได้เดินเท้าไปยังอุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร ตำบลเสารองชัย อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ และได้ทำการเต้นท์นอนที่ริมหน้าผามอีแอง และ ปักหลักประท้วงพร้อมปฏิบัติธรรมที่อุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหารนานจนมาถึง ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2551 เวลา 6 โมงเช้า กลุ่มธรรมยาตราฯ ได้ทำการปืนรัวลดหนาเข้าไปนั่งสมาธิใกล้กับชุมชนบ้านเรือนร้านค้าของชาวกัมพูชาประมาณ 30 เมตร จึงถูกทหารกัมพูชาจับกุมตัวไว้ แต่ได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายทหารนำตัวกลับมาได้ ทำให้เป็นประเด็นสาเหตุที่ต้องตีความเรื่องเขตแดนบนเข้าพระวิหาร และต่อมานางสมเด็จอนเซนผู้นำกัมพูชา ได้กล่าวว่า ถ้าหากพบกลุ่มธรรมยาตราให้ทหารกัมพูชาสังหารทิ้งทันที โดยไม่ต้องถามหรือรอคำสั่ง

ต่อมาวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 หลังจากได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายทหารนำตัวกลับมา ได้กลุ่มธรรมยาตราจึงได้มาปฏิบัติธรรมประท้วงต่อที่บริเวณผามอีแอง อีกประมาณหนึ่งสัปดาห์ แต่ถูกชาวบ้านต่อต้านให้ออกจากพื้นที่ประท้วงเนื่องจากอุทยานแห่งชาติถูกปิด ชาวบ้านเดือดร้อนขายของไม่ได้ ไม่ว่าจะถูกปาสิ่งของ หรือด่าว่า ก็ไม่มีใครตอบโต้ ทุกคนนั่งทำสมาธิและสรวตมนต์ นอกจากนั้นยังถูกขอร้องจากฝ่ายทหารให้ออกจากพื้นที่ (ผู้จัดการออนไลน์, 17 กรกฎาคม 2551)

ผลงาน

จากการเดินธรรมยาตรา gob กู้รักษาแผ่นดินไทยในกรณีเข้าพระวิหาร จำกบริเวณหน้าศาลาหลักเมืองศรีสะเกษ ผ่านอำเภอพยุห์ อำเภอศรีรัตนะ อำเภอ กันทรลักษ์ เข้าสู่เขตอุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร ทำให้กรณีเข้าพระวิหารเป็นกระแสข่าวที่ได้รับความสนใจ ทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ในอำเภอ กันทรลักษ์

จากการปืนรัวลดหนาเข้าไปนั่งสมาธิ แล้วถูกทหารกัมพูชาจับกุมตัวไว้และทหารไทยนำตัวกลับมาได้ ทำให้เกิดประเด็นตีความเรื่องเขตแดนบนเข้าพระวิหาร และการเพิ่มกำลังทหารฝ่ายกัมพูชา

บริเวณเข้าพระวิหารประมาณ 600 นาย ส่วนทหารไทยได้เสริมกำลังเพิ่มขึ้นเล็กน้อยประมาณ 200 นาย

4.4 กลุ่มกำลังแผ่นดิน

ความเป็นมา

กลุ่มกำลังแผ่นดิน เกิดขึ้นมาจากอุดมการณ์ในความรักท้องถิ่น บุคคลที่เข้ามาร่วมกลุ่ม จะมาด้วยความสมัครใจ ไม่มีการแบ่งแยกในเรื่องสถานะภาพทางสังคม เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา หรือฐานะ โดยมีอุดมการณ์ และความศรัทธาที่เป็นที่ตั้ง กลุ่มกำลังแผ่นดินก่อตั้งโดย กิติศักดิ์ พันภัย เป็นหัวหน้า กลุ่ม พร้อมด้วยสมาชิกส่วนใหญ่ซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่อำเภอภูแล จังหวัดเชียงราย เพื่อทำการเคลื่อนไหว กิจกรรมการเมืองในภาคประชาชน จากข้อพิพากรณ์เข้าพระวิหาร อันเป็นกระแสที่ได้รับความสนใจ เป็นอย่างมากทั้งในประเทศและนอกประเทศ จึงได้สร้างกลุ่มกำลังแผ่นดิน ให้มีบทบาทที่สำคัญในการ ต่อสู้ทางคืนเข้าพระวิหาร และการอนุรักษ์และปกป้องทรัพยากรธรรมชาติตาม แนวชายแดนเทือกเขา พนมดงรัก โดยการส่วนพันธุ์ไม้หายากและป่าไม้พะยุง

หัวหน้ากลุ่มกำลังแผ่นดิน เป็นคนอำเภอภูแลโดยกำเนิด เป็นชาวบ้านภูแลที่มีเชื้อ เสียง และมีศักยภาพในพื้นที่ มีความสัมพันธ์สามารถประสานได้ทั้ง ฝ่ายทหาร ฝ่ายปกครอง ฝ่ายตำรวจ หน่วยงานราชการและภาคประชาชน ในพื้นที่อำเภอภูแล จึงได้ทำกิจกรรมการเมืองในภาค ประชาชน อันมีบทบาทในพื้นที่ชายแดนเข้าพระวิหาร โดยมีความเป็นอิสระไม่ขึ้นลงกับภาครัฐ หรือ พังคำสั่งจากภายในประเทศ ให้การตัดสินใจและสั่งการ ในการขับเคลื่อนกลุ่ม เกิดจากหัวหน้ากลุ่ม กำลังแผ่นดินกับที่ปรึกษากลุ่ม ในแบบเบ็ดเต็มเด็ขาด

โครงสร้างกลุ่ม

กิติศักดิ์ พันภัย เป็นหัวหน้ากลุ่ม

สิบตรียุทธพันธ์ ผิวงาม เป็นเลขานุการ เป็นชาวบ้านภูแล ด้วยคำ เป็นที่ปรึกษา

สมาชิกกลุ่มเป็นชาวบ้านกอก หมู่ 11 ตำบลกระแซง และประชาชนในเขตเทศบาลอำเภอ กันทรลักษ์ ประมาณ 100 คน มีนักช่าว ทหารในกองทัพ ข้าราชการ และมีนักธุรกิจอีกหลายคน ทั้งในพื้นที่และอยู่กรุงเทพ ที่ไม่ประสงค์ออกนามให้การสนับสนุนกลุ่มกำลังแผ่นดิน

แนวคิด หัวหน้ากลุ่มกำลังแผ่นดิน คือการเอา “เข้าพระวิหาร” ดินแดนไทยคืนกลับมา โดย ประกาศยึดถือเส้นสันปันน้ำเท่านั้น ซึ่งภูมิรัฐศาสตร์เข้าพระวิหาร นั้นชัดเจน

ไม่ยอมรับแผนที่มาตราส่วน 1: 200,000 ที่ฟรั่งเศษทำให้กัมพูชาสมัยที่เป็นเมืองขึ้น ที่กินเข้ามา ในดินแดนไทย 1.8 ล้านไร่

ถอนตัวออกจากสมาคมอาชีวศึกษาโลก ไม่ยอมรับคำตัดสินของศาลโลก ย้อนไปถึงคำพิพากษาเมื่อปี 2505

ส่งทหารไปตีอีดเจาภูมิเชือกับเข้าพระวิหาร คืนกลับมา ทั้งบริเวณปราสาททั้งหมดจนถึงเป็นตัวดี

ตำแหน่งในสังคม กลุ่มกำลังแผ่นดินเป็นขบวนการทางสังคมขนาดเล็ก มีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นชาวกันทรลักษ์ ที่อยู่ในพื้นที่ เป็นประชาชนในเขตเทศบาลและในหมู่บ้าน ในอำเภอ กันทรลักษ์ มีนักข่าว ทหารในกองทัพ ข้าราชการ และมีนักธุรกิจอีกหลายคน ทั้งในพื้นที่และอยู่กรุงเทพ ที่ให้การสนับสนุน

จุดหมาย มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ใน การผลักดันให้รัฐบาล กระทรวงการต่างประเทศ และกองทัพ ให้ทำหน้าที่ปกป้องดินแดน พร้อมต้องการให้กองทัพ ผลักดันชาวกัมพูชา ทหารกัมพูชาออกจากรัฐพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร โดยมีแนวคิด คือการเอา “เข้าพระวิหาร” ดินแดนไทยคืนกลับมา

รูปแบบองค์กร กลุ่มกำลังแผ่นดินมี เครือข่ายขบวนการ ตั้งแต่ระดับราษฎร นักเคลื่อนไหวในพื้นที่ นักธุรกิจ นักข่าว ทหารในกองทัพ ข้าราชการ และมีนักธุรกิจอีกหลายคน ให้การสนับสนุน

การระดมทรัพยากร จากการสนับสนุนทั้งเงิน สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เคลื่อนไหว อาหารและเสบียงสมาชิกส่วนใหญ่ที่เป็นคนในพื้นที่ ข้าราชการ นักธุรกิจและผู้ให้การสนับสนุนอย่างเหลือ ทั้ง เปิดเผยและไม่เปิดเผยตัว

ยุทธศาสตร์ กลุ่มกำลังแผ่นดินมีการเคลื่อนไหวจะกระทำการด้วยตนเองโดยตรง ไม่เรียกร้องผ่านกลไกทางการเมือง โดยมีการเคลื่อนไหวจะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวมของชาติ มียุทธวิธีที่มีศักยภาพในพื้นที่ ได้มีการปรึกษาหารือวางแผนเตรียมไว้เป็นอย่างดีแล้วกับฝ่ายทหารจากกองทัพ ใน การที่ต้องการทางคืนเอ้าเข้าพระวิหารดินแดนของไทย นั้นให้คืนกลับมา

การระดมมวลชน กลุ่มกำลังแผ่นดินสามารถระดมสมาชิกได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นชาวบ้าน และมวลชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กันทรลักษ์อยู่แล้ว มีนักข่าวที่ร่วมเป็นสมาชิกที่อยู่ในพื้นที่ มีทหารกรมกองที่อยู่ในพื้นที่ มีข้าราชการที่อยู่ในพื้นที่ และมีนักธุรกิจ ทั้งในพื้นที่ และกรุงเทพ จึงสามารถทำกิจกรรมเคลื่อนไหวได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากความคุ้นเคยและมีศักยภาพในพื้นที่

วากกรรมที่ใช้ “รวมพลคนรักเข้าพระวิหาร”, “กลุ่มกำลังแผ่นดิน สร้างสรรค์ ทำความดี เพื่อชาติบ้านเมือง” มีการใช้ เพลงสุดแผ่นดิน, เพลงตื่นเต้นชาวยาไทย, เพลงเราสู้, เพลงรักเมืองไทย ที่นำมารองใช้ในการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดความสามัคคี ปลูกใจ และผ่อนคลาย ขณะทำการเคลื่อนไหวในการปราศรัย

องค์กรมีลักษณะโดดเด่น กลุ่มกำลังแผ่นดินมีศักยภาพในพื้นที่ มีความสัมพันธ์สามารถประสานได้ทั้ง ฝ่ายทหาร ฝ่ายปกครอง ฝ่ายตำรวจ หน่วยงานราชการและภาคประชาชน ในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ จึงได้ทำกิจกรรมการเมืองในภาคประชาชน มีบทบาทในพื้นที่ขยายด้วยเข้าพระวิหารตาม อุดมการณ์ของกลุ่ม โดยมีความเป็นอิสระไม่ขึ้นตรงกับภาครัฐ หรือฟังคำสั่งจากภายในได้

การตัดสินใจและสั่งการในการขับเคลื่อนกลุ่ม เกิดจากหัวหน้ากลุ่มกำลังแผ่นดินกับที่ปรึกษากลุ่ม ในแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด

กิจกรรมกลุ่ม

กิจกรรมพื้นฐานก่อนการเคลื่อนไหวเข้าพร่าวิหาร

ในวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2554 กลุ่มกำลังแผ่นดิน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ทหารพวน เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเข้าพร่าวิหาร เจ้าหน้าที่ป่าไม้ และชุมชนผู้สืบทอดเชื้อชาติแคนศรีสะเกษ ร่วมกันจัดกิจกรรม ปลูกต้นไม้ คืนป่าชายแดน เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในการอนุรักษ์พันธุ์ไม้สงวน ได้ปลูกต้นไม้พะยุง ตามชายแดนเทือกเขาพนมดงรัก หลังจากที่ในพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชานั้น พบร่องรอยการลักลอบตัดไม้ทำลายป่ากันอย่างต่อเนื่อง ทำให้จำนวนต้นไม้ในป่านั้นลดน้อยลงโดยเฉพาะไม้พะยุง โดยมีหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพวนที่ 23 ได้สนับสนุนโดยการนำพันธุ์ไม้ต่างๆ ที่ได้เพาะชำไว้ เช่น ไม้พะยุง ไม้มะค่า ไม้ประดู่ และไม้ยางนา ได้ทำการแจกจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่และประชาชน ที่เดินทางมาร่วมกิจกรรมการปลูกป่าซึ่งมีเป้าหมาย กันอยู่ที่ 10,000 ต้น โดยเริ่มปลูกจุดที่ 1 ที่เนินบันดาเวเข้าพร่าวิหาร จุดที่ 2 ที่ห้วยตามาเรียและภู มะເຊືອ จุดที่ 3 ช่องพระพลัย จุดที่ 4 คือช่องໂພຍ ทำการปลูกในทุกวันเสาร์จนครบ 10,000 ต้น (ประโยชน์ อุดมเดช, 2554: เว็บไซต์)

กิจกรรมเฉพาะการเคลื่อนไหวเรื่องเข้าพร่าวิหาร

กลุ่มกำลังแผ่นดิน ทำการสนับสนุนทหารด้านเสบียงและ อุปกรณ์ที่จำเป็นในแนวหน้า และค่อยสนับสนุนกลุ่มนี้ ๆ ที่มาประท้วงเรื่องเข้าพร่าวิหารเป็นระยะ ๆ เริ่มต้นจากวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ต่อมา วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2553 จนถึง วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2554

วันที่ 16-18 ธันวาคม พ.ศ. 2554 ทำประชาพิจารณ์ ถามความคิดเห็นจากประชาชนเรื่อง การคัดค้านการถอนทหาร ออกจากเข้าพร่าวิหาร (ผู้จัดการออนไลน์, 18 ธันวาคม 2554)

วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2554 ทำพิธีatabปักแผ่นดิน ข้างสูงปู่ บนเข้าพร่าวิหารประจำพื้นที่ 4.6ตารางกิโลเมตร คือดินแดนของไทยไม่ยอมรับ ขอบเขตอำนาจศาลโลก ICJ สนับสนุนและพร้อมต่อสู้ ในการทางคืนเข้าพร่าวิหาร โดยยึดถือสันนิษฐาน เท่านั้น (ผู้จัดการออนไลน์, 21 ธันวาคม 2554)

ผลงาน

ทำประชาพิจารณ์ ถามความคิดเห็นจากประชาชนในพื้น เรื่องการถอนทหาร ออกจากเข้าพร่าวิหาร และพิธีatabปักแผ่นดินแสดงสิทธิ์ความเป็นเจ้าของ ซึ่งส่งผลให้ ทางกองทัพตัดสินใจไม่ยอมถอนทหารออกจากเข้าพร่าวิหาร และไม่ทำตามคำสั่งของรัฐบาล

4.5 บทบาทของขบวนการทางสังคมทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน กับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้นำมาใช้ ในการเคลื่อนไหว

จากการศึกษาขวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ในการประท้วงกรณีข้อพิพาทเข้าพระราชวิหาร ในตลอดระยะเวลาที่ข่าวคราวเรื่องเข้าพระราชวิหารได้รับรู้ถึงประชาชนชาวไทยอย่างต่อเนื่อง ในการที่ รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช โดย นายนพดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้ลงนามแถลงการณ์ร่วม (Joint Communiqué) สนับสนุนการขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระราชวิหารเป็นมรดกโลก แต่เพียงฝ่ายเดียวของกัมพูชา จึงได้เกิดกระแสคัดค้านของสังคม ได้เกิดการเคลื่อนไหวทั้งในกรุงเทพและในจังหวัดต่างๆ ประชาชนทุกสาขาอาชีพ ได้รวมตัวกันแสดงพลังปกป้องดินแดนเข้าพระราชวิหาร และข้อพิพาทในกรณีพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร มีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจากกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เช่นกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พรม) กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่เป็นชาวบ้านทรัลักษ์อยู่ในพื้นที่ โดยทั้ง 3 กลุ่ม มีการจัดระเบียบภายในขบวนการและมีจุดเน้นในเป้าหมายที่ชัดเจน แล้วเปิดรับสมาชิกที่เข้ามาร่วมตัวกันด้วยความสมัครใจ โดยไม่มีการแบ่งแยกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ฐานะ หรือสถานะภาพทางสังคม อันมีอุดมการณ์เป็นสิ่งสำคัญ เป็นตัวเชื่อมในการมาร่วมตัวกัน โดยให้ความสำคัญกับกลไก (mechanism) ให้มีการพัฒนาในลักษณะเป็น ขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ (specific social movement) ได้มีการจัดองค์กรขึ้นมา มีการปลุกเร้า (agitation) สร้างความเป็นกลุ่มก้อน (esprit de corps) สร้างขวัญกำลังใจ (morale) สร้างอุดมการณ์ (ideology) และยุทธวิธี (tactics) ภายในกลุ่มขึ้นมา (Blumer, 1951: 6381; อ้างอิงจาก มนีมัย ทองอยู่, 2557: 37-45) ในการสร้างขวนการ มีการเคลื่อนไหวที่กระทำได้ด้วยตนเอง กิจกรรมการเคลื่อนไหวนั้นสามารถกระทำได้ง่าย เนื่องจากรัฐบาล เปิดโอกาสให้มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้ ในภาวะสังคมแบบเปิดที่มีเสรีภาพ มีสิทธิในการประท้วง เสนอข้อเรียกร้อง ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประท้วง การจัดเวทีปราศรัย การเดินขวนรณรงค์ การจัดสัมมนาทางวิชาการ การรวบรวมรายชื่อคัดค้านให้แตลงการณ์ร่วมดังกล่าวที่ไม่มีผลทางกฎหมาย ดังนั้นทางกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พรม), กลุ่มธรรมยาตรา, กลุ่มกำลังแผ่นดิน จึงใช้แนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity) (Eisinger, 1973; อ้างอิงจาก มนีมัย ทองอยู่, 2557: 86-89) ในการที่รัฐบาลและในท้องถิ่นพื้นที่ ได้เปิดโอกาสให้กิจกรรมการเคลื่อนไหวนั้นสามารถกระทำได้ โดยทั้ง 3 กลุ่ม มีอุดมการณ์ความเชื่อ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการจะปกป้องผลประโยชน์ของชาติร่วมกัน จึงเริ่มมีการเคลื่อนไหวได้เกิดกิจกรรมแสดงออกที่ไม่ต้องการสูญเสียอธิปไตย ให้กับต่างชาติ

กลุ่มธรรมยาตรา ซึ่งเป็นขวนการทางสังคมขนาดเล็ก มีเครือข่ายขวนการระดับภาคภูมิ ชานา นักปฏิรูปธรรม พระสงฆ์ ได้ทำการเคลื่อนไหวที่กระทำด้วยตนเองโดยตรง ไม่ผ่านกลไกทางการเมืองได้จัดเดินธรรมยาตรารอบก្នុរកษาแผ่นดินไทยในกรณีเข้าพระราชวารามณฑลบูรพา เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ด้วยระยะทาง 100 กิโลเมตร เริ่มเดินจากบริเวณหน้าศาลหลักเมืองศรีสะเกษ ผ่านอำเภอพยุห์ อำเภอศรีรัตน์ อำเภอ กันทรลักษ์ โดยใช้วาทกรรมกล่าว斥斥ที่ได้ปราศรัยตาม

การเมืองได้จัดเดินธรรมยาตรากรอบถูรักษาแผ่นดินไทยในกรณีเข้าพระวิหารณฑลบูรพา เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ด้วยระยะทาง 100 กิโลเมตร เริ่มเดินจากบริเวณหน้าศาลหลักเมืองศรีสะเกษ ผ่านอำเภอพยุห์ อำเภอศรีรัตนะ อำเภอ กันทรลักษ์ โดยใช้วาทกรรมกล่าวขานที่ได้ประสรัยตามเส้นทางที่ผ่าน ว่า “ธรรมยาตรากรอบถูรักษาแผ่นดินไทยในกรณีเข้าพระวิหารณฑลบูรพา” เพื่อมุ่งสู่ อุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหารในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ เมืองหน้าด่านทางขึ้นไปเข้าพระวิหาร โดยมี การเดินถือธงชาติไทย และสวดมนต์ มีการพูดคุยกับประชาชนในข้างทางที่กลุ่มธรรมยาตราได้เดินผ่าน ใช้แนวคิดชาตินิยม (nationalism) (Benedict Anderson, 1991; อ้างอิงจากชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2552: 7-8) ในทางแనร่วมและสมาชิกมาเพิ่มมีการเชิญชวนมวลชนให้มาร่วมเคลื่อนไหว ในฐานะคนไทยที่ต้องการแสดงออกในความรักชาติ รักแผ่นดิน มีการเดินขบวนเคลื่อนไหวประท้วง ซึ่งในปัจจุบัน ได้กลายเป็นส่วนหนึ่ง ของระบบประชาธิปไตยสมัยใหม่ และได้ใช้ยุทธวิธิตามช่องทางระบบ การเมืองปกติ (convention) เป็นยุทธวิธิการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม (tactic social movement) ของ (Sidney Tarrow, 1999; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 161-164) ซึ่ง เป็นคล้ายๆ การเดินขบวนแต่มีรูปแบบเหมือนนักบวชปฏิบัติธรรม ห่มขาว โภนหัวโล้น พร้อมกับมี พระสงฆ์มาร่วมขบวนการเคลื่อนไหวด้วย มีการปราศรัยเป็นช่วง ๆ พร้อมมีการร้อง เพลงสุดแผ่นดิน, เพลงตีต่อรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย ที่ไปสนับสนุนการขอเข้า ทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก แต่เพียงฝ่ายเดียวของกัมพูชา ตามระยะเวลาที่ได้เดินผ่าน เพื่อนำไปสู่เข้าพระวิหาร

กลุ่มมวลชนต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และกลุ่ม กำลังแผ่นดินในพื้นที่ ได้มาร่วมตัวกันโดยความสมัครใจ ในวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2551 โดยมีแนวคิด และทัศนะคติร่วมกัน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองของขบวนการเคลื่อนไหว โดยทั้ง 3 กลุ่ม ใช้ แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) ของ เดวิด บี. ทรูแมน (David B. Truman, 1951; อ้างอิงจาก จุมพล นิมพานิช, 2550: 13-16) ในการมาร่วมตัวกัน โดยมีผลประโยชน์ในด้าน อุดมการณ์ความเชื่อ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมาปกป้องผลประโยชน์ของชาติร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์จะ ทำให้นโยบายของรัฐบาล เป็นไปในทิศทางที่กลุ่มตันนั้นต้องการ จึงได้สร้างเป็นขบวนการที่มีการจัด ระเบียบโครงสร้างขึ้นมา ที่มีผลประโยชน์ทางการเมืองที่เหมือนกัน และทำหน้าที่กระตุ้นเร่งเร้าให้ ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง ให้สนใจเรื่องดินแดนเข้าพระวิหาร ทำหน้าที่เป็นองค์กรในการ รวบรวมผลประโยชน์ของกลุ่ม เพื่อก่อต้นระบบการเมือง ให้กำหนดนโยบายตามเป้าหมาย หรือ จุดมุ่งหมายของกลุ่มให้บรรลุผล โดยได้จัดกิจกรรมร่วมกัน ที่ศาลหลักเมือง ถนนเข้าพระวิหาร อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

มีเวทีปราศรัย การแสดงดนตรี ตั้งแต่ 5 โมงเย็นจนถึง 4 ทุ่ม มีการร้องเพลงปลุกใจ อ่านบทกวี ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกสามารถเรียกร้องให้เสียสละแม้กระทั่งชีวิต หลังเลือดหรือยอมตาย ว่าอย่าขายชาติ ทรยศชาติ สร้างอารมณ์ความรู้สึกความคิดว่าด้วยชาติ มีการร่วมร้องเพลงสุดแห่น din เพลงตีนเต็ดชาวไทย เพลงเราสู้ เพลงรักเมืองไทย ที่นำมาร้องใช้ในการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดความสามัคคี ปลุกใจ และผ่อนคลาย ขณะทำการปราศรัย ใช้วิธีการแบบเป็น ลัทธิชาตินิยม (ชาณวิทย์ เกษตรศิริ, 2552: 6-7) ซึ่งทั้ง 3 กลุ่ม ได้ใช้แนวคิดชาตินิยม (nationalism) (Clifford Greertz, 1963; อ้างอิงจาก ฮิรยุทธ บุญมี, 2547: 32-34) โดยแกนนำได้ขึ้นเวทีปราศรัยสลับกัน กล่าวเรื่องจิตสำนึกร่วมในความรักชาติ การสืบสายเลือดเชื้อชาติเดียวกัน ภาษาเดียวกัน ที่มีความเป็นมาในประวัติศาสตร์การสร้างชาติ และบรรณาภพแห่งดินแดนไทย เพื่อมาสร้างเป็นอัตลักษณ์ในการสร้างอุดมการณ์ของขบวนการเพื่อหาแนวร่วมและสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้น ทำให้ขบวนการมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น และแกนนำได้กล่าวโجمตี ประธาน รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช โดย นายพนัดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ที่ได้ลงนามแถลงการณ์ร่วม (Joint Communiqué) สนับสนุนการขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก แต่เพียงฝ่ายเดียวของกัมพูชา ว่าขายชาติ ทรยศชาติ เป็นคนไทยหัวใจเฒ่า

กลุ่มทั้ง 3 กลุ่มเปิดรับผู้ให้การสนับสนุนจาก สมาชิก เครือข่าย ห้างร้าน เป็นเงิน วัสดุสิ่งของที่ต้องใช้ในการเคลื่อนไหวในการชุมนุม ที่ยินดีจะมอบทรัพยากรให้เป็นทุน ซึ่งเป็นทรัพยากรภายนอกที่จะถูกนำมาใช้ในการ ได้ใช้ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (resource mobilization-RM) (Edwards and McCarthy, 2007; อ้างอิงจาก มนีมัย ทองอยู่, 2557: 67-73) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้านได้แก่ ทรัพยากรด้านหลักธรรมจริยา (moral resource) การได้รับความชอบธรรม (legitimacy) การสนับสนุนร่วมมือ (solidarity support) การสนับสนุนกำลังใจ (sympathetic support) และการสนับสนุนจากผู้มีเชื่อเสียงในสังคม ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม (cultural resource) ในการจัดกิจกรรมประท้วง การจัดการแสดงช่าว การจัดประชุม องค์ความรู้ทางยุทธศาสตร์ เป็นต้น ทรัพยากรด้านองค์กร – สังคม (social-organizational resource) คือสามารถเข้าถึงองค์กรส่วนท้องถิ่น บริษัทห้างร้าน องค์กรเอกชน วัด ชุมชนในหมู่บ้านในพื้นที่กันทรลักษ์ ได้ใช้วิธีการสร้างแนวร่วมจัดตั้งสมาชิกให้เป็นอาสาสมัคร ทั้งทรัพยากรมนุษย์ (human resource) มีความต้องการนักพูด นักประชาสัมพันธ์ ครุภูมิทักษะ และความชำนาญในการปราศรัย แพทย์พยาบาล ที่เคยดูแลสมาชิก หน่วยเมืองมีคติความ และแรงงานในการช่วยเหลือภัยสิ่งของ ระดมทรัพยากรวัตถุ (material resource) เงินตรา ทรัพย์สิน รถยนต์ เครื่องขยายเสียง เครื่องอุปกรณ์บริโภค วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเคลื่อนไหว เป็นต้น โดยมีแกนนำทั้ง 3 กลุ่มเป็นผู้วางแผนยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรจากผู้สนับสนุน ซึ่งก็ได้รับมีตั้งแต่ข้าราชการแห่ง น้ำดื่ม ผลไม้ กาแฟ นม่าปลากระปองของกินทุกชนิด รถรับขนส่ง เครื่องเสียงในการปราศรัย ที่นอนหมอนมุ้ง เต้นทันนอนกลางแจ้ง พร้อมมีการรับ

บริจาคมนุษย์ให้การสนับสนุน ซึ่งได้เชิญชวนสื่อมวลชนให้มาทำข่าว ทั้งหนังสือพิมพ์และทีวีทุกช่อง และได้สร้างมิตรกับเจ้าหน้าที่ ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครองที่มาดูแลรักษาความปลอดภัยให้ พร้อมทั้ง ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนทั่วประเทศและในพื้นที่เข้ามาร่วมในการเคลื่อนไหว ประท้วงขึ้นไรัฐบาล และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ โดยกล่าวหาว่าเป็นรัฐบาลขายชาติ ขายแผ่นดินไทยให้กับกัมพูชา แล้วจะได้เคลื่อนไหว เดินทางไปปักหลักประท้วงที่อุทยานแห่งชาติ เข้าพระวิหาร ตำบลเสารองซัย อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

กลุ่มธรรมยาตราได้เดินเท้าไปยังอุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหารในวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2551 และได้การเดินท่องเที่ยวชมโบราณสถานอีกด้วย ตั้งเวทีประท้วง โดยเรียกร้องให้นำเอาอนุสัญญาโตเกียว พ.ศ. 1941 มาใช้แก่ไขปัญหาเข้าพระวิหาร และเสนอให้รัฐบาลไทยเจรจา กับรัฐบาลกัมพูชา เพื่อร่วมกันปกป้องมณฑลบูรพา ที่อุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร มีการเชิญชวนระดมมวลชนเพื่อให้การสนับสนุนกลุ่มธรรมยาตรา ได้ใช้ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (resource mobilization-RM) (Edwards and McCarthy, 2007; อ้างอิงจาก มนีมัย ทองอยู่, 2557: 67-73) ในการขอรับการสนับสนุนทั้ง เงิน สิ่งของ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเคลื่อนไหว และเครื่องอุปโภคบริโภค โดยจากการรับ บริจาคที่มีผู้ให้การสนับสนุน ที่อยู่ในพื้นที่และจากกรุงเทพ โดยมีบุคคลที่ความศรัทธาให้การสนับสนุน เชิญชวนให้ประชาชนในพื้นที่ ให้มาเข้าร่วมทำกิจกรรมบนผืนดินเข้าพระวิหาร ต้องการนักพูด มากช่วยในการปราศรัย ใช้สื่อมวลชนให้ทำข่าวประชาสัมพันธ์ ต่อมาใช้ยุทธวิธีการขัดขวางท้าทาย ระบบการเมืองปกติ (disruptive) เป็นการกระทำการแบบท้าทายชี้งหน้า (direct action) ที่ไม่ผิดกฎหมาย แต่ใช้ความกล้าหาญ กล้าได้กล้าเสีย ได้ทำการอารยยะขัดขืน (civic disobedience) (Sidney Tarrow, 1999 and Mark Traubott, 1995; อ้างอิงจาก ประภาส ปันตกแต่ง, 2552: 161-164) ได้ทำพิธีการเคลื่อนบ้านอธิปไตยไทยโดยมีมวลชนที่เข้าไปสนับสนุนเข้าพระวิหารได้ช่วยกัน แบกเคลื่อนบ้านอธิปไตยไทยเพื่อให้เคลื่อนไปยังเขตแดนสู่ตัวปราสาทพระวิหารให้ได้มากที่สุด แต่ก็ โ顿ขัดขวางจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และตำรวจน้ำที่ได้รับคำสั่งมาจากรัฐบาล ให้นำสกัดมีอ็บ ดังนั้น จึงสามารถทำการเคลื่อนบ้านอธิปไตยไทยไปได้ถึงบริเวณสุดถนนบนผืนดินที่ท่านนั้น โดยมี สื่อมวลชนได้เสนอข่าวออกไปสร้างความสนใจต่อสังคมสาธารณะเป็นระยะ ๆ กลุ่มธรรมยาตรา ได้ปักหลักนานมานานถึง วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เวลา 6 โมงเช้า สมาชิกกลุ่มธรรมยาตรา จึงตัดสินใจทำการปันรั่วลดหนามเข้าไปนั่งสมาธิใกล้กับบุรพาราม บ้านเรือนร้านค้าของชาวกัมพูชา ประมาณ 30 เมตร มีสมาชิกกลุ่มธรรมยาตรา จำนวน 3 คน คือ นายวิชาญ หับช้อน อายุ 65 ปี นางชนิกาญจน์ เก่งนอก อายุ 45 ปี และพระคำพ่อง ได้ปันขามรั่วประตูเหล็กเข้าไป ในเขตที่กัมพูชา ปลูกบ้านเรือนอยู่ และได้นั่งสมาธิประท้วงที่บริเวณสะพานไม้ทางข้ามเข้าไปสู่เขตปราสาทพระวิหาร ทางทหารกัมพูชาโดย ร.อ.ทอย บุรินทร์ จึงได้เข้าไปทำการจับกุมตัวสมาชิกกลุ่มธรรมยาตรา และ ควบคุมตัวไว้ที่บริเวณปราสาทโคปุรีชั้นที่ 2 ต่อมา ร.ท.วีระพงศ์ สังเว ผบ.ร้อย ทพ.2306 ได้เข้าไป

เจรจากับฝ่ายกัมพูชาเพื่อขอให้ปล่อยตัวคนไทยทั้ง 3 คนอกมา แต่ว่าไม่ได้ผล โดยฝ่ายกัมพูชายืนยันว่าจะดำเนินคดีตามกฎหมายต่อบุคคลทั้ง 3 ในฐานะที่บุกรุกเข้าไปในเขตกัมพูชา ต่อมานายเสนีย์ จิตตเกزم ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ พร้อมด้วย พล.ต.กนก เนตรគะสนะ ผู้บัญชาการกองกำลังสุรนารี (ผบ.กกล.สุรนารี) ได้นำกำลังพลประมาณ 300 อาวุธครบมือ เข้าไปชิงนำตัว 3 คนไทยอกมา (ผู้จัดการออนไลน์, 15 กรกฎาคม 2551)

หลังจากนั้นกัมพูชาจึงได้เคลื่อนกำลังทหารกองพลน้อยที่ 43 กับกำลังผสมกองพลน้อยที่ 795 เป็นอดีตทหารฝ่ายกัมพูชาประชาธิปไตย (Democratic Kampuchea) หรือ “เขมรแดง” ที่เข้าร่วมกับกองทัพรัฐบาลหลังสังคมรากกลางเมืองสงบลง เป็นที่เข้าใจกันว่าทหารเหล่านี้มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ และมีจำนวนไม่น้อยเคยประจำการอยู่ที่ปราสาทพระวิหารมานานนับสิบปี ทำให้กำลังพลฝ่ายกัมพูชาที่เข้าพระวิหารเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 600 นาย จึงได้เกิดความตึงเครียดระหว่างทหารไทยกับทหารกัมพูชา และได้มีการเสริมกำลังทหารจากทั้งสองฝ่ายเพิ่มขึ้น (ผู้จัดการออนไลน์, 17 กรกฎาคม 2551)

ต่อมา พล.อ.อนุพงษ์ เพื่อจินดา ผู้บัญชาการทหารบก ในขณะนั้นได้ลงนามในคำสั่งให้เคลื่อนกำลังพลประชิดชายแดน ในวันที่ 16 กรกฎาคม 2551 โดยเฉพาะกำลังจากกองพลหน่วยรบพิเศษที่ 1 จังหวัดพบuri กรมทหารปืนใหญ่และกองพลทหารราบที่ 3 โดยให้ พล.ท. สุจิตร สุทธิประภา แม่ทัพภาค 2 เป็นผู้บัญชาการพื้นที่รับผิดชอบ รวมกับกำลังพลในพื้นที่ หากมีสถานการณ์รุนแรงก็สามารถใช้กำลังทหารได้ทันทีโดยกองกำลังสุรนารี (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, วันที่ 17 กรกฎาคม 2551)

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้ระดมมวลชนที่เป็นพันธมิตรในจังหวัดต่าง ๆ เครือข่ายองค์กร จากทุกภาคทั่วประเทศ โดยต้องการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนความเชื่อที่รัฐผลิตมาให้เปลี่ยนแนวคิดของสังคมสาธารณะให้มีความเชื่อเปลี่ยนไปจากเดิม ได้รวมตัวตั้งหลักที่บริเวณทางโค้งถนนกันทรลักษ์-เข้าพระวิหาร บ้านโนนขาขาด ตำบลเสารังชัย อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ระดมเรียกสมาชิก มวลชนเพื่อให้เข้ามาสนับสนุนได้เช่นกัน ภูษภีการระดมทรัพยากร (resource mobilization-RM) (Edwards and McCarthy, 2007; อ้างอิงจาก มนเมย ทองอยู่, 2557: 67-73) ด้านทรัพยากรมนุษย์ (human resource) ให้สมาชิกกลุ่มพันธมิตรฯ จากจังหวัดต่างๆ มาสมทบและประชาชนในพื้นที่ให้มาร่วมชุมนุมด้วย และด้านทรัพยากรวัตถุ (material resource) โดยยกยันต์ ติดเครื่องขยายเสียง ของสมาชิกหลายคัน พร้อมกับสะเบียงอาหาร และสื่อมวลชนให้มาร่วมทำข่าว ซึ่งรวมแล้วมีประมาณ 1,000 คน ที่นำโดย นายวีระ สมความคิด แกนนำกลุ่มพันธมิตรฯ ที่เดินทางมาจากหลายจังหวัด พร้อมuhnวนรณยนต์ จะเคลื่อนไปที่อุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร เพื่อชุมนุมทางคืนเข้าพระวิหาร ขับไล่ชาวกัมพูชาให้ออกไปจากเขตแดนไทย ที่เชิงเข้าพระวิหาร พร้อมให้กำลังใจทหารไทยที่ตั้งกำลังปักป้องแน่นดินไทยอยู่ข้างเดนเข้าพระวิหาร แต่ปรากฏว่า ได้มีกลุ่มชาวบ้านภูมิชrorol ประมาณ 200 คน นำโดย นายบุญมี บัวตัน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เสารงชัย กลุ่มของพรรคพลังประชาชน (พปช.) ได้นำชาวบ้านไปปิดถนนพร้อมทั้งตั้งเต็นท์กลางถนนขวางไม้ให้ผู้ใดผ่านขึ้นไปบนอุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร ยกเว้นรถตรวจและทหารเท่านั้น เมื่อกลุ่มพันธมิตรฯ เคลื่อนขบวนมาถึงบริเวณดังกล่าวในประมาณเที่ยงวัน ได้เกิดการกระทบกระซิบกันเล็กน้อย แต่ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งนำโดย พ.ต.อ.วัฒนา เงินหมื่น และ พ.ต.อ.นิคม อินเนิดฉาย รอง ผบก.ภ.จว.ศรีสะเกษ ได้ควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ และทางฝ่ายกลุ่มพันธมิตร จึงได้ใช้ยุทธวิธีการขัดขวางท้าทายระบบการเมืองปกติ (disruptive) ในแนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม (tactics social movement) ทำการปิดล้อมเพื่อขัดขวาง (Traubott, 1995: 43-56; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 162-163) ได้มาร่วมตัวกันพร้อมทำการปิดถนน เปิดเวทีปราศรัยบนรถกล้อติดเครื่องขยายเสียงเคลื่อนที่ได้ แกนนำผลัดกันขึ้นปราศรัย ร้องเพลงปลุกใจ อยู่ที่หน้าโรงเรียนภูมิธรรมวิทยาแทน ต่อมากว่าประมาณบ่าย 2 โมง กลุ่มพันธมิตรฯ จึงได้เคลื่อนขบวนเดินเท้าเพื่อที่จะขึ้นไปบนอุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหารอีกครั้ง โดยกลุ่มชาวบ้านที่โดนจัดตั้งมาได้ตั้งแการอสักดิ์กันอยู่ที่บริเวณทางโค้งบ้านโนนขาด เช่นเดิม ซึ่งทางตำรวจได้เชิญแกนนำทั้ง 2 กลุ่มมาร่วมกันเจรจาแต่ไม่เป็นผลเนื่องจากไม่ยอมรับฟัง ต่อมากว่า 17.15 น. นายวีระ สมความคิด ได้ขึ้นกล่าวบนหลังคารถบรรทุกกล้อ แจ้งให้กลุ่มพันธมิตรฯ ทุกคนทราบว่าในการเจรจา กันทางชาวบ้านจะให้ตัวแทนกลุ่มพันธมิตรฯ เข้าไปที่บริเวณอุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหารได้เพียง 50 คนเท่านั้น ทำให้กลุ่มพันธมิตรฯ ไม่พอใจและห่อร่องขึ้น โดยกลุ่มชาวบ้านได้หวังไม่และขอดเหล้าเข้าไปในกลุ่มของพันธมิตรฯ ที่รวมกลุ่มกันอยู่เต็มถนนกว่า 1,000 คน โดยมีตำรวจอยู่ตระหง่าน ทำให้กลุ่มพันธมิตรฯ ไม่พอใจ จึงตัดสินใจใช้ยุทธวิธีการใช้ความรุนแรง (violence) ชา尔斯 ทิลลี (Charles Tilly, 1995; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 164-165) ได้มีการเผชิญหน้า ระหว่างตีกันกับชาวบ้าน จึงทำให้เกิดการบาดเจ็บทั้งสองฝ่าย และเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน มีรายงานติดตาม 50 คน เกิดการบาดเจ็บสาหัส ลูกหนังสักึก เสียหายหลายคัน โดยส่วนมากแล้ว ชาวบ้านเป็นกลุ่มจัดตั้งของนักการเมืองในฝ่ายรัฐบาลที่มีอาการคล้ายกับคนแมสูร่า ได้ใช้มีดเข้าไล่ตีกับกลุ่มพันธมิตรฯ แม้ทางตำรวจต้องช่วยกันสักดิ้นและห้ามปรมานไม่ให้ผู้ชุมนุมกับชาวบ้านเข้าไปไล่ตีกัน แต่ก็ไม่สามารถห้ามได้เนื่องจากผู้ชุมนุมมีจำนวนมาก (ผู้จัดการออนไลน์, 17 กรกฎาคม 2551)

กลุ่มกำลังแผ่นดินประมาณ 50 คน เป็นขบวนการทางสังคมขนาดเล็ก มีสมาชิกกลุ่มเป็นชาวบ้านและประชาชนในเขตเทศบาลจำกัดกันทรัพย์ มีการเคลื่อนไหวจะกระทำด้วยตนเองโดยตรง ซึ่งการเคลื่อนไหวจะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวม ตามอุดมการณ์ของกลุ่ม ได้เดินทางมามอบเงินและสิ่งของเพื่อสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ทหารไทยที่ตั้งกำลังรักษาอธิปไตยอยู่บนเข้าพระวิหาร ที่บริเวณประตูทางขึ้นเข้าพระวิหาร ในวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 โดยได้นำสิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภค มีข้าวสารอาหารแห้ง กล้วย มะพร้าว และยาการ์มาโรค และจดหมาย นามอุปให้ทหารจากการใช้ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (resource mobilization-RM) (Edwards and McCarthy,

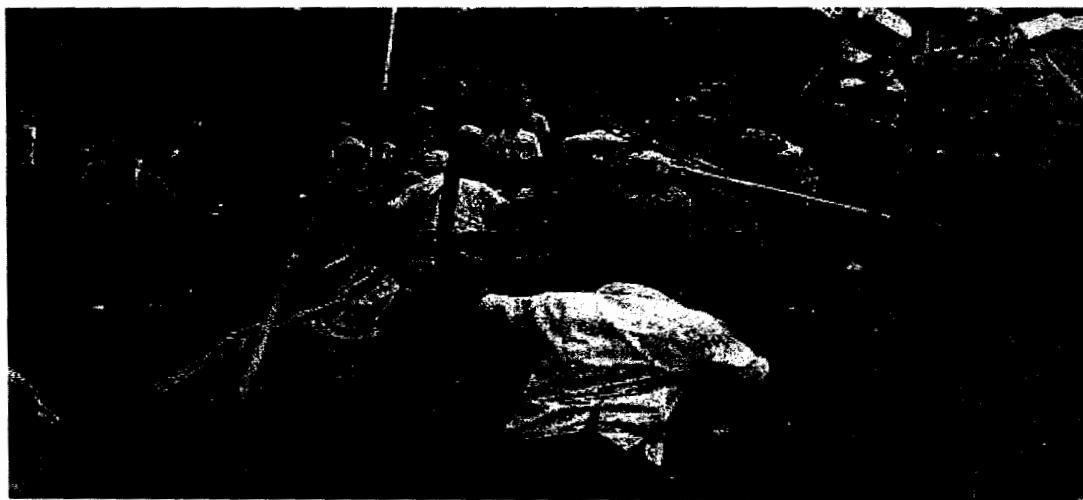
2007; อ้างอิงจาก มณีมัย ทองอยู่, 2557: 67-73) คือด้านทรัพยากรวัตถุ (material resource) ที่ได้เปิดรับบริจาคจากผู้ให้การสนับสนุน มีทั้งเงินและสิ่งของต่างๆ และเชิญสื่อมวลชน นักข่าวให้มาร่วมที่หน้าด่านทางขึ้นไปเข้าพระวิหาร มีการถือธงชาติ กล่าวถึงความรักชาติรักแผ่นดิน ใช้แนวคิดชาตินิยม (nationalism) แบบชาตินิยมทางการ (official nationalism) กล่าวถึงประวัติศาสตร์ การสร้างชาติ (Benedict Anderson, 1991; อ้างอิงจาก ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2552: 7-8) แก่นนำได้ประกาศริย่าว่ากล่าวจะเป็นประเทศไทยได้นั้น บรรพบุรุษ ต้องต่อสู้เสียสละมามากเท่าได้ ถึงเมื่วนี้ จึงต้องอกมาเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องดินแดน ไม่ให้ตกเป็นของต่างชาติ จากนั้นมีการร้องเพลงชาติไทย เพลงเร้าสู้ พร้อมจับมือกับเหล่าทหารขอให้ทำหน้าที่รักษาดินแดนเข้าพระวิหาร และทำหนังสือเป็นจดหมายส่งไปถึงกองทัพ ขอให้ผลักดันชาวกัมพูชาที่มาสร้างบ้านเรือนอยู่บนเข้าพระวิหารออกไปภายใน 7 วัน โดยมี พันโท วิชิต มักรุณ หัวหน้าฝ่ายกิจการพลเรือน กองกำลังสุรนารี เป็นผู้รับมอบ (หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน, วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2551)

คณะกรรมการปกครองภูริษากาดีนั้นแห่งนี้ในประเทศไทยในกรณีเข้าพระวิหาร-มณฑลบูรพา มีเครือข่ายขบวนการในระดับ ราษฎร ชาวนา นักปฏิรiform พระสงฆ์ มีนาคม ศรีจาม เป็นประธาน ได้ใช้แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม (tactics social movement) แบบยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (conventional) (Sidney Tarrow, 1999; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 161-164) เป็นวิธีการที่อยู่ในในบรรทัดฐานของประชาธิปไตยสมัยใหม่ ได้นำมาใช้ในการต่อต้าน กลต. กาฬสินธุ์ฯ ฝรั่งเศส 3 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับ กรณีพิพากษาที่ร้องเรียน ศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้รับเรื่อง (หนังสือพิมพ์แนวหน้า, วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2551)

นายประวัติ รัฐรัมย์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ เป็นประธานในพิธีรับมอบอาวุธปืน 150 กระบอก คืนจากชุดรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ที่หน้าที่ว่าการอำเภอแกนทรัพย์ จังหวัดศรีสะเกษ ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2552 เวลา 00.30 น. จากชาวบ้าน 13 หมู่บ้านในเขตตำบลเสาธงชัย อำเภอแกนทรัพย์ ซึ่งอาวุธปืนเหล่านี้ทางราชการได้แจกลงให้กับประชาชนที่เป็นชุดชรบ. แต่เพื่อเป็นการแสดงถึงเจตนากรณ์ของ จังหวัดศรีสะเกษ ในการที่จะรักษาความสงบเรียบร้อย ในการชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จึงได้สั่งเรียกคืนอาวุธปืนลูกของคืน และนำไปเก็บเอาไว้ที่ ที่ว่าการอำเภอชุมนุม จังหวัดศรีสะเกษ โดยหลังจากเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรฯ ได้ยุติลงแล้ว จึงจะได้นำกลับมามอบให้กับชุดชรบ.ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เช่นเดิม

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้มาร่วมตัวกันประมาณ 5,000 คน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ใน การผลักดันให้รัฐบาล กระทรวงการต่างประเทศ และ

กองทัพ ให้ทำหน้าที่ปกป้องดินแดน ได้เปิดเวทีปราศรัยแก่นักล่าวโฉมตีกกดันรัฐบาล ใช้วาทกรรม ว่า “พวกเรามีพันธุ์ชาติ ให้ออกมาร่วมกันขับไล่ รัฐบาลทุนเชิดชาติ” ที่บริเวณศาลาหลักเมือง กันทรลักษ์ อำเภอ กันทรลักษ์ ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2552 เวลา 08.00 น. ได้ระดมเรียกให้สมาชิก กลุ่มพันธุ์ชาติ จำกัด จังหวัดต่างๆ ที่ใกล้เคียง ซึ่งประกอบด้วย สุรินทร์ อุบลฯ ศรีสะเกษ หรือจาก กรุงเทพ และสมาชิกในจังหวัดอื่นๆ ที่ได้แจ้งข่าวไปล่วงหน้าแล้วให้มาร่วมตัวกันให้มากที่สุด ได้ใช้ ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (resource mobilization-RM) (Edwards and McCarthy, 2007; อ้างอิงจาก มนิมัย ทองอยู่, 2557: 67-73) ด้านทรัพยากรมนุษย์ (human resource) และด้าน ทรัพยากรวัตถุ (material resource) ซึ่งมีขบวนรถยนต์ของสมาชิกประมาณ 600 คันกับโดยรถหกล้อติดเครื่องขยายเสียง ด้านบนเป็นเวทีปราศรัยได้ พร้อมกับสะเบียงอาหาร และเชิญชวนสื่อมวลชน ให้มาทำข่าว ซึ่งแกนนำทำการปราศรัยปลุกระดมโ久มตีรัฐบาล เชิญชวนประชาชนในพื้นที่ให้เข้าร่วม กิจกรรมด้วย และมีชาวศรีสะเกษได้นำอาหารเจ มาเป็นสะเบียง โดยมีมวลชนเข้ามาร่วมชุมนุมรวม แล้วมีจำนวนประมาณ 5,000 คน ก่อนที่จะเคลื่อนขบวนทางคืนเข้าพระวิหาร ในขณะเดียวกัน ที่หน้า ศาล กันทรลักษ์ ได้มีกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจากหลายจังหวัดในเขตตำรวจนครภูมิภาค 3 รวมกำลังกัน จำนวนประมาณ 500 นาย เพื่อรับผิดชอบในการปฏิบัติงานจากพล.ต.ต.อำนวย มหาผล รองผบช. ภาค 3 และพล.ต.ต.สมพงษ์ ทองวีระประเสริฐ ผบก.ภ.จว.ศรีสะเกษ โดยพล.ต.ต. อำนวย กล่าวว่า ขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนายปฏิบัติหน้าที่ในครั้งนี้ตามกรอบกฎหมายโดยเคร่งครัด ห้ามไม่ให้พกพา อาวุธปืนและกระบอกอย่างเด็ดขาด โดยใช้วิธีการเจรจาเป็นหลัก รวมทั้งจะควบคุมไม่ให้เกิดการ กระทบกระแทกทั้งกัน ระหว่างผู้ที่มาชุมนุมประท้วงและกลุ่มผู้คัดค้านที่มาขัดขวาง

ภาพที่ 4.1 กลุ่มพันธุ์ชาติ กำลังประท้วงกับชาวบ้าน

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้เรียกร้องมวลชน สมาชิกที่เป็นพันธมิตรในจังหวัดต่าง ๆ เครือข่ายองค์กร จากทุกภาคทั่วประเทศ ให้มาร่วมชุมนุมได้เคลื่อนขบวนรถออกจากสำนักศรีสะโภตก รวมกับมวลชนที่รออยู่บริเวณศาลหลักเมืองกันทรลักษ์ ในเวลา 09.15 น. โดยมีการดำเนินขบวนไปช้า ๆ ชั่งหน้าไปสู่อุทัยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร โดยมีนายวีระ สมความคิด เป็นแกนนำ เป็นขบวนรถยนต์ยาวเหยียดนับ 10 ก.ม. เมื่อมาถึงหน้าโรงเรียนบ้านภูมิชรอล ก็เจอด่านตำรวจที่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประมาณ 500 นาย ซึ่งตัวแทนจากกลุ่มพันธมิตรฯ ได้พยายามเจรจาจะขอผ่านขึ้นไปให้ได้ แต่ตำรวจไม่อนุญาต เนื่องจากเกรงจะไปประท้วงกับชาวบ้านภูมิชรอล ที่ชุมนุมต่อต้านอยู่หน้าวัดบ้านภูมิชรอล ที่ห่างออกไปแค่ 100 เมตรเท่านั้น โดยชาวบ้านนำโดยนายวีระยุทธ ดวงแก้ว กำนัน ตำบลเสารงชัย ได้พูดผ่านเครื่องขยายเสียงโجمติกกลุ่มพันธมิตรฯ ว่าเข้ามาสร้างความเดือดร้อนวุ่นวายในพื้นที่ และขอให้กลับไป แต่ทางฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่สนใจ

กลุ่มพันธมิตรฯ ได้การลงชาติไทยขนาดใหญ่ 6 คูณ 15 เมตร มาการเต็มถนน การแสดงออกในเชิงสัญลักษ์ มีการร้องเพลงยามเช้าແผ่าແผ่นดิน เพลงกู้ชาติ เพลงเทียนแห่งธรรม เพลงหนักແผ่นดิน เพลงไ้อ้น้ำเหลี่ยม เพลงเข้าพระวิหาร เพลงอะรำขัดขึ้น เพื่อปลุกใจ สลับการปราศรัยบนรถ โดยแกนนำได้ขึ้นเวทีปราศรัยว่าพวกเราจะคือ พันธมิตรกู้ชาติ ใช้แนวคิดชาตินิยม (nationalism) (Clifford Greertz, 1963; อ้างอิงจาก ธีรยุทธ บุญมี, 2547: 32) กล่าวความเป็นมาในประวัติศาสตร์การสร้างชาติ กล่าวเรื่องจิตสำนึกร่วมในความรักชาติ ในการสืบสายเลือดเชื้อชาติเดียวกัน และบรรณาพแห่งดินแดนไทย เป็น ที่นำมาใช้ในการเคลื่อนไหว โดยขอร้องให้ชาวบ้านอย่ามาขัดขวาง เพราะเป็นคนไทยด้วยกัน โดยมีด่านตำรวจกันอยู่ตรงกลางทั้งสองฝ่าย ต่อมากว่า 11.30 น. นายระพี ผ่องบุพกิจ ผู้ว่าฯ ศรีสะเกษ และคณะได้เข้าไปเจรจา กับกลุ่มชาวบ้าน ขอให้ชาวบ้านเปิดทางให้กลุ่มพันธมิตรฯ เข้าไปบริเวณด่านเก็บค่าธรรมเนียมอุทัยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร เพื่อให้กลุ่มพันธมิตรฯ ส่งตัวแทนขึ้นไปบนอุทัยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร แต่ชาวบ้านไม่ยอม บรรยายกาศเต็มไปด้วยความตึงเครียด กระทั่งเวลา 13.15 น. การ์ดพันธมิตรฯ จึงรวมตัวกัน ใช้แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม (tactics social movement) แบบยุทธวิธีการใช้ความรุนแรง (violence) ชา尔斯 ทิลลี (Charles Tilly, 1995; อ้างอิงจาก ประภาส ปันตกแต่ง, 2552: 164-165) โดยเริ่มถือด้ามไม้ที่เป็นเสาธงชาติ พร้อมเป็นอาวุธเดินหน้าลุยผลักดันตำรวจที่ตั้งด่านอยู่ จนสามารถผ่านไปได้ จากนั้นมีการเผชิญหน้าได้ประท้วงกับกลุ่มชาวบ้านภูมิชรอล ที่รวมตัวกันอยู่ประมาณ 1,000 คน มีการใช้ไม้ กระบอก ก้อนอิฐ ก้อนหิน รวมทั้งหนังสติก เข้าตะลุมบอนกันอย่างดุเดือด ได้มีการประท้วงทำให้เกิดการบาดเจ็บทั้งสองฝ่าย ทั่วกลางเสียงกระซิบและระเบิดปิงปองที่ดังเป็นระยะ ขณะที่ตำรวจกีฬาพยายามเข้าไปห้าม ปราบทั้งสองฝ่าย แต่ไม่สามารถห้ามได้ ผลจากการประท้วงได้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน รถยนต์ฝ่ายพันธมิตรฯ โดนขวัด โดนอิฐ ก้อนหินและหนังสติก กระจแตก บุบพังไปประมาณ 30 คัน มีผู้ได้รับบาดเจ็บหลายรายด้วยกัน แต่ที่เจ็บหนักถึงขั้นต้องนำส่งโรงพยาบาลกันทรลักษ์ มีจำนวน

ถูกยิงด้วยหนังสติกหัวน็อตที่บริเวณกลางด้านข้าย ฟันทัก 3 ชี 5) นายสุทธิชัย แก้วแภรณ์จันทร์ อายุ 35 ปี ถูกยิงด้วยปืนแก๊ปที่บริเวณขาข้างขวา

กลุ่มพันธมิตรฯ เคลื่อนไปถึงที่บริเวณหน้าสถานีควบคุมไฟฟ้า เวลา 15.00 น. ห่างจากด่านเก็บค่าธรรมเนียมอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร ประมาณ 500 เมตร แต่ไม่สามารถคืนหน้าได้อีกต่อไป เพราะมีด่านสักดันอยู่ถึง 3 ด่าน ด่านแรกเป็นด่านของตำรวจ จำนวนประมาณ 500 นาย ด่านที่ 2 เป็นด่านทหาร จำนวนประมาณ 100 นาย และด่านที่ 3 เป็นด่านทหารประมาณ 400 นาย โดยไม่ยอมให้กลุ่มพันธมิตรฯ ผ่านเข้าไปยังอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหารอย่างเด็ดขาด แม้นายวีระ สมความคิด พยายามเจรจาแต่ว่าไม่เป็นผล พล.ต.อ.รานี สมบูรณ์ทรัพย์ รักษาการ ผบ.ต.ร. เดินทางโดยเฮลิคอปเตอร์มาที่บริเวณด่านเก็บค่าธรรมเนียมอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร เซญูนายวีระ สมความคิด, นายระพี ผ่องบุพกิจ ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ และตัวแทนของกองทัพภาคที่ 2 ขึ้นไปเจรจาหารือกันที่บริเวณศูนย์บริการห้องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร บริเวณผาอมอี้แดง เวลา 18.15 น. นายวีระ สมความคิด เปิดเผย ผลการเจรจาว่า ทหารไม่อนุญาตให้กลุ่มพันธมิตรฯ ขึ้นไปพักค้างคืนบนอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร เนื่องจากทหารอ้างว่าบริเวณอุทยานประกาศเป็นเขตกฎหมายการศึกห้ามไม่ให้ขึ้นไปพักค้างคืน ซึ่งในวันพุธที่ 20 ก.ย.52 ตนและแกนนำกลุ่มพันธมิตรฯ ที่มาจากหลายจังหวัดทั่วประเทศ พร้อมด้วยสื่อมวลชนทุกแขนง จะพาคนขึ้นไปอ่านประกาศแลงการณ์แสดงเจตจำนงค์บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร เพื่อเรียกร้องให้ก้มพูชาออกไปจากเขตดินแดนไทยในพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร รอบบริเวณเขาพระวิหาร และเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิ์พื้นที่บริเวณเขาพระวิหาร ให้แล้วเสร็จโดยด่วน หลังจากนายวีระประกาศผลการเจรจาให้กลุ่มพันธมิตรฯ ที่รวมตัวรออยู่ได้รับทราบแล้ว กลุ่มพันธมิตรฯ ก็พากันเดินทางกลับ เพื่อไปพักที่ศรีราชา โศกา อำเภอ กันทรลักษ์ ขณะที่กำลังทหารพร้อมอาวุธ ยังคุ้มเข้มบริเวณด่านเก็บค่าธรรมเนียมอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องขึ้นไปบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหารอย่างเด็ดขาด (ศรีเกษ หมายสุข, 2552: เว็บไซต์)

คณะกรรมการอธิการ (กมธ.) พัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ร่วมกับคณะกรรมการอนุกรรมการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ และภาคีเครือข่ายผู้ติดตามสถานการณ์ปราสาทพระวิหาร ได้จัดเสวนาเรื่อง “คณะกรรมการรถกโลก: ชวนความขัดแย้งไทย-กัมพูชา” ในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2552 ที่รัฐสภา โดยมี นายคำนูณ ลิทธิสมาน สว.สรหา กับ นายเทพมนตรี ลิมปพยomm นักวิชาการอิสระด้านประวัติศาสตร์ เป็นผู้บรรยาย ซึ่งมีประชาชนที่ให้ความสนใจเข้าร่วมรับฟังประมาณ 150 คน (หนังสือพิมพ์ดิชน, วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2552)

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ร่วมกับประชาชนชาวกันทรลักษ์ ในพื้นที่ ประมาณ 200 คน ที่มีนายวีระ สมความคิด เป็นแกนนำ ได้ทำกิจกรรมด้วยยุทธวิธีที่ไร้ความรุนแรง ได้เปิดเวที

สว.สรรหา กับ นายเทพมนตรี ลิมปพยomm นักวิชาการอิสระด้านประวัติศาสตร์ เป็นผู้บรรยาย ซึ่งมีประชาชนที่ให้ความสนใจเข้าร่วมรับฟังประมาณ 150 คน (หนังสือพิมพ์มติชน, วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2552)

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ร่วมกับประชาชนชาวกันทรลักษ์ ในพื้นที่ ประมาณ 200 คน ที่มีนายวีระ สมความคิด เป็นแกนนำ ได้ทำกิจกรรมด้วยยุทธวิธีที่เรียกว่ารุนแรง ได้เปิดเวที ปราศรัยที่ศาลาหลักเมืองกันทรลักษ์ ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ใช้แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหว ของขบวนการทางสังคม (tactics social movement) แบบยุทธวิธีการขัดขวางท้าทายระบบการเมือง ปกติ (Sidney Tarrow, 1999 and Mark Traugott, 1995; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 161-164) ได้ประท้วงทำการกดดันรัฐบาลที่ถืออำนาจจรัญ โดยยกล่าวโจมตีการบริหารงานของรัฐบาล อกลิสท์ ในกรณีเข้าพระวิหารว่าอ่อนแอก่อไร้ประสิทธิภาพ และก็เป็นวันเดียวกันที่สมเด็จยุนเซนและ ภราดาในชุดลายพระหทារ ได้ขึ้นไปที่วัดแก้วสีขาครีสพระราชฯ ละบวง สรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปราสาท โคบุรุษที่ 4 บนเขาพระวิหาร (หนังสือพิมพ์มติชน, วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553)

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ที่มีพลดรีจำลอง ศรีเมืองเป็นแกนนำ ในฐานะตัวแทนกลุ่ม ภาคีเครือข่ายผู้ติดตามสถานการณ์ปราสาทพระวิหาร ได้ระดมทรัพยากรจากสมาชิก เครือข่าย บริษัท ห้างร้าน ที่มาจากทั่วประเทศ ซึ่งเป็นทุนขนาดใหญ่ ได้ใช้ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (resource mobilization-RM) (Edwards and McCarthy, 2007; อ้างอิงจาก มนัสย์ ทองอยู่, 2557: 67-73) ด้านทรัพยากรมนุษย์ (human resource) ได้เรียกระดมสมาชิก มวลชน และพันธมิตรฯ ภาคใต้ทั้ง 16 จังหวัดให้มาร่วมตัวกันกับสมาชิกพันธมิตรที่มาจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ให้มาร่วมชุมนุม เคลื่อนไหวที่กรุงเทพฯ ใช้แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม (tactics social movement) แบบยุทธวิธีการขัดขวาง ท้าทายระบบการเมืองปกติ (Sidney Tarrow, 1999 and Mark Traugott, 1995; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 161-164) ทำกิจกรรมได้เคลื่อนไหว ไปพร้อมมวลชนจำนวนมาก ไปชุมนุมประท้วงกดดัน หน้าองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ(ยูเนสโก) ประจำประเทศไทย ในวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 ได้ยื่นหนังสือ คัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารต่อตัวแทน ยูเนสโก โดยมีนายเออดการ์ ชารัก หัวหน้า ผู้บริหารยูเนสโก ประจำภาคพื้นเอเชีย เป็นตัวแทนรับหนังสือ ซึ่งการชุมนุมดังกล่าว ทำให้การจราจร บนถนนสุขุมวิท ติดขัดอย่างมากเนื่องจากผู้ชุมนุมปิดถนนหน้ายูเนสโก (หนังสือพิมพ์แนวหน้า, วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2553)

กลุ่มธรรมยาตรา กอบกู้รักษาพิณแผ่นดินไทยในกรณีเข้าพระวิหาร-มนต์ลบูรพา และ เครือข่าย ประชาชนไทยทัวใจรักชาติผู้ติดตามสถานการณ์ปราสาทพระวิหาร, ได้ใช้แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหว ของขบวนการทางสังคม (tactics social movement) แบบยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (Sidney Tarrow, 1999; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 161-164) ที่อยู่ในบรรทัดฐานของ

ประชาธิปไตยสมัยใหม่ โดยมีการไปลงชื่อในการถวายในกรุเกล้าถวายภูมิ ในการที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2553 เรื่องรัฐบาลนำบันทึกการประชุม JBC สามฉบับ และร่างข้อตกลงไทยกัมพูชา ผ่านสภา เพื่อขอการรองรับ วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2553 ในวาระที่ 41 และ 42 อันเป็นเรื่องที่ยื่นหนังสือคัดค้าน ต่อนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีและนายชัย ชิดชอบ ประธานรัฐสภา โดยแจ้งพันธะผูกพัน ในทางที่จะเกิดผลเสียหายต่อประเทศไทย เนื่องจากเป็นการพัฒนา MOU 43 ขึ้นเป็นสนธิสัญญา ซึ่งอาจจะต้องสัญเสียอธิปไตยและดินแดนไม่ใช่เรื่องของปราสาทพระวิหารแต่เป็นพื้นที่รกรุงปราราบท กว่า 2875 ไร่ (หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย, วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2553)

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เป็นขบวนการทางสังคมขนาดใหญ่ มีเครือข่าย ขบวนการ ในทุกระดับ ทุกสาขาอาชีพ ทุกชนชั้น มีสมาชิกทั่วประเทศ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้อง ผลประโยชน์ของชาติ ในการผลักดันให้รัฐบาล กระทำการต่างประเทศ และกองทัพ ให้ทำหน้าที่ ปกป้องดินแดน ได้มีการชุมนุม ให้ ยุทธิวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (Sidney Tarrow, 1999; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 161-164) แก่นนำปรารศรยกดัน ทำการประท้วง กดดัน รัฐบาลอภิสิทธิ์ จากการที่กัมพูชาได้มีการเปลี่ยนป้ายบริเวณวัดแก้วสิกขาคีรีสวาระ โดยนำป้ายเชิง สัญลักษณ์มีข้อความว่า “ที่นี่กัมพูชา” ขึ้นแทนป้ายเดิม จึงสั่งการถึงกองทัพ มีแม่ทัพภาคที่ 2 พล.ท. ร.ว.ช.ชัย สมุทรสารค จึงได้นำกองกำลังพลอาวุธครบมือได้ขึ้นไปที่วัดแก้วสิกขาคีรีสวาระ ในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2554 แล้วร่วมกันทุบป้ายหิน “ที่นี่กัมพูชา” ซึ่งทหารกัมพูชาได้นำป้ายนี้มาติดตั้ง ก่อนหน้านี้เพียงหนึ่งวัน โดยยืนคำชาตต่อทหารฝ่ายกัมพูชา หากไม่ยอมให้ทุบป้ายก็ต้องเผชิญกับทหาร และประชาชนไทย เนื่องจากการณ์ดังกล่าวสร้างความไม่พอใจต่อชาวกัมพูชาเป็นอย่างมากถึงขนาดได้ ออกมาประณามผู้นำทหารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พล.อ. เจีย ตรา รองผู้บัญชาการกองทัพ ที่รับผิดชอบ ด้านปราสาทพระวิหารและ พล.ท. สเรย์ เด็ก ผู้บัญชาการพื้นที่ และต่อจากนั้นกัมพูชาได้เสริมกำลัง ทหารจำนวนมากเข้าประจำชายแดนด้านเขาพระวิหาร และกองทัพภาคที่ 2 ของไทยก็เคลื่อนกำลัง พลทหารเข้าสู่เขาพระวิหารเช่นกัน (หนังสือพิมพ์บ้านเมือง, วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554) ต่อมา จึงได้เกิดการสู้รบเต็มรูปแบบระหว่างทหารไทย กับ ทหารกัมพูชา ที่ชายแดนด้านเขาพระวิหาร ในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 โดยได้มีการระดมยิงทั้งปืนใหญ่ จรวดหลายลำกล้องชนิด BM 21 และอาวุธนานาชนิดเข้าใส่กันอย่างต่อเนื่อง เสียงกระสุนปืนได้ยินเข้ามาถึงบ้านภูมิ咒รอด ตำบล เสาโรงชัย เกิดเพลิงใหม่ป่าตลอดแนวเขาพระวิหาร เมื่อช่วงเวลาประมาณ 6.20 น. วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ได้มีการประท้วงระหว่างทหารไทยกับทหารกัมพูชาอีก มี 3 จุดคือ ที่บริเวณเขาพระวิหาร ภูมิ咒รอด และวัดแก้วสิกขาคีรีสวาระ ต่อมาวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 มีการเคลื่อนไหวของฝ่าย กัมพูชาที่ได้ยกกองทัพขนาดใหญ่มาประชิดชายแดนด้านซ่องตาเผ่า และด้านตรงข้ามบ้านโภมุย ทำให้ ทหารไทยมีความจำเป็นที่ต้อง ยิงทำลายข้าศึกด้วยปืนใหญ่ขนาด 155 ม.ม. ถล่มฝ่ายทหารกัมพูชา ตั้งแต่เวลาประมาณ 17.00 น. ถึง ประมาณ 24.00 น. ปูромไปทั่วแนวเขตแดนกัมพูชา ถนนและฐาน

ทหารเสียหายมากมาย รถถัง รถหุ้มเกราะ รถลำเลียงและรถยิงจรวดหลายลำกล้องแบบ BM 21 รวมทั้งปืนใหญ่ขนาด 105 ม.m. ของกัมพูชาเสียหายใช้การไม่ได้กว่า 30 คัน เกิดความเสียหายขนาดหนักกับฝ่ายทหารกัมพูชาเมืองผู้เสียชีวิต มิอาจประเมินได้เนื่องจากพื้นที่ไฟไหม้

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้ชุมนุมบนถนนพิษณุโลก หน้าทำเนียบรัฐบาล ตั้งแต่แยกสวนมิสก์วันปิดถนนมาถึงสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ในวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2554 ได้เรียกราดม สมาชิก มวลชนเครือข่าย และพันธมิตรจากทุกภาค ทุกจังหวัดทั่วประเทศ ให้มาร่วมชุมนุมใหญ่ ผู้มีความชำนาญในการปราศรัย สื่อมวลชนในการทำข่าวให้เผยแพร่สู่สาธารณะให้รับทราบ ใช้ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (resource mobilization-RM) (Edwards and McCarthy, 2007; อ้างอิงจากมนีมัย ทองอยู่, 2557: 67-73) ได้ระดมมวลชน ด้านทรัพยากรมนุษย์ (human resource) ด้านทรัพยากรวัตถุ (material resource) รับการสนับสนุนจากผู้บริจาก ที่มีความศรัทธาเช่นเครื่องอุปโภคบริโภค เงิน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการเคลื่อนไหว ด้านทรัพยากรด้านหลักธรรมจริยา (moral resource) การสนับสนุนร่วมมือ (solidarity support) การสนับสนุนกำลังใจ (sympathetic support) จากประชาชนโดยทั่วไป องค์กรธุรกิจ และการสนับสนุนจากผู้มีชื่อเสียงในสังคม โดยมีแกนนำพันธมิตรฯ คือ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง นายปานเทพ พังพงษ์พันธ์ นายประพันธ์ คุณมี เป็นผู้วางแผนยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหว

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ในการผลักดันให้รัฐบาล กระทำการต่อประเทศ และกองทัพ ให้ทำหน้าที่ปกป้องดินแดน จึงได้เคลื่อนไหว ชุมนุม ทำการปิดถนน ใช้แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม(tactics social movement) แบบยุทธวิธีการขัดขวางท้าทายระบบการเมืองปกติ ทำการอภิยัชัดขึ้น (civic disobedience) (Sidney Tarrow, 1999 and Mark Traugott, 1995; อ้างอิงจาก ประธานปั่นตกแต่ง, 2552: 161-164) ได้ทำการปิดล้อม เพื่อขัดขวางไม่ให้ทางฝ่ายรัฐบาล สามารถเข้าไปดำเนินกิจกรรมได้ตามปกติ จึงทำการปิดถนนพิษณุโลก หน้าทำเนียบรัฐบาล ตั้งแต่แยกสวนมิสก์วันจนมาถึงสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ในการชุมนุมเพื่อ กดดันรัฐบาล เรียกร้องให้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แสดงความรับผิดชอบกรณีและเร่งแก้ปัญหาข้อพิพาทกับประเทศกัมพูชาเรื่องเขตแดน ให้ปลดลงชาติบริเวณวัดแก้วสีขาคีรีสวยงามโดยด่วน และให้เร่งช่วยเหลือนำด้วยวิธี สมความคิดกับนางสาวรัตรี พิพัฒนาไพบูลย์ กับประเทศไทย โดยมีหลักฐานชัดเจนว่าถูกทหารกัมพูชาจับตัวในเขตพื้นที่ประเทศไทย เสนอให้รัฐบาลใช้แผนยานुภาพทางทหารผลักดันชุมชนกัมพูชาให้ออกไปจากเข้า พรตะวันโดยทันที (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2554)

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้มาร่วมตัวกันเพื่อประท้วง ที่บริเวณหน้าสำนักงานยูเนสโกประจำประเทศไทย ในวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2554 โดย พล.ต.จำลอง ศรีเมือง แกนนำพันธมิตรฯได้นำมวลชนมาเคลื่อนไหว ได้ใช้แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม

(tactics social movement) แบบยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (Sidney Tarrow, 1999; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 161) มีการปราศรัยกดดัน ทำการประท้วง ปิดถนน ยึนหนังสือ เพื่อเรียกร้องให้คณะกรรมการมรดกโลกที่กำลังมีการประชุมกันที่ฟรั่งเศสตอนปราสาทพระวิหารออกจากทะเบียนมรดกโลก โดยมีมวลชนมาร่วมประท้วงอย่างเนื่องแน่น (หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน, วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2554)

ต่อมาวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 พล.ท.ชุม โซะเจียต เลขาธิการและโฆษกกระทรวงกลาโหมกัมพูชา ส่งหนังสือเชิญไทยประชุมจีบีซี ครั้งที่ 8 ในวันที่ 20-25 ธันวาคม พ.ศ. 2554 ที่กรุงพนมเปญ เพื่อที่จะหารือเรื่องการลักลอบค้าอาวุธและยาเสพติด พร้อมคุยเรื่องการถอนทหารตามมาตรการชั่วคราวของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ในเรื่องการถอนทหารออกจากเข้าพระวิหาร (ผู้จัดการออนไลน์, 1 ธันวาคม 2554)

กลุ่มกำลังแผ่นดินพร้อมด้วยสมาชิกของกลุ่ม ประมาณ 30 คน ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้อง ผลประโยชน์ของชาติ ใน การผลักดันให้ กองทัพ ให้ทำหน้าที่ปกป้องดินแดน และการเอา “เข้าพระวิหาร” ดินแดนไทยคืนกลับมา และได้ใช้ แนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity) (Eisinger, 1973; อ้างอิงจาก มนิษัย ทองอยู่, 2557: 86) ในจังหวะที่ทางประชาชนในห้องถีนพื้นที่ และสถานการณ์นี้ได้เปิดโอกาส อีกให้กิจกรรมการเคลื่อนไหวสามารถกระทำได้ ในการทำประชาพิจารณ์คัดค้านการถอนทหารออกจากเข้าพระวิหาร ซึ่งทางกองทัพ และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ก็ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มกำลังแผ่นดิน ทำการเคลื่อนไหวอย่างเต็มที่ และใช้แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม (tactics social movement) แบบยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (Sidney Tarrow, 1999; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตกแต่ง, 2552: 161-164) ได้ทำประชาพิจารณ์คัดค้านการถอนทหารออกจากเข้าพระวิหารในวันที่ 16-18 ธันวาคม พ.ศ. 2554 โดยนำใบแบบฟอร์มแสดงความคิดเห็นมาให้ชาวบ้านทรลักษ์ในเขตเทศบาลเมืองกันทรลักษ์ และทุกหมู่บ้านที่อยู่ตามแนวชายแดนไทย – กัมพูชา ใช้วาทกรรมโดยมีป้ายติดอยู่ข้างรถมีข้อความว่า “รวมพลคนรักเข้าพระวิหาร” และ “กลุ่มกำลังแผ่นดินสร้างสรรค์ ทำความดี เพื่อชาติบ้านเมือง” ซึ่งมีประชาชนชาวบ้านทรลักษ์ ชาวบ้านกูมิชรอลได้มามากประมาณ 5,000 คน ซึ่งสรุปผลจากการประชาพิจารณ์ ปรากฏว่า มีผู้มาลงประชาพิจารณ์ รวมทั้งสิ้นประมาณ 5,000 คน ซึ่งคัดค้านการถอนกำลังทหารไทยออกจากบริเวณเข้าพระวิหารอย่างเด็ดขาด หากว่าไม่มีทหารไทยอยู่บริเวณนี้ หมู่บ้านกูมิชรอล คงจะไม่มีใครอยู่แน่นอนต้องอพยพไปที่อื่น เนื่องจากไม่ปลอดภัย ซึ่งได้เป็นข่าวทั่วทางทีวี เวฟไซต์ หนังสือพิมพ์ ออกไปทั่วประเทศ (ผู้จัดการออนไลน์, 18 ธันวาคม 2554)

กลุ่มกำลังแผ่นดินพร้อมด้วยสมาชิกของกลุ่มจำนวน 20 คน ได้เดินทางไปพบกับ พ.อ.รณศักดิ์ มิตรภานนท์ ผบ.หน่วยเฉพาะกิจกรรมทหารพราณที่ 23 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อยื่น

หนังสือผลการทำประชาพิจารณ์รับฟังความคิดเห็น ในวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2554 พร้อมมอบกล่องเอกสารรับแบบประชาพิจารณ์ของประชาชนชาวอำเภอแกนทรัลกช์ รวมทั้งสิ้นประมาณ 5,000 คน จำนวน 2 กล่อง ส่งมอบผ่าน ผบ.หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพราณที่ 23 ถึง พล.อ.กำภูรยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก เพื่อคัดค้านการถอนกำลังทหารไทยออกจากบริเวณเข้าพระวิหาร ชายแดนไทย-กัมพูชา ตามมาตรการคุ้มครองชั่วคราวของศาลโลก

ผลสรุปจากการทำประชาพิจารณ์ ปรากฏว่า กว่า 99% ประชาชนชาว อำเภอแกนทรัลกช์ คัดค้านการถอนกำลังทหารไทยออกจากบริเวณเข้าพระวิหารอย่างเด็ดขาด ด้วยเหตุผล ดังนี้

- (1) เพื่อให้ทหารไทยปกป้องดินแดนอธิปไตยของชาติไทย
 - (2) เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิต หากทหารไทยอยู่ ชาวบ้านก็อุ่นใจ
 - (3) ประชาชนต้องการให้ผลักดันทหารและชาวกัมพูชาออกจากพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร บริเวณเข้าพระวิหาร ซึ่งเป็นดินแดนไทย และ
 - (4) พื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชายังมีปัญหาด้านเขตแดน จึงมีความจำเป็นที่ต้องให้ทหารดูแลอยู่ ทั้งนี้เพื่อต้องการให้ ผบ.ทบ.ได้รับทราบความคิดเห็นของประชาชน ในพื้นที่ซึ่งมีความเชื่อมั่นในทหารไทยว่า จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกล้าหาญและเข้มแข็งเป็นที่พึงของประชาชนโดยแท้จริงต่อไป
- พ.อ.ธนศักดิ์ มิตรภานนท์ ผบ.หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพราณที่ 23 ได้นำเรื่องนี้รายงานให้ ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบ และจะไปถึง ผบ.ทบ. เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของประชาชนว่า เป็นอย่างไร เพราะทหารพราณเราเป็นทหารของประชาชนอยู่แล้ว ความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างไร ทหารพราณพร้อมที่จะเข้าไปดูแลทุกสุขของประชาชน ส่วนการถอนกำลังทหารออกจากบริเวณเข้าพระวิหาร ทหารพร้อมจะปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลก็ต้องสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว และทหารมีหน้าที่ทำงานคำสั่งของรัฐบาล (ผู้จัดการออนไลน์, 19 ธันวาคม 2554)

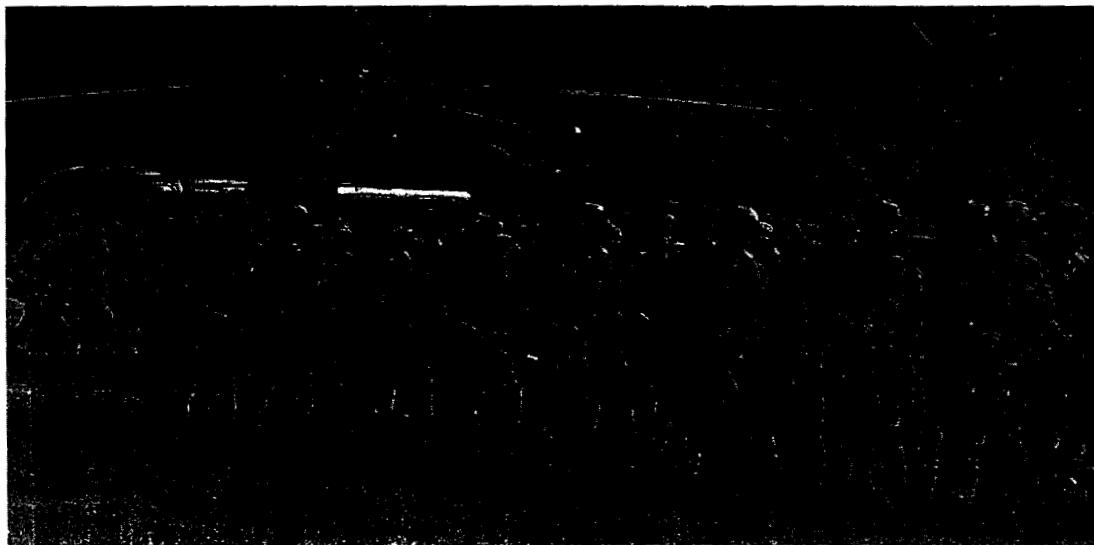
สมาชิกกลุ่มกำลังแผ่นดิน ซึ่งมีเครือข่ายขบวนการ ระดับกรุงเทพฯ มีนักเคลื่อนไหวในพื้นที่ นักธุรกิจ นักข่าว ทหารในกองทัพให้การสนับสนุน จำนวนประมาณ 30 คนได้เดินทางขึ้นไปบนเข้าพระวิหารโดยมีรถนำขบวนและทหารค่อยๆ แลและนำทางพาขึ้นไปบริเวณริมหน้าผา Namor ดงบันเข้าพระวิหาร ใกล้กับสกุปคุ' แกนนำได้ใช้ แนวคิดขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ (specific social movement) แบบพฤติกรรมเชิงพิธีกรรม (ceremonial behavior) (Blumer, 1951: 60-81; อ้างอิงจาก มนิมัย ทองอยู่, 2557: 34-35) ในการสร้างสัญลักษณ์ที่มีความหมายต่อกลุ่ม ในทางจิตวิทยาการร่วมกัน ได้ทำการพิธีตามแบบพื้นเมืองในวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2554 ในเวลา 9โมงเช้า และบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อขอให้ปกป้องแผ่นดินไทย กลุ่มกำลังแผ่นดินได้ร่วมกันประการ เป็นการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์แสดงความเป็นเจ้าของพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร ว่า “ที่นี่คือแผ่นดินไทย” บนพื้นที่ใกล้กับสกุปคุ' ริมหน้าผา บนเข้าพระวิหาร พร้อมกันนี้ใช้แนวคิดชาตินิยม (nationalism) (Clifford

Greertz, 1963; อ้างอิงจาก ธิรยุทธ บุญมี, 2547: 32-34) สมาชิกได้มีการร้องเพลงชาติ เพลงเรารู้ กล่าวว่า “นี่คือ “รวมพลคนรักเข้าพระวิหาร” แล้วใบกรงชาติ กล่าวถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาใน การสร้างชาติ การสืบสายเลือดเชื้อชาติเดียวกัน และการดำรงไว้ซึ่งบูรณะภาพแห่งดินแดนไทย ได้ ประกษาความเป็นเจ้าของพื้นที่ดังกล่าว ไม่ยอมรับผลประชุมจีบีซีที่ให้ถอนทหารพ้นเข้าพระวิหาร โดย มีกองกำลังทหารพวน 50 นายมีอาวุธครบมือ คอยดูแลรักษาความปลอดภัยให้อย่างใกล้ชิด

ในวันเดียวกันก็ได้มีการประชุมคณะกรรมการทั่วไปชายแดนไทย-กัมพูชา (จีบีซี) ที่กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ซึ่งจะมีการหารือในเรื่องการถอนกำลังทหาร ออกจากบริเวณเข้าพระวิหารตามคำสั่ง มาตรการคุ้มครองชั่วคราวของศาลโลก ทำให้ชาวบ้านคอยฝ่าติดตามข่าวสารและจับกลุ่ม วิพากษ์วิจารณ์กันไปต่าง ๆ นานา พร้อมทั้งมีการแสดงความคิดเห็นว่า ไม่เห็นด้วยกับการถอนกำลัง ทหาร เพราะเกรงว่าชาวกัมพูชาจะรุกล้ำเข้ามาทำกินในพื้นที่ เพื่อยืดครองพื้นที่ที่มีท่าทางไทยถอนกำลัง ออกมานะ (ผู้จัดการออนไลน์, 21 ธันวาคม 2554)

ซึ่งต่อมา พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก ได้เผยแพร่ยังไม่มีการดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น เกี่ยวกับการถอนทหารพ้นเข้าพระวิหารชายแดนไทย-กัมพูชา ตามมาตรการชั่วคราวศาลโลก เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2554 “ขึ้นติดจีบีซีแม่ความเห็นร่วมกันว่าควรจะมีการปฏิบัติเหตุเป็น พันธกรณีผูกพันระหว่างประเทศไทย ระบุหากจะต้องมี ก้ามไข่ถอนกำลังทหาร” แต่เป็นการสับเปลี่ยน กำลังหน่วยอื่นเข้าไปแทน ถึงยังไงต้องมีกำลังทหารประจำอยู่เข้าพระวิหาร ยังไม่มีกำลังทหารไม่มี อาวุธอยู่ในพื้นที่เลยเป็นไปไม่ได้ เพราะเป็นดินแดนของประเทศไทย จะนั้นจึงสรุปว่าการไปประชุมจีบี ซีนั้นล้มเหลว เพราะยังไม่มีการดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น (ผู้จัดการออนไลน์, 23 ธันวาคม 2554)

หลังจากนั้น นอกจากไม่มีการถอนกำลังทหารไทยออกจากเข้าพระวิหารแล้ว ทางกองทัพบก เตรียมพร้อมเสริมกำลังทหารเต็มอัตราศึก ตลอดชายแดนเข้าพระวิหาร พร้อมรับเพื่อปกป้องอธิปไตย ของชาติ ซึ่งจากเดิมก่อนปี พ.ศ. 2551 นั้นมีทหารพวนประจำอยู่บนเข้าพระวิหาร เพียงหนึ่งกองร้อย จนกระทั่งได้มีการเสริมกำลังพลเข้ามาในช่วงเกิดการประทักษันนับหมื่นนาย และได้มีการสร้างฐาน ปฏิบัติทางทหารในพื้นที่ตามจุดต่างๆ ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ ตลอดแนวชายแดนรอบเข้าพระ วิหาร (อ้างจาก นายวสันต์ ดอกไม้ ประธานชมรมผู้สื่อข่าวชายแดน และ นักข่าวช่อง 5 และช่อง 7)

ภาพที่ 4.2 หนารไทยเสริมกำลังทหาร ชายแดนเข้าพระราชวิหาร

4.6 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในการประท้วงกรณีเข้าพระราชวิหาร

จากบทบาทของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่ได้ร่วมกันในการเคลื่อนไหวทำกิจกรรมการประท้วง เพื่อปักป้องดินแดนไทยเข้าพระราชวิหาร จนได้เกิดเป็นผลกระทบในทั้งด้านดีและด้านเสีย

ด้านดี ก็คือได้เป็นแรงผลักดันทำให้ทางภาครัฐบาล ได้เลิกนิ่งเฉย ที่ไม่สนใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง เพื่อป้องกันความเสียหายอันจะเกิดขึ้นกับประเทศไทยในเรื่องของการเสียดินแดนให้ต่างชาติ หากปล่อยให้เกิดขึ้นแล้วอาจจะแก้ไขไม่ได้หรือทำได้ยาก ซึ่งได้ทำให้สังคมสาธารณะประชาชนชาวไทย หัวเป้าได้หันมาสนใจในเรื่องของดินแดนชาติ ได้มีจิตสำนึกในความรักหวงแหนต่อแผ่นดินของตนมากขึ้น และเป็นการผลักดันพร้อมกับให้การสนับสนุนต่อองค์ทัพไทย จนกระทั่งได้มีการส่งกำลังทหาร และอาวุธยุทโธปกรณ์ ทั้งปืนใหญ่ รถถัง และอื่นๆ เข้าสู่ชายแดน มาลงพื้นที่ อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัด ศรีสะเกษ เพื่อให้ได้ทำหน้าที่ปักป้องอธิปไตยของประเทศไทย และทำให้ประชาชนตามแนวชายแดน ได้มีความอบอุ่นใจ รู้สึกปลอดภัยในการดำรงชีวิต (อ้างจาก อาจารย์โภมล งามศพท์ ข้าราชการครูผู้รับผู้สอน ชำนาญในพื้นที่ และนายวัชรพล ฉิมพาลี ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลอำเภอ กันทรลักษ์)

ด้านเสีย ก็คือ ทำให้รัฐต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ในด้านที่ต้องทำสังคม ในการเชิญหน้าของ กองกำลังทหารทั้งสองฝ่าย อันเป็นผลสืบเนื่องจากความขัดแย้งเรื่องเขตแดนไทย-กัมพูชา ที่มีการสู้รบ ระหว่างทหารไทย กับทหารกัมพูชา ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 และการดูแลประชาชนที่อพยพ หนีภัยสังคมตามแนวชายแดนเข้าพระราชวิหาร อีกทั้งภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณ มาสร้างหลุมหลบภัยเพิ่มตลอดแนวชายแดน ทั้งสิ้น 451 จุด และซ่อมแซมหลุมหลบภัยเดิมอีกจำนวน 297 จุด ในพื้นที่ อำเภอ กันทรลักษ์ (คณชัด ลีก, 18 กุมภาพันธ์ 2554) ซึ่งเป็นงบประมาณที่ใช้เงินเป็นจำนวนมาก อัน

ต้องมาสูญเสียไป ด้วยเหตุจากวิกฤติสถานการณ์นี้ (อ้างจาก นายวสันต์ ดอกไม้ ประธานชุมชนผู้สื่อข่าวชายแดน และ นักข่าวช่อง 5 และช่อง 7 และ นายสุริยา คำแก้ว ผู้ชำนาญด้านภาษาเขมร และวัฒนธรรมท้องถิ่น)

กองทัพ ทหารได้ทำหน้าที่ของตนเองในปกป้องอธิบดีไทย ในการดูแลพื้นที่อย่างเต็มที่ มีการส่งกำลังทหารและอาวุธยุทธภัณฑ์ หั้งปืนใหญ่ รถถัง และอื่นๆ มาลงพื้นที่สู้ชายแดนด้านเข้าพระวิหาร อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ทางกองทัพเตรียมพร้อมเสริมกำลังทหารเต็มอัตราศึก ตลอดชายแดนเข้าพระวิหาร พร้อมรับเพื่อปกป้องอธิบดีไทยของชาติ ซึ่งแรกเริ่มในปี พ.ศ. 2520 ได้มีทหารปราบราชยุทธ์ กองร้อยที่ 2 หน่วยเฉพาะ 315 เสือเหลือง ได้ขึ้นไปตั้งฐานที่ลานอินทรีย์ บนเข้าพระวิหาร (อ้างจาก นายเสริมพงษ์ ทองสัมฤทธิ์ อสพ. ฝ่ายการข่าวกรมทหารปราบฯ 23 นักข่าวเด่นช่อง 9 อสมท.) และผ่านมาจนถึงปี พ.ศ. 2551 นั้นมีทหารปราบฯ ประจำอยู่บนเข้าพระวิหาร เพียงหนึ่งกองร้อย จนกระทั่งได้มีการเสริมกำลังพลทหารราบที่เข้ามาในช่วงเกิดการประท้วงกันนับหมื่นนาย โดยตั้งฐานทหารในจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญไว้ตลอดแนวชายแดนเข้าพระวิหาร ได้เกิดการสงบศรัมเต็มรูปแบบ สู้รบกันระหว่าง ทหารไทย กับ ทหารกัมพูชา ในการป้องกันประเทศและทำหน้าที่ปกป้องแผ่นดินไทย ทางกองทัพตัดสินใจไม่ยอมถอนทหารออกจากเข้าพระวิหาร และไม่ทำการค้าสั่งของรัฐบาล อันมาจากการทำประชาพิจารณ์ และพิธีดาบปักแผ่นดิน ของกลุ่มกำลังแผ่นดินและกระแสการคัดค้านจากประชาชนและสังคมสาธารณะ ทั่วประเทศ (อ้างจาก นายทหารที่ผ่านสมรภูมิรบ ที่ไม่เปิดเผยนาม ในพื้นที่เข้าพระวิหาร)

รัฐบาลสองรัฐบาล สมัคร กับ อภิสิทธิ์

ในช่วงรัฐบาลสมัคร ได้เกิดมีข่าวการเคลื่อนไหวทางสังคมครั้งใหญ่ เกิดการรวมตัวกันชุมนุมประท้วงในเรื่องการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหาร ของกัมพูชาแต่เพียงฝ่ายเดียว ได้มีกลุ่มมวลชนต่างๆ ได้มาร่วมตัวกันรวบรวมรายชื่อจากผู้มาลงนาม ตั้งแต่นักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ พ่อค้าประชาชน ข้าราชการ บุคคลสำคัญ ศิลปินแห่งชาติ จนไปถึงราชนิぐล คัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ต่อสำนักงานยูเนสโกประจำประเทศไทย พร้อมกับยื่นหนังสือคัดค้านผ่านไปยังสถานเอกอัครราชทูตกัมพูชา และนายสมัคร สุนทรเวช โดยมีพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และกลุ่มอื่น ๆ ได้ประท้วงทำกิจกรรมขึ้นໄลรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ โดยกล่าวหาว่าได้เป็นรัฐบาลขายชาติขายแผ่นดินไทยให้กับกัมพูชา และต่อมานายนพดล ปัทมะ ได้ทำการลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ซึ่งต่อมา รัฐบาลอภิสิทธิ์ ซึ่งได้คัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารของกัมพูชาฝ่ายเดียว ตลอดมา ทำให้การขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกยังไม่สมบูรณ์ เพราะเป็นการขึ้นเพียงตัวปราสาทเท่านั้น ไม่สามารถนำพื้นที่รอบๆ มาขึ้นทะเบียนได้ ต่อมาจึงได้เกิดสังคมในการสู้รบกันระหว่าง ทหารไทย

กับ ทหารกัมพูชา ในสมัยรัฐบาลอภิสิทธิ์ ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 (อ้างจากนายคมคิด เก้าวัลย์ นักวิชาการอิสระและผู้เชี่ยวชาญการเมือง)

กระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศของไทยได้ดำเนินการที่อย่างเต็มที่ โดยให้ความสนใจ ติดตาม บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ในกรณีข้อพิพาทปราสาทเข้าพระวิหาร และยื่นหนังสือถึงรัฐบาลกัมพูชาในการประท้วงที่กัมพูชา มีการสร้างถนน ตลาด วัด และชุมชนในพื้นที่เข้าพระวิหาร โดยเลือกใช้แนวทางของการเจรจา ซึ่งเป็นการยุติข้อพิพาท โดยสันติวิธีอันเป็นหลักการที่ยอมรับในอาชีวะประเทศ โดยกระทรวงการต่างประเทศถือว่ามีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายระหว่างประเทศ ในการรักษาสิทธิและอธิปไตยของประเทศไทย

จนถึง มีคณะกรรมการทำงานร่วมกัน ระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ กับกองทัพไทย โดยกระทรวงการต่างประเทศเป็นเจ้าภาพหลักในการซึ่งจัดข้อมูลกองทัพให้ข้อมูลที่ถูกต้องต่อกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งนี้หากกระทรวงการต่างประเทศจะดำเนินการเรื่องใดเกี่ยวข้องกับปราสาทพระวิหาร ก็จะต้องหารือกับกองทัพก่อนจะดำเนินการใดๆ มีผู้เชี่ยวชาญด้านสนธิสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่มีการเมืองเข้ามาแทรกแซงในการทำงาน (อ้างจากนายคมคิด เก้าวัลย์ นักวิชาการอิสระและผู้เชี่ยวชาญการเมือง)

4.7 สรุปสถานการณ์และการซ้ายเหลือผู้ประสบภัยจากการปะทะกันระหว่างทหารไทยและทหารกัมพูชา

ภาพที่ 4.3 ชาวบ้านอพยพหนี มาพักที่ศูนย์พักพิงชั่วคราว ที่ว่าการอำเภอ กันทรลักษ์

สรุปเหตุการณ์และการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เมื่อวันที่ 4-12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ตามที่เกิดเหตุการณ์ประเทศไทยและทหารกัมพูชา บริเวณชายแดน จังหวัดศรีสะเกษ

สถานการณ์การสู้รบวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 15.20 น. – 18.00 น. มีการประทับกันเริ่มต้นที่บริเวณภูมิเขื้อ และขยายไปคลอดแนว, วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 16.20 น. – 07.15 น. มีการประทับกันที่ซ่องโคนເວົວ ແລະ ภູມເຂົ້ວ, วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 18.30 น. – 22.00 น. มีการประทับกันตลอดแนว, วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 06.00 น. – 07.00 น. มีการประทับบริเวณภูมิเขื้อ

ความเสียหายและผลกระทบทางเสียชีวิต 2 นาย คือ ส.ท.มุชิรินทร์ ชาติคำดี อายุ 26 ปี สังกัด ร.16 พัน 2 ค่ายบดินทรเดชา จังหวัดยะลา และ ส.อ.ธนากร บุญเพิ่ม อายุ 30 ปี สังกัด กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 6 ชั่วราชการหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 23 และทหารบดเจ็บ 22 นาย ประชาชนเสียชีวิต 1 ราย คือ นายเจริญ พาหوم ราชภรหมู่ที่ 13 ตำบลสารงชัย อำเภอ กันทรลักษ์ บาดเจ็บเล็กน้อย 4 ราย บ้านเรือนเสียหาย ทั้งหลัง 7 หลัง บ้านเรือนเสียหายบางส่วน 49 หลัง สำนักสงฆ์ธุดงค์สถานวิหารเพชร มีภูมิเสียหาย 2 หลัง และโรงเรียนภูมิชรอโลวิทยา อาคารเรียนเสียหายบางส่วนจำนวน 1 หลัง อาคารเรียนหัวครัวเสียหาย 1 หลังประชาชนที่อยู่ในรัศมีกระสุนปืนใหญ่ตก และอยู่ใกล้ฐานปืนใหญ่ จำนวน 8 ตำบล 76 หมู่บ้าน 13,054 ครัวเรือน จำนวน 21,720 คน ได้อพยพหนีภัยไปอยู่ในศูนย์ที่ราชการเตรียมไว้จำนวน 41 แห่ง สวยงามพารา ป่ายค่า ลิปตัส และพืชสวนถูกไฟไหม้เป็นบริเวณกว้าง ขณะนี้อยู่ระหว่างการสำรวจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถนนลาดยางสายภูมิชรอโล – โคนເວົວ ถูกระเบิดเสียหายเป็นหลุมกว้าง 7 เมตร ลึก 1 เมตร

การช่วยเหลือเยียวยาการช่วยเหลือโดยจังหวัดศรีสะเกษ การใช้จ่ายเงินทรัพยากราชการในจำนวนผู้ว่าราชการจังหวัด จำนวน 120 ล้านบาท, ค่าใช้จ่ายที่ได้เบิกจ่ายประจำวันที่ 4-12 กุมภาพันธ์ 2554 จำนวน 33,196,780 บาท จัดสรรให้อำเภอกันทรลักษ์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น จำนวน 1,300,000 บาท ค่าจัดการศพผู้เสียชีวิตและเป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน 50,000 บาท ค่าซ่อมแซมบ้านที่เสียหายทั้งหลัง ๆ ละ 30,000 บาท จำนวน 7 หลัง เป็นเงิน 210,000 บาท ค่าซ่อมแซมภูมิที่เสียหายทั้งหลัง ๆ ละ 30,000 บาท จำนวน 2 หลัง เป็นเงิน 60,000 บาท ค่าซ่อมแซมบ้านที่เสียหายบางส่วน หลังละ 20,000 บาท จำนวน 49 หลัง เป็นเงิน 980,000 บาท ค่าเครื่องครัวครัวเรือนละ 3,500 บาท จำนวน 7 ครอบครัว เป็นเงิน 24,500 บาท เงินทุนประกอบอาชีพ ครอบครัวละ 10,000 บาท จำนวน 7 ครอบครัว เป็นเงิน 70,000 บาท ค่าเครื่องนอนคนละ 500 บาท จำนวน 117 ครอบครัว เป็นเงิน 58,500 บาท ค่าเครื่องผุ่งห่มคนละ 1,000 บาท จำนวน 117 ครอบครัว เป็นเงิน 117,000 บาท ค่าจัดเลี้ยงผู้ประสบภัย 13,296 ราย เป็นเงิน 7,326,080 บาท ค่าอุปกรณ์แสงสว่างบ้าน/ภูมิที่เสียหาย จำนวน 55 ครอบครัว เป็นเงิน 11,000 บาท ค่าก่อสร้างที่พักชั่วคราว (เสียหายทั้งหลัง) ครอบครัวละ 4,000 บาท จำนวน 7 ครอบครัว เป็นเงิน 28,000 บาท ค่าดัดแปลง

ที่พักชั่วคราว (เสียหายบางส่วน) ครอบครัวละ 2,000 บาท จำนวน 49 ครอบครัว เป็นเงิน 98,000 บาท ค่าขนย้ายผู้ประสบภัย ครอบครัวละ 1,200 บาท จำนวน 3,800 ครอบครัว เป็นเงิน 4,560,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการจัดสาธารณูปโภคในที่พักชั่วคราว 32 จุด เป็นเงิน 11,200,000 บาท ค่าถุงยังชีพ 2,000 ครอบครัว เป็นเงิน 1,000,000 บาท

ภาพที่ 4.4 ฝ่ายปกครองได้การเดินทีให้ชาวบ้านที่อพยพหนีภัยสองครั้ง มาพักที่สนามหน้าที่ทำการอำเภอทราย咯ก

แผนการใช้จ่ายที่อยู่ระหว่างขออนุมัติใช้และขยายวงเงินเพิ่มเติมเป็นค่าก่อสร้างและซ่อมแซมหลุมหลบภัยจำนวน 748 แห่ง เป็นเงิน 66,902,600 บาท แยกเป็น ซ่อมหลุมหลบภัย 297 แห่ง เป็นเงิน 4,224,000 บาท สร้างหลุมหลบภัยเสริมเพิ่มเติมในหมู่บ้านที่ยังไม่เพียงพอ 105 แห่ง เป็นเงิน 13,650,000 บาท สร้างหลุมหลบภัยใหม่ในหมู่บ้านที่อยู่ในรัศมีกระสุนปืนใหญ่ต่ำ แต่ยังไม่มีหลุมหลบภัย จำนวน 346 แห่ง เป็นเงิน 49,028,600 บาท ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่อยู่ระหว่างการสำรวจประมาณ 19,900,620 บาท

การซ่อมเหลือสังเคราะห์ครอบครัวผู้ประสบภัยทางสังคมกรณีฉุกเฉินโดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้ดำเนินการซ่อมเหลือแล้ว จำนวน 547 ครัวเรือน เป็นเงิน 368,000 บาท และที่คาดว่าจะต้องดำเนินการจ่ายเพิ่มเติม อีกประมาณ 20,000 ครัวเรือน เป็นเงิน 20,000,000 บาท การระดมบุคลากร และเครื่องมืออุปกรณ์ หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น จำนวน 1,530 คน ยานพาหนะ จำนวน 357 คัน

การรับบริจาค ได้เงินรับบริจาค จำนวน 2,462,856.68 บาท แยกเป็นบัญชีออมทรัพย์ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาเทสโก้โลตัส เลขที่ 758-0-10235-3 และบัญชีออมทรัพย์ธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาศรีสะเกษ เลขที่ 311-0-72604-1 (ยังมีเงินบริจาคอีกจำนวนหนึ่งที่มีผู้แสดงเจตนารมณ์

บริจาคไว้แต่ยังไม่เข้าสู่ระบบบัญชีจังหวัดได้พิจารณาเตรียมจ่ายเงินบริจาก จำนวน 4,945,000 บาท แยกเป็น จ่ายค่าก่อสร้างบ้านที่เสียหายทั้งหลัง ๆ ละ 500,000 บาท รวม 7 หลัง เป็นเงิน 3,500,000 บาท จ่ายค่าซ่อมแซมบ้านที่เสียหายบางส่วน หลังละ 5,000 บาท รวม 49 หลัง เป็นเงิน 245,000 บาท สงเคราะห์ครอบครัวผู้เสียชีวิต จำนวน 3 ราย แยกเป็น รายภรรยา 1 ราย ๆ ละ 200,000 บาท และทหาร 2 นาย ๆ ละ 100,000 บาท รวมเป็นเงิน 400,000 บาท ค่าประกอบเลี้ยงผู้อพยพ วันละ 100,000 บาท รวม 8 วัน เป็นเงิน 800,000 บาท และได้รับสิ่งของรับบริจาก จาก พระภิกษุ สามเณร พระบรมวงศานุวงศ์ ประชาชนภาคเอกชน มูลนิธิฯ หน่วยงาน และองค์กร ต่าง ๆ รวม 374 ราย รวมเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 14,352,813 บาท โดยได้กระจายแจกจ่ายไปตามศูนย์อพยพ จำนวน 41 ศูนย์ ให้หมดสิ้นไปในแต่ละวัน

การอพยพผู้ประสบภัยจังหวัดศรีสะเกษ ได้สั่งการให้อำเภอตามแนวทางดังนี้ 4 อัมเภอ ซักซ้อมแผนอพยพประชาชนกรณีเกิดการปะทะตามแนวทางดัง ตั้งแต่สถานการณ์เริ่มตึงเครียดและยังไม่มีการสู้รบ โดยเมื่อเกิดเสียงปืนปะทะกันเกิดขึ้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้แจ้งให้ราชภรรดาในหมู่บ้าน วิ่งเข้าหลุมหลบภัยตามที่ได้ซักซ้อมไว้ หลังจากนั้นเมื่อเสียงปืนเริ่มสงบลงได้ทยอยไปจุดรวมพลเพื่ออพยพไปยังศูนย์อพยพที่กำหนดไว้ตามแผน ผู้อพยพส่วนใหญ่เป็นเด็ก สตรี และคนชรา ส่วนผู้ชายและชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชرب.) ยังคงอยู่ประจำในหมู่บ้านเพื่อเฝ้าดูแลทรัพย์สิน โดยอาศัยอยู่ในหลุมหลบภัย โดยมอบหมายให้ปลัดอำเภอป้องกันจากทุกอำเภอ และปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ อยู่ประจำศูนย์อพยพต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก และประสานงาน การดำเนินการช่วยเหลือ โดยมีศูนย์อำนวยการกลางอยู่ที่ ที่ว่าการอำเภอทั้งหมด จำนวนศูนย์อพยพมีทั้งหมด 41 ศูนย์ มีการแต่งตั้งหัวต่อสื่อมวลชน โดยผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้แทนฝ่ายทหาร เป็นประจำทุกวัน เวลา 10.00 น. ณ ศูนย์อพยพกลางห้องประชุมที่ว่าการอำเภอทั้งหมด พร้อมจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น อาหาร น้ำ ผ้าห่ม เสื้อกันหนาว ยากันยุง ห้องสุขา ฯลฯ มีการจัดชุดรักษาความปลอดภัยบริเวณศูนย์อพยพ จัดให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และนายอำเภอทุกอำเภอ ออกไปพบปะเยี่ยมเยียนทำความเข้าใจ ในสถานการณ์ และให้กำลังใจทุกวัน มีสารานุสุจหัวดศรีสะเกษ และโรงพยาบาลกันทรลักษ์ จัดตั้งศูนย์ปฐมพยาบาลทุกศูนย์ตลอด 24 ชั่วโมง

การส่งกลับผู้อพยพ พล.อ. รัชชัย สมุทรสาคร แม่ทัพภาคที่ 2 ร่วมกับ นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ได้ประกาศปิดศูนย์และส่งผู้อพยพกลับบ้าน เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 07.00-10.00 น. โดยใช้รถขนส่งทั้งสิ้น 104 คันจังหวัดได้จัดทำแผนเยี่ยมเยียนปลดปล่อยโดยกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ และนายอำเภอ ออกไปพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศานุวงศ์ พระราชทานการช่วยเหลือผ่านทางสภากาชาดไทย พร้อมทั้งมีบุคคลสำคัญ และผู้บังคับบัญชาาระดับสูงเข่นรัฐมนตรี อธิบดี ได้มาตรวจสอบศูนย์พยาพและหน่วยงานภาครัฐ มาให้บริการประกอบอาหาร และบริการน้ำดื่มผู้ประสบภัย (ข้อมูลจากฝ่ายปกครอง อำเภอ กันทรลักษ์, 2554)

4.8 การยุติบทบาทในการเคลื่อนไหวชั่วคราวของ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน

หลังจากมีการเคลื่อนไหว ใช้ยุทธวิธี ของจากทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อผลักดันให้รัฐบาล กระทรวงการต่างประเทศ และกองทัพ ได้ทำหน้าที่ปกป้องดินแดนเข้าพระวิหารอย่างเต็มที่ ตามเป้าหมายและอุดมการณ์ของกลุ่มแล้ว จึงได้มีการยุติบทบาทในการเคลื่อนไหวชั่วคราว ซึ่งมีเหตุผลหลักดังนี้

เหตุผลที่ 1 เพื่อไม่ให้เสียเงิน ที่เป็นค่าใช้จ่ายในการเคลื่อนไหวเพิ่มขึ้น

ในการเคลื่อนไหวทุกครั้ง ซึ่งจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในทุกครั้ง เริ่มตั้งแต่ค่าเดินทางของสมาชิก แกนนำ ที่มาร่วมตัวกัน ค่าอาหาร ค่าน้ำมันรถยนต์ ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ ค่าเช่าเครื่องเสียง ในการปราศรัย เป็นต้น หากมีการเคลื่อนไหวยืดเยื้อยาวนาน ยิ่งจะต้องทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ต้องเสียเงินมากขึ้นจึงเป็นเหตุผลให้ยุติการเคลื่อนไหว (อ้างจากนายสุคนธ์ เริงฤทธิ์ แกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย อำเภอ กันทรลักษ์ นายผัน กิ่งแสง แกนนำ กลุ่มธรรมยาตรา นายไทรรัฐ ด้วงคำ ที่ปรึกษากลุ่มกำลังแผ่นดิน)

เหตุผลที่ 2 เพื่อหลีกเลี่ยงการไปประเทศไทยบ้าน

ในการเคลื่อนไหวของทั้ง 3 กลุ่ม ได้เคลื่อนไหวเพื่อทำกิจกรรม ที่มุ่งไปสู่เข้าพระวิหาร และในเหตุการณ์หลายครั้งได้เกิดมีการประทับกับชาวบ้าน ที่บ้านภูมิชรอล ก่อนไปถึงหน้าด่านอุทยานเข้าพระวิหาร เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยง ไม่ให้เกิดการประทับกับชาวบ้าน ในข่าวที่สร้างความเสื่อมเสีย โดยถูกมองว่าคนไทยได้มาตีกันเอง จึงเป็นเหตุผลให้ยุติการเคลื่อนไหว (อ้างจากนายสุคนธ์ เริงฤทธิ์ แกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย นายผัน กิ่งแสง แกนนำ กลุ่มธรรมยาตรา นายไทรรัฐ ด้วงคำ ที่ปรึกษากลุ่มกำลังแผ่นดิน)

เหตุผลที่ 3 เพื่อไม่ให้เกิดการได้รับบาดเจ็บขึ้นมาอีก

จากการเข้าประเทศไทยบ้านกลุ่มชาวบ้านภูมิชรอล ที่รวมตัวกันเข้ามาขัดขวางมีการใช้ไม้ กระบอก ก้อนอิฐ ก้อนหิน รวมทั้งหั่นสติ๊ก ประทัดยักษ์ ระเบิดปิงปอง และตักยิงปืนแก๊ป แล้วเข้าตะลุมบนกันอย่างดุเดือด ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บประมาณ 200 กว่าคน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการได้รับบาดเจ็บ ของทั้งสองฝ่าย จึงเป็นเหตุผลให้ยุติการเคลื่อนไหว (อ้างจากนายสุคนธ์ เริงฤทธิ์ แกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย นายผัน กิ่งแสง แกนนำ กลุ่มธรรมยาตรา นายไทรรัฐ ด้วงคำ ที่ปรึกษากลุ่มกำลังแผ่นดิน)

เหตุผลที่ 4 เพื่อไม่ให้เกิดการเสียหายในทรัพย์สิน

มีการใช้อาวุธ ไม้ กระบอก ก้อนอิฐ ก้อนหิน รวมทั้งหันสต็อก จากชาวบ้านมาถล่มใส่รัตนยนต์จนได้รับความเสียหายจำนวนมาก และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อเป็นการหลอกเลี้ยงไม่ให้เกิดความเสียหายขึ้นมาอีก จึงเป็นเหตุผลให้ยุติการเคลื่อนไหว (อ้างจากนายสุคนธ์ เริงฤทธิ์ แกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย นายผัน กิ่งแสง แกนนำ กลุ่มธรรมยาตรา นายไทยรัฐ ด้วงคำ ที่ปรึกษากลุ่มกำลังแผ่นดิน)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากบทบาทการเคลื่อนไหวของ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และ กลุ่มกำลังแผ่นดิน ในกรณีข้อพิพาทเข้าพรรษา ที่ได้ใช้ แนวคิดขบวนการทางสังคมแบบเฉพาะ (specific social movement) ในลักษณะของกลุ่ม ที่เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม, ใช้แนวคิด โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity) ในโอกาสการเกิดขึ้นของขบวน การ เคลื่อนไหว ในสังคมที่มีระบบเปิดที่มีเสรีภาพ ในการชุมนุมประท้วง ใช้แนวคิดชาตินิยม (nationalism) ในการสร้างอุดมการณ์ของขบวนการ ที่ทำให้ขบวนการมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ใช้ทฤษฎี การระดมทรัพยากร (resource mobilization-RM) เพื่อสร้างความพร้อมให้กับขบวนการ ในการ จัดการทรัพยากร เพื่อให้ขบวนการประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย ใช้แนวคิดแนวคิดกลุ่ม ผลประโยชน์ (Interest Group) ในการรวมกลุ่มของ กลุ่มพันธมิตรฯ กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลัง แผ่นดิน ที่ได้มีการมารวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ในบางครั้ง โดยมีผลประโยชน์ในด้านการบรรลุใน อุดมการณ์ความเชื่อ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ใช้แนวคิดยุทธวิธีการเคลื่อนไหว ของขบวนการทางสังคม (tactics social movement) ในการต่อสู้กับรัฐบาลที่ถืออำนาจจรด ในการ กดดันรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจ เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น ที่ทำให้ขบวนการได้ประสบ ความสำเร็จ จึงได้กระทำการในกระบวนการเคลื่อนไหวประท้วงในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัด ขาดแคลน เข้าพรรษา สรุปได้ดังนี้

ในบทบาทการเคลื่อนไหวของกลุ่มธรรมยาตรา ที่ได้จัดเดินธรรมยาตรา กับภารกิจ แก้ไขปัญหาด้วยระยะทาง 100 กิโลเมตร จำกศala หลักเมือง จังหวัดศรีสะเกษ แล้วเดินเพื่อมุ่งไปสู่เข้าพรรษา โดยมีกลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มกำลังแผ่นดิน และมีประชาชนทั่วไปที่ให้ความสนใจ ได้มาร่วมตัวกันที่บริเวณศาลาหลักเมือง กันทรลักษ์ อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีอุดมการณ์ความเชื่อ มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะ ปกป้องผลประโยชน์ของชาติร่วมกัน ได้ทำการประท้วงทำกิจกรรมขับไล่รัฐบาลสมัคร และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้ส่งผลกระทบ ทำให้กรณีเข้าพรรษาเป็นกระแสข่าวที่ ได้รับความสนใจทั้งในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และต่างประเทศ

กลุ่มธรรมยาตราเดินเท้าไปยังอุทยานแห่งชาติเข้าพรรษา ตำบลเสารังษัย อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ และได้การเตือนท่อนอนที่ริมหน้าผาม ออีแดง และ ปักหลักประท้วงพร้อมปฏิรูป

และได้มีประชาชนในพื้นที่บริเวณไกลี้เคียง มีกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มกำลังแผ่นดิน ได้เข้าไปให้การสนับสนุนทั้งเสบียงอาหาร ที่นำมาให้บ้านอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร ต่อมา สมาชิกกลุ่มธรรมยาตรา ได้ทำการปืนรัวลดหนาม เข้าไปนั่งสมาธิไกลี้กับชุมชน บ้านเรือนร้านค้าของชาวกัมพูชาประมาณ 30 เมตร จนถูกห้ามกัมพูชาจับกุมตัวไว้ และได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายทหารนำตัวกลับมาได้ ได้ส่งผลกระทบ ทำให้เกิดประเด็นการตีความเรื่องเขตแดนบนเขาพระวิหาร จากนั้น ได้มีการเพิ่มกำลังทหารฝ่ายกัมพูชาบริเวณเขาพระวิหารประมาณ 600 นาย ส่วนทหารไทยได้เสริม กำลังเพิ่มขึ้นเล็กน้อยประมาณ 200 นาย กลุ่มธรรมยาตราจึงได้กลับมาปฏิบัติธรรมประท้วงต่อ ที่บริเวณผามօອแดง

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้มาระลือในทรัพร้อมสมาชิกประมาณ 1,000 คน ได้มาร่วมตัวกับชุมนุม โดยนายวีระ สมความคิด เป็นแกนนำ มีสมาชิกเดินทางมาสมทบจากหลาย จังหวัด พร้อมขวนรถยกต์เดินทางมุ่งไปที่อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร เพื่อชุมนุมทางคืนเขาพระ วิหาร แต่ได้เกิดการประท้วงกับชาวบ้านที่จัดตั้งมาจากการเมืองฝ่ายรัฐบาลสมัย บริเวณทางโค้ง ถนนกันทรลักษ์-เขาพระวิหาร บ้านโนนขาขาด ตำบลเสารงชัย อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ส่งผลกระทบ ให้สื่อมวลชนได้ประโคมข่าวอย่างรุนแรงประเด็นร้อนเขาพระวิหาร กลุ่มพันธมิตรฯ ได้ตีกันกับชาวบ้านในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ โดยรัฐบาลได้สั่งการให้หน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะ ด้านความมั่งคง ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ทั้งจังหวัดศรีสะเกษ ให้มาสกัด ขัดขวาง ผู้มาชุมนุม ประท้วงไม่ให้ผ่านขึ้นไปบนเขาพระวิหารโดยเด็ดขาด

กลุ่มกำลังแผ่นดินประมาณ 50 คน ได้มารทีหน้าด่านทางขึ้นเขาพระวิหาร นำสิ่งของ เครื่อง อุปโภค บริโภค ยารักษาโรค และจดหมาย นามอบสนับสนุนพร้อมให้กำลังใจให้ทหารไทยที่ตั้งกำลัง รักษาอิปไตยอยู่บนเขาพระวิหาร และขอให้ผลักดันชาวกัมพูชาที่มาสร้างบ้านเรือนอยู่บนเขาพระ วิหารออกไปภายใน 7 วัน ซึ่งมีนัยยะเป็นการชงหลอกให้ทหารของกองทัพ ในฐานะประชาชนในพื้นที่ อำเภอ กันทรลักษ์ ให้ทหารทำหน้าที่ปกป้องดินแดนอย่างเต็มที่ โดยมีสื่อมวลชนจากสำนักข่าวหลายที่ ทีวีหลายช่อง ได้ออกข่าวไปสู่สังคมสาธารณะ ได้ส่งผลกระทบ ว่าประชาชนในพื้นที่มีความพร้อมและ ให้การสนับสนุนทหาร ให้ผลักดันชาวต่างชาติที่เข้ามาลุกหลั่นแคนใหญ่นั้นออกไป

กลุ่มธรรมยาตราถูกชาวบ้านต่อต้านให้ออกจากพื้นที่ประท้วงเนื่องจากอุทยานแห่งชาติถูกปิด ซึ่ง ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนขาดของไม่มีได้ จึงถูกปาสีงของหรือด่าว่าแแต่ไม่มีใครตอบโต้ ทุกคนนั่งทำสมาธิ และสวัสดิมนต์ หลังจากนั้นจึงออกจากพื้นที่ตามคำขอร้องจากฝ่ายทหาร

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้มาร่วมตัวกันประมาณ 5,000 คน ได้เปิดเวที ปราศรัยแก่นักล่า่่าโจรตีกัดดันรัฐบาล ที่บริเวณศาลาหลักเมืองกันทรลักษ์ และในบริเวณต่างๆ ได้ เคลื่อนขวนทางคืนเขาพระวิหาร มีนายวีระ สมความคิด เป็นแกนนำ เคลื่อนขวนด้วยรถยนต์ ประมาณ 600 คัน ยาวนับ 10 ก.m. มุ่งหน้าไปเขาพระวิหาร เมื่อมาถึงหน้าโรงเรียนบ้านกูมิชrol

ตำบลเสารงชัย อำเภอ กันทรลักษ์ มีด้านสักดิพร้อมเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ประมาณ 2,000 นาย ได้เกิดการประท้วงลุ่มบ่อนกันอย่างดุเดือด กับชาวบ้านภูมิชrorol ที่รวมตัวกันอยู่ประมาณ 1,000 คน ที่ชุมนุมต่อต้านอยู่หน้าวัดบ้านภูมิชrorol มีการใช้ไม้ กระบอก ห้อนอิฐ ห้อนหิน รวมทั้งหันสะตึก ทำมกางเสียงประทัดยักษ์และระเบิดปิงปองและปืนแก๊ป จนทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บประมาณ 200 คน รถยนต์เสียหายหลายสิบคัน ได้ส่งผลกระทบให้ สื่อมวลชนได้ประโคมเป็นข่าวใหญ่อีกครั้ง ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และต่างประเทศ เป็นประเด็นร้อนความขัดแย้งกรณีเข้าพระวิหาร คนไทยได้ตีกันเอง กลุ่มพันธมิตรฯ ตีกันกับชาวบ้าน และรัฐบาลได้สั่งการ เกณฑ์เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะด้านความมั่งคง ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง มาควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่ชายแดนเช้าพระวิหาร ทั้งจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดใกล้เคียง มากที่สุดเป็นประวัติการณ์เท่าที่เคยมีมา

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้มีการกดดันรัฐบาลอภิสิทธิ์ จากการที่กัมพูชา ได้มีการเปลี่ยนป้ายบริเวณวัดแก้วสิกขาคีรีสวาระ โดยนำป้ายเชิงสัญลักษณ์มีข้อความว่า “ที่นี่กัมพูชา” ขึ้นแทนป้ายเดิม จึงสั่งการถึงกองทัพ มีแม่ทัพภาคที่ 2 ได้นำกองกำลังทหารไทย อาวุธครบมือขึ้นไปที่วัดแก้วสิกขาคีรีสวาระ โดยยืนคำRICT ต่อทหารฝ่ายกัมพูชา หากไม่ยอมให้ทุบป้าย ก็ต้องเผชิญกับทหารและประชาชนไทย แล้วร่วมกันทุบป้ายทิ hin “ที่นี่กัมพูชา” ทั้ง ซึ่งทหารกัมพูชา ได้นำป้ายนี้มาติดตั้งก่อนหน้านี้เพียงหนึ่งวัน เนื่องจากการณ์ดังกล่าวสร้างความไม่พอใจ ต่อชาวกัมพูชา เป็นอย่างมากถึงขนาดได้ออกนามาประนามผู้นำทหารกัมพูชา ที่รับผิดชอบด้านปราสาทพระวิหาร ต่อมา อีก 10 วัน จึงได้เกิดการสู้รบทั้งรูปแบบระหว่างทหารไทย กับ ทหารกัมพูชา ที่ชายแดนด้าน เข้าพระวิหาร ในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 โดยได้มีการระดมยิงทั้งปืนใหญ่ จรวดหลายลำกล้อง ชนิด BM 21 และอาวุธนานาชนิดเข้าใส่กันอย่างต่อเนื่อง เสียงกระสุนปืนได้ยินเข้ามาถึงบ้านภูมิชrorol ตำบลเสารงชัย เกิดเพลิงไหม้ป่าตลอดแนวเข้าพระวิหาร เมื่อช่วงเวลาประมาณ 6.20 น. วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ได้มีการประท้วงทหารไทยกับทหารกัมพูชาอีก มี 3 จุดคือ ที่บริเวณ เข้าพระวิหาร ภูมิชroro และวัดแก้วสิกขาคีรีสวาระ ต่อมาวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 มีการเคลื่อนไหว ของฝ่ายกัมพูชาที่ได้ยกกองทัพขนาดใหญ่มาประชิดชายแดนด้านซ่องตาเม่า และด้านตรงข้าม บ้านโนมุย ได้ส่งผลกระทบให้ ทหารไทยมีความจำเป็นที่ต้อง ยิงทำลายข้าศึกด้วยปืนใหญ่ขนาด 155 ม.m. ถล่มฝ่ายทหารกัมพูชา ตั้งแต่เวลาประมาณ 17.00 น. ถึง ประมาณ 24.00 น. ปูerm ไปทั่ว แนวเขตแดนกัมพูชา ถนนและฐานทรายเสียหายมากมาย รถถัง รถหุ้มเกราะ รถคำเลียงและรถยิง จรวดหลายลำกล้องแบบ BM 21 รวมทั้งปืนใหญ่ขนาด 105 ม.m. ของกัมพูชาเสียหายใช้การไม่ได้กว่า 30 คัน เกิดความเสียหายขนาดหนักกับฝ่ายทหารกัมพูชาอยู่เสียชีวิต มีอาจประเมินได้เนื่องจากพื้นที่ ไฟไหม้

กลุ่มกำลังแผ่นดินพร้อมด้วยสมาชิกของกลุ่มประมาณ 30 คน ได้ทำประชาราษฎร์คัดค้านการ ถอนทหารออกจากเข้าพระวิหาร ในเขตเทศบาลเมืองกันทรลักษ์และบ้านภูมิชrorol กลุ่มกำลังแผ่นดิน

พร้อมด้วยสมาชิกได้เดินทางไปพบกับ พ.อ.รนศักดิ์ มิตรภานนท์ ผบ.หน่วยเฉพาะกิจกรรมทหารพวนที่ 23 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อยื่นหนังสือผลการทำประชาพิจารณ์ ถึง พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก เพื่อคัดค้านการถอนกำลังทหารไทยออกจากบริเวณเข้าพระวิหาร ต่อมากลุ่มกำลังแผ่นดิน ได้ทำพิธีตามปักแผ่นดินและวางสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (ทำพิธีเชิงสัญลักษณ์) เพื่อให้ปกป้องแผ่นดินไทย บริเวณริมหน้าผาใกล้สูญคุบันเข้าพระวิหารในพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร และประกาศความเป็นเจ้าของพื้นที่ ไม่ยอมรับผลประชุมจีบีซีที่ให้ถอนทหารพวนเข้าพระวิหาร โดยมีทหารพวน 50 นายมีอาวุธครบมือ คงอยู่แลรักษาความปลอดภัยให้อย่างใกล้ชิด ได้ส่งผลกระทบให้ สื่อมวลชนได้ทำเป็นข่าวออกสู่สายตาสังคมสาธารณะ ว่ามีกลุ่มคนชาวกันทรลักษ์ได้นำดาบไปปักไว้ เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร เข้าพระวิหาร นั้นคือдинแคนประเทศไทย มีการ ออกข่าวทางทีวีและสื่ออื่น ๆ เป็นระยะ ๆ ทั้งวัน สรุนกันข่าว การที่รัฐบาลส่งตัวแทนไปประชุมจีบีซี ที่กรุงเทพมหานครเรื่องการถอนทหาร แต่ทางกองทัพได้ตัดสินใจไม่ยอมถอนทหารออกจากเข้าพระวิหาร และไม่ยอมทำการคำสั่งของรัฐบาล

โดยเริ่มจากเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2551 จนถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 ในตลอดระยะเวลา ประมาณ 4 ปี ที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ได้มีบทบาทอันมีแนวทางร่วมกัน เคลื่อนไหวในการชุมนุมประท้วง ในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ เมืองหน้า ด่านทางขึ้นไปสู่เข้าพระวิหาร ในการผลักดันให้รัฐบาล กระทำการต่าง ประเทศ และกองทัพ ในการ ทำหน้าที่ปกป้องดินแดนไทยตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกลุ่มแล้ว หลังจากนั้นจึงได้มีการยุติ การเคลื่อนไหวชั่วคราว

5.2 ภิปรายผล

จากการศึกษา บทบาทของขบวนการทางสังคม ในกรณีข้อพิพาทเข้าพระวิหาร กรณีศึกษากลุ่ม พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน สามารถภิปรายผลได้ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การนำเอาปราสาทพระวิหารไปขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกของกัมพูชาแต่เพียง ฝ่ายเดียว

ในตลอดระยะเวลาที่ข่าวคราวเรื่องเข้าพระวิหารรับรู้ถึงประชาชนชาวไทยอย่างต่อเนื่อง ในการที่ รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช โดย นายนพดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้ลง นามแตลงกรณ์ร่วม (Joint Communique) สนับสนุนการขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็น มรดกโลก แต่เพียงฝ่ายเดียวของกัมพูชา ทำให้เกิดกระแสคัดค้านของสังคมและการอภิปรายของฝ่าย ค้านในรัฐสภา ภายหลังจากที่ข้อมูลและข้อเท็จจริงปรากฏสู่สายตาสาธารณะเป็นลำดับ ประชาชน ชาวไทยที่ไม่ยอมรับหลายกลุ่มต่างก็รวมพลัง และทำในหลายวิถีทางเพื่อคัดค้านให้แฉลงการณ์ร่วม

ดังกล่าวข้างต้น ให้ไม่มีผลทางกฎหมาย จากนั้นได้มีการรวบรวมรายชื่อเพื่อยื่นขอให้ยูเนสโกจะมีการพิจารณาการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหาร มีการประท้วงข้อตกลงยินยอมให้กับพุชาขึ้นทะเบียน ปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกแต่เพียงฝ่ายเดียว ได้มีการเคลื่อนไหวรวมตัวกัน ตั้งแต่นักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากรสำคัญ ศิลปินแห่งชาติ ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนทุกสาขาอาชีพ จนไปถึงราชนิぐล ได้ชุมนุมประท้วงในสถานที่ต่างๆทั่วประเทศ จนกระทั่งได้มีกลุ่มมวลชนต่างๆ ได้มาร่วมตัวกัน ณ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อประท้วงทำกิจกรรมขับไล่รัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศ โดยกล่าวหาว่าได้เป็นรัฐบาลขายชาติขายแผ่นดินไทยให้กับพุชา

ประเด็นที่ 2 ได้เกิดขวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ในการประท้วงกรณีข้อพิพาท เข้าพระวิหาร

ได้เกิดสภาวะความระส่ำระสายของสังคมสาธารณะ ในการคัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก แต่เพียงฝ่ายเดียวของกับพุชา มีการเคลื่อนไหวทั้งในกรุงเทพและในจังหวัดต่าง ๆ ประชาชนรวมตัวกันแสดงพลังปกป้องดินแดนเข้าพระวิหาร และข้อพิพาทในกรณีพื้นที่ 4.6 ตาราง กิโลเมตร ได้มีขวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจากกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาเคลื่อนไหวในพื้นที่อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดศรีสะเกษ เช่นกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พรม) กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน ได้มีการมาร่วมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ในบางครั้งโดยมีผลประโยชน์ในด้านการบรรลุในอุดมการณ์ความเชื่อ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ โดยทั้ง 3 กลุ่ม มีการจัดระเบียบภายในขวนการและมีจุดเน้นเป้าหมายที่ชัดเจน ให้ความสำคัญกับกลไก (mechanism) ให้มีการพัฒนาในลักษณะเป็น ขวนการทางสังคมแบบเฉพาะ (specific social movement) ได้มีการจัดองค์กรขึ้นมา มีการปลุกเร้า (agitation) สร้างความเป็นกลุ่มก้อน (esprit de corps) สร้างขวัญกำลังใจ (morale) สร้างอุดมการณ์ (ideology) และยุทธวิธี (tactics) ภายในกลุ่มขึ้นมา ในการสร้างขวนการ ซึ่งเปิดรับสมาชิกที่เข้ามาร่วมตัวกันด้วยความสมัครใจ โดยไม่มีการแบ่งแยกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ฐานะ หรือสถานะภาพทางสังคม อันมีอุดมการณ์ ที่เป็นตัวเชื่อมในการมาร่วมตัวกัน มีการเคลื่อนไหวจะกระทำด้วยตนเอง กิจกรรมการเคลื่อนไหวนั้นสามารถกระทำได้ง่าย เนื่องจากรัฐบาล เปิดโอกาสให้มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้ ในภาวะสังคมแบบเปิดที่มีเสรีภาพ มีสิทธิ์ในการประท้วง เสนอข้อเรียกร้อง ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พรม), กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน จึงได้ใช้แนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity) ในการที่รัฐบาลและในท้องถิ่นพื้นที่ ได้เปิดโอกาสให้กิจกรรมการเคลื่อนไหวนั้นสามารถกระทำได้ ในรูปแบบต่างๆ ในการประท้วง การจัดเวทีปราศัย การเดินขวนรณรงค์ การจัดสัมมนา ทางวิชาการ การรวบรวมรายชื่อคัดค้านให้แฉลงการณ์ร่วมตั้งกล่าว่นั้นให้ไม่มีผลทางกฎหมาย ใช้แนวคิดชาตินิยม (nationalism) เพื่อมาสร้างเป็นอัตลักษณ์ในการสร้างอุดมการณ์ของขวนการในทาง แนวร่วมและสมาชิกให้มีเพิ่มขึ้นเพื่อให้ขวนการมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ใช้ทฤษฎีการระดมทรัพยากร

(resource mobilization-RM) ในการสร้างความพร้อมของขบวนการในการจัดประเทศทรพยากร ของขบวนการทางสังคม เพื่อให้ขบวนการประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย ใช้แนวคิดกลุ่ม ผลประโยชน์ (Interest Group) ใน การมารวมตัวกันของกลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มพันธมิตรประชาชน เพื่อประชาธิปไตย และกลุ่มกำลังแผ่นดิน โดยมีผลประโยชน์ในด้านการบรรลุในอุดมการณ์ความเชื่อ มี จุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติร่วมกัน จึงได้เกิดกิจกรรมแสดงออกที่ไม่ต้องการสูญเสีย อธิปไตย ให้กับต่างชาติ

ประเด็นที่ 3 ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม

จากบทบาทและแนวทางร่วมกันเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่ม ธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่มีโครงสร้างเป็นในลักษณะของขบวนการทางสังคม โดยใช้ ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวประท้วง โดยแบ่งออกเป็น (1) ยุทธวิธีการขัดขวางท้าทายระบบการเมืองปกติ (disruptive) (2) ยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (conventional) และ (3) ยุทธวิธีการใช้ ความรุนแรง (violence) ที่เป็นสิ่งสำคัญยิ่งกับผลสำเร็จหรือล้มเหลวของขบวนการทางสังคม เป็นการ ยึดอำนาจของฝ่ายที่สามมาใช้ ให้เข้ามากดดันรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจ เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงให้ เกิดขึ้น ซึ่งได้แสดงบทบาทการเคลื่อนไหวในการประท้วงเพื่อกดกันให้รัฐบาล ได้ทบทวนเปลี่ยนแปลง นโยบายเกี่ยวกับกรณีเข้าพระวิหาร โดยเป็นลักษณะในกดดันทางด้านการเมืองในการมีอิทธิพลเหนือ นโยบายของรัฐบาล เพื่อให้ได้บรรลุผลตามเป้าหมายตามที่กลุ่มนั้นต้องการ

ประเด็นที่ 4 ผลกระทบของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในการประท้วงกรณีเข้าพระวิหาร ที่ได้เกิดเป็นผลกระทบในทั้งด้านดีและด้านเสีย

ด้านดี ก็คือได้เป็นแรงกดดันทำให้ทางภาครัฐบาล ได้เลิกนิ่งเฉย ที่ไม่สนใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น อย่างแท้จริง เพื่อป้องกันความเสียหายอันจะเกิดขึ้นกับประเทศไทยในเรื่องการเสียดินแดนให้ต่างชาติ ซึ่ง หากปล่อยให้เกิดขึ้นแล้วอาจจะแก้ไขไม่ได้หรือทำได้ยาก ซึ่งได้ทำให้สังคมสาธารณะประชาชนทั่วไป ได้มาสนใจในเรื่องของชาติ มีจิตสำนึกในความรักห่วงเหงาต่อแผ่นดินของตนมากขึ้น และเป็นการ ผลักดันพร้อมให้การสนับสนุนกองทัพไทย จนกระทั่งได้มีการส่งกำลังทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ ทั้ง ปืนใหญ่ รถถัง และอื่นๆ มาลงพื้นที่ สู้ชัยแคน อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อให้ทำหน้าที่ ปกป้องอธิปไตยของประเทศไทย

ด้านเสีย ก็คือ ทำให้รัฐต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ในด้านที่ต้องทำการบูรณะ ในการเผชิญหน้าของ กองกำลังทหารทั้งสองฝ่าย อันเป็นผลสืบเนื่องจากความขัดแย้งเรื่องเขตแดนไทย-กัมพูชา ที่มีการสู้รบ ระหว่างทหารไทย กับทหารกัมพูชา ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 และการดูแลประชาชนที่อพยพหนี ภัยสงครามตลอดตามแนวชายแดนเข้าพระวิหาร อีกทั้งภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณ เพื่อมาสร้าง หลุมหลบภัยเพิ่มตลอดแนวชายแดน ทั้งสิ้น 451 จุด และซ่อมแซมหลุมหลบภัยเดิมอีกจำนวน 297 จุด

ในพื้นที่อำเภอ กันทรลักษ์ ซึ่งเป็นงบประมาณที่ใช้เงินเป็นจำนวนมาก อันต้องมาสูญเสียไป ด้วยเหตุจากวิกฤติสถานการณ์นี้

ประเด็นที่ 5 การยุติการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา กลุ่มกำลังแผ่นดิน

ภายหลังจากที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ได้แสดงบทบาทในการผลักดันให้รัฐบาล กระทรวงการต่างประเทศ และกองทัพในการทำหน้าที่ปกป้องดินแดนไทยเข้าพระวิหาร อย่างเต็มที่เป็นไปตามเป้าหมายและอุดมการณ์ ของทั้ง 3 กลุ่ม แล้ว หลังจากนั้นทางกลุ่มจึงได้มีการยุติบทบาทในการเคลื่อนไหวชั่วคราวด้วยเหตุผลดังนี้

เหตุผลที่ 1 เพื่อไม่ให้เสียเงิน ที่เป็นค่าใช้จ่ายในการเคลื่อนไหวเพิ่มขึ้น ซึ่งหากมีการเคลื่อนไหว ยืดเยื้อยาวนาน ยิ่งจะต้องทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ต้องเสียเงินมากขึ้นจึงเป็นเหตุผลให้ยุติการเคลื่อนไหว

เหตุผลที่ 2 เพื่อหลีกเลี่ยงการไปประทับกับชาวบ้าน ในท่าวหิสร้างความเสื่อมเสีย โดยถูกมองว่า คนไทยได้มาตีกันเอง จึงเป็นเหตุผลให้ยุติการเคลื่อนไหว

เหตุผลที่ 3 เพื่อไม่ให้เกิดการได้รับบาดเจ็บขึ้นมาอีก ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการได้รับบาดเจ็บ ของทั้งสองฝ่าย จึงเป็นเหตุผลให้ยุติการเคลื่อนไหว

เหตุผลที่ 4 เพื่อไม่ให้เกิดการเสียหายในทรัพย์สิน เป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความเสียหาย ขึ้นมาอีก จึงเป็นเหตุผลให้ยุติการเคลื่อนไหว

5.2.1 งานวิจัยมีที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องดังนี้

5.2.1.1 ยัสสัน ดุมาลี (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี กรณีศึกษา กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี มีความเกี่ยวข้องคือ

ประเด็นที่ 1 มีบทบาทในการเคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในนโยบาย ของภาครัฐ

เป็นการศึกษา ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี ที่มีบทบาทในการเคลื่อนไหว เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในนโยบายของภาครัฐ ใน การปกป้องและจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี ซึ่งจากการศึกษามีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน กับบทบาทของขบวนการทางสังคม จากในกรณีข้อพิพาทเข้าพระวิหาร กรณีศึกษากลุ่มพันธมิตร ประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่ได้มีการศึกษาในบทบาทการเคลื่อนไหวของกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในนโยบายของภาครัฐ ใน การปกป้องดินแดนเข้าพระวิหารจากในกรณีข้อพิพาท

**ประเด็นที่ 2 มีการมาก่อตัว ลักษณะของกลุ่ม แนวทางการเคลื่อนไหวในแบบ
ขบวนการทางสังคม**

มีการศึกษากลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี ในการก่อตัว ลักษณะกลุ่มและ แนวทางการเคลื่อนไหว ในแบบขบวนการทางสังคม ซึ่งจากการศึกษามีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กลุ่ม พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ในการมาก่อตัว ลักษณะของกลุ่ม และแนวทางการเคลื่อนไหวในแบบขบวนการทางสังคม

**ประเด็นที่ 3 มีการใช้ยุทธวิธีการขัดขวางท้าทายระบบการเมือง และยุทธวิธีตาม
ช่องทางระบบการเมืองปกติ ในกรุงเทพมหานคร**

กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี มีการเคลื่อนไหว โดยมีการใช้ยุทธวิธีการ ขัดขวางท้าทายระบบการเมือง และยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ ในกรุงเทพมหานครทั่วไป เพื่อ กดดันในการตัดสินใจของรัฐ เหมือนกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน

**ประเด็นที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการเคลื่อนไหวของกลุ่ม ที่มีผลสร้าง
การเปลี่ยนแปลงในประเด็นนโยบายของภาครัฐ**

กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี มีการเคลื่อนไหว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในด้านนโยบายของรัฐ มีผลกระทบทำให้มีการอนุรักษ์พื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งโดยตรง ควบคู่ด้วย วิธีการสร้างมาตรฐานการการป้องกันการคุกคามทรัพยากรจากภายนอก ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กลุ่ม พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่มีการเคลื่อนไหว ทำ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายของรัฐ ทำให้มีการทำหน้าที่ในการปกป้องดินแดนและรักษา ผลประโยชน์ของชาติอย่างเต็มที่ มีผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ชายแดนเข้าพระวิหาร

**5.2.1.2 วิเชียร บุราณรักษ์ (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทาง
การเมืองภาคประชาชน ศึกษากรณีกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี มีความเกี่ยวข้องคือ**

**ประเด็นที่ 1 การเกิดขึ้นเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ที่มาเคลื่อนไหว
ทางการเมือง**

ในภาคประชาชนของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี ในการเรียนรู้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการรวมตัว จึงได้เกิดเป็นขบวนการเคลื่อนไหว ประท้วง กดดัน และตอบโต้ ในการ คัดค้านโครงการเหมืองแร่โพแทช จังหวัดอุดรธานี ปัญหาที่เกิดอันมาจากการนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายของรัฐ ให้เป็นไปตามความต้องการของกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะที่ คล้ายคลึงกันกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่ออกมามาเคลื่อนไหวประท้วงกดดัน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายของรัฐ ในกรณี เข้าพระวิหาร

ประเด็นที่ 2 แนวทางยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ทางการเมืองภาคประชาชน ของกลุ่มนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุตรธานี ในการใช้ยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (convention) ยุทธวิธีการใช้ความรุนแรง (violence) เพื่อ กดดันและต่อสู้กับอำนาจจักรชัย ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในนโยบายและยุทธศาสตร์ ในพื้นที่ ซึ่งมีลักษณะ ที่คล้ายคลึงกันกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่ใช้ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อกดดันและต่อสู้กับอำนาจจักรชัย ให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในนโยบายและยุทธศาสตร์ ในพื้นที่ เมืองอุตรธานี

5.2.1.3 วรรณ พาระธรรม (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพร้อมของขบวนการ เคลื่อนไหวทางสังคม กรณีศึกษากลุ่มเสรีชน จังหวัดอุบลราชธานี มีความเกี่ยวข้องคือ

ประเด็นที่1 เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ที่มีการรวมตัวเป็นกลุ่มก้อน ของประชาชน

มีลักษณะรูปแบบในกระทำการรวมหมู่ มีการชุมนุมโดยมีเป้าหมาย จุดหมาย ร่วมกันของผู้คนเหมือนกัน ที่ใช้แนวคิดโครงสร้างทางโอกาสทางการเมือง ใน การเกิดขึ้นของขบวนการ เคลื่อนไหวทางสังคม กลุ่มเสรีชนจังหวัดอุบลราชธานี ในการสร้างโอกาสในการชุมนุมประท้วง ใน สังคมที่มีระบบเปิดที่มีเสรีภาพ อันให้โอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กับ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน

ประเด็นที่ 2 มีใช้ทฤษฎีระดมทรัพยากร ในการระดมมวลชน

ผู้ให้การสนับสนุนเหมือนกันกลุ่มเสรีชน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นขบวนการ เคลื่อนไหวทางสังคม ได้ใช้ทฤษฎีระดมทรัพยากร มาสร้างความพร้อมให้กับกลุ่ม มีการระดมมวลชน ผู้ให้ การสนับสนุน รับบริจากที่ได้มาจากการศรัทธา ทั้งเงินและวัสดุอุปกรณ์ มีผู้นำ สมาชิก ที่ร่วมสร้าง แรงจูงใจ ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น การเลือกใช้ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหว เพื่อสร้าง ความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายให้กับขบวนการ ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับ กลุ่มพันธมิตร ประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน

5.2.1.4 ธีรพล อินทรลิบ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่อ การเมืองไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจนต่อรัฐบาล มีความเกี่ยวข้องคือ

ประเด็นที่ 1 การมารวมกันเป็นกลุ่ม ในการรวมตัวกันเพื่อให้เกิดพลัง ในการ แสดงบทบาทในข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล

การรวมกลุ่มของกลุ่มสมัชชาคนจน ในการรวมตัวกันเพื่อให้เกิดพลังกลุ่ม และได้ แสดงบทบาทในข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล บทบาทการทำหน้าที่ของกลุ่มสมัชชาคนจนต่อระบบการเมือง การเคลื่อนไหวผลักดันเพื่อทำให้รัฐบาลนั้นเปิดกว้างรับฟังในการกำหนดนโยบาย ให้เป็นไปตามความ ต้องการและในเป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อ

ประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่ได้แสดงบทบาทเคลื่อนไหวกดดันในข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล เพื่อให้กำหนดนโยบายให้เป็นไปตามความต้องการ ในเป้าหมายของกลุ่มเหมือนกัน

ประเด็นที่ 2 การเรียกร้องของกลุ่มต่อรัฐบาล โดยมียุทธวิธีในการกดดันต่อการตัดสินใจของรัฐ ที่เป็นเรื่องที่ชอบธรรมในสายตาสาธารณะ

กลุ่มสมัชชาคนจน มีข้อเรียกร้องของกลุ่มต่อรัฐบาล และมีการประท้วง มียุทธวิธีต่อการกดดันต่อการตัดสินใจของภาครัฐ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของกลุ่ม ที่เป็นเรื่องที่ชอบธรรมในสายตาสาธารณะ ในการใช้สิทธิตามผลเมือง ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่มีข้อเรียกร้องของกลุ่มต่อรัฐบาล มีการเคลื่อนไหวประท้วง และมียุทธวิธีต่อการกดดันต่อการตัดสินใจของภาครัฐ ที่เป็นเรื่องที่ชอบธรรมในสายตาสาธารณะในการใช้สิทธิตามผลเมือง เหมือนกัน

5.2.1.5 วรรณจิตา วงศ์เรือน (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเคลื่อนไหวทางสังคมของชุมชนฝ่ายพญาคำ: กรณีศึกษากลุ่มชาวบ้านช่างเคียง ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีความเกี่ยวข้องคือ

ประเด็นที่ 1 ลักษณะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐส่วนกลาง ที่ได้กระทำสวนทางกับความต้องการของสาธารณะ

ในความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากการแหนวยศักดิ์การพัฒนาในเชิงโครงสร้างจากส่วนงานภาครัฐ ที่มีผลกระทบในพื้นที่ จากการตัดสินใจของภาครัฐผู้บริหารของรัฐจากส่วนกลาง ที่ขัดต่อความรู้สึกของสาธารณะ จนเป็นประเด็นทำให้ชุมชนฝ่ายพญาคำได้ออกมาเคลื่อนไหว ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ได้มาร่วมตัวกันเคลื่อนไหว เนื่องจากความไม่พอใจ ในการตัดสินใจของภาครัฐผู้บริหารของรัฐ จากส่วนกลาง ที่ขัดต่อความรู้สึกของสาธารณะ จึงได้ออกมาเคลื่อนไหวประท้วง เหมือนกัน

ประเด็นที่ 2 แนวทางการต่อสู้ทางการเมือง การเคลื่อนไหวของuhnการทางสังคม ยุทธวิธีที่ใช้เป็นแนวทางในการเคลื่อนไหว ในข้อเรียกร้องต่อภาครัฐ

ยุทธวิธีแนวทางการต่อสู้เพื่อใช้เคลื่อนไหวทางสังคมของชุมชนฝ่ายพญาคำ พบว่า วิธีการที่ใช้เป็นแนวทางการเคลื่อนไหวหลากหลายรูปแบบ เช่น การยึดพื้นที่ทางการเมือง มีการต่อสู้ทางการเมือง การทำกิจกรรมแสดงเชิงสัญลักษณ์ การต่อสู้ทางกฎหมายและนโยบายของรัฐ และการแสดงทางเครือข่ายพันธมิตร ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน ที่มียุทธวิธี ที่ใช้เป็นแนวทางในการเคลื่อนไหว มีการยึดพื้นที่ มีการต่อสู้ทางการเมือง มีการทำกิจกรรมแสดงเชิงสัญลักษณ์ การต่อสู้เพื่อเปลี่ยนนโยบายของภาครัฐ และการแสดงทางเครือข่ายเพื่อ ที่มีรูปแบบหลากหลาย เหมือนกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ในฐานะผู้นำขบวนการเคลื่อนไหว ทำให้เกิดการเข้าใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี และสามารถอธิบายสิ่งต่างๆ ในเนื้อหาเท่าที่จะสามารถกระทำได้ เนื่องจากกรณีเข้าพระวิหารนั้น มีความเป็นมา ลำดับเหตุการณ์ ที่ความสัมพันธ์ซ้อนมีรายละเอียดมากมาย ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์ สนธิสัญญา กฎหมายระหว่างประเทศ การเมืองการปกครอง ที่ผ่านมาในหลายยุคหลายสมัย

อีกทั้งระยะเวลาที่ทำการวิจัยประมาณ 4 ปี หากนำไปเทียบกับ ประวัติศาสตร์ในมิติความเป็นมาเข้าพระวิหาร ตั้งแต่ยุคพระเจ้ายโสธรมันที่ 1 จนถึงพระเจ้าชัยธรรมันที่ 7 จนมาถึงยุคปัจจุบัน เป็นเวลาานานนับพันปี ซึ่งถือว่ามีอยามาก ๆ แต่ผู้วิจัยก็เลือกเฉพาะในประเด็น เนื้อหาที่สำคัญ ๆ ในการศึกษาเพียงเท่านั้น ซึ่งอาจจะมีข้อบกพร่อง หรือการค้นหาข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน เฉพาะเจาะจงในเชิงลึกได้ทั้งหมด

ดังนั้นหากจะมีท่านใดต้องการศึกษาเพิ่มเติม โดยการนำข้อมูล จากการวิจัยศึกษาในบทบาทของขบวนการทางสังคมในกรณีข้อพิพาทเข้าพระวิหาร กรณีศึกษากลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มธรรมยาตรา และกลุ่มกำลังแผ่นดิน เพื่อให้เป็นประโยชน์ในทางด้านวิชาการ เพิ่มขึ้น ทั้งด้านเนื้อหา มีขอบเขตในการศึกษาที่กว้างขึ้น หรือเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อในภาคครั้งและประชาชนโดยทั่วไป ผู้วิจัยก็มีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กองบรรณาธิการผู้จัดการ. ปราสาทพระวิหาร ความจริงที่คนไทยต้องรู้. กรุงเทพมหานคร:
บ้านพระอาทิตย์, 2551.
- จุมพล หนูมพาณิช. หลักรัฐศาสตร์การบริหาร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2549.
- . สหวิทยาการทางรัฐศาสตร์ แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2550.
 - . กลุ่มผลประโยชน์ กับการเมืองไทย แนวเก่า แนวใหม่ และกรณีศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. รัฐศาสตร์: ทฤษฎี แนวความคิด ปัญหาสำคัญ และแนวทางศึกษาวิเคราะห์
การเมือง. กรุงเทพมหานคร: โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539
- มนตรีเจน วิทยาการ. สังคมวิทยาการเมือง: การศึกษารัฐศาสตร์แนวกลุ่มหลักและวิธีการศึกษา
ทางรัฐศาสตร์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2534.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. สังคมวิทยาการเมือง. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา, 2545.
- ชาย โพสิตา. ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: ออมรินทร์พรินติ้ง,
2550.
- ชลธิรา สัตยาวัฒนา. บทเรียนจากเหตุการณ์ความรุนแรงในกัมพูชา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรังสิต, 2546.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ประวัติการเมืองไทย: 2475 – 2500. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2538.
- . หลุมดำ-ทีบพยนต์-ลัทธิชาตินิยม-ประวัติศาสตร์ແຜลเก่า-ตัดตอน-กับบ้านเมืองของ
เรา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เอกสารชุด
ปราสาทเข้าพระวิหาร, 2551.
 - . ลัทธิชาตินิยมไทย สยามกับกัมพูชา: และกรณีศึกษาปราสาทเข้าพระวิหาร
กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เอกสารชุดปราสาท
เข้าพระวิหาร, 2552.
- ชวิติ ยงใจยุทธ. แนวทางแก้ปัญหาเขตแดน ไทย-กัมพูชา ด้วยอนุสัญญาโตเกียว ค.ศ. 1941.
กรุงเทพมหานคร: ธรรมยาตรา, 2553.
- ท่านอง ประชารักษ์. หนามยกอกไทย-กัมพูชา. กรุงเทพมหานคร: ร.ศ.๒๒๙, 2553.
- ทวีศักดิ์ นพเกสร. วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เล่ม1. นครราชสีมา: โชคเจริญมาเก็ตติ้งจำกัด, 2548.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ธิบดี บัวคำศรี. ประวัติศาสตร์กัมพูชา. กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ, 2555.
- ธีรพล อินทรลิบ. บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่อการเมืองไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการเรียกร้องของกลุ่มสังคมชากนจนต่อรัฐบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- ธีรยุทธ บุญมี. ชาตินิยม และ หลัง ชาตินิยม. กรุงเทพมหานคร: วิญญาณจำกัด, 2557.
- โรม บุนนาค. เข้าพระวิหาร ไทยเสียดินแดนครั้งสุดท้าย. กรุงเทพมหานคร: สยามบันทึก, 2551.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโน. แฉเอกสาร ลับที่สุด ปราสาทพระวิหาร พ.ศ. 2505-2551. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2551.
- บุญร่วม เทียมจันทร์. ใครได้ ใครเสีย ความขัดแย้งที่บ้านปลาย ปราสาทเข้าพระวิหาร. กรุงเทพมหานคร: อนิเมทกรุ๊ป, 2551.
- ประภาส ปันตกแต่ง. กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม. กรุงเทพมหานคร: โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- ประสิทธิ์ ปิยวัฒนพานิช. ศาลาโลกา-ศาลาประจำอนุญาโตตุลาการ กับข้อพิพาระระหว่างประเทศไทย 2. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เอกสารชุดปราสาทเข้าพระวิหาร, 2554.
- เพรเม จบ. ข้อพิพาระมណฑลกัมพูชา-ไทย ปัญหาชาตินิยมและอำนาจศึกษากรณีปราสาทพระวิหาร (เสียงสะท้อนจากกัมพูชา). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2555.
- พิกพ อุดร. กรณีปราสาทพระวิหารระหว่างไทย-กัมพูชา; เหรียญคนละด้านของเงินคนละสกุล. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เอกสารชุดเข้าพระวิหาร, 2554.
- พรรณรงค์ เจริญธรรมสาร. ประวัติศาสตร์กัมพูชา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2540.
- พวงทอง ภวัครพันธ์. รัฐและขบวนการอนารยะสังคมไทย ในกรณีปราสาทพระวิหาร. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คู่ไฟ, 2556.
- พิเชฐ แสงทอง. พรມណฑลแห่งกระดาษ ปราสาทเข้าพระวิหาร. กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย, 2551.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

พิภพ อุตร. กรณีปราสาทพระวิหารระหว่างไทย-กัมพูชา; เหตุการณ์และด้านของเงินค่าลงทะเบียน.

กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เอกสารชุด
เข้าพระวิหาร, 2552.

มนีมัย ทองอยู่. แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาว่าด้วยขบวนการทางสังคม. ขอนแก่น:
คลังนานาวิทยา, 2557.

วัลย์วิภา จรุญโรจน์. หลักฐานข้อเท็จจริงกรณีพิพาทไทย-เขมร ก่อนแผ่นดินไทยจะถูกลื้น.
กรุงเทพมหานคร: ตะวันออก จำกัด มหาชน, 2553.

วัลย์วิภา จรุญโรจน์. บันทึกภาคประชาชนเรื่อง การพิทักษ์ดินแดน จากกรณี “ปราสาทพระวิหาร
โนเมเดล”. กรุงเทพมหานคร: อุษาการพิมพ์, 2554.

สุวันย กรณวัลย. أيامเผาแผ่นดิน. กรุงเทพมหานคร: บ้านพระอาทิตย์, 2551.

สมพงศ์ ชุมาก. ความพยายามของนานาประเทศ ในการแก้ไขวิกฤตการณ์กัมพูชา.

กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่องค์ความรู้ ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สุภารัตน์ จันทวนิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546
อุดม เชยกิวงศ์. วัฒนธรรมของความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา. กรุงเทพมหานคร: ภูมิปัญญา,
2552.

อาณัท หาญพาณิชย์พันธ์. กรณีปราสาทพระวิหาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รังสิต, 2551.

อาณัท ชินบุตร. เข้าพระวิหาร คดีสะท้านใจ คนไทยทั้งชาติ. กรุงเทพมหานคร: แอบเปิ้ลบุ๊ค
พัลลิชชิ่งจำกัด, 2553.

อัครพงษ์ คำคูณ. สนธิสัญญาของพระพุทธเจ้าหลวงกับฝรั่งเศส และปราสาทเข้าพระวิหารของ
กัมพูชา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เอกสาร
ชุดปราสาทเข้าพระวิหาร, 2552.

ยั้สสัน ศุมาลี. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าว
ปัตตานี กรณีศึกษา กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาราชศาสตร
มหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555.

วิเชียร บุราณรักษ์. ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ศึกษากรณีกลุ่มอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาราชศาสตรมหาบัณฑิต:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

ເອກສາຮອ້າງອີງ (ຕ່ອ)

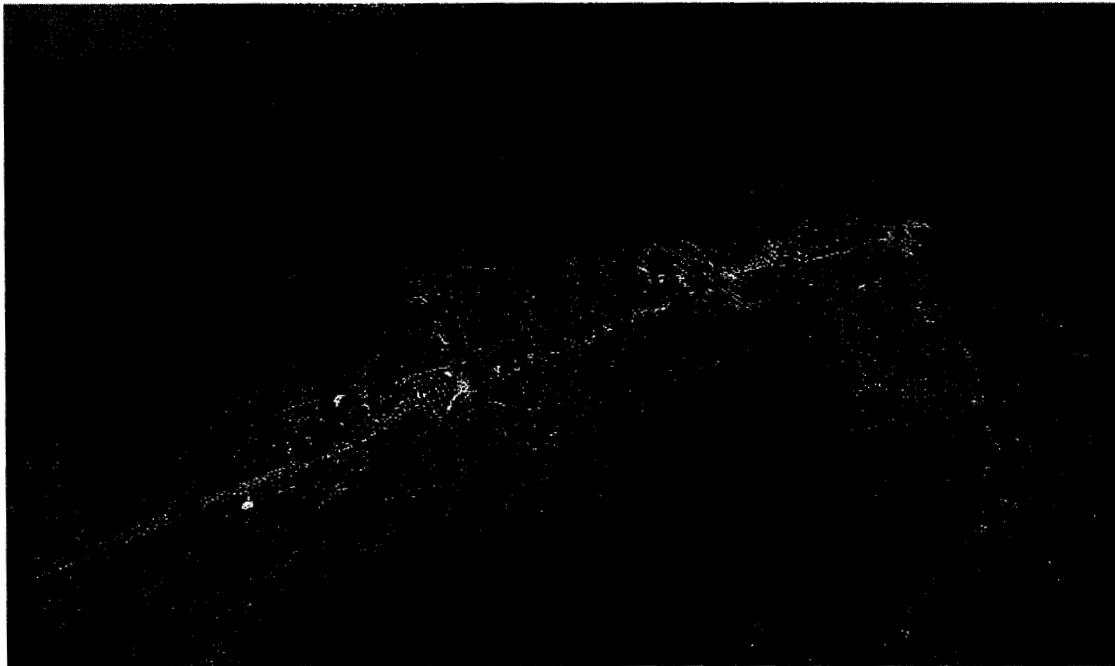
- Gamson, william A. **The Strategy of Social Protest.** Homewood, jjjnois: Dorsey Press, 1975.
- _____. **The Strategy of Social Protest.** Homewood, jjjnois: Dorsey Press, 1990.
- Gillham, Patrick. **Social Movement Structure and Action: Three Contentious Episodes in the Global Justice Movement.** PhD. dissertation: University of Colorado, 2003.
- Kandall, Diana. **Sociology in our Time.** Thomsom wadsworth: Google Print, 2006.
- Knock, David. "Association and Interest Groups", **Annual Review of Sociology.** 12(3): 1-21; August, 1986.
- Oliver, Pamela E. and Marwell, Gerald. **Mobilizing Technologies for Collective Action.** New Haven: Yale University Press, 1992.
- Lipsky, Michael. "Protest as Political Resource", **American Political Science Review.** 62(4): 1144-1158; December, 1968.
- McAdam, Doug. **Political Process and the Development of Black Insurgency.** Chicago, IL: University of Chicago Press, 1982.
- McCarthy, John D. and Mayer N. Zald. "Resource mobilization and Social Movement", **American Journal of Sociology.** 82(6): 1212-1241, 1977.
- Morris, A. **The Origins of the Civil Rights Movement.** New York: Free Press, 1984.
- Edwards, Bob and, John McCarthy. **Resource and Social Movement mobilization.** Oxford and Carton: Blackwell Publishing, 2007.
- Priven, Frances Fox and Cloward, Richard. **Poor's Movement: Why They Succeed, How They Fall.** New York: Pantheon Book, 1977.
- Tarrow , Sidney. **Power in Movement Social Movement and Contentious Politics.** New York: Cambridge University Press, 1999.
- Tilly, Charles. **From Mobilization to Revolution.** Reading, MA: Addison-Wesley, 1978.
- _____. "Contentious Repertoires in Great Britain 1758-1834", **Social Science History.** 17(2): 253-280; Summer, 1995.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- Traugott , Mark. **Barricades as Repertoire: Continuities and Discontinuities in the History of French Contention.** Durham, N.C.: Duke University Press, 1995.
- Truman, David B. **The Governmental Process: Political interests and Public Opinion.** New York: Alfred A. Knopf, 1951.
- Zald, Mayer N. and Jacobs. "Compliance/Incentive Classifications of Organizations: Underlying Dimensions". **Administration and Society.** 9(4): 403–424, 1978.

ภาคผนวก

ลำดับความเป็นมา

ภาพที่ ก.1 ภาพถ่ายทางอากาศ ที่มองเห็นลักษณะภูมิประเทศ เข้าพระวิหาร อย่างชัดเจน

มิติด้านภูมิรัฐศาสตร์

โดยทางภูมิรัฐศาสตร์ในปัจจุบัน เข้าพระวิหารตั้งอยู่บนเทือกเขาพนมดงรักบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา ตรงบ้านกูมิชรอล ตำบลเสารองชัย อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

เมื่อปี ค.ศ. 1904 ปี หรือ พ.ศ. 2447 จักรวรรดิฝรั่งเศสซึ่งปกครองประเทศไทยกัมพูชาในฐานะอาณาจักร ได้เริ่มจัดการสำรวจปักปันเขตแดนโดยคณะกรรมการปักปันผสมสยามกับฝรั่งเศสเป็นครั้งแรก แต่ในการเขียนแผนที่แสดงเส้นเขตแดนต่อมานั้น จัดทำโดยฝรั่งเศสแต่เพียงฝ่ายเดียว

โดยทั่วไปหลักการปักปันเขตแดนจะใช้ลักษณะภูมิประเทศที่มองเห็นอย่างชัดเจน เช่น สันปันน้ำ แนวสันเขาริอสันเนินซึ่งเป็นแนวเขตแบ่งระหว่างลุ่มน้ำ สันเขาริอบริเวณที่สูงซึ่งแบ่งน้ำให้ไหลไปลงแม่น้ำลำธารที่อยู่ แต่ละด้านของสันเขาริอบริเวณที่สูงนั้น มักปรากฏเป็นแนวตอนบนสุดของทิวเขาซึ่งแบ่งเขตระหว่างลุ่มน้ำที่มีทิศทางการไหลตรงข้ามกัน คือลักษณะของพื้นดินที่สูงกว่าบริเวณอื่นที่ต่อเนื่องกัน เมื่อฝนตก น้ำจะแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน และมักใช้เส้นสันปันน้ำในการแบ่งเขตแดนของประเทศ สันปันน้ำคือแนวการไหลของน้ำเวลาฝนตก แนวสันปันน้ำของเข้าพระวิหารมีลักษณะเป็นหน้าผาสูงชัน ซึ่งนิยมใช้กันในการแบ่งแดนตามหลักการสากล (ประสิทธิ์ ปิยวัฒนพานิช, 2554: 56)

ตามเอกสารบันทึกการปาฐูกาชาของพันโท แบร์นาร์ด ประธานฝ่ายฝรั่งเศสของคณะกรรมการปักปันผสมสยามกับฝรั่งเศสชุดแรก ที่จัดตั้งขึ้นตามอนุสัญญา ค.ศ. 1904 (พ.ศ. 2447) ซึ่งได้แสดงที่กรุง

ปารีส เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2450 ความตอนหนึ่งว่า “ทางเหนือยอดภูเขาดงรักเป็นเส้นเขตแดนที่เห็นได้อย่างถนนชัดแจ้ง” ปกติแล้วเส้นสันปันน้ำหากไม่ใช่ขอบหน้าผาแล้วจะมองเห็นด้วยตาเปล่าไม่ง่ายนัก จึงย่อมต้องทำหลักเขตแดนเป็นสัญลักษณ์เอาไว้ แต่การที่ประธานสำรวจและปักปันฝ่ายฝรั่งเศส มองเห็นได้อย่างถนนชัดแจ้งย่อมแสดงว่าต้องเป็นขอบหน้าผาเท่านั้นจึงจะสามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ นอกจากนั้นบันทึกรายงานของ พันเอก มองกิเออร์ ประธานกรรมการฝ่ายฝรั่งเศสในคณะกรรมการปักปันผสมสยามกับฝรั่งเศส ชุดที่ 2 ซึ่งจัดตั้งขึ้นมาตามสนธิสัญญา ค.ศ. 1907 (พ.ศ. 2450) ได้ยืนยันตามผลงานการสำรวจและปักปันของคณะกรรมการชุดแรกว่า ขอบหน้าผาคือสันปันน้ำอย่างชัดเจนว่า เส้นเขตแดนเดินไปตามเส้นสันปันน้ำ ซึ่งอยู่ที่หน้าผาเห็นได้จากต้นภูเขาดงรัก ดังนั้นคณะกรรมการปักปันสยาม-ฝรั่งเศส ชุดที่ 2 จึงเริ่มทำหลักเขตแดนทางบก หมายเลข 1 ที่ซ่องสะจำ จังหวัดศรีสะเกษ ไปทางทิศตะวันตก จรดไปจนถึงจังหวัดตราดและตัวเลขหลักเขตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไปทางทิศตะวันตก (หลักสุดท้ายหมายเลข 73) โดยปล่อยทิ้งด้านทิศตะวันออกจนถึงซ่องบก จังหวัดอุบลราชธานี ความยาวถึง 195 กิโลเมตรว่าไม่ต้องทำหลักเขตแดน เพราะสามารถเห็นหน้าผาเป็นเส้นเขตแดนที่มองเห็นได้ด้วยตาเปล่าจากต้นภูเขาดงรัก (ปานเทพ พัวพงษ์พันธุ์, 3 มีนาคม 2554)

ในการทำแผนที่ภาคผนวก 1 (MAP ANNEX 1) มาตราส่วน 1: 200,000 ระหว่างชื่อ “Dangrek” (ดงรัก) แนบท้ายสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนติดท้ายสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ร.ศ. 125 / ค.ศ. 1907 (พ.ศ. 2450) หรือชื่อทางการว่า หนังสือสัญญาระหว่างสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม กับปรสิเดนต์แห่งริบบิลฝรั่งเศส 23 มีนาคม ร.ศ. 125 พ.ศ. 2449/50 (ค.ศ. 1907 สมัยพระจุลจอมเกล้าฯ รัชกาลที่ 5) ซึ่งจัดทำโดยฝรั่งเศส ได้ลากเส้นเขตแดนตามสันปันน้ำ หรือสันเข้าแต่เมื่อมาถึงบริเวณหน้าผาเขาพระวิหารกลับลากเส้นต่ำกว่าบริเวณตัวปราสาท โดยถือตามยอดที่ต่ำกว่าบริเวณนั้นลงไป ทำให้บริเวณปราสาทพระวิหารและยอดภูเขาที่อยู่ถัดไปด้านตะวันตกอยู่ในแนวเขตแดนของประเทศไทย กัมพูชา ฝ่ายไทยยอมรับแผนที่โดยไม่มีการทักท้วง (อัครพงษ์ คำคูณ, 2551: 9) และในขณะนั้นไทยไม่มีความรู้เรื่องการทำแผนที่ จึงรับแผนที่มาโดยไม่รู้ว่าเส้นเขตแดนไม่ตรงกับเส้นปันน้ำ แม้ว่าสยามได้ก่อตั้งกรมแผนที่มาแล้วในสมัยรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2428 ซึ่งทำให้เป็นปัญหาต่อมานายหลัง (พวงทอง ภาครพันธุ์, 2556: 103)

ภาพที่ ก.2 แผนที่ซึ่งคณะกรรมการปักปันเขตแดนสยาม - ฝรั่งเศส พ.ศ. 2447 และ พ.ศ. 2450
แสดงที่ตั้งของเข้าพระวิหาร ในเขตของกัมพูชา ทั้งๆ ที่อยู่ในแนวสันปันน้ำของไทย

เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2472 สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้เสด็จไปขึ้นชม ปราสาทพระวิหาร โดยมีข้าหลวงกำปงຮມ หรือ เรสิตังต์ ถวายการต้อนรับ ที่เชิงบันไดทางขึ้นปราสาทพระวิหารแต่งตัวเต็มยศ ในการเสด็จครั้งนั้น ทางฝรั่งเศส ได้ให้นักโบราณคดีเรื่องนาม คือ อังรี ปาร์เมงติเยร์ (Henri Parmentier) มาทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศกิตติมศักดิ์ สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพและคณะข้าราชการระดับสูงของไทยได้เยี่ยมชมปราสาทพระวิหารที่ซึ่งฝรั่งเศสโดยมีข้าหลวงฝรั่งเศสมาต้อนรับในลักษณะเจ้าภาพอย่างเป็นทางการ โดยมีการเลี้ยงต้อนรับ มีการกล่าวสุนทรพจน์แลกเปลี่ยน กัน มีการขอบใจสยามประเทศที่ช่วยส่งทหารไปรบช่วยฝรั่งเศสในสงครามโลกครั้งที่ 1 มีการถ่ายรูป ร่วมกันหลายรูป (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2551: 19) ซึ่งการเสด็จไปขึ้นชม ปราสาทพระวิหารของ สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพนั้น เปรียบเสมือนเป็นการรับรองอธิปไตยของกัมพูชาและยอมรับ ว่าปราสาทพระวิหารเป็นของกัมพูชา(ประสิทธิ์ ปิยวัฒนพานิช, 2554: 3)

ภาพที่ ก.3 สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้เสด็จไปขึ้นชมปราสาทพระวิหาร

ในปี พ.ศ 2582 เกิดสังคมโลกครั้งที่ 2 ในยุโรป ทำให้ชาติมหาอำนาจในขณะนั้นได้แก่ อังกฤษและฝรั่งเศส ทำการบดบังเยอรมัน ในดินแดนของตนเอง จึงไม่สามารถมาดูแลดินแดนอาณา นิคมได้อย่างทั่วถึง เป็นเหตุให้ประเทศไทยเรียกร้องเอติโนนดินแดนคืนจากประเทศมหาอำนาจที่ได้ยึดไปใน ปลายสมัยรัชกาลที่ 5 ในปีพ.ศ. 2483 จึงเกิดการเรียกร้องดินแดนลาวและกัมพูชาในอินโดจีนของ ฝรั่งเศสคืนในสมัยรัชกาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งได้ดำเนินนโยบายลัทธิชาตินิยม ในช่วงก่อนที่ สังคมโลกครั้งที่ 2 จะขยายมาสู่เอเชีย ทหารและประชาชนกับนิสิตนักศึกษาในยุคนั้นได้ทำการ สนับสนุนอย่างท่วมท้น มีการเดินขบวนครั้งแรกเกิดขึ้นที่ใหญ่ที่สุด และไทยพร้อมที่จะเข้าสู่สังคม (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538: 257-259)

ในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ญี่ปุ่นยกตราหัวพม่าทางเรือเข้ามาในประเทศไทยตามจังหวัดต่างๆ ทางด้านอ่าวไทย รัฐบาลไทยได้ประเมินว่าไม่สามารถต้านทาน จึงยอมให้กองทัพญี่ปุ่นใช้ดินแดนไทย ผ่านเพื่อไปตีพม่าและมาลaysia สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากชัยชนะของ กองทัพญี่ปุ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการโจมตีฐานทัพเรือสหัสหวยอยยับที่ เพิร์ลฮาร์เบอร์ ทำให้ รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เห็นว่าญี่ปุ่นน่าจะชนะสังคมในที่สุด รัฐบาลจอมพล ป. พิบูล สงคราม จึงตัดสินใจลงนามในกติกาสัญญาพันธมิตรกับญี่ปุ่น (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538: 283)

เมื่อไทยเข้าร่วมทำการบดบังญี่ปุ่นแล้ว จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงได้ดำเนินการขยายดินแดน ตามนโยบายที่มีมาแต่เดิม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลประโยชน์ที่ไทยได้รับจากการเข้าร่วมเป็นพันธมิตร

กับญี่ปุ่น ในวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 1941 หรือ พ.ศ. 2484 ขณะนั้นทหารไทยเข้ายึดพื้นที่อินโดจีนไว้ได้หลายจุดได้แก่ หลวงพระบาง จำปาศักดิ์ ปอยเปต และพระตะบอง ทหารไทยรบชนะทหารฝรั่งเศส ทำให้ไทยได้ดินแดนที่ถูกฝรั่งเศสยึดไป เมื่อปี ค.ศ. 1904 หรือ พ.ศ. 2447 โดยมีญี่ปุ่นที่เป็นมหามิตรของไทย เป็นตัวกลางไกล่เกลี่ย ให้ฝรั่งเศสคืน 4 จังหวัด ได้แก่ ล้านช้าง นครจำปาศักดิ์ พิบูลสงคราม (เสียมราฐ) พระตะบอง ดินแดนที่ยึดมาได้ถูกตั้งชื่อว่า มนตลบูรพา ตามสนธิสัญญาโตเกียว วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 จึงทำให้ปราสาทพระวิหารกลับมาอยู่ในดินแดนไทยอย่างสมบูรณ์ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538: 289)

ขณะนั้นในประเทศไทย กัมพูชา ในเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2484 เรสิตังต์ เดอกร์ ข้าหลวงใหญ่ ฝรั่งเศสได้แต่งตั้งเจ้าสีหุน ที่มีพระชนมพรรษาเพียง 20 ปี ผู้ทรงศึกษาอยู่ ณ วิทยาลัยของฝรั่งเศสที่เมืองไซ่ง่อน ขึ้นมาเป็นกษัตริย์กัมพูชา

สังคมโลกครั้งที่ 2 สืบสุดลงเมื่อญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2488 ต่อมาธรรษุบาลของฝรั่งเศสเสรี ของนายพลชาร์ล์ เดอโกลล์ ประกาศไม่ยอมรับสนธิสัญญาโตเกียว พ.ศ. 2484 ฝรั่งเศสจึงได้มีการเรียกร้องอาดินแดนคืน ด้วยการตกลงกับอเมริกาในฐานะประเทศพันธมิตรที่ ชุมงลสาร ให้มาไกล่เกลี่ยกับธรรษุบาลไทย ให้คืนดินแดนมนตลบูรพาแก่ฝรั่งเศส โดยทำสนธิสัญญา ว่าซึ่งตันในปี พ.ศ. 2490 ยืนยันสถานะเดิมของดินแดนอินโดจีนก่อนสงคราม แต่ไทยไม่ยอมทำตาม โดยมีข้ออ้างในทางประวัติศาสตร์ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2538: 423-424)

ในปี พ.ศ. 2492 ได้มีการคัดค้านอำนาจของราชอาณาจักรไทยเนื่องจากพระวิหารเป็นครั้งแรก ฝรั่งเศสประท้วงว่าไทยไม่ควรส่งคนไปรักษาปราสาทพระวิหาร แต่ฝ่ายไทยก็ส่งทหารไปประจำที่ ปราสาทพระวิหารจนถึงปี พ.ศ. 2500 ในระหว่างนี้มีการประท้วงจากฝรั่งเศสถึง 3 ครั้ง (อุดม เซย์กิวงศ์, 2552: 514)

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2498 กัมพูชาได้รับเอกสารจากฝรั่งเศส โดยมีสมเด็จพระนโรดมสีหุนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมีความตั้งใจอาดินแดนของชาติที่เสียไปกลับคืนมา ตามคำสั่งสอนของ พระชนกคือ พระบาทสมเด็จพระนโรดมสุรمارมิตร ก่อนจะสวรรคต (ธิบดี บัวคำศรี, 2555: 96) เพราะ ในขณะนั้น ได้มีการทำข้อตกลงเรื่องดินแดนระหว่างธรรษุบาลฝรั่งเศสกับธรรษุบาลสยาม (โรม บุนนาค, 2551: 37) ปรากฏว่าแผนที่ที่ตกลงกันนั้นเส้นเขตแดนได้วันเข้าพระวิหารไว้อยู่ในดินแดนของกัมพูชา ประกอบกับในขณะนั้นฝ่ายสยามยังไม่มีผู้ใดรู้และเข้าใจการทำแผนที่ของตะวันตก ด้วยเหตุผลทาง การเมือง ฝรั่งเศสต้องการเนินผาเปิดตัวดึงเป็นที่ตั้งของปราสาทพระวิหาร อย่างน้อยสองประการคือ (1) อินโดจีนของฝรั่งเศสจะได้มีสถานที่ตั้งดีลท์ใจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พระขาวฝรั่งเศสขอบศึกษา ศิลปะเหล่านี้อยู่แล้วโดยนิสัย (2) มีภูมิประเทศสูงขึ้นตามหลักภูมิศาสตร์ทางทหาร คือสามารถมองเห็น ตรวจการณ์ และมีพื้นที่การยิงได้ดี เนื่องจากอยู่บนยอดเขาสูง (อานันน์ ชินบุตร, พันโน, 2553: 88) และเพื่อยืดหยุ่นชาตินิยม จึงเป็นเหตุให้สมเด็จพระนโรดมสีหุนที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นกษัตริย์และ

พระบิดาแห่งเอกสารฯ หรือปราสาทศิลชาตินิยมของกัมพูชา ได้ทำการเรียกร้องต้องการอ้างสิทธิเหนือ ปราสาทพระวิหารเป็นของประเทศกัมพูชา (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2551: 37) ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2501 จึงได้เกิดการเคลื่อนไหวขึ้นอย่างเป็นทางการ กระทรวงโழมณาการของกัมพูชาพิมพ์เผยแพร่รับฟุ้ความโ久มตีไทย นอกจากนี้ ยังประกาศลดความสัมพันธ์ทางการทูตลงเหลือเป็นระดับอุปถุต (อุดม เซย์กีวงศ์, 2552: 514) วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2501 รัฐบาลไทยจึงประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางชายแดนไทย ด้านกัมพูชาร่วม 6 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี ปราจีนบุรี สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และอัม睹าเดช อุดม จังหวัดอุบลราชธานี

วันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2501 รัฐบาลกัมพูชาประกาศตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทย ภายหลังที่ทั้งสองฝ่ายพยายามยุติข้อข้อแย้งด้วย การเจรจา แต่ไม่เป็นผล ความสัมพันธ์ระหว่างไทย กับกัมพูชาผูกผันบ่อครั้ง สาเหตุหลักมาจากการณ์การเมืองภายใน การปลุกกระแสชาตินิยมในหมู่ประชาชนและปัญหาเขตแดน

วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2502 รัฐบาลเจ้าโนรดมสีหనุแห่งกัมพูชา ภายใต้การนำของนายกฯ ได้ยื่นฟ้องต่อศาลโลก ขอให้ไทยถอนกองกำลังทหารออกจากเข้าพระวิหาร และขอให้ศาลชี้ขาดว่า อธิปไตยเหนือปราสาทพระวิหารเป็นของกัมพูชา หนังสือพิมพ์ภายใต้พระอุปถัมภ์ของเจ้าโนรดมสีหนุ ได้เขียนบทความโ久มตีประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ของไทยในช่วงนั้น มีการปลุกกระแสสรักชาติ เรียกร้องเอาปราสาทพระวิหารกลับคืน มีการเรียบริจารเงินสมทบคนละ 1 บาท เป็นค่าใช้จ่ายให้ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นำคณะทนายความรวม 13 คนไปต่อสู้ในศาลโลก (อุดม เซย์กีวงศ์, 2552: 490)

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2502 ประเทศไทยประกาศขึ้นทะเบียนเข้าพระวิหารเป็นโบราณสถาน แห่งชาติ ตามคำประกาศ ลงวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2502 กับทั้งมีแผนที่แสดงปราสาทพระวิหารแบบท้าย (อุดม เซย์กีวงศ์, 2552: 515)

เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2505 ได้มีการพิจารณาพิพากษาลงมติของคณะกรรมการศาลโลกให้ อธิปไตยเหนือปราสาทพระวิหารเป็นของประเทศไทย และฝ่ายไทยต้องถอนกองกำลังทหารออกจากตัว ปราสาทและบริเวณใกล้เคียง พร้อมทั้งต้องส่งคืนวัตถุโบราณต่างๆ ที่ไทยได้ยกย้ายออกนำไปให้แก่ กัมพูชา ด้วยค่าตอบแทน 9 ต่อ 3 เสียง ท่ามกลางความไม่พอใจของฝ่ายไทย ซึ่งเห็นว่าศาลโลกตัดสินคดีนี้ อย่างไม่ยุติธรรม อย่างไรก็ตาม การตัดสินคดีครั้นนี้ แต่ไม่ได้ระบุว่าบริเวณใกล้เคียงมีพื้นที่เท่าใด จึง ไม่ได้แก่ปัญหารือของอาณาเขตทับซ้อนระหว่างไทย-กัมพูชาในบริเวณดังกล่าวให้หมดไป และยังคงเป็น ปัญหารือวังต่อกันจนถึงปัจจุบัน (ทำนอง ประชาธิรักษ์, 2553 : 105-107) โดยใช้หลักฐานแผนที่พนวก 1 ต่อท้ายคำพ้องของกัมพูชา คือแผนที่ที่ทำขึ้นโดยคณะกรรมการปักปันเขตแดนฝรั่งเศสฝ่ายเดียวเมื่อ ปี ค.ศ. 1907 แต่ฝ่ายสยามมิได้มีการทักท้วงในขณะนั้น โดยไทยคันพบภายหลังว่าแผนที่ดังกล่าว ผิดพลาดเพราการลากเส้นเขตแดนมิได้เป็นไปตามสันปันน้ำแต่คลาด เคลื่อนไปหลายกิโลเมตร ทำให้

ปราสาทพระวิหารซึ่งอยู่ในเขตไทย ไปปรากฏในเขตแดนของกัมพูชาซึ่งปกครองโดยฝรั่งเศสในสมัยนั้น และฝ่ายสยามก็ได้ยอมรับและใช้แผนที่นั้นเองด้วย (อ่านที่น์ ชินบุตร, พันโท, 2553: 161) หลักฐานสำคัญที่ทนายฝ่ายกัมพูชานำไปใช้เสนอต่อศาลโลก คือรูปถ่ายที่กรมพระยาดำรงเดศ์จัดไปเข้าพระวิหาร โดยมี เรสิตัง หรือข้าหลวงเมืองกำปงธม ฝ่ายฝรั่งเศਸมาต้อนรับพร้อมกับ อังรี ปาร์เม้นติเยร์ (Henri Parmentier) นักโบราณคดีชาวฝรั่ง มาทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศกิติดมศักดิ์ เข้าແກວແຕ่งด้วยเต็มยศ ซึ่งฝรั่งเศสพยายามอย่างสม彷ะเกียรติ หลักฐานทั้งสองแสดงว่า ฝ่ายไทยยอมรับอำนาจของฝรั่งเศสเหนือ เข้าพระวิหาร เป็นสาเหตุทำให้ไทยต้องแพ้คดีปราสาทเข้าพระวิหาร (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2551: 14-15)

วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2505 รัฐบาลไทยโดย จอมพลสฤษดิ์ มนัสวิชช์ รัฐมนตรีในขณะนั้น ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลโลก ได้สนับสนุนให้นักเรียนนิสิตนักศึกษาเดินขบวนประท้วง ปลุก กระเสลัดธิชาตินิยมอยู่ก่อนครึ่งเดือน มีการเดินขบวนกันทั่วประเทศ ในสมัยนั้นประเทศไทย ภายใต้ การปกครองของคณะปฏิวัติ การเดินขบวนถือเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย แต่รัฐบาลก็ให้ผู้เดินขบวนขอ อนุญาตได้เป็นกรณีพิเศษ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2551: 47)

วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 รัฐบาลไทยของจอมพลสฤษดิ์ มนัสวิชช์ แต่งต่อประชาชนแสดง ความไม่เห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาของศาล แต่อย่างไรก็ได้รัฐบาลก็ยังแสดงว่าในฐานะที่เป็นสมาชิก สหประชาชาติจะปฏิบัติตามพันธกรณีที่ตนมีอยู่ตามคำพิพากษา

นอกจากนี้ ในวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 นายณัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศ ได้มีหนังสือถึงนายอุถุน รักษการเลขาริการสหประชาชาติ ประกาศจุดยืนและว่าไม่เห็น ด้วยและขอคัดค้านคำพิพากษา และตั้งขอสงวนซึ่งมีผลตลอดไปโดยไม่จำกัดเวลาเกี่ยวกับสิทธิที่มีอยู่ และจะเพิ่มในการครอบครองปราสาทพระวิหารในอนาคต ตามกระบวนการที่ขอบด้วยกฎหมาย การ ขอสงวนดังกล่าวมีผลบังคับจนถึงปัจจุบันโดยมิได้มีการขาดอายุความ (อ่านที่น์ ชินบุตร, พันโท, 2553: 157-160)

ภาพที่ ก.4 แนวเขตแดนที่ไทยยึดถือตามมติ ครม. ปี 2505

แม้ว่ารัฐบาลไทยในสมัยนั้นจะขอส่วนสิทธิ์ไว้ไม่รับคำพิพากษาเพื่อกลับมาต่อสู้คดีใหม่ได้อีกในภายภาคหน้า แต่ก็ยอมปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลโลก ใน พ.ศ. 2505 คณะกรรมการตัดสินใจได้มีมติให้กันเขตปราสาทพระวิหารแก่กัมพูชา โดยตัดเฉพาะพื้นที่ซึ่งใกล้พระราชารามมากที่สุดแก่กัมพูชา โดยทางทิศเหนือวัดจากบันไดขึ้นสุดท้ายขึ้นไปทางทิศเหนือ 20 เมตร และหักศอกลงมาทิศตะวันออกเฉียงใต้ไปตั้งจากกับแนวหน้าผาทางทิศตะวันออก ส่วนทางทิศตะวันตกก็เว้นระยะห่างจากข่องชัยตามแนวยาวของพระราชารามอกรามเพียง 100 เมตร ตัดตรงลงมาทางทิศใต้บรรจบกับแนวหน้าผา เขตแดนส่วนที่เหลือยังคงยึดถือตามแนวขอบหน้าผาของเข้าพระราชาร ทั้งทางขวาทิศตะวันออกและทางซ้ายทิศตะวันตกเป็นแนวเขตแดน ซึ่งไม่ตรงกับแนวเขตแดนที่ปรากฏบนแผนที่ ซึ่งปักปืนเขตแดนกันมาแต่โบราณ การแบ่งตัดให้ปราสาทพระวิหารไปอยู่กับกัมพูชาครั้งนี้ รัฐบาลไทยยังไม่เคยพูดว่า นั้นคือเส้นเขตแดนเพียงแต่เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งศาลโลกไว้ก่อน ขณะเดียวกับที่ยังคงส่วนสิทธิ์เอาไว้ (อ่านทัน ชินบุตร, 2553: 157-160)

วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 เพื่อปฏิบัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรี ทหารไทยถอนกำลังออกจากเขตปราสาทพระวิหารให้กัมพูชา และยกเสาธงชาติไทยทั้งต้นลงมาโดยไม่ยอมลดลง และระดมชาวบ้านภูมิชrorol ไปขึ้นลวดหนามกันพื้นที่โดยรอบปราสาทพระวิหาร โดยบริเวณดังกล่าวมีเนื้อที่ประมาณ 150 ไร่

กัมพูชาไม่ให้ความสนใจต่อการกำหนดเขตแดนปราสาทพระวิหารอีกเลย หลังจากศาลโลกได้ตัดสินเมื่อปี พ.ศ. 2505 สาเหตุเนื่องจากในประเทศกัมพูชา สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงจากสภาพเมืองกิ่งพัฒนาในสมัยการปกครองของฝรั่งเศส กรุงพนมเปญได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในสมัยสมเด็จพระนโรดมสีหมุน ในท่ามกลางความซับซ้อนและความขัดแย้งของผลประโยชน์ อุดมการณ์ทางการเมือง

และการทหาร ระหว่างค่ายเสรีประชาธิปไตย กับค่ายสังคมนิยมในบุคคลกรรมการเมือง สมเด็จพระนโรดมสี หุ่งเรืองเลือกที่จะดำเนินนโยบายเป็นกลาง แต่ในทางปฏิบัติก้มพุชา มีความใกล้ชิดกับจีนคอมมิวนิสต์ และผูกไม่ตรึงอย่างลับๆ กับเวียดนามเหนือ และมีสัมพันธภาพที่ดีกับสหรัฐอเมริกาด้วย (ธิบดี บัวคำศรี, 2555: 100) พร้อมทั้งได้เกิดปัญหาด้านการเมืองและการสู้รบแย่งชิงอำนาจภายในประเทศ

เนื่องจากเจ้าสีหนูเอนเอียงไปทางฝ่ายคอมมิวนิสต์จีนและเวียดเหนือ จึงทำให้อเมริกามีเพียงพอใจ จึงหันมาสนับสนุน นายพลล่อน นอล เมื่อเกิดการเลือกตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2509 ผลปรากฏว่า ฝ่ายนาย พลล่อน นอล อดีตรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม ชนะการเลือกตั้ง ได้เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาขึ้น จึงสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอีกครั้งหนึ่งกับประเทศไทย ไทยหลังหยุดชะงักไปเป็นเวลา 4 ปี โดยมีสาเหตุเนื่องมาจากข้อพิพาทเรื่องปราสาทพระวิหาร (ธิบดี บัวคำศรี, 2555: 104-105)

ในปี พ.ศ. 2513 นายพลล่อน นอล ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีกัมพูชาอีกเป็น สมัยที่ 2 กัมพูชาภายใต้การนำของรัฐบาลล่อนนอล เพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว จึงได้ทำการเปิดปราสาท เข้าพระวิหารให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยให้นักท่องเที่ยวขึ้นไปชมตัวปราสาทจากฝั่งไทย และปี พ.ศ. 2518 แล้วได้ทำการปิดเข้าพระวิหารจากอีกครั้ง เนื่องจากเขมรแดงทำการยึดอำนาจและเกิดสังคม กลางเมืองภายในกัมพูชา (อุดม เซย์กีวงศ์, 2552: 518)

หลังการต่อสู้จากชนบทเป็นเวลา 5 ปี กองกำลังเขมรแดงสามารถเข้ายึดกรุงพนมเปญได้เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 ในสภาพที่ประชาชนในเมืองหลวงกำลังอดอยากล้มตายเนื่องจากขาดอาหาร ทางการเขมรแดงให้สั่งให้ผู้คนอพยพออกจากตัวเมืองหันหัว เพื่อทำการผลิตในไร่นา ซึ่งเป็นเหตุทำ ให้ ผู้คนเสียชีวิตล้มตาย จากความอดอยากรถวายลำบากและถูกทำโทษ หลังเกิดการประทะกันตาม แนวพรัตน์นานานั้นไป ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2521 เวียดนามได้ส่งกองทัพเข้ารุกรานกัมพูชาตามคำ ร้องขอของเขมรแดงแปรพัทธ์กลุ่มนี้ มีผู้นำได้แก่ เยง สัมрин, เจีย จิม, ยุนเซน, และ บู ทอง ที่ เรียกว่า แนวร่วมแห่งชาติเพื่อความปลอดภัยของกัมพูชา (The National United Front for the Salvation of Kampuchea) ที่ได้การสนับสนุนโดยกองทัพเวียดนาม 2 แสนคน บุกเข้ากรุงพนมเปญ ทำให้รัฐบาลกัมพูชาของเขมรแดงต้องล่าถอยสู่เขตป่าเขาและทำการก่อจลาจลในกรุงพนมเปญ (สมพงศ์ ชุมาก, 2527: 37)

4 ปีเต็มแห่งสภาวะนรกบนดินที่เขมรแดงมอบให้กับชาวกัมพูชาซึ่งเป็นชนชาตideiy กันนั้น มากมายเกินพอก จำนวนคนตายมากเกินกว่า 3 ล้านคนนั้น สาเหตุของการตายในช่วงเขมรแดงปกครอง มีอยู่ห้าลักษณะ 5 ประการคือ (1) สังหารกันเองในบรรดาพวกกำลังติดอาวุธเพื่อแย่งชิงอำนาจกัน (2) ฆ่า ล้างแค้นแบบ放อยู่กับขบวนการปฏิวัติสังคม ผู้ที่ตกเป็นเป้าคือผู้ที่เคยรับใช้สหรัฐและรัฐบาลล่อน นอล (3) อดอาหารและขาดยาภัชาร์โรค การย้ายคนในเมืองประมาณ 3 ล้านคนออกสู่ชนบท (4) ถูก ประหารชีวิตเพราต้องสงสัยว่าทำงานให้กับศัตรุทางการเมือง (5) ทหารและพลเรือนตามชายแดนที่

ติดต่อเวียดนามด้วย เพราะทำสังคมชิงดินแคนกับเวียดนามหลายครั้ง ซึ่งพิสูจน์ให้เห็นว่าเขมรแดงทำการสังหารผู้คนในช่วงเขมรแดงครองอำนาจและปกครองอยู่ในกัมพูชา (ธิบดี บัวคำศรี, 2555: 112)

หลังขัยชนะเมื่อ พ.ศ. 2522 ฝ่ายเขมรที่สนับสนุนโดยเวียดนาม ได้จัดตั้งรัฐบาลและเปลี่ยนชื่อประเทศเป็น สาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา (People's Republic of Kampuchea - PRK) ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 กองกำลังทหารของ สัมริน (เวียดนามผสมเขมร) ได้ทำการรุกรานต่อเนื่องเข้าโจมตีการล้างกองกำลังเขมรแดง ที่หนือพยพมาอยู่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ด้านเข้าพระวิหาร ได้เข้าตีมาถึงบ้านโศกขามป้อม ชำแต หนองหว้า และเสารังชัย ชายแดนอำเภอภลักษ์ จนกระทั่งกองกำลังทหารของ สัมริน ได้เกิดการประทะกับกองกำลังทหารไทย ที่ตั้งฐานป้องกันอยู่ตามแนวชายแดน จึงทำให้ได้รับบาดเจ็บ และเสียชีวิต จำนวนมาก ทั้งสองฝ่าย (สาเหตุอาจเกิดจาก การที่ทหารเขมรแดงแต่งชุดคล้ายทหารไทย ที่ตั้งฐานไม่ปักธงชาติ หรืออักสัญชาติ) ศพทหารไทยที่เสียชีวิตได้ถูกนำร่างขึ้นรถม้าพักรวมไว้ที่ สป.5 บ้านบกกลางเมืองกันทรลักษ์ ซึ่งมีผลกระเทศต่อความมั่งคงของประเทศไทย จึงทำให้ฝ่ายทหารไทย ต้องใช้อาวุธหนัก ปืนใหญ่ขนาด 105 ม.m. กับ 130 ม.m. ยิงปูรุมสกัดด้าน กองกำลังของ สัมริน และเสริมกำลังพลด้านไว้ (ข้อมูลจาก อธิคนายทหารที่ผ่านสมรภูมิรบ)

หลังจากนั้นได้เกิดสังคมกลางเมืองแย่งชิงอำนาจกันอย่างยาวนานระหว่าง ฝ่ายรัฐบาล มี เชง สัมริน เป็นนายกรัฐมนตรี กับ ฝ่ายต่อต้านรัฐบาล เรียกว่า เขมรสามฝ่าย ประกอบด้วย (1) เขมรแดง มีผู้นำคือ เขียว สัมพัน (2) เขมรเสรี มีผู้นำคือ azon ชาบ และ (3) เขมรกลุ่มเจ้าสีหุ มีผู้นำคือ เจ้า รณฤทธิ์ ในที่สุดได้จัดการเลือกตั้งโดยสหประชาติในปี พ.ศ. 2536 หรือ ค.ศ. 1993 พรรครัฐลังสมัครได้แก่

(1) พรรคประชาชนกัมพูชา (Cambodian People's Party - CPP) นำโดย សุน เซน ซึ่งขึ้นมา มีอำนาจแทนเชง สัมริน ในฐานะพรรครของรัฐบาล

(2) พรรครุ่งเรือง (FUNCINPEC) นำโดย เจ้านโรดม รณฤทธิ์

(3) พรรครุ่งเรืองประชาธิไตย นำโดย azon ชาบ ผู้นำเขมรเสรี

(4) พรรครอกภาพแห่งกัมพูชา นำโดย เขียว สัมพัน ผู้นำเขมรแดง (ไม่ได้ลงเลือกตั้ง)

นอกจากนี้ยังมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้กัมพูชา มีกษัตริย์เป็นประมุข เจ้านโรดมสีหุ จึงได้เป็นประมุข และผลการเลือกตั้งปรากฏว่า พรรครุ่งเรือง (FUNCINPEC) ของเจ้านโรดม รณฤทธิ์ ชนะ พรรคราษฎร์ CPP ทำให้ សุนเซน ที่ครองอำนาจของรัฐบาลอยู่ เมื่อพอดีเป็นอย่างมาก และคิดจะแบ่งแยกดินแดน ภายหลังเจ้าสีหุ ประนอมให้มีนายกรัฐมนตรี 2 คนได้ คือให้ เจ้า รณฤทธิ์ เป็นนายกคนที่ 1 มีอำนาจมากกว่าตามฐานะและเงื่อนไขทางการเมือง สำหรับ สน.เซน เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 2 (ธิบดี บัวคำศรี, 2555: 141)

ในช่วงปี พ.ศ. 2536 เกิดความขัดแย้งไม่ลงรอยระหว่างกลุ่มการเมืองต่างๆ และเพิ่มความตึงเครียดยิ่งขึ้น จนมาถึงขั้นแตกหัก ด้วยการกล่าวหาว่าเจ้านโรดม รณฤทธิ์ จะสมคบกับเขมรแดงที่

เหลืออยู่ในเวลานั้น ฝ่ายอุทุนชนจึงตัดสินใจยึดอำนาจ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 ทำให้เจ้านครฯ ณ ณุฑ์ ต้องหนีออกนอกประเทศไทย (สมพงษ์ ชุมาก, 2527: 37)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) ได้มีการเลือกตั้งอีกครั้ง ด้วยเหตุผลอันเกิดจากประชามติได้คุ่งว่าบาทรัฐบาลอุทุนชน ขณะนั้นอุทุนชนอยู่ในภาวะที่มีความได้เปรียบทางการเมืองสูงมาก โดยได้สร้างฐานอำนาจจากการเมืองไว้ในโครงสร้างของรัฐบาลเรียบร้อยแล้ว จึงจัดการเลือกตั้งเพื่อให้การยอมรับ และมั่นใจว่าจะชนะการเลือกตั้ง อุทุนชนจึงได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี และครองอำนาจทางการเมืองอย่างเต็มขาดแต่ผู้เดียว (ธิบดี บัวคำศรี, 2555: 148-149)

ความร่วมมือกันระหว่างไทยกับกัมพูชาในการทำให้ปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก

นับจาก พ.ศ. 2505 เป็นต้นมาประเทศไทยตอกย้ำในวัฒนธรรมศึกษาอำนาจทางการเมือง ได้เปลี่ยนรัฐบาล นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ถึง 10 คณะ กัมพูชาได้เดินแผนเกี่ยวกับปราสาทพระวิหารอย่างเงียบๆ โดยมี อุทุนชน เริ่มต้นเข้าสู่อำนาจทางการเมืองเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2522 เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของกัมพูชา ตั้งแต่อายุ 33 ปี นับเป็นนายกรัฐมนตรีที่มีอายุน้อยที่สุด ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ต่อมา อุทุนชนได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ จากพระบาทสมเด็จพระนโรดม สีห努 เป็น สมเด็จอัครมหาเสนาบดีเดโช อุทุนชน ครองอำนาจเป็นนายกรัฐมนตรียาวนานเพียงคนเดียวจนถึงบัดนี้ จึงได้ศึกษาปัญหาเชิงวิหารที่สะสมมา และรอจังหวะนำปราสาทพระวิหารขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2530 รายได้จากการท่องเที่ยวของกัมพูชาเพิ่มขึ้นโดยตลอด ใน พ.ศ. 2551 นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ากัมพูชา ถึง 2,125,465 คน คิดเป็นรายได้ 1,596 ล้านдолลาร์ หรือเทียบเท่าร้อยละ 9 ของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศหรือ GDP เมื่อพิจารณาเมื่อ 10 ปีก่อนหน้านี้มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ ไม่ถึง 300,000 คน เดินทางเข้าสู่ประเทศไทยกัมพูชา อันมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งด้านโบราณสถาน และทางธรรมชาติที่ยังอยู่ในสภาพที่ดีจำนวนมาก จากปราสาทนครวัด (Angkor) ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เมื่อปี พ.ศ. 2535 ในฐานะหนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ของโลก และมรดกโลก คือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สุดที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าสู่ประเทศไทยกัมพูชา (พวงทอง ภวัตต์พันธ์, 2556: 82)

มรดกโลกแห่งที่ 2 คือปราสาทพระวิหาร คือเป้าหมายที่สำคัญของกัมพูชา เพื่อให้เกิดเป็นแรงขับเคลื่อนการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ในการยกระดับรายได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึง 1 ใน 3 รายได้ทั้งประเทศ และเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะช่วยให้กัมพูชาบรรลุเป้าหมายการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จาก 1.4 ล้านคนเป็น 3.12 ล้านคนภายในปี พ.ศ. 2553 และเพิ่มรายได้ของประเทศจากการท่องเที่ยว เป็น 2 พันล้านдолลาร์สหรัฐ รวมถึงเพิ่มการจ้างงานอีก 360,000 คน ตามแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยว ซึ่งตั้งเป้าหมายเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (พิกพ อุดร, 2552: 6)

กัมพูชาจึงได้พยายามนำประสาทพระวิหาร ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกมาหลายปี หากประสบความสำเร็จในการได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้ว ได้ประโยชน์อย่างไรบ้าง โดยทั่วไปมี 3 ประการ คือ (1) เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว ซึ่งสำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ เพราะเมื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ย่อมเป็นข่าวพรेิกกระจายไปทั่วโลก นักท่องเที่ยวก็อยากมาเยี่ยมชม (2) ได้รับงบประมาณช่วยเหลือในการดูแลรักษาอยู่ตลอดเวลา และ (3) มีคณะกรรมการช่วยดูแลรักษาซึ่งมาจากหลายประเทศ มีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์มาช่วยดูแลรักษา ย่อมดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (การเมืองระหว่างประเทศเอเชีย, <http://www.apecthai.org/apec/th/political.php?intertradeid=33>)

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางวัฒนธรรม มีอยู่ 6 ประการด้วยกันคือ

- (1) เป็นตัวแทนที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ด้านศิลปกรรมหรือตัวแทนของความงดงามและเป็นผลงานชิ้นเอกที่จัดทำขึ้นด้วยการสร้างสรรค์อันชาญฉลาดยิ่ง
- (2) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลยิ่งในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาสืบต่อมาในด้านการออกแบบทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์สถาน ประติมากรรม ศาสนาและภูมิทัศน์ ตลอดจนการพัฒนาศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องหรือการพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ซึ่งการพัฒนาเหล่านั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด เวลาหนึ่งหรือบนพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดของโลก
- (3) เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่งหรือเป็นพยานหลักฐานแสดงขนบธรรมเนียม ประเพณี หรืออารยธรรม ซึ่งยังคงหลงเหลืออยู่หรืออาจสูญหายไปแล้ว
- (4) เป็นตัวอย่างของลักษณะที่ว่าไปของสิ่งก่อสร้างอันเป็นตัวแทนของการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรม สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรืออุตสาหกรรม
- (5) เป็นตัวอย่างของลักษณะอันเด่นชัดหรือของขนบธรรมเนียมประเพณีแห่งสถาปัตยกรรม วิธีการก่อสร้าง หรือการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่มีความประบางด้วยตัวมันเอง หรือเสื่อมลายได้ง่าย เพราะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมที่ไม่สามารถกลับคืนดังเดิมได้ หรือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
- (6) มีความคิดหรือความเชื่อถือที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่มีความสำคัญหรือความโดดเด่นยิ่งในทางประวัติศาสตร์ (ปัญหาปราสาทพระวิหาร, <http://heritage.mod.go.th/nation/case/prawihan31.htm>)

การเมืองภายใต้ประเทศไทยได้สนับลง โดยสมเด็จยุนเซนได้อำนาจเด็ดขาด จึงคิดหันมาจัดการปัญหาเรื่องชายแดนกับไทยที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์มาตั้งแต่สมัยเป็นอาณาจักรของฝรั่งเศส ดังนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2540 ได้มีการจัดตั้ง กรรมการเขตแดนร่วม ไทย-กัมพูชา (Joint Boundary Commission-JBC) โดยกรรมการมาริการฝ่ายไทยประกอบด้วย ผู้แทนจากหลายส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ เป็น

ต้น เพื่อสำรวจการจัดทำเขตแดนทางบก ในการแก้ปัญหาเขตแดนไทย-กัมพูชา ทั้งสองฝ่ายด้วยสันติวิธี ซึ่งต่อมาในวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2543 ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ขณะที่ดำรงตำแหน่งเป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ของรัฐบาลพระคราธิปไตยในขณะนั้น ได้ลงนามบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจกรไทย กับรัฐบาลแห่งราชอาณาจกรกัมพูชา ในการสำรวจ จัดทำ เขตแดนทางบกตามการเรียกร้องจากฝ่ายกัมพูชา หรือรู้จักในนาม MOU 2543 ซึ่งจุดยืนหรือ เหตุผลของพระคราธิปไตยในการทำ MOU 2543 มีวัตถุประสงค์ คือ (1) ช่วยระงับความขัดแย้ง ตามชายแดนที่เกิดจากปัญหาเขตแดน (2) กระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (3) อำนวยความสะดวก สะดวกต่อการเดินทาง และส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนทั้งสองประเทศตามแนวชายแดน MOU 2543 ถือเป็นการแสดงออกร่วมกันของทั้งสองประเทศที่ต้องการให้การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงเชิงกฎหมายศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่เป็นไปตามหลักสากลและธรรมเนียมปฏิบัติทางการทุก ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ผลสรุปที่มีความถูกต้องทางกฎหมาย ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาภายในประเทศของทั้งไทยและกัมพูชา (<http://www.democrat.or.th/th/news-activity/article/detail.php?ID=7899> เข้าถึงเมื่อ 15/10/2557)

MOU 2543 มีเนื้อหาสำคัญว่า ไทยและกัมพูชาตกลงกันว่า วิธีการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนจะดำเนินการในแนวทางตามเอกสารสำคัญ คือ

อนุสัญญาระหว่างกรุงสยามและฝรั่งเศส เมื่อ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1904

สนธิสัญญาระหว่างพระเจ้าแผ่นดินแห่งกรุงสยามและพระราชนิบดีแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส เมื่อ วันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1907

แผนที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลงานของคณะกรรมการปักปันผืนสยาม-ฝรั่งเศส (ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม หนังสือสัญญาทั้งสอง) ในการปักปันเขตแดนตลอดจนเอกสารอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวโยงกับหนังสือสัญญาทั้งสอง

ไทยและกัมพูชาจะดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการธิการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Commission: JBC) เพื่อรับผิดชอบการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกร่วมกัน ไทยและกัมพูชา ตกลงจะให้ JBC จัดตั้งคณะกรรมการด้านเทคนิค เพื่อสำรวจแผนเขตแดนและเสนอตำแหน่งที่จะ ทำหลักเขตแดน

ไทยและกัมพูชาตกลงว่า ในขณะที่กำลังสำรวจเขตแดน จะต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ใน สภาพแวดล้อมของบริเวณพื้นที่เขตแดน

สาระสำคัญของ MOU 2543 จะทำให้เกิดข้อผูกพันที่ได้ระบุอย่างชัดเจนให้ปักปันเขตแดนตาม แผนที่มาตราส่วน 1:200,000 ซึ่งจัดทำขึ้นโดยฝรั่งเศสแต่เพียงฝ่ายเดียวใน ค.ศ. 1907 / พ.ศ. 2450 อันจะทำให้ปราสาทพระวิหารอยู่ในดินแดนของกัมพูชา (วัลย์วิภา จรุณารจน์; มล , 2553: 2)

เมื่อ พ.ต.ท.หักมิณ ชินวัตร ได้ดำเนินการตามแผนที่นายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีความสัมพันธ์กับ สมเด็จยุนเซน นายกรัฐมนตรีกัมพูชา โดยมีธุรกิจชินคอร์ปเข้าไปลงทุนในกัมพูชา ก่อนที่ พ.ต.ท.หักมิณ ชินวัตร จะได้ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ทำธุรกิจในหมวดการสื่อสาร โทรคมนาคม ในกัมพูชาโดยมีบริษัท กัมพูชา ชินวัตร (Cambodia Shinawatra Ltd - CamShin) ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการโทรคมนาคมเป็นเวลาสาม十五ปี เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2536 สิ้นสุดในปี พ.ศ. 2571 (วัลย์วิภา จรูญโรจน์; มล , 2553: 97-98)

ด้วยความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ยาวนาน ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการเมืองให้เป็นไป ในทางที่ดีมากยิ่งขึ้น ตามลำดับ และ พ.ต.ท.หักมิณ ชินวัตร ที่ได้ผูกมิตรอย่างแน่นแฟ้นกับสมเด็จยุนเซน ถึงกับให้เงินกู้กับกัมพูชาเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ มีการพัฒนาร่วมกันถึงขั้นสำรวจทรัพยากรทางทะเลในอ่าวไทย และตั้งเป้าหมายที่จะนำไปพัฒนาลงทุนทางการค้าที่เกาะกงของกัมพูชา ซึ่งต่อมา ในวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2544 พ.ต.ท.หักมิณ ชินวัตร ในฐานะนายกรัฐมนตรี จึงได้ร่วมแคลงกับ สมเด็จยุนเซน นายกรัฐมนตรีกัมพูชา ในการร่วมมือพัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่ปราสาทเขาพระวิหารร่วมกับองค์กรยูเนสโก กัมพูชาภัยไทยได้ตกลงกันไว้ในกรอบคณะกรรมการร่วมเพื่อพัฒนาเขาพระวิหาร และมติที่ประชุมคณะกรรมการร่วมไทย - กัมพูชา ระหว่างวันที่ 31 พ.ค. - 1 มิ.ย. พ.ศ. 2546 ซึ่งทั้งสองฝ่าย ตกลงที่จะร่วมมือเพื่อพัฒนาเขาพระวิหาร และบูรณะปฏิสังขรณ์ปราสาทพระวิหารเพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งมิตรภาพและความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและยั่งยืนระหว่างสองประเทศ กัมพูชาจะขึ้นทะเบียนมรดกโลกไม่ได้ ถ้าไม่มีพื้นที่บริหารจัดการรอบตัวปราสาท หากได้แค่ตัวปราสาทเป็นมรดกโลกเดียวๆ ก็คงไม่ได้ จะต้องมีพื้นที่โดยรอบ ซึ่งประเด็นนี้ในที่ประชุมคณะกรรมการมรดกโลก (ยูเนสโก) ยังไม่มีข้อตกลง เนื่องจากปราสาทเขาพระวิหารได้ถูกนำไปอยู่กระบวนการพิพากษาในเวทีศาลโลก โดยกัมพูชาเพิกเฉยไม่สนใจต่อการหักห้ามของฝ่ายไทย (ทำนอง ประชารักษ์, 2553: 47)

กัมพูชาพยายามที่จะขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 แต่ฝ่ายไทยขอขึ้นร่วมด้วย เพราะเกรงว่า หากให้กัมพูชาขึ้นทะเบียนฝ่ายเดียว พื้นที่รอบๆ ปราสาทพระวิหาร จะถูกผนวกเข้าไว้ในแผนบริหารจัดการพื้นที่ ซึ่งจะอยู่ภายใต้การจัดการของกัมพูชาฝ่ายเดียว คณะกรรมการมรดกโลกในตอนนั้นจึงเลื่อนการขึ้นทะเบียนออกไป และทั้งฝ่ายไทยกับกัมพูชาที่มีข้อตกลงว่าจะขึ้นทะเบียนร่วมกัน อาศناسสถานเขาพระวิหารในการที่จะเป็นมรดกโลกได้อย่างสมบูรณ์แบบนั้น หากพิจารณาดูจะพบว่า จะต้องมีองค์ประกอบอื่นๆ ในฝั่งของไทยร่วมด้วย ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของเขาพระวิหารในฝั่งไทยมี ดังนี้

ภาพที่ ก.5 ภาพถ่ายทางดาวเทียม แสดงรายละเอียด องค์ประกอบที่สำคัญของปราสาทฯ

(1) บันไดทางขึ้นด้านหน้า เป็นทางเดินขึ้น-ลงขนาดใหญ่กว้าง 8 เมตร ยาว 75.50 เมตร มีจำนวน 162 ขั้น ช่วงแรกเป็นบันไดหิน บางขั้นสักดิบหินลงไปในพื้นที่น้ำของภูเขา ส่องข้างบันไดมีฐานสี่เหลี่ยมตั้งเป็นกระพัก (กระพักแปลว่า ให้เข้าเป็นชั้นพอพักได้) ขนาดใหญ่เรียงรายขึ้นไป ใช้สำหรับตั้งรูปสิงห์นั่ง ซึ่งบันไดนี้เป็นจุดแบ่งดินแดนระหว่างไทย-กัมพูชา ตามคำตัดสินของศาลโลกโดยบันไดเป็นของไทยส่วนปราสาทเป็นของเขมร

(2) สถาปัตย เป็นโบราณวัตถุ 2 องค์ ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันตกของผา莫อีແಡง สถาปัตยมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ขนาดหน้ากว้าง 1.93 เมตร สูง 4.20 เมตร ยอดมนคล้ายตะปูหัวเห็ด ข้างในเป็นโครงบรรจุสิ่งของ ก่อสร้างด้วยหินทรายเป็นห่อนที่ตัดและตกแต่งอีกที่ดูแล้วค่อนข้างเปลกอกไปจากศิลปวัฒธรรมในยุคหนึ่ง

(3) ภาสลักษณ์ตាំ เป็นศิลป์แบบโบราณมากอีกจุดหนึ่งที่น่าสนใจ ซึ่งแกะสลักกันตាំเป็นภาพของ 3 เทพ ซึ่งการหองเที่ยวแห่งประเทศไทยให้เป็นหนึ่งในแหล่งหองเที่ยวอันดับหนึ่งในไทยและด้วย บริเวณหน้าผาได้มีอีແಡง บางรูปปั้นสลักไม่เสร็จ สันนิษฐานว่ามีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 15 ระหว่าง พ.ศ. 1465-1490 จากหลักฐานระบุว่าในรูปสลักหินเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย

(4) สารตราหือหัวตรารู เป็นสารน้ำอยู่ตรงบริเวณลานหินเชิงเขาพระวิหาร มีสายน้ำไหลผ่านถ้ำได้เพิงหินลงสู่บริเวณที่ลุ่มตាំ ที่มีแนวหินวางซ้อนกันเป็นขอบเขื่อนกันสายน้ำ ซึ่งมีผู้สันนิษฐานว่าที่ลุ่มดังกล่าวคือ บารายหรือแหล่งเก็บน้ำของขอมนั่นเอง

(5) ผา莫อีແಡง เป็นสถานที่สุดเขตแดนไทยติด-กัมพูชา เป็นจุดชมวิวทิวทัศน์ที่มีทัศนียสวยงาม นอกจากนี้บนผา莫อีແດงยังสามารถส่องกล้องมองปราสาทฯเข้าพระวิหารได้ชัดเจนมาก

(6) แหล่งตัดพิม เป็นบริเวณที่ทำการตัดพิมเป็นท่อนสีเหลี่ยม เข้าใจว่าคงเตรียมตัดพิม เพื่อใช้ในการก่อสร้างทำบสระตราสำหรับกักเก็บน้ำ ไว้ใช้ซึ่งมีทั้งพิมที่ตัดเป็นท่อนแล้ว และยังตัดไม่เสร็จอยู่ในลักษณะเตรียมการอยู่ใกล้บริเวณทำบสระตรานั้นเอง

(7) ปราสาทโคนดาวด เป็นปราสาทขอมโบราณขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ริมหน้าผาสูง บนเทือกเขาพนม ตงรัก ใกล้ชัยแคนไทย-กัมพูชา ประกอบด้วยปรางค์รูปสีเหลี่ยมยื่อมุุ ก่อด้วยอิฐ ชั้มประตุก่อด้วยศิลา และมีรูปสิงโตจำหลักอยู่หน้าปราสาท นับเป็นปราสาทสำคัญอีกหลังหนึ่งที่มีศิลปวัฒนธรรมนำศึกษาอยู่ไม่น้อยเลย (<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=276650>, วันที่ พุธ มิถุนายน 2551)

ต่อมากัมพูชาเปลี่ยนใจไม่ยอมให้ไทยขึ้นทะเบียนร่วมกันด้วย ทั้งยังประกาศว่ามีชาวกัมพูชา จำนวนมากมาตั้งบ้านเรือนรอบๆ ปราสาทพระวิหาร สร้างวัด สร้างชุมชน ตัดถนนขึ้นมาในพื้นที่เข้า พระวิหารก่อนที่จะมีการขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหาร เป็นมรดกโลกมากร่องถึง 5 ปี (บัญญาร่วม เที่ยมจันทร์, 2551: 40) ฝ่ายไทยได้ทำการประท้วงต่อ กัมพูชาเรื่องการขยายตัวชุมชนของ กัมพูชา อัน ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่ก่อปัญหาขยะมูลฝอยและน้ำเสีย และเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของ กัมพูชาในการก่อสร้างและปรับปรุงถนนจากบ้านโน้มยุกขึ้นมาจนถึงพื้นที่บันเข้าพระวิหาร ซึ่งลูกแล้วเข้า มาในเดือนตุลาคม 2551 โดยกองกำลังสุรนารี กองทัพภาคที่ 2 ของไทยได้ยื่นหนังสือประท้วงไปแล้ว 3 ครั้ง ในระดับปฏิบัติการในพื้นที่ ต่อ กองบัญชาการทหารภูมิภาคที่ 4 ของ กัมพูชา และกระทรวงการ ต่างประเทศของไทยได้ยื่นหนังสือถึงรัฐบาล กัมพูชา มาแล้ว 16 ครั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2548, และ 2550-2553 (กองบรรณาธิการ ผู้จัดการ, 2551: 92)

กระทรวงต่างประเทศ (กต.) ได้ทำหนังสือประท้วงฝ่าย กัมพูชา ในกรณีที่ กัมพูชา รุกล้ำเขต ประเทศไทย ในพื้นที่บริเวณชายแคนไทย-กัมพูชา เฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับปราสาทพระวิหารสอง ครั้งแรก มีดังนี้

ครั้งที่ 1 หนังสือ กต. ลงวันที่ 25 พ.ย. 2547 เป็นหนังสือจาก ดร. ประชา คุณะเงлим ประธาน JBC ไทย-กัมพูชา (ฝ่ายไทย) ทำถึงประธาน JBC (ฝ่าย กัมพูชา) ประท้วงการก่อตั้งชุมชน กัมพูชา บริเวณทางขึ้นปราสาท ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อ 5 ของ MOU ว่าด้วยการสำรวจและจัดทำหลัก เขตแคนทางบกร่วมไทย-กัมพูชา ปี พ.ศ. 2543 และก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหาน้ำเสีย ส่งผลกระทบต่อชุมชนไทย รวมทั้งได้ประท้วงถึงการก่อสร้างสถานที่ทำการของหน่วยงานท้องถิ่น กัมพูชาในบริเวณดังกล่าวด้วย

ครั้งที่ 2 หนังสือ กต. ต่วน ลงวันที่ 8 มี.ค. 2548 เป็นหนังสือจาก ดร. ประชา คุณะเงлим ประธาน JBC ไทย-กัมพูชา (ฝ่ายไทย) ทำถึงประธาน JBC (ฝ่าย กัมพูชา) ประท้วงการก่อสร้างพัฒนา ถนนจากบ้านโน้มยุกขึ้นสู่ปราสาทพระวิหาร ซึ่งมีผลเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศในพื้นที่ซึ่งท้องถิ่น ฝ่ายยังมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องเขตแดน อันเป็นการขัดต่อข้อ 5 ของ MOU ว่าด้วยการสำรวจ

และจัดทำหลักเขตแดนทางบกร่วมไทย-กัมพูชา ปี พ.ศ. 2543 (เผยแพร่ หนังสือ ก.ต่างประเทศ ประจำวัน "กัมพูชา" 16 ครั้ง, <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=629623>)

แต่กัมพูชาที่ไม่เคยสนองคำประท้วงของไทย และฝ่ายไทยก็ไม่ดำเนินการใดต่อ เนื่องจากผู้นำฝ่ายไทย กับ ผู้นำกัมพูชา มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกันอยู่

วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2548 ดร. กันตธิร์ ศุภมงคล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้ให้สัมภาษณ์ ที่กรุงพนมเปญหลังเสร็จสิ้นจากการหารือกับบุคคลต่างๆ ว่า รัฐบาลไทยยินดีที่จะช่วยผลักดันให้ปราสาทพระวิหารได้รับการจดทะเบียนเป็นมรดกโลก ภายใต้องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) และจะดำเนินการพัฒนาเข้าพระวิหาร ควบคู่กับการพัฒนาซ่องตาแฉ่ และฝ่ายไทยจะให้ความช่วยเหลือแก่การบูรณะปฏิสังขรณ์ปราสาทพระวิหาร

ต่อมาในวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2549 พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี มีกำหนดนำคณะเจ้าหน้าที่ระดับสูง ไปเยือนราชอาณาจักรกัมพูชาอย่างเป็นทางการเพื่อปรึกษาหารือในเรื่องสำคัญได้แก่

(1) การพัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงการคุณภาพทางบกรในกัมพูชา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของกัมพูชา และการเชื่อมโยงเส้นทางคุณภาพของกัมพูชา กับของไทย

(2) การสร้างความคืบหน้าในการเจรจาแบ่งเขตทางทะเล และการพัฒนาร่วมในพื้นที่ใกล้ทวีปที่ไทยกับกัมพูชาอ้างสิทธิ์ทับซ้อนกัน เพื่อให้ทั้งสองประเทศมีข้อยุติธรรมว่ากันได้ตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ทั้งสองฝ่ายสามารถร่วมมือกันสำเร็จและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรใต้ทะเลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

(3) ความร่วมมือด้านเขตแดนเพื่อร่วมดำเนินการสำรวจ และจัดทำหลักเขตแดนทางบกรระหว่างไทยกับกัมพูชา ให้ปราฏผลคืบหน้า เพื่อส่งเสริมให้ขยายแดนไทย กัมพูชาส่งบุญและสามารถพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างเต็มศักยภาพ

(วัลย์วิภา จรุณโรจน์, 2553: 102) แต่ต่อมาเมื่อ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ถูกรัฐประหารให้พ้นออกจากอำนาจไป เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 โครงการต่างๆ ที่ได้ชะงักหยุดลง และ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรได้หนีคดีไปอยู่ในต่างประเทศ (พิกพ อุดร, 2552: 10-11)

คณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติ ชื่อย่อว่า คอมช. (Council of National Security - CNS) ได้ทำรัฐประหาร และจัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมา โดยมีการตั้ง พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ให้เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ต่อมาในวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ที่ได้ไปเจรจาปักเขตแดนระหว่างไทย ลาว และกัมพูชา ในพื้นที่สามเหลี่ยมมรดก ให้ความช่วยเหลือกัมพูชาในการก่อสร้างและซ่อมแซมถนนหมายเลข 48 (깨ะกง-สแรວມเบิล) กับ ถนนหมายเลข 67 (สะจำ-อันลองເວງ-ເສີມຮາງ) แล้วจึงพิจารณาให้ความช่วยเหลือถนนหมายเลข 68 (ໂອເສົມດ-ສໍາໂຮງ-ກຣອລັນ) ต่อไป และได้หารือ

พร้อมที่จะร่วมพัฒนาเช้าพระวิหารกับกัมพูชา สำหรับการเปิดช่องทางที่บริเวณช่องตาเข่าชายแดนไทยกัมพูชาทางด้านทิศตะวันออกเช้าพระวิหาร โดยฝ่ายไทยยินดีที่จะให้กัมพูชาจดทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกร่วมกัน (พิกพ อุตร, 2554 : 12-13)

การนำเอาปราสาทพระวิหารไปขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกของกัมพูชาแต่เพียงฝ่ายเดียว

เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2548 กัมพูชาได้เสนอต่อองค์การยูเนสโกเป็นครั้งแรก โดยขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกอย่างเป็นทางการแต่เพียงฝ่ายเดียว

เหตุผลที่กัมพูชายื่นเรื่องขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหาร แต่เพียงฝ่ายเดียวนั้น มีเหตุผลอยู่สามประการ คือ (1) ต้องการอำนาจในการจัดทำแผนอนุรักษ์ปราสาทพระวิหารตกลงให้เป็นของกัมพูชา ภายใต้ข้อบังคับของอนุสัญญามรดกโลก (2) สมเด็จสุนเซ็นได้รับความนิยมทางการเมืองจากชาว กัมพูชา ซึ่งมีผลต่อคะแนนเสียงการลงคะแนนเลือกตั้ง (3) เป็นชัยชนะของชาวกัมพูชาทั้งประเทศที่มีต่อไทย (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2554: 82-87)

ต่อมาวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2549 ศูนย์มรดกโลกของยูเนสโกที่ปารีสขอให้กัมพูชายื่นเอกสารใหม่เกี่ยวกับเขตกันชนของปราสาท และมีคำแนะนำให้ร่วมมือกับฝ่ายไทย

เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2549 กัมพูชาตราพระราชกฤษฎีกา กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ปราสาทพระวิหาร พร้อมแผนที่ประกอบ ใช้แผนผังที่แสดงองค์ปราสาทและพื้นที่อนุรักษ์บางส่วนล้ำเข้ามาในดินแดนไทย และได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตคุ้มครองปราสาทพระวิหาร แสดงพื้นที่เขต (Zone) ต่างๆ และการใช้อำนาจจดทะเบียนกัมพูชาในเขตคุ้มครองล้ำเข้ามาในดินแดนไทย แผนผังแสดงเขตอนุรักษ์ของกัมพูชาเมื่อพิจารณาจากเส้นเขตแทนตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรี พ.ศ. 2505 จะเห็นว่า บริเวณที่เป็นเขตแกนกลาง (Core Zone) หรือเขตศูนย์กลาง (Central Zone) จะล้ำเข้ามาในเขตแดนไทยประมาณ 0.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 331 ไร่ ส่วนเขตกันชน (Buffer Zone) ไม่ได้ล้ำเข้ามาในเขตไทย แผนผังชุดนี้กัมพูชาแนบไปเมื่อเสนอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ให้กับคณะกรรมการมรดกโลก หรือ ยูเนสโก เป็นผู้พิจารณา ส่วนที่ล้ำเข้ามาในเขตไทยตรงพื้นที่เขตพัฒนา (Development Zone) ประมาณ 2.5 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 1,500 กว่าไร่ ปัญหาคือ ถ้าหากคณะกรรมการมรดกโลกเห็นชอบกับการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกตามคำขอของ กัมพูชาแล้ว จะทำให้ท่าที่ในเรื่องเขตแดนของกัมพูชาได้รับการยอมรับในระดับพหุภาคี และจะกระทบกระท่อนต่อการใช้อำนาจจดทะเบียนของไทยในพื้นที่บริเวณดังกล่าว (กรมแผนที่ทหาร และจุฬาฯ เปิดข้อมูลปราสาทพระวิหาร, <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=279731> สืบคัน เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2557)

กัมพูชาได้ดำเนินการฝ่ายเดียวในการยื่นขอจดทะเบียนปราสาท พระวิหารเป็นมรดกโลกต่อ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือ ยูเนสโก (UNESCO) โดยไม่ได้ หารือใดๆ กับไทย นอกจากนั้นเอกสารประกอบคำร้องยื่นขอจดทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดก

โลกของกัมพูชาได้แบบแผนที่กำหนดเขตต่างๆ ในอาณานิคมปราสาทพระวิหาร แสดงขอบเขตตามเส้นที่พระราชบัญญาติของกัมพูชาลงวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2549 และแผนที่แนบระบุว่าเป็นเส้นเขตแดนระหว่างประเทศล้ำเข้ามาในดินแดนที่ไทยอ้างสิทธิ (กรณีการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก กระทรวงการต่างประเทศมิถุนายน, 2551)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 กัมพูชาได้ยื่นเอกสารขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารอีกครั้ง ในที่ประชุมองค์กรยูเนสโก ณ เมืองไครสเซิร์ต ประเทศนิวซีแลนด์ ขณะที่กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประท้วงประท้วงประเทศกัมพูชา ครั้งที่ 3 ลงวันที่ 17 พ.ค. 2550 เป็นบันทึกช่วยจำยืนต่อ เอกอัครราชทูตกัมพูชา และสำเนาให้ประธานคณะกรรมการมรดกโลกทราบด้วย เพื่อคัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก และเสนอขึ้นทะเบียนร่วม (transboundary property) (สมุดปกขาวกระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. 2552) โดยอ้างถึงเรื่องความเชื่อมโยงของปราสาทเข้าพระวิหารกับปราสาทที่อื่นๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตประเทศไทย ทำให้องค์การยูเนสโก จึงยุติเรื่องไว้ก่อนเพื่อพิจารณาหาข้อสรุปใหม่ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2551 (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2554: 79-81)

นอกจากนี้ ชุมทรัพย์น้ำมันในอ่าวไทยเป็นประเด็นแห่งเรื่องอยู่เบื้องหลังในการที่กัมพูชาเสนอจดทะเบียนปราสาทพระวิหารและบริเวณรอบๆ ที่อ้างว่าพื้นที่ทั้งสองเป็นมรดกโลกแต่เพียงฝ่ายเดียว ทำให้กัมพูชาได้ประโยชน์ 2 ต่อ ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และชุมทรัพย์น้ำมันมหาศาล ข้อมูลที่ได้รับและมีเหตุผลทำให้คาดคะเนว่า คดีการยื่นต่ocommunity คดีการยื่นต่ocommunity คดีการยื่นต่อสินคดีปราสาทพระวิหารใหม่ของรัฐบาลอุนเซน นั้น แนวโน้มไทยจะพ่ายแพ้เป็นไปได้อย่างสูง เพราะเป็นเกมผลประโยชน์ชุมชนน้ำมันที่มูลค่ามหาศาล ซึ่งระดับผู้นำในรัฐบาลกัมพูชา กับนักธุรกิจการเมืองใหญ่ของไทย หันในระดับผู้นำของรัฐบาลไทย บริษัทน้ำมันยักษ์ใหญ่ของโลก ร่วมกันเล่นเกมผลประโยชน์กันและกัน ในอดีตไม่กี่ปีที่ผ่านมา แหล่งข่าวให้ข้อมูลว่า นายใหญ่ของบริษัทธุรกิจการเมืองไทยได้ร่วมทดลองกับระดับผู้นำของกัมพูชา ในเรื่องผลประโยชน์จากสัมปทานการขุดเจาะน้ำมันให้บริษัทน้ำมันยักษ์ใหญ่ และการทำธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับน้ำมัน ก้าวร้าวมากที่ต้องเนื่อง วางแผนผลักดันให้เกาะกงเป็นศูนย์ธุรกิจด้านซื้อขายน้ำมันในอาเซียน พร้อมกับเป็นแหล่งสถานบันเทิง สามารถส่งผ่านออกต่างประเทศได้ง่าย (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, แพคดีเขมรสันระบบหักมิณ, 4 กุมภาพันธ์ 2556) และมีการทำบทบาท พ.ต.ท.หักมิณ ให้เป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาเกาะกงของนายกรัฐมนตรีกัมพูชา จึงเป็นการเติมเต็มเชิงกันและกัน ระหว่างกลุ่มทุนกับการเมือง พล.อ. เตียบันห์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของกัมพูชา กล่าวว่า ธุรกิจที่พ.ต.ท.หักมิณ สนใจจะไปลงทุนในจังหวัดเกาะกง คือ ธุรกิจเอนเทอร์เทนเมนท์คอมเพล็กซ์ มีทั้ง กาลิโน สถานบันเทิงครบวงจร โดยจะเข้าเกาะหันหมดลงทุนพัฒนา (วัลย์วิภา จรุณโรจน์, ม.ล., 2553: 101) โดยข้อมูลที่ได้รับบ่งบอกว่า นักธุรกิจการเมืองไทยลงทุนหันหมด แล้วแบ่งหุ้นลงให้กับระดับผู้นำในฝ่ายกัมพูชา 20 เปอร์เซ็นต์ เพื่อตอบแทนในการเอื้อประโยชน์นโยบาย และใช้อำนาจทางการเมืองในกัมพูชา เพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ จากในข้อมูลที่สื่อมวลชน นักวิชาการ

และหน่วยงานตรวจสอบทั้งหลายจักได้ดำเนินการพิสูจน์ข้อเท็จจริง โดยนำเหตุผลการเคลื่อนไหวทางการเมืองเข้ามาวิเคราะห์กับเศรษฐกิจ หรือผลประโยชน์แลกเปลี่ยน ก่อร่วมกันตรงประเด็นปัญหา ปราสาทพระวิหาร เกี่ยวข้องกับการขยายเขตแดนขุมทรัพย์น้ำมันในอ่าวไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น โดยใช้แผนที่ทางทะเลมาอ้างอิงต่อไป (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, แพคดีเขมรสื้นระบบอบทักษิณ, 4 กุมภาพันธ์ 2556) และมีหลักฐานที่เชื่อได้ว่าเรื่องความต้องการเปลี่ยนเส้นเขตแดนทั้งทางบก และทางทะเลของไทยเพื่อหวังผลประโยชน์ทับซ้อนของกลุ่มการเมือง โดยการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหาร เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนทั้งทางบก และทางทะเลใน 2 พิกัดสำคัญ (1)พื้นที่ทางบกพื้นที่ทางทะเล บริเวณเส้นเขตแดนทางทะเล (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 43-45)

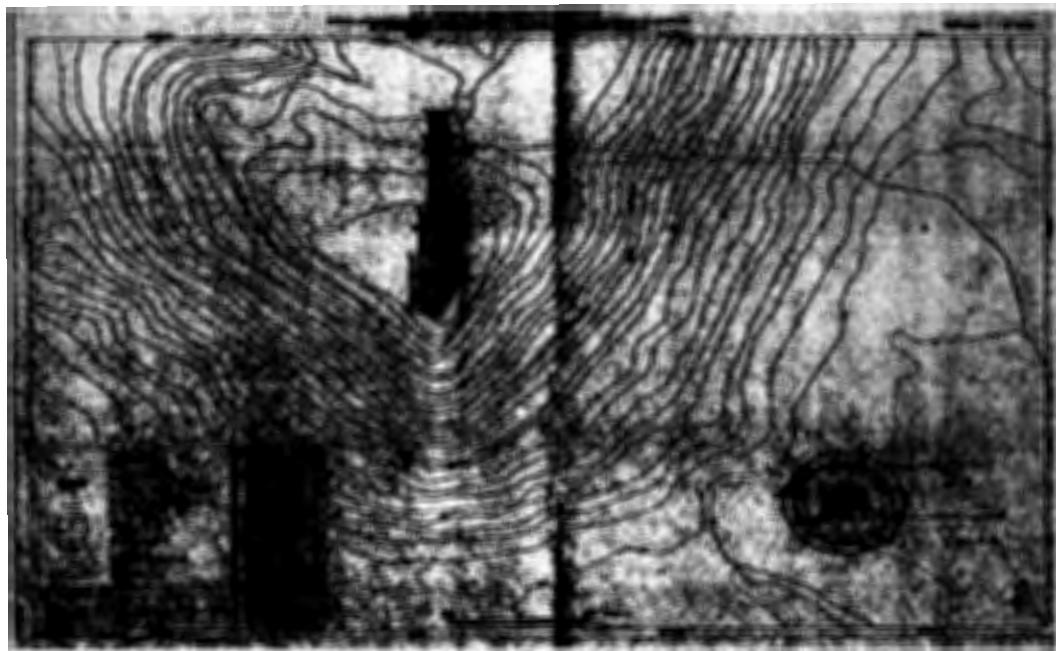
ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2551 หลังการเลือกตั้งใหม่เมื่อ ค.ม.ช. มอบอำนาจการปกครองให้รัฐบาลใหม่ นายสมัคร สุนทรเวช ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลต่อมา ซึ่งถูกมองว่าเป็นมอมินีของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ โดยมี นายนพดล ปัทมะ ทนายความส่วนตัวของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในขณะนั้น และคณะรัฐบาลเดินทางไปเยือนกัมพูชา เพื่อหารือเรื่องการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารส่วนที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของชาติ พระวิหารในฝั่งไทย ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลไทยได้พยายาม ยืนเรื่องให้กัมพูชาเสนอปราสาทเข้าพระวิหาร และองค์ประกอบในฝั่งไทยร่วมเป็นมรดกโลกด้วย แต่ได้รับการปฏิเสธจากทางฝ่ายกัมพูชา ซึ่งกัมพูชาได้นำแผนที่รอบปราสาทเข้าพระวิหารใหม่ที่ทางเสนอเข้าที่ประชุมสภากลางมั่นคงแห่งชาติ โดยกัมพูชาต้องการให้ใช้แผนที่อัตราส่วน 1:200,000 ที่ทำขึ้นโดยประเทศไทยร่วมกับประเทศในช่วงที่มีการล่าอาณา尼ค ส่วนฝ่ายไทยใช้แผนที่อัตราส่วน 1:50,000 กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประสานหัวใจประเทศกัมพูชา ครั้งที่ 4 หนังสือ กต. ลงวันที่ 10 เม.ย. พ.ศ. 2551 บันทึกช่วยจำเพื่อยืนยันการประท้วงต่อปัญหาดังๆ ในพื้นที่บริเวณปราสาทพระวิหารซึ่งไทยได้เคยประท้วงไปแล้ว และประท้วงเพิ่มเติมในประเด็นกัมพูชา妄想กำลังทหารรวมทั้งส่งหน่วยเก็บกู้รับเบิดเข้าดำเนินการในพื้นที่

จนกระทั่ง นายนพดล ปัทมะ ที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในขณะนั้น ได้แต่งการณ์ร่วม โดยอ้างถึงการลงนามและการเจรจาที่กรุงปารีส ประเทศไทยร่วมกับประเทศกัมพูชา รวมทั้งมีตัวแทนของยูเนสโกเป็นสักขีพยาน ในการประชุมระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยคือ นายนพดล ปัทมะ กับ นายสก อาน รองนายกรัฐมนตรีของกัมพูชา ที่สำนักงานใหญ่ยูเนสโก กรุงปารีส โดยมีผู้แทนระดับสูงของยูเนสโกเข้าร่วมด้วย ทั้งสองฝ่าย มีการทำข้อตกลงร่วมกันดังนี้ (1) ไทยจะสนับสนุนการขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก แต่เพียงฝ่ายเดียวซึ่งเสนอโดยกัมพูชา (2) กัมพูชาจะขอขึ้นทะเบียนเฉพาะตัวปราสาทพระวิหาร โดยฝ่ายกัมพูชาจะจัดทำแผนที่ฉบับใหม่แสดงขอบเขตปราสาทพระวิหารเพื่อใช้แทนแผนที่ฉบับเดิมที่กัมพูชาใช้ประกอบคำขอขึ้นทะเบียน (3) การขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกจะไม่มีผลกระหายนอกต่อ

สิทธิของแต่ละฝ่ายในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนของคณะกรรมการเขตแดนร่วม (4) ทั้งสองฝ่ายจะต้องร่วมกันจัดทำแผนบริหารจัดการในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการอนุรักษ์ระดับสากล เพื่อเสนอคณะกรรมการรถกโลก ทั้งนี้ไทยและกัมพูชาได้บันทึกข้อตกลงไว้เป็นร่างแลงการณ์ร่วม (Joint Communiqué) (พิพ. อุดร, 2554: 16)

ต่อมาได้เกิดกระแสคัดค้านของสังคมและการอภิปรายของฝ่ายค้านในรัฐสภา แม้นายนพดล ปัทมะ จะออกมายืนยันว่า ไทยจะขอขึ้นทะเบียนองค์ประกอบของศาสนสถานเข้าพระวิหารทางฝั่งไทยอย่างสราตร้าและบันไดให้เป็นมรดกโลก แต่ดูเหมือนว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นเพียงแค่การแก้ตัวของนายนพดลเท่านั้น แม้ศาลโลกจะตัดสินให้กัมพูชาชนะไทยในกรณีเข้าพระวิหารในปี พ.ศ. 2505 แต่ก็เป็นเพียงเฉพาะส่วนของตัวปราสาทพระวิหารเท่านั้นที่เป็นของเขมร ในขณะที่บันไดทางขึ้นและองค์ประกอบอื่นๆ ก็ยังเป็นของไทยอยู่ (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 88)

ในวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2551 คณะรัฐมนตรีของรัฐบาลนายสมัครมีมติเห็นชอบแลงการณ์ร่วมไทย-กัมพูชา กรณีการสนับสนุนให้กัมพูชาขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก แต่เพียงฝ่ายเดียว ต่อมาวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2551 นาย นพดล ปัทมะ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยได้ทำการเชื่อรับรองแผนที่แนบท้าย การขอขึ้นทะเบียนมรดกโลกของกัมพูชา และได้ลงนามในแลงการณ์ร่วมไทย-กัมพูชาเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2551 (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 29-35) โดยมีนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ไม่ได้คัดค้านการจดทะเบียนของกัมพูชาแต่อย่างใด พร้อมเห็นชอบแลงการณ์ร่วมไทย กัมพูชาตามที่ นายนพดล ปัทมะ นำเสนอ แต่คาดปัจกรองกลางพิจารณาให้แลงการณ์เป็นโน้มะ เพราะยังไม่ได้มีการเสนอต่อที่ประชุมสภาฯ ก่อน อีกทั้งยังมีเหตุกราบทต่อความมั่นคงและอาณาเขตของประเทศไทย และยังไม่ผ่านที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ลงมติตามรัฐธรรมนูญ (ทำนอง ประชาธิรักษ์, 2553: 49)

ภาพที่ ก.๖ แผนที่ใช้งานมาใน Joint Communiqué และการณ์ร่วม

ภายหลังจากที่ข้อมูลและข้อเท็จจริงปรากฏสู่สายตาสาธารณะเป็นลำดับ ประชาชนชาวไทย หลัยกลุ่มต่างกิริมพลัง และทำในหลัยวิถีทางเพื่อคัดค้าน ให้แสดงการณ์ร่วมดังกล่าวตนให้ไม่มีผล ทางกฎหมาย จากนั้นได้มีการรวบรวมรายชื่อเพื่อยื่นขอให้ยูเนสโก ชะลอการพิจารณาการขึ้นทะเบียน ปราสาทพระวิหารในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกที่เมืองควีเบก ประเทศแคนาดา ในช่วง ระหว่างวันที่ 2-10 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 (วัลย์วิภา จรูญโรจน์; มล., 2553: 76)

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาชนเป้าหมาย เป็นผู้หง怡ยกความไม่ชอบมาพากล ในเรื่องการขึ้น ทะเบียนปราสาทพระวิหารของกัมพูชาแต่เพียงฝ่ายเดียวันนี้มาตั้งแต่ต้น ได้มีการเคลื่อนไหวรวมตัวกัน ชุมนุมประท้วงที่สถานบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมี ม.ล. วัลย์วิภา จรูญโรจน์ เป็น ผู้นำในการคัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ได้รวบรวมรายชื่อจากผู้มาลงนาม ตั้งแต่นักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ พ่อค้า ประชาชน ข้าราชการ บุคคลสำคัญ ศิลปินแห่งชาติ จนไป ถึงราชนิぐล เป็นต้น ได้จำนวนถึง 33,710 รายชื่อในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2551 และมีกลุ่มของราช นิぐลบุคคลสำคัญ และศิลปินแห่งชาติ ได้แก่ ม.ร.ว.ปริยันนทนา รังสิต ม.ร.ว.ปรีดียาธร เทวกุล ม.ล.วิ สุみてรา ปราโมช นายเนาวรัตน์ พงษ์เพบูลย์ ศ.ดร.สมปอง สุจิตกุล ศ.ดร.อุดุล วิเชียรเจริญ ดร.ชิงชัย หาญเจนลักษณ์ และรวมถึงนายทหารคนสำคัญ พล.อ.ปฐมพงษ์ เกสรศุภร์ พล.ท.ธารงรัตน์ แก้ว กาญจน์ ร่วมกับประชาชนทุกหมู่เหล่า นิสิตนักศึกษา ฯลฯ ก็ได้นำแบบฟอร์มลงชื่อคัดค้านการขึ้น ทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ต่อสำนักงานยูเนสโกประจำประเทศไทย พร้อมกับยื่น

หนังสือคดค้านผ่านไปยังสถานเอกอัครราชทูตกัมพูชา และนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีด้วย (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 55-57)

จากนั้นตัวแทนประชาชนที่ร่วมลงชื่อคดค้าน นำโดย นพ. ตุลย์ สิทธิสมวงศ์ จากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นายชีวน ฉายาชวลิต อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้ร่วมกับนักวิจัยสถาบันไทยคดศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นำรายชื่อประชาชนส่งมอบให้คณะกรรมการรถโลก ผ่านองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาติหรือยูเนสโก ประจำประเทศไทย โดยมีตัวแทนผู้อำนวยการยูเนสโก สำนักงานประเทศไทยรับไว้และรับปากว่าจะนำรายชื่อผู้คดค้านส่งไปยังสำนักงานใหญ่ยูเนสโกที่กรุงปรีสประเทศไทยรัฐบาล

ต่อจากนั้นตัวแทนกลุ่มผู้คดค้านได้เดินทางไปยังสถานทูตกัมพูชา ประจำประเทศไทย เพื่อยื่นหนังสือต่อเจ้าหน้าที่สถานทูต แต่หลังจากเจ้าหน้าที่สถานทูตได้ออกมาพูดคุย กับกลุ่มผู้คดค้านแล้วก็กลับเข้าไป โดยไม่ได้รับหนังสือเรียกร้อง โดยยืนยันว่าทางการกัมพูชาดำเนินการอย่างถูกต้องแล้ว ขณะที่กลุ่มผู้คดค้านเห็นว่าการขึ้นทะเบียนตัวประสาทเข้าพระวิหาร เพียงอย่างเดียวนั้น ไม่สามารถเป็นรถโลกได้ ต้องมีตรวจสอบ สูญคู่ ภาพลักษณ์ตัวด้วย และประสาทเข้าพระวิหาร ก็ควรเป็นรถของมนุษยชาติ ประเทศไทย กัมพูชา ไม่ควรจะอ้างสิทธิ์เพียงประเทศไทยเดียว

ชาวมหาวิทยาลัยรังสิต นำโดยนายอนันต์ หาญพาณิชย์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ซึ่งได้เดินทางไปยื่นแถลงการณ์คดค้านการขึ้นทะเบียนประสาทเข้าพระวิหารเป็นรถโลก พร้อมด้วยลายเซ็นของประชาชนที่ได้ร่วมคดค้านมากกว่า 4,000 คน ไปที่สำนักงานยูเนสโกประจำประเทศไทย (<http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9510000075982>, สืบค้นวันที่ 1 พฤษภาคม 2557)

ต่อมาในวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ได้มีกลุ่มมวลชนต่างๆ ได้มาร่วมตัวกัน ณ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อประท้วงทำกิจกรรมขับไล่รัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ โดยกล่าวหาว่าได้เป็นรัฐบาลขายชาติขายแผ่นดินไทยให้กับกัมพูชา โดยวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา กลุ่มธรรมยาตราและกลุ่มต่างๆ ได้ปักหลักประท้วงที่อุทยานแห่งชาติเข้าพระวิหาร ตำบลเสารังชัย อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดศรีสะเกษ (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 59-60)

จากนั้นได้ส่งตัวแทนมี นายสุวัตร อภัยภักดี นายสุริยะใส กฤษศิลา ผู้ประสานงานพันธมิตรฯ และคณะ รวม 9 คน ได้ยื่นฟ้อง นายนพดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และคณะรัฐมนตรีต่อศาลปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ซึ่งศาลก็ได้รับเอาไว้เป็นคดีหมายเลขดำที่ 984/2551 พร้อมทั้งขอศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งดังนี้

(1) ให้เพิกถอนการกระทำของนายนพดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศที่เสนอร่างคำแฉลงการณ์ร่วม ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ

(2) เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ที่มีมติเห็นชอบร่างคำแฉลงการณ์ร่วมโดยให้นายนพดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้ลงนามในแฉลงการณ์ร่วม

(3) ให้เพิกถอนการลงนามในคำแฉลงการณ์ร่วม ของนายนพดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ที่ลงนามวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2551

(4) มีคำสั่งให้ นายนพดล ปัทมะ ยุติความผูกพันตามคำแฉลงการณ์ร่วมต่อประเทศไทยกับพูชาและองค์การยูเนสโก้

ในวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ศาลปกครองกลางได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวห้ามให้ใช้มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ไปดำเนินการใดๆ จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด และระหว่างพิจารณาคดียังไม่สิ้นสุดนั้น จึงคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวไม่ให้นำมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวที่กระทรวงการต่างประเทศ ไปดำเนินการแฉลงการณ์ร่วมไทย-กัมพูชา ในการจดทะเบียนปราสาทพระวิหาร เป็นมรดกโลก (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 63-64)

ต่อจากนั้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ได้มี สมาชิกกุฎิสภา (ส.ว.) จำนวน 77 คน นำโดย นางสาวรนา โตสิตรากุล และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จำนวน 151 คน ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ตีความลงนามในแฉลงการณ์ร่วมไทย-กัมพูชาของนายนพดล ปัทมะ รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงการต่างประเทศว่าขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่

ในวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เวลา 08.30 น ได้มีคำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ด้วยมติเอกฉันท์ 8 ต่อ 1 วินิจฉัยชี้ขาดว่า แฉลงการณ์ร่วมไทย-กัมพูชา กรณีการสนับสนุนให้กัมพูชาเข้าร่วมเป็นปราสาทพระวิหารขั้นรัฐธรรมนูญ มาตรา 190 วรรค 2 ต้องขอความเห็นชอบผ่านรัฐสภา แต่อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านี้เพียงไม่กี่ชั่วโมง คณะกรรมการมรดกโลกได้มีมติออกมายืนยัน 01.00 น ในวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ให้กัมพูชาเข้าร่วมเป็นมรดกโลกแต่เพียงฝ่ายเดียว (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 75-76)

ภายหลังจากคณะกรรมการมรดกโลก มีมติให้เข้าร่วมเป็นมรดกโลกตามข้อเสนอของกัมพูชา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เนพาเพียงตัวปราสาทเท่านั้น ถือเป็นการดำเนินกุศโลบายที่ชาญฉลาดของฝ่ายกัมพูชาที่ดำเนินการมาเป็นระยะเวลานาน อันยาวนาน เพื่อย้ายผลการเข้าครอบครองพื้นที่ที่ต่างฝ่ายต่างอ้างสิทธิ์ซึ่งกันและกัน ถือว่าเป็นการลดความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการมรดกโลกเอง เพราะได้มีมติส่วนทางกับหลักการและหลักเกณฑ์ซึ่งคณะกรรมการฯ เป็นผู้กำหนดไว้ นั้นคือ ความสมบูรณ์ของความเป็นมรดกโลก และยังส่วนทางกับรายงานของฝ่ายวิชาการ คือ องค์กร ICOMOS (องค์กรวิชาชีพทางมรดกวัฒนธรรมในระดับสากล ซึ่งมีเป้าหมายการทำงานเพื่อการอนุรักษ์และปกป้องคุ้มครองโบราณสถาน) ของเขาวเอง เพราะว่า ICOMOS บอกว่า หลักเกณฑ์ 3 หลักเกณฑ์ที่กัมพูชาเสนอ คือหลักเกณฑ์ที่ 1 หลักเกณฑ์ที่ 3 และหลักเกณฑ์ที่ 4 นั้น ผ่านเฉพาะ

หลักเกณฑ์ที่ 1 เท่านั้น คือ สถาบัตยกรรมที่มาจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ แต่หลักเกณฑ์ที่ 3 และที่ 4 ที่เกี่ยวกับภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมไม่ผ่าน เพราะว่าขาดความสมบูรณ์ (ผู้จัดการอ่อนไลน์, 8 กรกฎาคม 2551)

นายกรัฐมนตรี อุนเชน ได้ใช้ลักษณะนิยมอย่างชาญฉลาด ในการส่งเสริมอำนาจทางการเมือง ของตนเองให้มั่นคงมากยิ่งขึ้น โดยการใช้ประเด็นกรณีปราสาทพระวิหารที่กัมพูชาสามารถนำไปสู่การตอกได้เงง ให้เป็นเครื่องมือเพื่อหาเสียงในการเลือกตั้งในไทยในกัมพูชา เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ผลการเลือกตั้งอุนเชนเป็นฝ่ายชนะด้วยคะแนนท่วมท้น ซึ่งก็ตรงกับวันที่เกิดเหตุพิพาท ชายแดนกัมพูชา-ไทย โดยทหารกัมพูชาได้ยิงอาร์พีจีใส่ทหารไทยที่รักษาชายแดนที่ภูมิเขือติดกับเขา พระวิหาร (เพรเม จาบ, 2555: 54-55)

ต่อมาวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ท่านผู้หญิง บุนนานี ภรรยาสามเต็จอุนเชน นายกรัฐมนตรี กัมพูชาเป็นประธานประชุมประจำปีบริเวณสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บริเวณปราสาท บันເຫາพระวิหาร พร้อมกับ คณะและชาวกัมพูชาผู้มาร่วมงานประมาณพันกว่าคน นายทหารชั้นผู้ใหญ่และนักข่าวสื่อต่างๆ ใน กัมพูชา และแจกสิ่งของสนับสนุนให้แก่ทหารกัมพูชา ที่ต้องกำลังอยู่บนเขาพระวิหาร(หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์, วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2551)

วันที่ 3 ตุลาคม 2551 ได้เกิดการประท้วงระหว่างทหารไทยกับทหารกัมพูชา บริเวณเขาพระวิหาร ด้านภูมิเขือ (ทางด้านตะวันตกของปราสาทพระวิหาร) ทำให้ทหารไทยบาดเจ็บ 2 คน ทหาร กัมพูชาบาดเจ็บ 1 คน ต่อมาเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2551 มีทหารไทย จำนวน 2 คน เหียบหุ่นระเบิดที่มี การวางใหม่ ทำให้ขาดและบาดเจ็บสาหัส ความตึงเครียดได้เพิ่มมากขึ้นจนนำไปสู่การประท้วงในวันที่ 15 ตุลาคม 2551 ซึ่งมีผลทำให้ทหารไทยเสียชีวิต 2 คน และทหารกัมพูชาเสียชีวิต 3 คน (หนังสือ กระทรวงการต่างประเทศ, 2554: 50)

กระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือประจำทัวงประเทศไทยกัมพูชา ครั้งที่ 5 หนังสือ ลงวันที่ 15 ต.ค. 2551 บันทึกช่วยจำ ประจำทัวงเรื่องทหารกัมพูชาบยงทหารไทยในพื้นที่ใกล้ภูมิเขือ และทหารกัมพูชาถูก ล้าเข้ามาในพื้นที่ใกล้ภูมิเขือ ซึ่งอยู่ในเขตแดนไทย

ต่อมากระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประจำทัวงประเทศไทยกัมพูชา ครั้งที่ 6 หนังสือลงวันที่ 16 ต.ค. 2551 บันทึกช่วยจำ ประจำทัวงเรื่องทหารกัมพูชาบยงทหารไทยในพื้นที่ประจำดามอีแดง ซึ่งอยู่ใน เขตแดนไทยเมื่อวันที่ 15 ต.ค. 2551 และประจำทัวงหนังสือกระทรวงการต่างประเทศกัมพูชา เลขที่ 1678 MFA-IC/LC4 ลงวันที่ 15 ต.ค. 2551 กล่าวหาทหารไทยได้ประท้วงกับทหารกัมพูชาในพื้นที่ 3 พื้นที่บริเวณประจำดามพระวิหาร

กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประจำทัวงประเทศไทยกัมพูชา ครั้งที่ 7 หนังสือลงวันที่ 17 ต.ค. 2551 บันทึกช่วยจำ ซึ่งแจ้งการดำเนินการเก็บภูตุนรบเปิดของไทย เมื่อวันที่ 13 ต.ค. 2551 บริเวณ ใกล้เคียงปราสาทพระวิหารว่าเป็นการดำเนินการอยู่ในเขตแดนไทย

กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประจำทั่วไปประจำกัมพูชา ครั้งที่ 8 หนังสือลงวันที่ 11 พ.ย. 2551 บันทึกช่วยจำ ประจำทั่วไปกัมพูชากรณีชาวกัมพูชาและเจ้าหน้าที่ญี่เนสโก เดินทางผ่านเข้ามาในไทย โดยไม่ได้ขออนุญาต เพื่อเข้าร่วมพิธีปักธงบริเวณปราสาทพระวิหารและพื้นที่ใกล้เคียง

กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประจำทั่วไปประจำกัมพูชา ครั้งที่ 9 หนังสือลงวันที่ 12 พ.ย. 2551 บันทึกช่วยจำ ประจำทั่วไปเรื่องกัมพูชาตั้งเสาธงชาติกัมพูชา 3 เสา และธงญี่เนสโก 1 เสา บริเวณด้วยปราสาทและบริเวณข้างเคียง และก่อสร้างป้ายบริเวณแนวบันไดปราสาทพระวิหาร ประจำกรณีเจ้าหน้าที่กัมพูชาเดินทางผ่านเข้ามาในเขตแดนไทยเพื่อเข้าร่วมในพิธีตั้งธงดังกล่าวโดยไม่ได้ขออนุญาต ทางการไทย และประจำกรณีกัมพูชาเมื่อกำหนดจัดพิธีกรรมทางศาสนาในวันที่ 12 พ.ย. 2551 ณ วัดแก้วสีขาคีรีสวารา ซึ่งอยู่ในเขตแดนไทย

กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประจำทั่วไปประจำกัมพูชา ครั้งที่ 10 หนังสือลงวันที่ 13 พ.ย. 2551 บันทึกช่วยจำ ประจำกรณีกัมพูชานำพระ เณร และประชาชนชาวกัมพูชาเข้าร่วมพิธีกฐิน ณ วัดแก้วสีขาคีรีสวารา

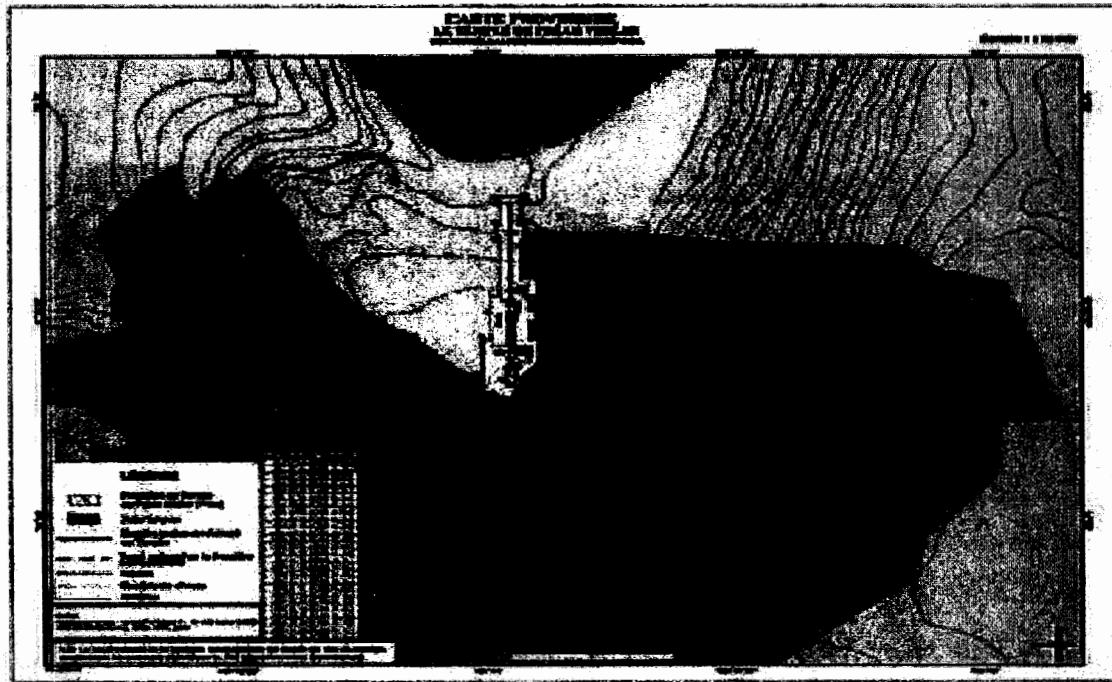
กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประจำทั่วไปประจำกัมพูชา ครั้งที่ 11 หนังสือลงวันที่ 17 ธ.ค. 2551 บันทึกช่วยจำ ชี้แจงต่อฝ่ายกัมพูชาในกรณีพิธีกฐิน ณ วัดแก้วสีขาคีรีสวารา ข้อเท็จจริงของแผนที่พนมดงรักของฝรั่งเศส (Dangrek Map) และประเด็นเกี่ยวข้องกับการพบทุ่นระเบิดที่ภูมະເຂົວ

กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประจำทั่วไปประจำกัมพูชา ครั้งที่ 12 หนังสือกลาง ลงวันที่ 10 มี.ค. 2552 ประจำกรณีฝ่ายกัมพูชาทำการก่อสร้างและพัฒนาถนนจากฝั่งกัมพูชาขึ้นสู่ปราสาทพระวิหารถึงบริเวณวัดแก้วสีขาคีรีสวารา ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2551

กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประจำทั่วไปประจำกัมพูชา ครั้งที่ 13 หนังสือกลาง ลงวันที่ 26 มี.ค. 2552 ประจำกรณีฝ่ายกัมพูชาดำเนินการก่อสร้างบริเวณวัดแก้วสีขาคีรีสวารา ได้แก่ ก่อสร้างห้องน้ำ 2 ห้อง เมื่อวันที่ 16, 22, และ 28 มี.ค. 2552 และเตรียมการก่อสร้างกุฎิพระ เมื่อวันที่ 9 มี.ค. 2552

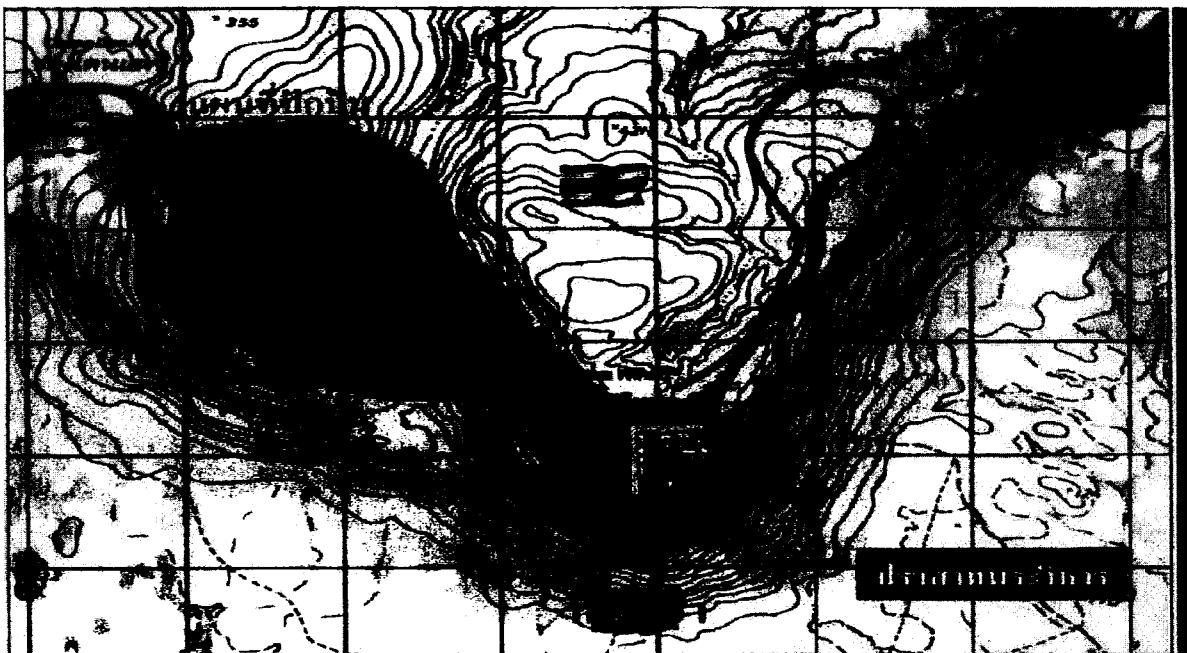
แผนบริหารจัดการปราสาทพระวิหาร ซึ่งทางการกัมพูชาได้จัดทำตามมติ ของคณะกรรมการมรดกโลก และส่งให้กับคณะกรรมการนั้นระบุว่า ทางการกัมพูชาได้ดำเนินการปรับปรุงปราสาทพระวิหารและพื้นที่โดยรอบตามแนวเขตกันชนนับแต่ปราสาทได้รับการประกาศเป็นมรดกโลก โดยงานส่วนใหญ่จะไปที่การปกป้องคุ้มครองตัวสถาปัตยกรรม โบราณสถาน ภูมิทัศน์ ทรัพย์สินอันเป็นธรรมชาติ และที่ศักดิ์สิทธิ์ ขณะผู้เชี่ยวชาญจากญี่เนสโกได้เดินทางเข้าไปสำรวจปราสาทพระวิหาร ทางญี่เนสโก ทราบก็ถึงปัญหาที่ยังมีกองกำลังทหารกัมพูชาอยู่บนปราสาทพระวิหาร เพราะตามกฎของการเขียนทะเบียนมรดกโลกนั้นจะต้องไม่มีกองกำลังทหารอยู่ในพื้นที่โบราณสถานนั้นๆ นับแต่ได้เขียนทะเบียน และได้มีการประชุมเพื่อเสนอความเห็นประกอบแนวทางในการบริหารจัดการปราสาทตั้งแต่เดือน

เมษายน พ.ศ. 2552 (กัมพูชาเดินหน้าแผนบริหารจัดการพระวิหารท้าทายไทยร้องยุเนสโกรงับ,
<http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9540000026100>)

ภาพที่ ก.7 แผนผังเขตบริหารจัดการที่ฝ่ายกัมพูชายืนยันต่อยุเนสโก

ในแผนบริหารจัดการแบ่งเป็น 2 โซน คือ โซนที่ 1 ตัวปราสาทพระวิหาร และโซนที่ 2 (สีเขียว) พื้นที่รอบปราสาท ส่วนบริเวณพื้นที่สีเหลืองเป็นพื้นที่พิพาท 4.6 ตร.กม. ที่ยังมีปัญหาระหว่างไทย-กัมพูชา ฝ่ายกัมพูชาบังไม่ได้ยืนยันการเข้าบริหารจัดการในพื้นที่ดังกล่าวต่อยุเนสโก แต่อย่างไรก็ตาม กัมพูชาได้สร้างถนนจากบ้านโนมุยขึ้นมาบังตัวปราสาทพระวิหารโดยผ่านพื้นที่พิพาททำให้เกิดปัญหา อยู่ในขณะนี้ แผนที่ใหม่ของกัมพูชาจึงเป็นแผนที่ที่ปรับเปลี่ยนตามประกาศกฤษฎีกาของกัมพูชา การที่ฝ่ายไทยไปยอมรับแผนที่ของกัมพูชาอย่างมีผลให้มีการเปลี่ยนแปลงอาณาเขต ซึ่งตามกฎหมายแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายระหว่างประเทศคือสนธิสัญญา ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย เพราะฉะนั้นคำว่า การปักปันเขตแดนยังไม่แล้วเสร็จ จึงถูกนำมาใช้ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความชอบธรรม กันความผิดในการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตครั้งนี้ (วัลย์วิภา จรูญโรจน์, ม.ล., 2553: 62)

ภาพที่ ก.8 แผนที่แสดงพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร

แผนการนี้ถูกทางการไทยสมัยรัชกาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้คัดค้านการนำแผนพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์รอบๆ ปราสาทพระวิหาร โดยขอให้ระงับการพิจารณาเอาไว้ก่อน ที่ยังไม่มีข้อตกลงยุติร่วมกับฝ่ายไทย เป็นการขึ้นทะเบียนเพียงตัวปราสาทเท่านั้นไม่สามารถนำพื้นที่รอบๆ มาขึ้นทะเบียนได้ด้วย (กัมพูชาเดินหน้าแผนบริหารจัดการพระวิหารห้าทายไทยร้องญูเนสโกระงับ, <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9540000026100>)

วันที่ 2 เมษายน 2552 มีทหารไทย 1 คน เหยียบกับระเบิดได้รับบาดเจ็บสาหัสข่ายขาด ขณะลาดตระเวนในเส้นทางประจำที่ห้วยตามาเรีย บริเวณภูมະເຂົວ ต่อมากองทัพไทยได้ส่งกำลังทหารเข้าไปตรวจสอบในบริเวณพื้นที่เกิดเหตุและได้ปะทะกับทหารกัมพูชาในวันที่ 3 เมษายน 2552 ส่งผลให้ทหารไทยเสียชีวิต 2 คน และบาดเจ็บ 7 คน ส่วนฝ่ายกัมพูชาเสียชีวิต 2 คนและบาดเจ็บอีกจำนวนหนึ่ง ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายได้ยื่นหนังสือประท้วงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อกัน นอกจากนั้น ฝ่ายกัมพูชาจึงได้มีหนังสือถึงสำนักงานใหญ่ญูเนสโก กรุงปารีส ร้องเรียนว่า ฝ่ายไทยได้กระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวปราสาทพระวิหารและไฟไหม้ชุมชน ตลาด ในพื้นที่ด้านล่างของปราสาทฯ อีกด้วย และขอให้ญูเนสโกเข้ามาแก้ไขปัญหาในเรื่องน้อยอย่างเร่งด่วนในฐานะที่ปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกซึ่งเป็นสมบัติอันล้ำค่า (หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ, 2554: 51)

กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประท้วงประเทศกัมพูชา ครั้งที่ 14 หนังสือลงวันที่ 4 เม.ย. 2552 บันทึกช่วยจำ ประท้วงและยืนยันท่าทีไทยกรณีประเทศไทยห่วงทหารไทยและทหารกัมพูชา บริเวณเข้าพระวิหาร เมื่อวันที่ 3 เม.ย. 2552

กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประท้วงประเทศไทยกัมพูชา ครั้งที่ 15 หนังสือลงวันที่ 23 ก.ย. 2552 บันทึกช่วยจำกรณีกัมพูชาสร้างตลาดและชุมชนบริเวณปราสาทพระวิหาร

ในระหว่างวันที่ 22-28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ได้มีคณะกรรมการเชี่ยวชาญไปสำรวจพระวิหารอีกเพื่อติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงาน ในระหว่างนั้นทางการกัมพูชาได้ปรับปรุง ซ่อมแซม หัวนacula ที่โคปุระ 5, 4, 3 ทำการปรับปรุงซ่องทางบันไดหักทางทิศตะวันออก โดยสร้างเป็นบันไดไม้ขึ้นมา พร้อมทั้งปรับปรุงถนนเข้ามาทางด้านล่าง เพื่อเชื่อมต่อเข้ากับถนนที่ขึ้นมาอยู่บนหัวนacula ทิศตะวันตก เฉียงเหนือ ขณะเดียวกัน ก็มีการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์และหมู่บ้านสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ใกล้เคียงเข้าพระวิหารอีกด้วย (กัมพูชาเดินหน้าแผนบริหารจัดการพระวิหารท้าทายไทยร้องยุเนสโกรงับ , <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9540000026100>)

วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2553 ขณะที่เจ้าหน้าที่ทหารพวน ฉก.พท ที่ 23 กำลังอุบัติหลักซ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 20 นายออกลาดตระเวนบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ถึงบริเวณบ้านชำแต่ต่ำลงมาหมอก ซึ่งเป็นพื้นที่เคยมีการตัดไม้ ปรากฏว่าพบทหารกัมพูชาติดอาวุธ ประมาณ 30 คนได้เปิดฉากยิงอาร์พีจีใส่ทหารไทยก่อน ทหารไทยจึงใช้ปืนอัม 79 และอาวุธประจำกายยิงตอบโต้ เกิดการประทับน้อยอย่างดุเดือดประมาณ 20 นาที ก่อนเสียงปืนทั้งสองฝ่ายจะสงบลง ทหารกัมพูชาบาดเจ็บ 2 นาย ทหารไทยปลอดภัย (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2553)

กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือประท้วงประเทศไทยกัมพูชา ครั้งที่ 16 หนังสือ กต.ลงวันที่ 9 เม.ย.2553 ประท้วงกรณีกัมพูชา ก่อสร้างกฎิประเพิ่มเติมที่วัดแก้วสีขาครีสวารา

การประท้วงข้อตกลงยินยอมให้กัมพูชาขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกแต่เพียงฝ่ายเดียว

ในขณะที่นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ และอดีตหัวหน้าคณะกรรมการมรดกโลก ของไทย ศาสตราจารย์อุดุล วิเชียรเจริญ ยืนยันว่าหากกัมพูชาสามารถขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารได้สำเร็จก็จะส่งผลให้ไทยต้องเสียดินแดนให้กัมพูชาเพิ่มอีก เพราะกัมพูชาจะต้องนำพื้นที่ทับซ้อน 4.6 ตาราง กิโลเมตร ไปเป็นพื้นที่กันชนรอบตัวมรดกโลก ส่วนนักวิชาการด้านโบราณคดีคนสำคัญของไทย รองศาสตราจารย์ครีศก์กร วัลลิโภดม กล่าวว่าการที่รัฐบาลนายสมัคร สนับสนุนให้กัมพูชาขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกแต่เพียงฝ่ายเดียว เท่ากับเป็นการเสียค่าโง่ครั้งที่สาม ค่าโง่ครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อไทยถูกฝรั่งเศสโกร่งเอาปราสาทพระวิหารไปด้วยการลากเส้นบนแผนที่ ที่ทำขึ้นโดยคณะกรรมการปักปันเขตแดนฝรั่งเศสฝ่ายเดียวเมื่อปี ค.ศ. 1907 หรือ พ.ศ. 2450 ค่าโง่ครั้งสองคือเมื่อไทยต้องเสียปราสาทพระวิหารตามคำตัดสินของศาลโลกเมื่อปี พ.ศ. 2505 (พวงทอง ภวัตตพันธ์, 2556: 111) นอกจากนี้ยังได้เกิดกิจกรรมเคลื่อนไหวในจังหวัดต่างๆ อย่างมากมายทั่วประเทศ บางกลุ่มจัดกิจกรรมเป็นเอกเทศ และอีกหลายกลุ่มประกาศรวมตัวกันเป็นแนวร่วมกับพันธมิตรประชาชน เพื่อประชาธิปไตยอย่างชัดเจน และที่จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนชาวจังหวัดศรีสะเกษและเครือข่าย

ต่างๆ ได้รวมตัวกันชุมนุมและตั้งเวทีปราศรัยคัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก แต่เพียงฝ่ายเดียวของกัมพูชา โดยมีแกนนำต่างผลัดกันขึ้นกล่าวปราศรัยโจมตีการทำงานรัฐบาลของ นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีและ นายอนพล ปักมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ที่ไปลงนามในแถลงการณ์ร่วมไทย-กัมพูชา ทั้งที่นายอนพลเป็นคนอีสานโดยกำเนิด แต่ไม่ได้ช่วยกันปกป้องปราสาทพระวิหารที่ชาวไทยห่วงแห่นมาโดยตลอด (กองบรรณาธิการผู้จัดการ, 2551: 59)

ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553 ในขณะที่การประชุมคณะกรรมการมรดกโลกครั้งต่อมา จนถึงครั้งที่ 35 ที่ฝรั่งเศส ประเทศไทยโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้คัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารของกัมพูชาฝ่ายเดียวตลอดมา ทำให้การขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกยังไม่สมบูรณ์ เพราะเป็นการขึ้นเพียงตัวปราสาท ไม่สามารถนำพื้นที่รอบๆ มาขึ้นทะเบียนได้ด้วย เพราะไทยไม่ยอม (ครการทำให้ไทยเสียดินแดนให้เขมร, <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9560000142532&Html=1&TabID=3&>)

ต่อมาวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2553 นายวีระ สมความคิด, นางราตรี พิพัฒนาไพบูลย์, ร.อ.แฉม ดิน เลิศบุศย์ หั้งสามคนเป็นผู้ที่มีบทบาทของพันธมิตรฯ และนายพนิช วิกิตเศรษฐี ส.ส. กรุงเทพมหานครของพรรคประชาธิปัตย์ ร่วมกับสมาชิกของเครือข่ายคนไทยหัวใจรักชาติ รวมทั้งหมดจำนวน 7 คน ถูกทหารกัมพูชาจับตัวในขณะลงพื้นที่ตรวจสอบเรื่องร่องรอยน้ำทหาร กัมพูชา รุกล้ำเข้ามายในเขตไทย บริเวณอำเภอโคกสูง จังหวัดสระบุรี ก้าวโดยศาลเขตพนมเปญของกัมพูชาได้ตั้งข้อหาวีระและพวกในข้อหาเดินทางข้ามพรมแดนโดยผิดกฎหมาย และรุกล้ำเขตพรมแดน สำหรับนายวีระ สมความคิด เป็นหนึ่งในแนวร่วมพันธมิตรฯ ที่เดินทางไปเข้าพระวิหารเพื่ออ่านแถลงการณ์ทางคืนดินแทน 4.6 ตารางกิโลเมตรรอบปราสาทเข้าพระวิหารในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2552 จากปัญหาข้อพิพาทเรื่องเขตแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา(http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1404223761)

เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2554 พล.ท. พิชชณุ บุจชาการ โฆษณากระทรวง กลาโหม แถลงผลการประชุมสภากล้าโหม โดยมี พล.อ.บุญรอด สมทัศน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นประธาน ว่า กองบัญชาการทหารสูงสุด สรุปผลการประชุมเรื่องการขึ้นทะเบียนปราสาทเข้าพระวิหารเป็นมรดกโลกให้ที่ประชุมรับทราบว่า กัมพูชาคงยืนยันเจตนา真ในการขึ้นทะเบียนปราสาทเข้าพระวิหารเป็นมรดกโลกให้ได้ โดยพยายามเชิญชวนให้ประเทศต่างๆ ร่วมให้ความเห็นชอบ และมีการสร้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นเท็จคือ หลักฐานเรื่องเส้นแบ่งเขตแดนเพื่อสร้างประโยชน์ให้ฝ่ายกัมพูชา (กลาโหมและเพื่อนบ้านปั้นหลักฐานเขตแดนเท็จ หวังชูเข้าพระวิหาร, <http://www.ap-morgan.com/forum/index.php?topic=2622.0>) และกัมพูชาถูกพิจารณาอย่างเป็นผล

วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2554 จากการที่กัมพูชาได้มีการเปลี่ยนป้ายบริเวณวัดแก้วสิกขารีสวาระ โดยนำป้ายเชิงสัญลักษณ์ที่มีข้อความว่า HERE IS CAMBODIA “ที่นี่กัมพูชา” ขึ้นแทนป้ายเดิม ซึ่งทำให้กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ไม่พอใจได้ชุมนุมประท้วงกดดันรัฐบาลอภิสิทธิ์ ประธานาธิบดีอย่างรุนแรง ในการที่ปล่อยกัมพูชาได้มีการเปลี่ยนป้ายบริเวณวัดแก้วสิกขารีสวาระในครั้งนี้ จึงมีการสั่งการไปถึง พล.ท.รัชชัย สมุทรสาคร แม่ทัพภาคที่ 2 ซึ่งต่อมาก็ได้นำกองกำลังพลอาวุโสครบ มือขึ้นไปที่วัดแก้วสิกขารีสวาระโดยยืนคำขาดต่อทหารฝ่ายกัมพูชา หากไม่ยอมให้ทุบป้ายก็ต้องเผชิญ กับทหารและประชาชนไทย แล้วร่วมกันทุบป้ายทิ้น “ที่นี่กัมพูชา” ซึ่งทหารกัมพูชาได้นำป้ายนี้มา ติดตั้งก่อนหน้านี้เพียงหนึ่งวัน เหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความไม่พอใจต่อชาวกัมพูชาเป็นอย่างมากถึง ขนาดได้ออกมาประนามผู้นำทหารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พล.อ. เจีย dara รองผู้บัญชาการกองทัพกัมพูชา ที่รับผิดชอบด้านปราสาทพระวิหารและ พล.ท. สเรย์ เด็ก ผู้บัญชาการพื้นที่ และทำให้สมเด็จสุนเซน โกรธจัดถึงกับพุดออกเคลเบิลทีวี เป็นภาษาเขมรว่า “ ยังอดคคลาจ์เวียเตនะ อาทิสิทธิ์ ยังเนิงยัวเวีย ออยลະ เอ็ตໂគຈែ ផេងយនករបាល ” แปลเป็นไทยว่า “ คุณไม่กล้ามีทรงหรอก อภิสิทธิ์นี่ คุณสั่งคำเดียวให้ ละเอียด เหมือนเข้า วันไหนก็ได้ ” และต่อจากนั้นกัมพูชาได้เสริมกำลังทหารจำนวนมากเข้าประจำด ชายแดนด้านเข้าพระวิหาร และกองทัพภาคที่ 2 ของไทย ก็เคลื่อนกำลังทหารเข้าสู่เข้าพระวิหาร เช่นกัน (หนังสือพิมพ์บ้านเมือง, วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554) ต่อมาอีก 10 วัน จึงได้เกิดการสู้รบทั้ง รูปแบบระหว่างทหารไทย กับ ทหารกัมพูชา ที่ชายแดนด้านเข้าพระวิหาร

ภาพที่ ก.9 แม่ทัพภาคที่ 2 นำกองกำลังทหารไทย พร้อมอาวุธครบมือ ขึ้นไปทุบป้าย “ที่นีกมพูชา” ที่วัดแก้วสิขาครีสะวารา

วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 เมื่อเวลา 15.20 น. ที่บริเวณภูมิเขือ ด้านทิศตะวันตกของเขตพระวิหารชายแดนไทย-กัมพูชา อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ ได้เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างทหารกัมพูชา กับทหารไทย โดยได้มีการระดมยิงทั้งปืนใหญ่ จรวดหลายลำกล้องชนิด BM 21 และอาวุธนานาชนิดเข้าใส่กันอย่างต่อเนื่อง เสียงกระสุนปืนได้ยินเข้ามาถึงบ้านภูมิชรอ卜 จากการปะทะอย่างต่อเนื่องดังกล่าวทำให้เกิดเพลิงไหม้ปะลอดแนวเข้าพระวิหาร ทหารทั้งสองฝ่ายยังคงปะทะยิงกลุ่มเข้าใส่กันอย่างต่อเนื่อง และมีกลุ่มควันขนาดใหญ่จากเพลิงไหม้ พุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้าที่บริเวณเขาพระวิหาร ซึ่งสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน ขณะเดียวกันที่หมู่บ้านภูมิชรอ卜 บรรดาครูนักเรียนและชาวบ้านภูมิชรอ卜ต่างพากันวิ่งหนีเข้าหลุมหลบภัยกันจ้าละหวั่น เนื่องจากทหารกัมพูชาได้ยิงจรวดหลายลำกล้องชนิด BM 21 เข้ามาตกรอยู่ห่างจากหมู่บ้านภูมิชรอ卜ทางด้านทิศตะวันออกประมาณ 1 กิโลเมตร หลังจากนั้น ในช่วงที่ไม่มีเสียงปืน นายบุญรุ่ม พงษ์ปาน ผู้อำนวยการโรงเรียนภูมิชรอ卜วิทยา และครูผู้สอนได้ออนุญาตให้นักเรียนกลับบ้านอย่างเร่งด่วน ซึ่งบรรดาประชาชนผู้ปกครองนักเรียนได้พากันเก็บทรัพย์สินและของมีค่า เตรียมอพยพสู่พื้นที่ปลอดภัยตามที่ได้ช้อมแผนอพยพร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ก่อนหน้านี้แล้ว

ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์การยิงปะทะกันระหว่างทหารไทยและกัมพูชา ร้าวด้านหน้าโรงเรียนภูมิชรอ卜พังทั้ง椽 และเกิดหลุมขนาดใหญ่ 2 หลุมขึ้น แต่ที่เสียหายหนักคือบ้านประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านภูมิชรอ卜ไฟไหม้ถึง 4 หลังคาเรือน ทำให้ชาวบ้านต้องอพยพออกจากพื้นที่

อย่างเร่งด่วน ด้านบริเวณด้านเก็บค่าธรรมเนียมทางขั้นอุทัยนแห่งชาติเข้าพระวิหาร ปรากฏว่ามีรถนำทหารไทยเสริมกำลังพลพร้อมอาวุธเดินทางผ่านขึ้นไปยังบริเวณชายแดนเข้าพระวิหารอย่างต่อเนื่อง

ต่อมาเวลาประมาณ 17.00 น. จรวดหลายลำกล้อง ชนิด BM 21 ของฝ่ายทหารกัมพูชาได้ยิงเข้ามาตกในพื้นที่หมู่บ้านภูมิชrorol ต.เสารงชัย อีกครั้งอย่างต่อเนื่องจำนวนนับ 10 ลูก ทั้งตกใส่บ้านเรือนประชาชนภายในหมู่บ้านภูมิชrorol และอีกหลายหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ใกล้แนวชายแดน ทำให้บ้านเรือนราช្យได้รับความเสียหายหลายหลัง นอกจากนี้ยังมีกระสุนจรวดหลายลำกล้องชนิด BM 21 ตกลงบริเวณโรงเรียนภูมิชrorolวิทยา อาคารเรียนได้รับความเสียหายจุด และได้ตกใกล้ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเสารงชัย (อบต.) ชาวบ้านต่างแตกดันพากันจุงแขนครา อุ้มลูกหลานวิ่งหนีเข้าหลุ่มหลบภัยกันอย่างโกลาหล

ต่อมา นายเจริญ พาหوم อายุ 59 ปี ชาวบ้านภูมิชrorol ถูกกระสุนจรวดหลายลำกล้องชนิด BM 21 คอขาดเสียชีวิตคาที่ 1 ราย ขณะหลบอยู่ภายในร่องน้ำ และยังมีชาวบ้านได้รับบาดเจ็บด้วย ซึ่งทางเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและอาสาสมัคร ได้เร่งอพยพประชาชนออกจากบ้านภูมิชrorolไปยังพื้นที่ปลอดภัยที่บริเวณที่ว่าการอำเภอเงินทรัลักษ์เกือบทั้งหมด ส่งผลให้ถนนสายเสารงชัย - กันทรลักษ์ แน่นไปด้วยรถของประชาชนหนีภัยสองครั้ง และได้เกิดเพลิงไหม้ขึ้นหลายจุดด้วย ทหารไทยบาดเจ็บ 4 นาย ถูกจับ 4 นาย ฝ่ายกัมพูชาได้เสียชีวิตไป 2 คน

เวลา 18.30 น. พ.อ.สรรสิริ แก้วกำเนิด โฆษกกองทัพบก กล่าวสรุปการประทักษิณของทหาร 2 ฝ่ายว่า มีทหารไทยถูกสะเก็ดระเบิดได้รับบาดเจ็บจำนวน 4 นาย ถูกส่งตัวเข้ารักษาที่โรงพยาบาลกันทรลักษ์ และทหารกองทัพภาคที่ 2 ชุดประสานงานร่วมไทย-กัมพูชาที่วัดแก้วสิขาครีสวารามเข้าพระวิหาร ถูกฝ่ายกัมพูชาควบคุมตัวไว้จำนวน 4 นาย ซึ่งทหารระดับสูงทั้ง 2 ฝ่าย กำลังนัดเจรจาพูดคุยกันอยู่ ส่วนฝ่ายกัมพูชาไม่รายงานว่า ทหารกัมพูชาเสียชีวิต 2 นาย และได้รับบาดเจ็บอีก 2 นาย จากประทักษิณในครั้งนี้ ซึ่งต่างฝ่ายต่างอ้างว่าถูกเปิดฉากริงคลั่มด้วยกระสุนปืนใหญ่ก่อน (ไทย-เขมร ประทักษิณ “พระวิหาร” - ชาวบ้านไทยดับ 1 ทหารเขมรตาย 2 เจ็บ 2 (<http://www2.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9540000015521&TabID=2&>)

**ภาพที่ ก.11 ชาวบ้านอ้าเกอกันทรลักษ์ ที่อาศัยอยู่ใกล้ชายแดน เข้าพระวิหาร
ได้อพยพหนีภัยสองครา**

ในเดือนเมษายน พ.ศ.2554 ทหารไทยและทหารกัมพูชาได้ปะทะกันด้วยอาวุธประจำกาย ในหลายครั้งบริเวณปราสาทตา cavity เนื่องจากเกิดการกระแทกกระทิ้ง ในเรื่องของเขตแดนปราสาทตา cavity และพนมดงรัก ทำให้ฝ่ายทหารไทยได้รับบาดเจ็บ 14 นายและเสียชีวิต 4 นายฝ่ายกัมพูชาเสียหายอย่างยับ

วันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2554 กัมพูชาอ้างขอให้ศาลโลกตีความคดีปราสาทพระวิหารปี พ.ศ. 2505 ประเด็นพื้นที่โดยรอบปราสาทพระวิหารที่ยังไม่ชัดเจน และให้ออกมาตรการชั่วคราวให้ไทยถอนกำลังออกจากพื้นที่ ต่อมาวันที่ 18 กรกฏาคม พ.ศ. 2554 ศาลโลกได้ออกมาตรการชั่วคราว 4 ข้อ ให้ไทยและกัมพูชาถอนกำลังออกจากพื้นที่พิพาท และยินยอมให้อาเซียนเข้าสำรวจพื้นที่ และห้ามให้ไทยและกัมพูชาดำเนินการใดๆ ที่ก่อให้เกิดข้อพิพาทร่วมกันอีก

วันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2554 รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เห็นชอบให้ปฏิบัติตามคำสั่งชั่วคราวของศาลโลก โดยใช้คณะกรรมการชายแดนทั่วไปไทย-กัมพูชา ซึ่งมีทั้งสองฝ่ายเป็นประธานร่วมกัน วันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 ไทยยื่นเอกสารข้อเขียนฉบับแรก เป็นข้อสังเกตโต้แย้งคำร้องของกัมพูชาที่ขอให้ศาลโลกตีความคำพิพากษาเมื่อ พ.ศ. 2505 โดยท่านทูตวีรชัย พลาศรัย เอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงເຍັກ ทำการตอกย้ำให้ศาลโลกเห็นว่า ข้อพิพาทเรื่องเขตแดน 4.6 ตาราง กิโลเมตร เป็นการกระทำของกัมพูชาเพียงฝ่ายเดียว และคำพิพากษาของศาลโลก พ.ศ. 2505 ก็ไม่ได้พิจารณาเรื่องเขตแดนดังกล่าว ซึ่งในตอนนั้น ฝ่ายกัมพูชาที่ไม่ได้ขอให้ศาลมีการพิจารณาเรื่องเขตแดน วันนี้ ฝ่ายกัมพูชากำลังจะใช้ศาลโลกเป็นเครื่องมือ มีการสร้างเรื่อง จัดทำเอกสารขึ้นมาเอง 10 ประเภท มี

การปลอมแปลงแผนที่ เพื่อทำให้ศาลเข้าใจผิดในข้อเท็จจริง ถือเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เป็นเอกสารเท็จที่หลอกคนดู (<http://www.thairath.co.th/content/339490>,)

วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2554 ที่ประชุม JBC ไทยกัมพูชาครั้งที่ 8 ที่กรุงพนมเปญ มีมติจัดตั้งคณะกรรมการร่วม JWG เพื่อหารือเรื่องปฏิบัติตามคำสั่งมาตรการชั่วคราว

วันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2555 ไทยยื่นเอกสารข้อเขียนฉบับที่ 2 อธิบายโดยยังคงคำตอบของ กัมพูชา มีมติให้เก็บกู้ระเบิดร่วมกัน ในพื้นที่ที่จำเป็นต่อเขตปลอดทหารชั่วคราว ก่อนปรับกำลังทหารออกจากพื้นที่ โดยให้คณะกรรมการนี้เชียร์ร่วม (ลำดับเหตุการณ์ ยาวนานกว่า 50 ปี ปมพื้นที่ทับซ้อนเข้าระหว่าง,<http://hilight.kapook.com/view/80411>)

วันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2556 ทีมกฎหมายฝ่ายไทย นำโดยนายวีรชัย พลาศรัย เอกอัครราชทูต ไทยประจำกรุงเซก ประเทศเนเธอร์แลนด์ กล่าวถ้อยແผลงด้วยว่าจากตอบโต้ข้อกล่าวหาของกัมพูชาที่ได้ ແผลงต่อศาลโลกไปเมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2556 ประเด็นสำคัญคือการแสดงให้เห็นว่าไทยปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลโลกเมื่อปี พ.ศ. 2505 อย่างครบถ้วน และข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากการข้อขึ้นทะเบียนมรดกโลกเพียงฝ่ายเดียวของกัมพูชา โดยท่านทูตวีรชัย พลาศรัย ให้การตอบย้ำให้ ศาลโลกเห็นว่า ข้อพิพาทเรื่องเขตแดน 4.6 ตารางกิโลเมตร เป็นการกระทำของกัมพูชาเพียงฝ่ายเดียว และคำพิพากษาของศาลโลก พ.ศ. 2505 ก็ไม่ได้พิจารณาเรื่องเขตแดนดังกล่าว ซึ่งในตอนนั้น ฝ่าย กัมพูชา ก็ไม่ได้ออกให้ศาลพิจารณาเรื่องเขตแดน วันนี้ฝ่ายกัมพูชา กำลังจะใช้ศาลโลกเป็นเครื่องมือ มีการ สร้างเรื่อง จัดทำเอกสารขึ้นมาเอง 10 ประเภท มีการปลอมแปลงแผนที่ เพื่อทำให้ศาลเข้าใจผิดใน ข้อเท็จจริง ถือเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เป็นเอกสารเท็จที่หลอกคนดู (<http://www.thairath.co.th/content/339490>)

วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ศาลโลกตัดสินไม่เป็นบางต่อประเทศไทยอีกครั้ง โดยยืนความ ตามคำพิพากษาในปี พ.ศ. 2505 ที่ศาลโลกมีมติเอกฉันท์วินิจฉัยว่า กัมพูชา มีอธิปไตยในดินแดนพื้นที่ โดยรอบบริเวณปราสาทพระวิหารครอบคลุมทั้งชั้นผอนผา แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงภูมายereo และประเทศไทยต้องถอนทหารออกจากเขตแดนดังกล่าวและให้ไปเจรจาเรื่องเขตแดนกันเอง นอกจากนี้ให้ทั้ง 2 ชาติต้องไปกลางแผนปักป้องมรดกโลกภายใต้การดูแลของยูเนสโก (ปราสาทพระวิหาร กับลำดับ เหตุการณ์สำคัญ หลังศาลโลกตัดสินอีกครั้ง, ผู้จัดการออนไลน์ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2556)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	กิติศักดิ์ พันภัย
ประวัติการศึกษา	2546 ปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) โปรแกรมวิชา การบริหารธุรกิจ (การบริหารทรัพยากรมนุษย์) คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ประวัติการทำงาน	หัวหน้ากลุ่มกำลังแผ่นดิน, อดีตที่ปรึกษารัฐมนตรี, ได้รับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติทางทหารกิตติมศักดิ์
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	ประกอบอาชีพอิสระ

